॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਪਾਲ਼ਿ

੧. ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਸੋ ਰਾਜਾ, ਸਾਗਲਾਯਂ ਪੁਰੁਤ੍ਤਮੇ।
ਉਪਗਞ੍ਛਿ ਨਾਗਸੇਨਂ, ਗਙ੍ਗਾ ਚ [ਗਙ੍ਗਾਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਯਥਾ ਸਾਗਰਂ॥

ਆਸਜ੍ਜ ਰਾਜਾ ਚਿਤ੍ਰਕਥਿਂ, ਉਕ੍ਕਾਧਾਰਂ ਤਮੋਨੁਦਂ।
ਅਪੁਚ੍ਛਿ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਗਤੇ ਪੁਥੂ॥

ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸਜ੍ਜਨਾ [ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚੇਵ, ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ।
ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ, ਅਬ੍ਭੁਤਾ ਲੋਮਹਂਸਨਾ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋਗਾਲ਼੍ਹਾ, ਸੁਤ੍ਤਜਾਲਸਮਤ੍ਤਿਤਾ।
ਨਾਗਸੇਨਕਥਾ ਚਿਤ੍ਰਾ, ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਨਯੇਹਿ ਚ॥

ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ ਪਣਿਧਾਯ, ਹਾਸਯਿਤ੍ਵਾਨ ਮਾਨਸਂ।
ਸੁਣਾਥ ਨਿਪੁਣੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਕਙ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਵਿਦਾਲਨੇਤਿ॥

੨. ਤਂ ਯਥਾਨੁਸੂਯਤੇ – ਅਤ੍ਥਿ ਯੋਨਕਾਨਂ ਨਾਨਾਪੁਟਭੇਦਨਂ ਸਾਗਲਂ ਨਾਮ ਨਗਰਂ ਨਦੀਪਬ੍ਬਤਸੋਭਿਤਂ ਰਮਣੀਯਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸਭਾਗਂ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨੋਪਵਨਤਲ਼ਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਦੀਪਬ੍ਬਤਵਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਸੁਤਵਨ੍ਤੁਨਿਮ੍ਮਿਤਂ ਨਿਹਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ [ਨਿਪ੍ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ (ਕ॰)] ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਪੀਲ਼ਿਤਂ ਵਿਵਿਧਵਿਚਿਤ੍ਰਦਲ਼੍ਹਮਟ੍ਟਾਲਕੋਟ੍ਠਕਂ ਵਰਪਵਰਗੋਪੁਰ [ਪਵਰਪਚੁਰਗੋਪੁਰ (ਸੀ॰)] ਤੋਰਣਂ ਗਮ੍ਭੀਰਪਰਿਖਾਪਣ੍ਡਰਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤੇਪੁਰਂ। ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਵੀਥਿਚਚ੍ਚਰਚਤੁਕ੍ਕਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਸੁਪ੍ਪਸਾਰਿਤਾਨੇਕਵਿਧਵਰਭਣ੍ਡਪਰਿਪੂਰਿਤਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਵਿਵਿਧਦਾਨਗ੍ਗਸਤਸਮੁਪਸੋਭਿਤਂ [ਸਤਸਮੁਪਸੋਭਿਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹਿਮਗਿਰਿਸਿਖਰਸਙ੍ਕਾਸਵਰਭਵਨਸਤਸਹਸ੍ਸਪਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਗਜਹਯਰਥਪਤ੍ਤਿਸਮਾਕੁਲਂ ਅਭਿਰੂਪਨਰਨਾਰਿਗਣਾਨੁਚਰਿਤਂ ਆਕਿਣ੍ਣਜਨਮਨੁਸ੍ਸਂ ਪੁਥੁਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵੇਸ੍ਸਸੁਦ੍ਦਂ ਵਿਵਿਧਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਭਾਜਨ [ਸਭਾਜਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸਮ੍ਮਾਭਾਜਨ (ਕ॰)] ਸਙ੍ਘਟਿਤਂ ਬਹੁਵਿਧਵਿਜ੍ਜਾਵਨ੍ਤ [ਵਿਜ੍ਜਾਧਰ (ਕ॰)] ਨਰਚਿਰ [ਨਰਵਿਰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਸੇਵਿਤਂ ਕਾਸਿਕਕੋਟੁਮ੍ਬਰਿਕਾਦਿਨਾਨਾਵਿਧਵਤ੍ਥਾਪਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਪ੍ਪਸਾਰਿਤਰੁਚਿਰਬਹੁਵਿਧਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਾਪਣਂ ਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧਿਤਂ ਆਸੀਸਨੀਯਬਹੁਰਤਨਪਰਿਪੂਰਿਤਂ ਦਿਸਾਮੁਖਸੁਪ੍ਪਸਾਰਿਤਾਪਣਂ ਸਿਙ੍ਗਾਰਵਾਣਿਜਗਣਾਨੁਚਰਿਤਂ ਕਹਾਪਣਰਜਤਸੁਵਣ੍ਣਕਂਸਪਤ੍ਥਰਪਰਿਪੂਰਂ ਪਜ੍ਜੋਤਮਾਨਨਿਧਿਨਿਕੇਤਂ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ ਬਹ੍ਵਨ੍ਨਪਾਨਂ ਬਹੁਵਿਧਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਲੇਯ੍ਯਪੇਯ੍ਯਸਾਯਨੀਯਂ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਸਙ੍ਕਾਸਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸਂ ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਰਂ।

ਏਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਛਧਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ – ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਂ ਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹਂ ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹਂ ਅਨੁਮਾਨਪਞ੍ਹਂ ਓਪਮ੍ਮਕਥਾਪਞ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੋ ਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਪਞ੍ਹੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹੋਪਿ ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ, ਯੋਗਿਕਥਾਪਞ੍ਹੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ।

ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋਤਿ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ।

੧. ਬਾਹਿਰਕਥਾ

ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਦਿ

੩. ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸਮੀਪੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਤੋਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਯਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਯੋ [ਯਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮੁਞ੍ਜਨਿਯੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਆਦਾਯ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਚਵਰਬ੍ਯੂਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਥੇਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਂ ਸਾਮਣੇਰਂ ''ਏਹਿ ਸਾਮਣੇਰ, ਇਮਂ ਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ, ਸੋ ਅਸੁਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਆਮਨ੍ਤਿਯਮਾਨੋ ਅਸੁਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤੇਵ। ਤਤੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਦੁਬ੍ਬਚੋ ਵਤਾਯਂ ਸਾਮਣੇਰੋ''ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਦਣ੍ਡੇਨ ਪਹਾਰਂ ਅਦਾਸਿ। ਤਤੋ ਸੋ ਰੋਦਨ੍ਤੋ ਭਯੇਨ ਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ''ਇਮਿਨਾ ਕਚਵਰਛਡ੍ਡਨਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਯਾਵਾਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਮਿ [ਨ ਪਾਪੁਣਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸੂਰਿਯੋ [ਸੁਰਿਯੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਯ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਮਹਾਤੇਜੋ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਹਾਨਤ੍ਥਾਯ ਗਙ੍ਗਾਤਿਤ੍ਥਂ ਗਤੋ ਗਙ੍ਗਾਯ ਊਮਿਵੇਗਂ ਗਗ੍ਗਰਾਯਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਯਾਵਾਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਮਿ [ਨ ਪਾਪੁਣਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਯਂ ਊਮਿਵੇਗੋ ਵਿਯ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ ਅਕ੍ਖਯਪਟਿਭਾਨੋ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ।

ਸੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਸਾਲਾਯ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਹਾਨਤ੍ਥਾਯ ਗਙ੍ਗਾਤਿਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਏਸ ਮਯਾ ਪਯੋਜਿਤੋਪਿ ਤਾਵ ਏਵਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਂ ਨ ਸਮਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਯਾਵਾਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਮਿ [ਨ ਪਾਪੁਣਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਯਂ ਗਙ੍ਗਾਊਮਿਵੇਗੋ ਵਿਯ ਅਕ੍ਖਯਪਟਿਭਾਨੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ, ਇਮਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਹਪਟਿਭਾਨਂ ਵਿਜਟੇਤੁਂ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ।

ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਂਸਰਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਖੇਪੇਸੁਂ। ਅਥ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਤਾਪਿ ਯਥਾ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਮ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਏਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਮਯਾ ਸੁਖੁਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ, ਤਂ ਏਤੇ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਓਪਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।

੪. ਤੇਸੁ ਸਾਮਣੇਰੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਸਾਗਲਨਗਰੇ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਪਟਿਬਲੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਮਨ੍ਤਯੋਗਵਿਧਾਨਕਿਰਿਯਾਨਂ [ਸਮਨ੍ਤਯੋਗ ... (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਕਰਣਕਾਲੇ ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਬਹੂਨਿ ਚਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸੁਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਯੋਗਾ ਨੀਤਿ ਵਿਸੇਸਿਕਾ ਗਣਿਕਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ ਧਨੁਬ੍ਬੇਦਾ [ਚਤੁਬ੍ਬੇਦਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸਾ ਜੋਤਿਸਾ ਮਾਯਾ ਕੇਤੁ [ਹੇਤੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਨ੍ਤਨਾ ਯੁਦ੍ਧਾ ਛਨ੍ਦਸਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇਨ [ਛਨ੍ਦਸਾਮੁਦ੍ਦਵਚਨੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ [ਵਾਦੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਦੁਰਾਸਦੋ ਦੁਪ੍ਪਸਹੋ ਪੁਥੁਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸਮੋ ਕੋਚਿ ਨਾਹੋਸਿ ਯਦਿਦਂ ਥਾਮੇਨ ਜਵੇਨ ਸੂਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਾਭੋਗੋ ਅਨਨ੍ਤਬਲਵਾਹਨੋ।

੫. ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਅਨਨ੍ਤਬਲਵਾਹਨਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਬਲਗ੍ਗਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਦਸ੍ਸਨਕਮ੍ਯਤਾਯ ਨਗਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਨਗਰੇ ਸੇਨਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ [ਸੇਨਾਗਣਨਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸੋ ਰਾਜਾ ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵਾਦਕੋ

ਲੋਕਾਯਤਵਿਤਣ੍ਡ [ਪਵਤ੍ਤ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਜਨਸਲ੍ਲਾਪਪ੍ਲਵ ਚਿਤ੍ਤਕੋਤੂਹਲੋ ਵਿਸਾਰਦੋ ਵਿਜਮ੍ਭਕੋ ਸੂਰਿਯਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਮਚ੍ਚੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ''ਬਹੁ ਭਣੇ ਤਾਵ ਦਿਵਸਾਵਸੇਸੋ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਦਾਨੇਵ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਸਙ੍ਘੀ ਗਣੀ ਗਣਾਚਰਿਯੋ ਅਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ, ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁਂ, ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨਯਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲੋ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ [ਨਾਥਪੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਞ੍ਜਯੋ ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਅਜਿਤੋ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ ਪਕੁਧੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ, ਤੇ ਸਙ੍ਘਿਨੋ ਗਣਿਨੋ ਗਣਾਚਰਿਯਕਾ ਞਾਤਾ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨਯਸ੍ਸੂ''ਤਿ।

੬. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਯੋਨਕਸਤੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਭਦ੍ਰਵਾਹਨਂ ਰਥਵਰਮਾਰੁਯ੍ਹ ਯੇਨ ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰਣੇਨ ਕਸ੍ਸਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪੂਰਣਂ ਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਸਪ, ਲੋਕਂ ਪਾਲੇਤੀ''ਤਿ? ''ਪਥਵੀ, ਮਹਾਰਾਜ , ਲੋਕਂ ਪਾਲੇਤੀ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਸਪ, ਪਥਵੀ [ਪਠਵੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਲੋਕਂ ਪਾਲੇਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਪਥਵਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਨੇਵ ਸਕ੍ਖਿ ਓਗਿਲਿਤੁਂ, ਨੋ ਸਕ੍ਖਿ ਉਗ੍ਗਿਲਿਤੁਂ, ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਿ।

੭. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਮਕ੍ਖਲਿਂ ਗੋਸਾਲਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਗੋਸਾਲ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ। ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਲੋਕੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਤੇ ਪਰਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਖਤ੍ਤਿਯਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚਣ੍ਡਾਲਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾ, ਤੇ ਪਰਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚਣ੍ਡਾਲਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ? ''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਗੋਸਾਲ, ਇਧ ਲੋਕੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚਣ੍ਡਾਲਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾ, ਤੇ ਪਰਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚਣ੍ਡਾਲਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਕਰਣੀਯਂ। ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਗੋਸਾਲ, ਯੇ ਤੇ ਇਧ ਲੋਕੇ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਪਰਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਾਦਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਪਾਦਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਨਾਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਨਾਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਕਣ੍ਣਨਾਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਕਣ੍ਣਨਾਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਗੋਸਾਲੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਤ ਭੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਪਲਾਪੋ ਵਤ ਭੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ, ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਅਮਚ੍ਚੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ''ਰਮਣੀਯਾ ਵਤ ਭੋ ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਕਂ ਨੁ ਖ੍ਵਜ੍ਜ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ, ਕੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਰਞ੍ਞੋ ਮੁਖਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਾਗਲਨਗਰਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਂ ਅਹੋਸਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ, ਯਤ੍ਥ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਹਵਿਸਜ੍ਜਨੇਨ

ਰਾਜਾਨੰ ਆਰਾਧੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਅਵ੍ਵੰ ਦਿਸੰ ਨ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤਮੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

੮. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੁਗਨ੍ਧਰਮਤ੍ਥਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਬਲੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ?

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪੁਟ੍ਠਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੇ ਵੇਜਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚੀਨਤੋ **ਕੇਤੁਮਤੀ** ਨਾਮ ਵਿਮਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ **ਮਹਾਸੇਨੋ** ਨਾਮ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਬਲੋ ਤੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੇ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਮਹਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਹੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰਾਮਿਕੋ, ਕੇਨਤ੍ਥੋ, ਕਿੰ ਮਯਾ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਯੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਸਾਗਲਨਗਰੇ **ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ** ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ ਦੁਰਾਸਦੋ ਦੁਪ੍ਪਸਹੋ ਪੁਥੁਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਾਦੇਨ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਵਿਹੇਠੇਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਯੰ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਇਤੋ ਚੁਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਏਸੋ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੇਤੁਮਤਿਵਿਮਾਨੇ ਮਹਾਸੇਨੋ ਨਾਮ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਬਲੋ ਤੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁੰ, ਤੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਯਾਚਿਸ੍ਸਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੂਪਪਤ੍ତਿਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕੇਤੁਮਤਿਵਿਮਾਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸੇਨੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਲਿਙ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ ''ਯਾਚਤਿ ਤੰ, ਮਾਰਿਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ। ''ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਨਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਬਹੁਲੇਨ, ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, ਇਧੇਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪਰੂਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਯਾਚਿਤੋ ਮਹਾਸੇਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ ''ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਨਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਬਹੁਲੇਨ, ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, ਇਧੇਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪਰੂਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸੇਨੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਇਧ ਮਯੰ, ਮਾਰਿਸ, ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਨੁਵਿਲੋਕਯਮਾਨਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਯਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞੰ ਕਞ੍ਚਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਯਾਚਤਿ ਤੰ, ਮਾਰਿਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ, ਸਾਧੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਸਾਸਨੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਸੇਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ''ਅਹੰ ਕਿਰ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਅਦਾਸਿ।

੯. ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੇਵਲੋਕੇ ਤੰ ਕਰਣੀਯੰ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਤਾਵਤਿੰਸੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਅਨਾਗਤੋ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ , ਆਯਸ੍ਮਾ **ਰੋਹਣੋ** ਇਤੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੂਤਂ ਪਾਹੇਥਾ’’ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਰੋਹਣੋ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਸਙ੍ਘੋ ਮਂ ਪਟਿਮਾਨੇਤੀ’’ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਕੋਟਿਸਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੋਹਣਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰੋਹਣ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ [ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਾਨੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤੇਨ , ਹਾਵੁਸੋ ਰੋਹਣ, ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਰੋਮੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ ਰੋਹਣ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤਪਸ੍ਸੇ **ਗਜਙ੍ਗਲਂ** [ਕਜਙ੍ਗਲਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋ, ਤਤ੍ਥ **ਸੋਣੁਤ੍ਤਰੋ** ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ **ਨਾਗਸੇਨੋ**ਤਿ ਨਾਮ ਦਾਰਕੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਰੋਹਣ, ਦਸਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਤਂ ਕੁਲਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਾਗਸੇਨਂ ਦਾਰਕਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਹਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਰੋਹਣੋ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ।

੧੦. ਮਹਾਸੇਨੋਪਿ ਖੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਦੇਵਲੋਕਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸੋਣੁਤ੍ਤਰਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਯ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਸਹ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾ ਤਯੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਬ੍ਭੁਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ, ਆਵੁਧਭਣ੍ਡਾਨਿ ਪਜ੍ਜਲਿਂਸੁ, ਅਗ੍ਗਸਸ੍ਸਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਪ੍ਪਵਸ੍ਸਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਰੋਹਣੋ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਤਂ ਕੁਲਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਕਟਚ੍ਛੁਮਤ੍ਤਂ ਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਲ੍ਲੁਙ੍ਕਮਤ੍ਤਂ ਯਾਗੁਂ ਵਾ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਨਾਲਤ੍ਥ, ਅਥ ਖੋ ਅਕ੍ਕੋਸਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਭਾਸਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਲਭਤਿ ‘‘ਅਤਿਚ੍ਛਥ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਾਹੋਸਿ, ਦਸਮਾਸਾਧਿਕਾਨਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਏਕਦਿਵਸਂ ‘‘ਅਤਿਚ੍ਛਥ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਅਲਤ੍ਥ। ਤਂ ਦਿਵਸਮੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਬਹਿ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਥੇ ਥੇਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਂ, ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹਂ ਅਗਮਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ‘‘ਆਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗਮਮ੍ਹਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲਭਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ। ‘‘ਆਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਲਭਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ। ਸੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਗੇਹਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦਤ੍ਥਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦਮ੍ਹਾ’’ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਯੇਵ ਨਿਸੀਦਿ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਘਰਦ੍ਵਾਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਥੇਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਏਵਮਾਹ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਹਿਯ੍ਯੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾਵ ‘‘ਲਭਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਅਵੋਚੁਤ੍ਥ, ਵਟ੍ਟਤਿ ਨੁ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਮੁਸਾਵਾਦੋ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਮਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹੇ ( ) [(ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ) (ਕ॰)] ਦਸਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ‘ਅਤਿਚ੍ਛਥਾ’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਿਯ੍ਯੋ ‘ਅਤਿਚ੍ਛਥਾ’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਲਭਿਮ੍ਹਾ, ਅਥੇਤਂ ਵਾਚਾਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰਂ [ਪਟਿਸਨ੍ਤਾਰਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਪਾਦਾਯ ਏਵਮਵੋਚੁਮ੍ਹਾ’’ਤਿ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਇਮੇ ਵਾਚਾਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਜਨਮਜ੍ਝੇ ‘ਲਭਿਮ੍ਹਾ’ਤਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨਪ੍ਪਸਂਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਯਾਦਿਤਭਤ੍ਤਤੋ ਕਟਚ੍ਛੁਭਿਕ੍ਖਂ, ਤਦੁਪਿਯਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਆਹ।

ਸੋ ਪੁਨਦਿਵਸਤੋ ਪਭੁਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਸਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਘਰੇ ਭਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਯਾਚਿ। ਥੇਰੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ

ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਾਪਿ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਦਸਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਿਜਾਯਿ, ''ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮਮਕੰਸੁ, ਸੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ ਜਾਤੋ।

੧੧. ਅਥ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਨਾਗਸੇਨੰ ਦਾਰਕੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਖੋ , ਤਾਤ ਨਾਗਸੇਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਸਿਕ੍ਖਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ। ''ਕਤਮਾਨਿ, ਤਾਤ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਸਿਕ੍ਖਾਨਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ? ''ਤਯੋ ਖੋ, ਤਾਤ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਦਾ **ਸਿਕ੍ਖਾਨਿ** ਨਾਮ, ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ **ਸਿਪ੍ਪੰ** ਨਾਮਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਤਾਤ, ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੋਣੁਤ੍ਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਭਾਗੰ ਸਹਸ੍ਸੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਪਾਸਾਦੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਗਬ੍ਭੇ ਏਕਤੋ ਮਞ੍ਚਕੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਸਜ੍ਝਾਪੇਹਿ ਖੋ, ਤ੍ਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੰ ਦਾਰਕੰ ਮਨ੍ਤਾਨੀਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ 'ਤਾਤ ਦਾਰਕ' ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹਿ ਮਨ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ। ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਏਕੇਨੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਤਯੋ ਵੇਦਾ ਹਦਯਙ੍ਗਤਾ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਾ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਸਕਿਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ ਤੀਸੁ ਵੇਦੇਸੁ ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭੇਸੁ [ਸਨਿਘਣ੍ਟੁਕੇਟੁਭੇਸੁ (ਕ॰)] ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮੇਸੁ ਪਦਕੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ ਲੋਕਾਯਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨਵਯੋ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦਾਰਕੋ ਪਿਤਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਤਾਤ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਉਦਾਹੁ ਏਤ੍ਤਕਾਨੇਵਾ''ਤਿ। ''ਨਤ੍ਥਿ, ਤਾਤ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦਾਰਕੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੁਯ੍ਹ ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾਯ ਚੋਦਿਤਹਦਯੋ ਰਹੋਗਤੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਸਾਰੰ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ''ਤੁਚ੍ਛਾ ਵਤ ਭੋ ਇਮੇ ਵੇਦਾ, ਪਲਾਪਾ ਵਤ ਭੋ ਇਮੇ ਵੇਦਾ ਅਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ।

੧੨. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ਵਤ੍ਤਨਿਯੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨਿਯੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਗਜਙ੍ਗਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦਾਰਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਰੋਹਣੰ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਉਦਗ੍ਗੋ ਪਮੁਦਿਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮਾਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਾਰੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਰੋਹਣੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਤ੍ਵੰ ਮਾਰਿਸ, ਏਦਿਸੋ ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਵਵਸਨੋ''ਤਿ। ''ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ [ਪਾਪਕਾਨੰ ਮਲਾਨੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਾਮਾਹੰ ਦਾਰਕਾ''ਤਿ। ''ਕੇਨ, ਤ੍ਵੰ ਮਾਰਿਸ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮਾਸੀ''ਤਿ? ''ਪਾਪਕਾਨਿ ਮਲਾਨਿ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਹੰ, ਦਾਰਕ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ। ''ਕਿੰਕਾਰਣਾ, ਮਾਰਿਸ, ਕੇਸਾ ਤੇ ਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸ''ਨ੍ਤਿ ? ''ਸੋਲ਼ਸਿਮੇ, ਦਾਰਕ, ਪਲਿਬੋਧੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ''ਕਤਮੇ ਸੋਲ਼ਸ''? ''ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਲਿਬੋਧੋ ਮਣ੍ਡਨਪਲਿਬੋਧੋ ਤੇਲਮਕ੍ਖਨਪਲਿਬੋਧੋ ਧੋਵਨਪਲਿਬੋਧੋ ਮਾਲਾਪਲਿਬੋਧੋ ਗਨ੍ਧਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾਸਨਪਲਿਬੋਧੋ ਹਰੀਟਕਪਲਿਬੋਧੋ ਆਮਲਕਪਲਿਬੋਧੋ ਰਙ੍ਗਪਲਿਬੋਧੋ ਬਨ੍ਧਨਪਲਿਬੋਧੋ ਕੋਚ੍ਛਪਲਿਬੋਧੋ ਕਪ੍ਪਕਪਲਿਬੋਧੋ ਵਿਜਟਨਪਲਿਬੋਧੋ ਊਕਾਪਲਿਬੋਧੋ, ਕੇਸੇਸੁ ਵਿਲੂਨੇਸੁ ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿੰ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਦਾਰਕ, ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਪਲਿਬੋਧੇਸੁ ਪਲਿਗੁਣ੍ਠਿਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਅਤਿਸੁਖੁਮਾਨਿ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਨਾਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿੰਕਾਰਣਾ, ਮਾਰਿਸ, ਵਤ੍ਥਾਨਿਪਿ ਤੇ ਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸ''ਨ੍ਤਿ? ''ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਖੋ, ਦਾਰਕ, ਵਤ੍ਥਾਨਿ, ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਣ੍ਡਾਨਿ [ਕਮਨੀਯਾਨਿ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਖੋ ਭਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਕਾਸਾਵਵਸਨਸ੍ਸ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ

ਵਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਮੇ ਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸ''ਨ੍ਤਿ। ''ਜਾਨਾਸਿ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਮਾਰਿਸ, ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਦਾਰਕ, ਜਾਨਾਮਹਂ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ, ਯਂ ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਮਂ ਮਨ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ। ''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਂ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਦਾਰਕ, ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ। ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ, ਦਾਰਕ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦਾਰਕੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਰੋਹਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਘਰਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੋਹਣਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਦੇਹਿ ਮੇ ਦਾਨਿ, ਮਾਰਿਸ, ਮਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ''ਯਦਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਦਾਰਕ, ਨਿਪ੍ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਯਾ ਗਹਿਤਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵੇਸਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਦਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ।

ਅਥ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦਾਰਕੋ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਹ ''ਅਮ੍ਮਤਾਤਾ, ਅਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ 'ਯਂ ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਮਂ ਮਨ੍ਤਂ, ਤਂ ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਦੇਤਿ, ਅਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਮਨ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਨ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਤੁ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ''ਗਣ੍ਹ ਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਿਂਸੁ।

੧੩. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ਨਾਗਸੇਨਂ ਦਾਰਕਂ ਆਦਾਯ ਯੇਨ ਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਸੇਨਾਸਨਂ, ਯੇਨ ਵਿਜਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਏਕਰਤ੍ਤਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਨਾਗਸੇਨਂ ਦਾਰਕਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੋਹਣਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਗਹਿਤੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਵ ਵੇਸੋ, ਦੇਥ ਮੇ ਦਾਨਿ ਮਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ''ਕਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋਹਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯਂ ਪਠਮਂ ਵਿਨਯੇ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਖੋ ਅਯਂ ਨਾਗਸੇਨੋ, ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸੁਖੇਨੇਵ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨੇਸਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਾਗਸੇਨੋ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਤਿਕਦੁਕਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਪਕਰਣਂ, ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਾਦਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵਿਭਙ੍ਗਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣਂ, ''ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਧਾਤੁਕਥਾਪਕਰਣਂ, ''ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਆਯਤਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਪਰਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ, ''ਮੂਲਯਮਕਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਯਮਕਪ੍ਪਕਰਣਂ, ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਪਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਏਕੇਨੇਵ ਸਜ੍ਝਾਯੇਨ ਪਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਿਟ੍ਠਥ ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਪੁਨ ਓਸਾਰੇਥ, ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵਾਹਂ ਸਜ੍ਝਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ।

੧੪. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਯੇਨ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਹਂ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ 'ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ , ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਓਸਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਨਾਗਸੇਨ, ਓਸਾਰੇਹੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਪਕਰਣਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਓਸਾਰੇਸਿ, ਪਥਵੀ ਉਨ੍ਨਦਿ, ਦੇਵਤਾ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਂਸੁ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਅਪ੍ਫੋਟੇਸੁਂ, ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਚਨ੍ਦਨਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਮਨ੍ਦਾਰਵਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਭਿਪ੍ਪਵਸ੍ਸਿਂਸੁ।

੧੫. ਅਥ ਖੋ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਸੁਂ। ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਾਮਂ

ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ ‘‘ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਤ ਮੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਬਾਲੋ ਵਤ ਮੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਠਮਂ ਮਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨੇਸੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸਿ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਨਾਗਸੇਨ ਤਵਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਮੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਤ ਮੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਉਪਜ੍ਝਾਯਂ ਖਮਾਪੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੋਹਣਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਖਮਥ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੋਹਣੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਨ ਖੋ ਤ੍ਯਾਹਂ ਨਾਗਸੇਨ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖਮਾਮਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨ ਸਾਗਲਂ ਨਾਮ ਨਗਰਂ, ਤਤ੍ਥ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਾਦੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਰਾਜਾਨਂ ਦਮੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਸਾਦੇਸ੍ਸਸਿ, ਏਵਾਹਂ ਤਂ ਖਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ; ਸਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਸਬ੍ਬੇ ਰਾਜਾਨੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਦਾਲੇਸ੍ਸਾਮਿ, ‘ਖਮਥ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ, ‘ਨ ਖਮਾਮੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਤੇਮਾਸਂ ਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਆਹ’’ । ਅਯਂ ਖੋ, ਨਾਗਸੇਨ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਨਿਯੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਂ, ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦ, ਏਵਞ੍ਚ ਨਂ ਵਦੇਹਿ ‘ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ ਬਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਤੇਮਾਸਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਿਤੁਂ ਮਂ ਪਹਿਣੀ’ਤਿ , ‘ਕੋਨਾਮੋ ਤੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘ਰੋਹਣਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਸਿ, ‘ਅਹਂ ਕੋਨਾਮੋ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਸਿ ‘ਮਮ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਾਮਂ ਜਾਨਾਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੋਹਣਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਸੇਨਾਸਨਂ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ ਬਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਤੇਮਾਸਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਿਤੁਂ ਮਂ ਪਹਿਣੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਤ੍ਵਂ ਕਿਨ੍ਨਾਮੋਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਗਸੇਨੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕੋਨਾਮੋ ਤੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ’’ਤਿ? ‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੋਹਣੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਹਂ ਕੋਨਾਮੋ’’ਤਿ। ‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਾਮਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ, ਨਾਗਸੇਨ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸਾਮੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਪਰਿਵੇਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖੋਦਕਂ ਦਨ੍ਤਪੋਣਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਥੇਰੋ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿ, ਤਂ ਉਦਕਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਉਦਕਂ ਆਹਰਿ, ਤਞ੍ਚ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਗਣ੍ਹਿ, ਨ ਆਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਂ ਅਕਾਸਿ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਨ ਤਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਸ੍ਸਵਾਸਂ ਅਨੁਜਾਨਿ।

੧੬. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਏਕਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਂ ਤਿਂਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾ ਤੇਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ

‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਤਾਤ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਵ੍ਵੋ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਉਪਾਸਿਕੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਾਗਸੇਨੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ । ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਤਾਤ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤ, ਅਧਿੵਾਸੇਹਿ ਨਾਗਸੇਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸ੍ੵਾਤਨਾਯ ਭਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿੵਾਸੇਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾੵੇਨ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿੵਾਸੇਤ੍ੵਾ ਪਤ੍ਤਚੀੵਰਮਾਦਾਯ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਨਾਗਸੇਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਯੇਨ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਨਿੵੇਸਨੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਾਗਸੇਨੰ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸਿ ਸਮ੍ਪੵਾਰੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਭੁਤ੍ਤਾੵਿ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿੰ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਏਤਦੵੋਚ ‘‘ਤ੍ੵੰ, ਨਾਗਸੇਨ, ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ੵਤ੍ੵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਏਤਦੵੋਚ ‘‘ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ ਖੋਹੰ, ਤਾਤ ਨਾਗਸੇਨ, ਗਮ੍ਭੀਰਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਮਯ੍ਹੰ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇੵ ਆਸਨੇ ੵਿਰਜੰ ੵੀਤਮਲੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ ‘‘ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਕਤ੍ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੇਸਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ੵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ੵਾ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇੵ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਦ੍ੵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭੰ ਞਤ੍ੵਾ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਪੵਤ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਕੇਨ ਕਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਦ੍ੵੇ ਮਹਾਕਾਯਾ ਪਦਾਲਿਤਾ’’ਤਿ, ਅਨੇਕਾਨਿ ਚ ਦੇੵਤਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਪੵਤ੍ਤੇਸੁੰ।

੧੭. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦੵੋਚ ‘‘ਗਚ੍ਛ, ਤ੍ੵੰ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਨਗਰੇ ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਪਟਿੵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਬੁਦ੍ਧੵਚਨੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕੀੵ ਦੂਰੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਨਗਰ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਦੂਰੋ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਗ੍ਗੋ । ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ, ਕਥਾਹੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ? ‘‘ਗਚ੍ਛ, ਤ੍ੵੰ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਲਭਿਸ੍ਸਸਿ ਸਾਲੀਨੰ ਓਦਨੰ ੵਿਗਤਕਾਲਕੰ ਅਨੇਕਸੂਪੰ ਅਨੇਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏੵੰ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਗੁਤ੍ਤੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ੵਾ ਪਤ੍ਤਚੀੵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

੧੮. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਕਟਸਤੇਹਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਦੂਰਤੋੵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਦਿਸ੍ੵਾਨ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ‘‘ਕੁਹਿੰ ਗਚ੍ਛਸਿ ਤਾਤਾ’’ਤਿ ਆਹ। ‘‘ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਗਹਪਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਤਾਤ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਾਮ। ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੁਖੰ ਗਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਸੀਦਿਤ੍ੵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ੵਾ ਸਮ੍ਪੵਾਰੇਤ੍ੵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਭੁਤ੍ਤਾੵਿ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਨੀਚੰ ਆਸਨੰ ਗਹੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਏਤਦੵੋਚ ‘‘ਕਿਨ੍ਨਾਮੋਸਿ ਤ੍ੵੰ ਤਾਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਹੰ, ਗਹਪਤਿ, ਨਾਗਸੇਨੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਜਾਨਾਸਿ ਖੋ, ਤ੍ੵੰ ਤਾਤ, ਬੁਦ੍ਧੵਚਨੰ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਜਾਨਾਮਿ ਖੋਹੰ, ਗਹਪਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਦਾਨੀ’’ਤਿ। ‘‘ਲਾਭਾ ਨੋ ਤਾਤ, ਸੁਲਦ੍ਧੰ ਨੋ ਤਾਤ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਤਾਤ, ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਤ੍ੵਮ੍ਪਿ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ,

ਭਣ, ਤਾਤ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਦਾਨੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਦੇਸੇਨ੍ਤੇ ਯੇਵ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਕਟਸਤਾਨਿ ਪੁਰਤੋ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੇ ਠਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਯਂ ਖੋ, ਤਾਤ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਸੋਕਾਰਾਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਇਦਂ ਖੋ, ਤਾਤ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਮ੍ਬਲਰਤਨਂ ਸੋਲ਼ਸਹਤ੍ਥਂ ਆਯਾਮੇਨ, ਅਟ੍ਠਹਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ, ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹਿ ਖੋ, ਤਾਤ, ਇਦਂ ਕਮ੍ਬਲਰਤਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ। ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਂ ਕਮ੍ਬਲਰਤਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਉਦਗ੍ਗੋ ਪਮੁਦਿਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

੧੯. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਯੇਨ ਅਸੋਕਾਰਾਮੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ , ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਗਤਕਾਰਣਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਏਕੇਨੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਤੀਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੀਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸੋ ਮਨਸਾਕਾਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਨਾਗਸੇਨ, ਗੋਪਾਲਕੋ ਗਾਵੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਗੋਰਸਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਭਾਗੀ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਲਂ ਏਤ੍ਤਕੇਨਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਦਿਵਸਭਾਗੇਨ ਤੇਨ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇਨ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਸਹ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਂਸੁ, ਪਥਵੀ ਉਨ੍ਨਦਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਅਪ੍ਫੋਟੇਸੁਂ, ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਚਨ੍ਦਨਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਮਨ੍ਦਾਰਵਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਭਿਪ੍ਪਵਸ੍ਸਿਂਸੁ।

੨੦. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੂਤਂ ਪਾਹੇਸੁਂ ''ਆਗਚ੍ਛਤੁ ਨਾਗਸੇਨੋ, ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ ਮਯਂ ਨਾਗਸੇਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਦੂਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤਲੇ ਕੋਟਿਸਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਕੋਟਿਸਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਏਸੋ ਖੋ, ਨਾਗਸੇਨ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਵਿਹੇਠੇਤਿ ਵਾਦਪ੍ਪਟਿਵਾਦੇਨ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਾਯ। ਸਾਧੁ, ਨਾਗਸੇਨ, ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਦਮੇਹੀ''ਤਿ। ''ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ; ਸਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਰਾਜਾਨੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਦਾਲੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਚ੍ਛਥ ਵੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤਾ ਸਾਗਲਨਗਰ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਗਲਨਗਰਂ ਕਾਸਾਵਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਂ ਇਸਿਵਾਤਪਟਿਵਾਤਂ ਅਕਂਸੁ।

੨੧. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਯੁਪਾਲੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣੇ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਅਮਚ੍ਚੇ ਏਤਦਵੋਚ ''ਰਮਣੀਯਾ ਵਤ ਭੋ ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਕਂ ਨੁ ਖ੍ਵਜ੍ਜ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਾਯ, ਕੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਯੁਪਾਲੋ ਨਾਮ ਥੇਰੋ ਤੇਪਿਟਕੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਆਗਤਾਗਮੋ, ਸੋ ਏਤਰਹਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣੇ ਪਟਿਵਸਤਿ; ਗਚ੍ਛ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਯੁਪਾਲਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਸ੍ਸੂ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਣੇ, ਭਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਥਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਯੁਪਾਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੂਤਂ ਪਾਹੇਸਿ ''ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਯੁਪਾਲਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ''ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਆਯੁਪਾਲੋ ਏਵਮਾਹ ''ਤੇਨ ਹਿ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਯੋਨਕਸਤੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਰਥਵਰਮਾਰੁਯ੍ਹ ਯੇਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਯੁਪਾਲੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ

ਆਯੁਪਾਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਯੁਪਾਲਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਯੁਪਾਲ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਕੋ ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਸਮਚਰਿਯਤ੍ਥਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋਚਿ ਗਿਹੀਪਿ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਗਿਹੀਪਿ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ, ਭਗਵਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋਟੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਗਣਨਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਗਿਹਿਭੂਤਾ, ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਖੋ ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ, ਮਹਾਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ, ਸਮਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ, ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ, ਪਰਾਭਵਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਗਣਨਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਗਿਹਿਭੂਤਾ, ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਯੁਪਾਲ, ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਯੁਪਾਲ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਾਸਨਿਕਾ, ਨੂਨ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇਸਂ ਭੋਗਹਾਰਕਾ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਪਰੇਸਂ ਭੋਗੇ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਏਤਰਹਿ ਏਕਾਸਨਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਸੀਲਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਪੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਯੁਪਾਲ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਾ, ਨੂਨ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਾਮਘਾਤਕਾ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਪਰੇਸਂ ਗੇਹਾਨਿ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਏਤਰਹਿ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਸੀਲਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਪੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਯੁਪਾਲ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ, ਨੂਨ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ੍ਥਦੂਸਕਾ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਪਰੇਸਂ ਪਥਿਕੇ ਜਨੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਏਤਰਹਿ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤੁਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਸੀਲਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਪੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਯੁਪਾਲੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਭਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੋ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਵਿਸਾਰਦੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਭਾਸਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਯੁਪਾਲਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਨਕੇ ਏਤਦਵੋਚ ''ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਤ ਭੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਪਲਾਪੋ ਵਤ ਭੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ, ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

੨੨. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭੀਤੇ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੇ ਯੋਨਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਅਤ੍ਥਿ ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਯੇਨਿਮੇ ਯੋਨਕਾ ਨ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਯੋਨਕੇ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਣੇ, ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਸਮਣਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਸਙ੍ਘੀ ਗਣੀ ਗਣਾਚਰਿਯੋ ਞਾਤੋ ਯਸਸ੍ਸੀ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਨਿਪੁਣੋ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਭਾਵੀ ਵਿਨੀਤੋ ਵਿਸਾਰਦੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਤੇਪਿਟਕੋ ਵੇਦਗੂ ਪਭਿਨ੍ਨਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਆਗਤਾਗਮੋ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਜਿਨਵਚਨੇ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਕੁਸਲੋ ਅਕ੍ਖਯਵਿਚਿਤ੍ਰਪਟਿਭਾਨੋ ਚਿਤ੍ਰਕਥੀ ਕਲ੍ਯਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ ਦੁਰਾਸਦੋ ਦੁਪ੍ਪਸਹੋ ਦੁਰੁਤ੍ਤਰੋ ਦੁਰਾਵਰਣੋ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਯੋ, ਸਾਗਰੋ ਵਿਯ ਅਕ੍ਖੋਭੋ, ਗਿਰਿਰਾਜਾ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਲੋ, ਰਣਞ੍ਜਹੋ ਤਮੋਨੁਦੋ ਪਭਙ੍ਕਰੋ ਮਹਾਕਥੀ ਪਰਗਣਿਗਣਮਥਨੋ ਪਰਤਿਤ੍ਥਿਯਮਦ੍ਦਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕ੍ਕਤੋ ਗਰੁਕਤੋ ਮਾਨਿਤੋ ਪੂਜਿਤੋ

ਅਪਚਿਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਸੋਤਾਵਧਾਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਨਵਙ੍ਗੰ ਜਿਨਸਾਸਨਰਤਨੰ, ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਮਗ੍ਗੰ, ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤੰ, ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਯੂਪੰ, ਯਜਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਯਾਗੰ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੰ, ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਕੇਤੁੰ, ਧਮੇਨ੍ਤੋ [ਉਪ੍ਪਲ਼ਾਸੇਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖੰ, ਆਹਨਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਭੇਰਿੰ, ਨਦਨ੍ਤੋ ਸੀਹਨਾਦੰ , ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦਗਜ੍ਜਿਤੰ, ਮਧੁਰਗਿਰਗਜ੍ਜਿਤੇਨ ਞਾਣਵਰਵਿਜ੍ਜੁਜਾਲਪਰਿਵੇਠਿਤੇਨ ਕਰੁਣਾਜਲਭਰਿਤੇਨ ਮਹਤਾ ਧਮ੍ਮਾਮਤਮੇਘੇਨ ਸਕਲਲੋਕਮਭਿਤਪ੍ਪਯਨ੍ਤੋ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨੀਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਾਗਲਨਗਰੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣੇ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

> ''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚਿਤ੍ਰਕਥੀ, ਨਿਪੁਣੋ ਚ ਵਿਸਾਰਦੋ।
> ਸਾਮਯਿਕੋ ਚ ਕੁਸਲੋ, ਪਟਿਭਾਨੇ ਚ ਕੋਵਿਦੋ॥
>
> ''ਤੇ ਚ ਤੇਪਿਟਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਪਞ੍ਚਨੇਕਾਯਿਕਾਪਿ ਚ।
> ਚਤੁਨੇਕਾਯਿਕਾ ਚੇਵ, ਨਾਗਸੇਨੰ ਪੁਰਕ੍ਖਰੁੰ॥
>
> ''ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞੋ ਮੇਧਾਵੀ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ।
> ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨਾਗਸੇਨੋ ਵਿਸਾਰਦੋ॥
>
> ''ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ, ਨਿਪੁਣੇਹਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਭਿ।
> ਚਰਨ੍ਤੋ ਗਾਮਨਿਗਮੰ, ਸਾਗਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ॥
>
> ''ਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣਸ੍ਮਿੰ , ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਦਾ ਵਸਿ।
> ਕਥੇਤਿ ਸੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ, ਪਬ੍ਬਤੇ ਕੇਸਰੀ ਯਥਾ''ਤਿ॥

੨੩. ਅਥ ਖੋ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੋ ਰਾਜਾਨੰ ਮਿਲਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਆਗਮੇਹਿ, ਤ੍ਵੰ ਮਹਾਰਾਜ; ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਗਸੇਨੋ ਨਾਮ ਥੇਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਵਿਨੀਤੋ ਵਿਸਾਰਦੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚਿਤ੍ਰਕਥੀ ਕਲ੍ਯਾਣਪਟਿਭਾਨੋ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਤਰਹਿ ਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣੇ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਗਚ੍ਛ, ਤ੍ਵੰ ਮਹਾਰਾਜ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਸੋ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸਹਸਾ ''ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਅਹੁਦੇਵ ਭਯੰ, ਅਹੁਦੇਵ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ, ਅਹੁਦੇਵ ਲੋਮਹੰਸੋ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਭੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਿ ਇਨ੍ਦਯਮਵਰੁਣਕੁਵੇਰਪਜਾਪਤਿ ਸੁਯਾਮ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਲੋਕਪਾਲੇਹਿਪਿ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹੇਨ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾਪਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ, ਕਿਮਙ੍ਗ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੰ ਏਤਦਵੋਚ ''ਤੇਨ ਹਿ, ਤ੍ਵੰ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯ, ਭਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੂਤੰ ਪੇਸੇਹੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ ਦੇਵਾ''ਤਿ ਖੋ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੂਤੰ ਪਾਹੇਸਿ ''ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ''ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਏਵਮਾਹ ''ਤੇਨ ਹਿ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਯੋਨਕਸਤੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਰਥਵਰਮਾਰੁਯ੍ਹ ਮਹਤਾ ਬਲਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਪਰਿਵੇਣੰ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਸੰ ਦੂਰਤੋਵ,

ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਕਸ੍ਸੇਸਾ, ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯ, ਮਹਤੀ ਪਰਿਸਾ''ਤਿ? ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਸਂ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਹੁਦੇਵ ਭਯਂ, ਅਹੁਦੇਵ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਹੁਦੇਵ ਲੋਮਹਂਸੋ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਖਗ੍ਗਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਗਜੋ, ਗਰੁਲ਼ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਨਾਗੋ, ਅਜਗਰਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਕੋਤ੍ਥੁਕੋ [ਕੋਟ੍ਠੁਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਿਂਸਪਰਿਵੁਤੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਛੋ, ਨਾਗਾਨੁਬਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਮਣ੍ਡੂਕੋ, ਸਦ੍ਦੂਲਾਨੁਬਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਮਿਗੋ, ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕਸਮਾਗਤੋ [ਅਹਿਗੁਣ੍ਠਿਕਸਮਾਗਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਯ ਪਨ੍ਨਗੋ, ਮਜ੍ਜਾਰਸਮਾਗਤੋ ਵਿਯ ਉਨ੍ਦੂਰੋ, ਭੂਤਵੇਜ੍ਜਸਮਾਗਤੋ ਵਿਯ ਪਿਸਾਚੋ, ਰਾਹੁਮਖਗਤੋ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦੋ, ਪਨ੍ਨਗੋ ਵਿਯ ਪੇਲ਼ਨ੍ਤਰਗਤੋ, ਸਕੁਣੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਜਰਨ੍ਤਰਗਤੋ, ਮਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਜਾਲਨ੍ਤਰਗਤੋ, ਵਾਲ਼ਵਨਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੋ, ਵੇਸ੍ਸਵਣਾਪਰਾਧਿਕੋ ਵਿਯ ਯਕ੍ਖੋ, ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯੁਕੋ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭੀਤੋ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਵਿਮਨੋ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਪਰਿਣਤਮਾਨਸੋ ''ਮਾ ਮਂ ਅਯਂ ਪਰਿਜਨੋ ਪਰਿਭਵੀ''ਤਿ ਸਤਿਂ [ਧੀਤਿਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਾ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯ , ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਮਯ੍ਹਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਞ੍ਞੇਵਾਹਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤ੍ਵਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਹੀ''ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਸਾਯ ਪੁਰਤੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਨਵਕਤਰੋ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਮਜ੍ਝਤੋ ਚ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਦੂਰਤੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਕੇਸਰਸੀਹਂ ਵਿਯ ਵਿਗਤਭਯਭੇਰਵਂ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸਂ ਵਿਗਤਭਯਸਾਰਜ੍ਜਂ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਆਕਾਰੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ''ਏਸੋ ਖੋ ਏਤ੍ਥ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਏਸੋ ਖੋ, ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ। ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਸੋ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਗਸੇਨਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿ । ਤਤੋ ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਹੋਸਿ ''ਅਨਕ੍ਖਾਤੋਵ ਮਯਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਅਞ੍ਞਾਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਅਹੁਦੇਵ ਭਯਂ, ਅਹੁਦੇਵ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਹੁਦੇਵ ਲੋਮਹਂਸੋ।

ਤੇਨਾਹੁ –

''ਚਰਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸੁਦਨ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਮੇ ਦਮੇ।
ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਨਾਗਸੇਨਂ, ਇਦਂ ਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ॥

''ਕਥਿਤਾ [ਕਥਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਯਾ ਬਹੂ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਸਾਕਚ੍ਛਾ ਓਸਟਾ ਬਹੂ।
ਨ ਤਾਦਿਸਂ ਭਯਂ ਆਸਿ, ਅਜ੍ਜ ਤਾਸੋ ਯਥਾ ਮਮ॥

''ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਪਰਾਜਯੋ, ਮਮ ਅਜ੍ਜ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
ਜਯੋ ਚ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਣ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਬਾਹਿਰਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੩. ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੋ

੧. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ

੧. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਨਾਗਸੇਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਨਾਗਸੇਨੋ ਪਟਿਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੇਨੇਵ [ਪਟਿਸਮ੍ਮੋਦਿ, ਤੇਨੇਵ (ਸੀ॰)] ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਕਥਂ ਭਦਨ੍ਤੋ ਞਾਯਤਿ, ਕਿਨ੍ਨਾਮੋਸਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ? ''ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਯਾਮਿ, ''ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ਖੋ ਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ''ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸੂਰਸੇਨੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਵੀਰਸੇਨੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸੀਹਸੇਨੋ''ਤਿ ਵਾ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ ਯਦਿਦਂ ਨਾਗਸੇਨੋਤਿ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਏਵਮਾਹ ''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਅਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਅਯਂ ਨਾਗਸੇਨੋ ਏਵਮਾਹ 'ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਖੋ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਸਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕੋ ਚਰਹਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਦੇਤਿ, ਕੋ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਕੋ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਕੋ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ, ਕੋ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਕੋ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ, ਕੋ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਕੋ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਂ ਚਰਤਿ, ਕੋ ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ, ਕੋ ਮਜ੍ਜਂ ਪਿਵਤਿ, ਕੋ ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਸਚੇ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਾਰੇਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਆਚਰਿਯੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। 'ਨਾਗਸੇਨੋਤਿ ਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, 'ਕਤਮੋ ਏਤ੍ਥ ਨਾਗਸੇਨੋ ? ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੇਸਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਲੋਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਨਖਾ...ਪੇ॰... ਦਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਤਚੋ...ਪੇ॰... ਮਂਸਂ...ਪੇ॰... ਨ੍ਹਾਰੁ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ...ਪੇ॰... ਵਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਹਦਯਂ...ਪੇ॰... ਯਕਨਂ...ਪੇ॰... ਕਿਲੋਮਕਂ...ਪੇ॰... ਪਿਹਕਂ...ਪੇ॰... ਪਪ੍ਫਾਸਂ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ...ਪੇ॰... ਉਦਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਕਰੀਸਂ...ਪੇ॰... ਪਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸੇਮ੍ਹਂ...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਲੋਹਿਤਂ...ਪੇ॰... ਸੇਦੋ...ਪੇ॰... ਮੇਦੋ...ਪੇ॰... ਅਸ੍ਸੁ...ਪੇ॰... ਵਸਾ...ਪੇ॰... ਖੇਲ਼ੋ...ਪੇ॰... ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ...ਪੇ॰... ਲਸਿਕਾ...ਪੇ॰... ਮੁਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੂਪਂ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਵੇਦਨਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ?''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਤਮਹਂ ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਗਸੇਨਂ। ਨਾਗਸੇਨਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਾਗਸੇਨੋ, ਅਲਿਕਂ ਤ੍ਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਸਸਿ ਮੁਸਾਵਾਦਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਤ੍ਵਂ ਖੋਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯਸੁਖੁਮਾਲੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਾਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਤਤ੍ਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਉਣ੍ਹਾਯ ਵਾਲਿਕਾਯ ਖਰਾਯ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਿਕਾਯ [ਖਰਾ ਸਕ੍ਖਰਕਠਲਵਾਲਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਾ ਰੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਹਞ੍ਞਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਪਾਦੇਨਾਗਤੋਸਿ, ਉਦਾਹੁ ਵਾਹਨੇਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਦੇਨਾਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਰਥੇਨਾਹਂ ਆਗਤੋਸ੍ਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਚੇ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਰਥੇਨਾਗਤੋਸਿ, ਰਥਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਈਸਾ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਅਕ੍ਖੋ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਰਥਪਞ੍ਜਰਂ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਰਥਦਣ੍ਡਕੋ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯੁਗਂ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਪਤੋਦਲਟ੍ਠਿ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਈਸਾਅਕ੍ਖਚਕ੍ਕਰਥਪਞ੍ਜਰਰਥਦਣ੍ਡਯੁਗਰਸ੍ਮਿਪਤੋਦਾ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ , ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਈਸਾਅਕ੍ਖਚਕ੍ਕਰਥਪਞ੍ਜਰਰਥਦਣ੍ਡਯੁਗਰਸ੍ਮਿਪਤੋਦਾ ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤਮਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਰਥਂ। ਰਥਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਥੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਥੋ, ਅਲਿਕਂ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਭਾਸਸਿ ਮੁਸਾਵਾਦਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਰਥੋ, ਤ੍ਵਂਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਗ੍ਗਰਾਜਾ, ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਭਾਸਸਿ, ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਅਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਅਯਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਏਵਮਾਹ ‘ਰਥੇਨਾਹਂ ਆਗਤੋਸ੍ਮੀ’ਤਿ, ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਥੇਨਾਗਤੋ‘ਸਿ, ਰਥਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਰਥਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਖੋ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਯੋਨਕਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਭਾਸਸ੍ਸੂ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮੁਸਾ ਭਣਾਮਿ, ਈਸਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਥਪਞ੍ਜਰਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਥਦਣ੍ਡਕਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ‘ਰਥੋ’ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਰਥਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਕੇਸੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲੋਮੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੇਦਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ‘ਨਾਗਸੇਨੋ’ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਜਿਰਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ –

> ‘‘‘ਯਥਾ ਹਿ ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਰਥੋ ਇਤਿ।
> ਏਵਂ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ, ਹੋਤਿ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤੀ’’’ਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧]॥

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਪਞ੍ਹਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ, ਯਦਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਪਞ੍ਹਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾਨੀ’’ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਵਸ੍ਸਗਣਨਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਕਤਿਵਸ੍ਸੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸੋਹਂ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ, ਤ੍ਵਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤ, ਗਣਨਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ?

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸਬ੍ਬਾਭਰਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਥਵਿਯਂ ਛਾਯਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਕਮਣਿਕੇ ਚ ਛਾਯਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਅਯਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਾਯਾ ਪਥਵਿਯਂ

ਉਦਕਮਣਿਕੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤ੍ਵਂ ਵਾ ਰਾਜਾ, ਛਾਯਾ ਵਾ ਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਾਜਾ, ਨਾਯਂ ਛਾਯਾ ਰਾਜਾ, ਮਂ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਛਾਯਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਗਣਨਾ ਸਤ੍ਤ, ਨ ਪਨਾਹਂ ਸਤ੍ਤ, ਮਂ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਛਾਯੂਪਮਂ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਪਞ੍ਹਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾਨੀ''ਤਿ।

ਵਸ੍ਸਗਣਨਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਵੀਮਂਸਨਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਸਿ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਚੇ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਂ [ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਸਿ ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਚੇ ਪਨ ਰਾਜਵਾਦਂ ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਲ੍ਲਾਪੇ ਆਵੇਠਨਮ੍ਪਿ ਕਯਿਰਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਨਮ੍ਪਿ ਕਯਿਰਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਹੋਪਿ ਕਯਿਰਤਿ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਯਿਰਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਾਸੋਪਿ [ਵਿਸੇਸੋਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਯਿਰਤਿ, ਪਟਿਵਿਸ੍ਸਾਸੋਪਿ ਕਯਿਰਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕਥਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾਨੋ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਰਾਜਾਨੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਲ੍ਲਾਪੇ ਏਕਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਲੋਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਂ ਆਣਾਪੇਨ੍ਤਿ 'ਇਮਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਂ ਪਣੇਥਾ'ਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾਨੋ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨੋ ਰਾਜਵਾਦਂ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ ਭਦਨ੍ਤੋ ਸਲ੍ਲਪਤੁ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਵਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਵਾ ਆਰਾਮਿਕੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਤਿ , ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ ਭਦਨ੍ਤੋ ਸਲ੍ਲਪਤੁ ਮਾ ਭਾਯਤੂ''ਤਿ। ''ਸੁਟ੍ਠੁ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਥੇਰੋ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ।

ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਪੁਚ੍ਛ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਸਿ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਯਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਵੀਮਂਸਨਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਅਨਨ੍ਤਕਾਯਪਞ੍ਹੋ

੪. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਖੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਬਲੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ, ਬਹੁਕਾਨਿ ਚ ਮੇ ਠਾਨਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਾਵ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਯੇਵ ਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਸੂਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਸਲ੍ਲਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਤੇਨ ਹਿ, ਤ੍ਵਂ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯ, ਭਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਸ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਾਪੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਥੇਰਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਰਥਂ ਅਭਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ''ਨਾਗਸੇਨੋ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਏਵਮਾਹ 'ਸ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਾਪੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ। ''ਸੁਟ੍ਠੁ''ਤਿ ਥੇਰੋ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤਕਾਯੋ ਚ ਮਙ੍ਕੁਰੋ ਚ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ ਚ ਯੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ ? ''ਆਮ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ। ''ਕਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ? ''ਯਤ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ ਆਹ ''ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ, ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਯਤ੍ତਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ । ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ ਆਹ ''ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਯਤ੍ତਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ ਆਹ ''ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੋ ਪਨਾਯਂ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਪਟਿਯਾਦਿਤੋ, ਅਹਂ ਭਣਾਮਿ 'ਯਤ੍ତਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ'ਤਿ। ਅਯਂ, ਭਣੇ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਣਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਮਯਂ ਨਪ੍ਪਟਿਬਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭੋਜਨਂ ਦਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਦਿਨ੍ਨੋ ਮਙ੍ਕੁ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਦੇਵਮਨ੍ਤਿਯੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤਕਾਯੋ ਚ ਮਙ੍ਕੁਰੋ ਚ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਏਵਮਾਹ 'ਯਤ੍ତਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੂ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਅਸੀਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਾਗਲਂ ਪਾਵਿਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਨਨ੍ਤਕਾਯੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ 'ਨਾਗਸੇਨੋ'ਤਿ, ਕਤਮੋ ਏਤ੍ਥ, ਨਾਗਸੇਨੋ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ 'ਨਾਗਸੇਨੋ'ਤਿ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਾਤੋ ਜੀਵੋ ਪਵਿਸਤਿ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ ਚ, ਸੋ 'ਨਾਗਸੇਨੋ'ਤਿ ਮਞ੍ਞਾਮੀ''ਤਿ। ''ਯਦਿ ਪਨੇਸੋ ਵਾਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਨਪ੍ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯ, ਜੀਵੇਯ੍ਯ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ । ''ਯੇ ਪਨਿਮੇ ਸਙ੍ਖਧਮਕਾ ਸਙ੍ਖਂ ਧਮੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਾਤੋ ਪੁਨ ਪਵਿਸਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਯੇ ਪਨਿਮੇ ਵਂਸਧਮਕਾ ਵਂਸਂ ਧਮੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਾਤੋ ਪੁਨ ਪਵਿਸਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਯੇ ਪਨਿਮੇ ਸਿਙ੍ਗਧਮਕਾ ਸਿਙ੍ਗਂ ਧਮੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਾਤੋ ਪੁਨ ਪਵਿਸਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਅਥ ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨ ਨ ਮਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਨਾਹਂ ਪਟਿਬਲੋ ਤਯਾ ਵਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ, ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਂ ਜਪ੍ਪੇਹੀ''ਤਿ। ''ਨੇਸੋ ਜੀਵੋ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨਾਮੇਤੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਥੇਰੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਅਥ ਅਨਨ੍ਤਕਾਯੋ ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵੇਦੇਸੀਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਕਾਯਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ

੫. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਯੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਸਪਰਿਸਂ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੇਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਕਮੇਕੇਨ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ ਦਸਹਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਨਿਸੀਦਥ, ਅਵਸੇਸਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨੀਚਂ ਆਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਮ੍ਹਿ ਹੋਤਿ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥੇਨ ਮਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਕਾ, ਅਤ੍ਥੇ ਹੋਤੁ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ''ਤਿ।

ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਕੋ ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕਿਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਤਦਤ੍ਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਅਨੁਪਾਦਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੇਚਿ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਰਾਜਾਭਿਨੀਤਾ [ਰਾਜਭੀਤਿਤਾ (ਸੀ॰)] ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਚੋਰਾਭਿਨੀਤਾ [ਚੋਰਭੀਤਿਤਾ (ਸੀ॰)] ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਇਣਟ੍ਟਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਆਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤ੍ਵਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਹਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਇਮਸ੍ਸ ਨਾਮਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਾਮੀਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮੇ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ ‘ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਇਮੇ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਤੇ ਮਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਸ੍ਵਾਹਂ ਤੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤੋ ਜਾਨਾਮਿ ਚ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚ ‘ਇਮਸ੍ਸ ਨਾਮਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਮਤੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਕੋਚਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਕੋਚਿ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕੋ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਕੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਕਿਲੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤ੍ਵਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਉਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਚੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਨਨੁ ਸੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜੇਲ਼ਕਗੋਣਮਹਿਂਸਓਟ੍ਠਗਦ੍ਰਭਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਮਨਸਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ? ‘‘ਊਹਨਲਕ੍ਖਣੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਊਹਨਲਕ੍ਖਣੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਕਥੰ ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਜਾਨਾਸਿ, ਤ੍ਵੰ ਮਹਾਰਾਜ, ਯਵਲਾਵਕੇ’’ਤਿ। ‘‘ਆਮ , ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ । ‘‘ਕਥੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਵਲਾਵਕਾ ਯਵੰ ਲੁਨਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵਾਮੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਯਵਕਲਾਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਾਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤ੍ਤੇਨ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਵਲਾਵਕੋ ਵਾਮੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਯਵਕਲਾਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਾਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਵੰ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਮਾਨਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਹਨਲਕ੍ਖਣੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਏਵੰ ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਮਨਸਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸੀਲਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੰ ਪਨੇਤੰ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ’ਤਿ, ਕਤਮੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸੀਲੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਧਾ ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਇਮੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸ-ਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਸੀਲੰ ਪਤਿਟ੍ਠੰ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ , ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਗਰਵਡ੍ਢਕੀ ਨਗਰੰ ਮਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮੰ ਨਗਰਟ੍ਠਾਨੰ ਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕੰ ਅਪਕਡ੍ਢਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿੰ ਸਮੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਵੀਥਿਚਤੁਕ੍ਕਸਿਙ੍ਘਾਟਕਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰੰ ਮਾਪੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲਙ੍ਘਕੋ ਸਿਪ੍ਪੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਪਥਵਿਂ ਖਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲੰ ਅਪਕਡ੍ਢਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿੰ ਸਮੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਕਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਸਿਪ੍ਪੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯੰ।
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ’ਨ੍ਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩]॥

‘‘‘ਅਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਧਰਣੀ੧ ਪਾਣਿਨਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਮੂਲਂ ਕੁਸਲਾਭਿ੧ੁਡ੍ਢਿਯਾ।
ਮੁਖਞ੍ਚਿਦਂ ਸਬ੍ਬਜਿਨਾਨੁਸਾਸਨੇ, ਯੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ੧ਰਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਿਯੋ’’’ਤਿ॥

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸੀਲਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਨ੧ਮੋ।

੧੦. ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਧਾ, ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨੀ੧ਰਣੇ ੧ਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ, ੧ਿਨੀ੧ਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਛਂ ੧ਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾ੧ਿਲਂ। ਏ੧ਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤੀ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਉਦਕਂ ਤਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਉਦਕਂ ਹਤ੍ਥੀਹਿ ਚ ਅਸ੍ਸੇਹਿ ਚ ਰਥੇਹਿ ਚ ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਖੁਭਿਤਂ ਭ੧ੇਯ੍ਯ ਆ੧ਿਲਂ ਲੁਲ਼ਿਤਂ ਕਲਲੀਭੂਤਂ। ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਚ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤੀ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਆਣਾਪੇਯ੍ਯ ‘ਪਾਨੀਯਂ, ਭਣੇ, ਆਹਰਥ, ਪਿ੧ਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਰਞ੍ਞੋ ਚ ਉਦਕਪ੍ਪਸਾਦਕੋ ਮਣਿ ਭ੧ੇਯ੍ਯ। ‘ਏ੧ਂ ਦੇ੧ਾ’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍੧ਾ ਤਂ ਉਦਕਪ੍ਪਸਾਦਕਂ ਮਣਿਂ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਖਸੇ੧ਾਲਪਣਕਂ ੧ਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਦ੍ਦਮੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਅਚ੍ਛਂ ਭ੧ੇਯ੍ਯ ਉਦਕਂ ੧ਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾ੧ਿਲਂ। ਤਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਾਨੀਯਂ ਉਪਨਾਮੇਯ੍ਯੁਂ ‘ਪਿ੧ਤੁ, ਦੇ੧, ਪਾਨੀਯ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ, ਏ੧ਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏ੧ਂ ਯੋਗਾ੧ਚਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ਸਙ੍ਖਸੇ੧ਾਲਪਣਕਂ ਕਦ੍ਦਮੋ ਚ, ਏ੧ਂ ਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਉਦਕਪ੍ਪਸਾਦਕੋ ਮਣਿ, ਏ੧ਂ ਸਦ੍ਧਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਯਥਾ ਉਦਕਪ੍ਪਸਾਦਕੇ ਮਣਿਮ੍ਹਿ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਖਸੇ੧ਾਲਪਣਕਂ ੧ਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਦ੍ਦਮੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਅਚ੍ਛਂ ਭ੧ੇਯ੍ਯ ਉਦਕਂ ੧ਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾ੧ਿਲਂ, ਏ੧ਮੇ੧ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨੀ੧ਰਣੇ ੧ਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ, ੧ਿਨੀ੧ਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਛਂ ੧ਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾ੧ਿਲਂ, ਏ੧ਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ‘‘ਕਥਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ,? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾ੧ਚਰੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ੧ਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍੧ਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ੧ਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੇ ੧ਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ੧ਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ੧ਾ ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਏ੧ਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਰਿਪਬ੍ਬਤੇ ਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਪ੍ਪ੧ਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਉਦਕਂ ਯਥਾਨਿਨ੍ਨਂ ਪ੧ਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਬ੍ਬਤਕਨ੍ਦਰਪਦਰਸਾਖਾ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍੧ਾ ਨਦਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਉਭਤੋ ਕੂਲਾਨਿ ਸਂ੧ਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨ੍ਤੀ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਮਹਾਜਨਕਾਯੋ ਆਗਨ੍ਤ੍੧ਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਦਿਯਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤਂ ੧ਾ ਗਮ੍ਭੀਰਤਂ ੧ਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭੀਤੋ ੧ਿਤ੍ਥਤੋ ਤੀਰੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ

ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਞ੍ਚ ਬਲਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਗਾਲ੍ਹੰ ਕਚ੍ਛੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਰੇਯਜ, ਤੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਕਾਯੋਪਿ ਤਰੇਯਜ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ତਿਫਲੇ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੇ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਯੋਗੰ ਕਰੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਦ੍ਧਾਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ –

> '''ਸਦ੍ਧਾਯ ਤਰਤੀ ਓਘੰ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਅਣ੍ਣਵੰ।
> ਵੀਰਿਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖਮਚ੍ਚੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤੀ'''ਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬]॥

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਵੀਰਿਯਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੰ ਵੀਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ? ''ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਗੇਹੇ ਪਤਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨ ਦਾਰੁਨਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਯਜ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਤੰ ਗੇਹੰ ਨ ਪਤੇਯਜ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵੀਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਸੇਨੰ ਮਹਤੀ ਸੇਨਾ ਭਞ੍ਜੇਯਜ, ਤਤੋ ਰਾਜਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਨੁਸ੍ਸਾਰੇਯਜ ਅਨੁਪੇਸੇਯਜ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਯ ਸੇਨਾਯ ਬਲੰ ਅਨੁਪਦੰ ਦਦੇਯਜ, ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾ ਸੇਨਾ ਮਹਤਿੰ ਸੇਨੰ ਭਞ੍ਜੇਯਜ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵੀਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – 'ਵੀਰਿਯਵਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤੀ'''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਵੀਰਿਯਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਸਤਿਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ? ''ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ, ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ''ਤਿ। ''ਕਥੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ? ''ਸਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਧਮ੍ਮੇ ਅਪਿਲਾਪੇਤਿ 'ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਯੰ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਯੰ ਸਮਥੋ, ਅਯੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਯੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ,

ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ। ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤਿ ਅਭਜਿਤੁਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਭਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਰਾਜਾਨਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਂ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਯਸਂ ਸਰਾਪੇਤਿ 'ਏਤ੍ਤਕਾ, ਦੇਵ, ਤੇ ਹਤ੍ਥੀ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਸ੍ਸਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਰਥਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਪਤ੍ਤੀ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਤਂ ਦੇਵੋ ਸਰਤੂ'ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਅਪਿਲਾਪੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਧਮ੍ਮੇ ਅਪਿਲਾਪੇਤਿ 'ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਯਂ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਯਂ ਸਮਥੋ, ਅਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਯਂ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਯਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ, ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ। ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤਿ, ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਭਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ।

''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ? ''ਸਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਹਿਤਾਹਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਵੇਤਿ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਿਤਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਿਤਾ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਕਾਰਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਕਾਰਾ'ਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਅਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਉਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਹਿਤਾਹਿਤੇ ਜਾਨਾਤਿ 'ਇਮੇ ਰਞ੍ਞੋ ਹਿਤਾ, ਇਮੇ ਅਹਿਤਾ। ਇਮੇ ਉਪਕਾਰਾ, ਇਮੇ ਅਨੁਪਕਾਰਾ'ਤਿ। ਤਤੋ ਅਹਿਤੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਹਿਤੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਨੁਪਕਾਰੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਉਪਕਾਰੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਹਿਤਾਹਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਵੇਤਿ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਿਤਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਿਤਾ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਕਾਰਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਕਾਰਾ'ਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਅਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾ'ਤਿ। ਅਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪਨੁਦੇਤਿ, ਉਪਕਾਰੇ ਦਮ੍ਮੇ ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – 'ਸਤਿਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਂ ਵਦਾਮੀ'''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਤਿਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਹੋ

੧੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮਾਧੀ''ਤਿ? ''ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਾਧਿ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਮਾਧਿਪਮੁਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਿਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਪੋਣਾ ਸਮਾਧਿਪਬ੍ਭਾਰਾ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੂਟਾਗਾਰਸ੍ਸ ਯਾ ਯਾਚਿ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ, ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਕੂਟਙ੍ਗਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੂਟਨਿਨ੍ਨਾ ਕੂਟਸਮੋਸਰਣਾ, ਕੂਟਂ ਤਾਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਮਾਧਿਪਮੁਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਿਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਪੋਣਾ ਸਮਾਧਿਪਬ੍ਭਾਰਾਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਰਾਜਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰੇਯ੍ਯ, ਸਬ੍ਬਾਵ ਸੇਨਾ ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਰਥਾ ਚ ਪਤ੍ਤੀ ਚ ਤਪ੍ਪਮੁਖਾ [ਤਮ੍ਪਮੁਖਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਂ ਯੇਵ

ਅਨੁਪਰਿਯਾਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਮਾਧਿਪਮੁਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਿਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਪੋਣਾ ਸਮਾਧਿਪਬ੍ਭਾਰਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮਾਧਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – ''ਸਮਾਧਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵੇਥ, ਸਮਾਹਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਹੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫. ਪਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ? ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ'ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ? ''ਪਞ੍ਞਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮੇਤਿ, ਵਿਜ੍ਜੋਭਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਵਿਦਂਸੇਤਿ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨਿ ਕਰੋਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਗੇਹੇ ਪਦੀਪਂ ਪਵੇਸੇਯ੍ਯ, ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਪਦੀਪੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮੇਤਿ, ਓਭਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਆਲੋਕਂ ਵਿਦਂਸੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨਿ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮੇਤਿ, ਵਿਜ੍ਜੋਭਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਵਿਦਂਸੇਤਿ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨਿ ਕਰੋਤਿ। ਤਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ।

੧੬. ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਕਿਚ੍ਚਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਪਞ੍ਹੋ

੧੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਹਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਹਨਨ੍ਤਿ? ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਨਾ ਨਾਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਰਥਾ ਚ ਪਤ੍ਤੀ ਚ ਏਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਪਰਸੇਨਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਹਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਕਿਚ੍ਚਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਪਞ੍ਹੋ ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਸੋਲ਼ਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੨. ਅਦ੍ਧਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਸੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੋ’’ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਨ ਚ ਸੋ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞੋ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ ਦਹਰੋ ਤਰੁਣੋ ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਯੇਵ ਤ੍ਵਂ ਏਤਰਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਦਹਰੋ ਤਰੁਣੋ ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਹਂ ਏਤਰਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਤਾਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਆਚਰਿਯੋਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਵਾਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਵਾਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਕਲਲਸ੍ਸ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਬੁਦਸ੍ਸ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਪੇਸਿਯਾ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਘਨਸ੍ਸ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਿਪ੍ਪਂ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਭਵਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ। ਤ੍ਵਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਅਹਞ੍ਞੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰੋ ਅਹੋਸਿਂ ਤਰੁਣੋ ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ, ਅਹਞ੍ਞੇਵ ਏਤਰਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਪਦੀਪਂ ਪਦੀਪੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਸੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਪੁਰਿਮੇ ਯਾਮੇ ਅਚ੍ਚਿ, ਸਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਅਚ੍ਚੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਅਚ੍ਚਿ, ਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਅਚ੍ਚੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਪੁਰਿਮੇ ਯਾਮੇ ਪਦੀਪੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਪਦੀਪੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਪਦੀਪੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਪਦੀਪਿਤੋ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿ ਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਵਿਯ ਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਨ ਚ ਸੋ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞੋ, ਪੁਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਪਚ੍ਛਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੀਰਂ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਂ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਦਧਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਦਧਿਤੋ ਨਵਨੀਤਂ, ਨਵਨੀਤਤੋ ਘਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਯਂ ਯੇਵ ਖੀਰਂ ਤਂ ਯੇਵ ਦਧਿ, ਯਂ ਯੇਵ ਦਧਿ ਤਂ ਯੇਵ ਨਵਨੀਤਂ, ਯਂ ਯੇਵ ਨਵਨੀਤਂ ਤਂ ਯੇਵ ਘਤ’ਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮ੍ਭੂਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿ ਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਵਿਯ ਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਨ ਚ ਸੋ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞੋ, ਪੁਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਪਚ੍ਛਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪਞ੍ਹੋ

੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋ ਹੇਤੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪਰਮਾ ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਗਹਪਤਿਕੋ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਧਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਨੇਵ ਕਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਨ ਵਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਸਮ੍ਭਤਞ੍ਚ ਧਞ੍ਞਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਗਹਪਤਿਕੋ ‘ਨ ਮੇ ਧਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋ ਹੇਤੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਧਞ੍ਞਾਗਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਣਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪਰਮਾ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਨ ਮੇ ਧਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਹੇਤੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪਰਮਾ ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਸਾ ਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਸਾ ਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਸਾ ਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਕਿਂ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯ ਸੋ, ਉਦਾਹੁ ਨ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਕਤ੍ਥਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕੁਹਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਞ੍ਞਾਤਪੁਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ, ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾਯ ਵਾ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕੁਹਿਂ ਨ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯਂ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ ‘ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਵਾ, ਤਹਿਂ ਨ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਮੋਹੋ ਪਨਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਹਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਗੇਹੇ ਪਦੀਪਂ ਆਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਮੋਹੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਹਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ ‘ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ ‘ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਲੇਖਂ ਪੇਸੇਤੁਕਾਮੋ ਲੇਖਕਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਦੀਪਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਲੇਖਂ ਲਿਖਾਪੇਯ੍ਯ, ਲਿਖਿਤੇ ਪਨ ਲੇਖੇ ਪਦੀਪਂ ਵਿਜ੍ਝਾਪੇਯ੍ਯ, ਵਿਜ੍ਝਾਪਿਤੇਪਿ ਪਦੀਪੇ ਲੇਖਂ ਨ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ ‘ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨੁਘਰਂ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਉਦਕਘਟਕਾਨਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਆਲਿਮ੍ਪਨਂ ਵਿਜ੍ਝਾਪੇਤੁਂ, ਘਰੇ ਪਦਿਤ੍ਤੇ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਉਦਕਘਟਕਾਨਿ ਘਰਸ੍ਸੂਪਰਿ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ‘ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਘਟੇਹਿ ਘਟਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਲਂ ਤੇਹਿ ਘਟੇਹਿ, ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਘਟੇਹੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚ ਉਦਕਘਟਕਾਨਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਯਥਾ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਿ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ

ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਦਕਘਟਕੇਹਿ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਜ੍ਝਾਪੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਜ੍ਝਾਪਿਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਝਾਪਿਤਾਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਜ੍ਜੋ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਿਲਾਨਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ [ਪਿਂਸਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਗਿਲਾਨਕਂ ਪਾਯੇਯ੍ਯ, ਤੇਹਿ ਚ ਦੋਸਾ ਨਿਦ੍ਧਮੇਯ੍ਯੁਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਜ੍ਜਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ 'ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਲਂ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ, ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜੇਹੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਵੇਜ੍ਜੋ, ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਬ੍ਯਾਧਿ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਞ੍ਚਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਦੋਸਾ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਾ, ਦੋਸੇ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਗਿਲਾਨੋ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਨਿਦ੍ਧਮੀਯਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਮਿਤਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਙ੍ਗਾਮਾਵਚਰੋ ਯੋਧੋ ਪਞ੍ਚ ਕਣ੍ਡਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰੇਯ੍ਯ ਪਰਸੇਨਂ ਵਿਜੇਤੁਂ, ਸੋ ਸਙ੍ਗਾਮਗਤੋ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਣ੍ਡਾਨਿ ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤੇਹਿ ਚ ਪਰਸੇਨਾ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ , ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਮਾਵਚਰਸ੍ਸ ਯੋਧਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ 'ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਕਣ੍ਡੇਹਿ ਕਣ੍ਡਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਲਂ ਤੇਹਿ ਕਣ੍ਡੇਹਿ, ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਕਣ੍ਡੇਹੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚ ਕਣ੍ਡਾਨਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਙ੍ਗਾਮਾਵਚਰੋ ਯੋਧੋ, ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਰਸੇਨਾ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਣ੍ਡੇਹਿ ਪਰਸੇਨਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਭਗ੍ਗਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਪੁਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਿਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਂ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ 'ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਹਨਪੁਗ੍ਗਲਵੇਦਿਯਨਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਵੇਦੇਤਿ ਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦੇਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਨ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ? ''ਕਾਯਿਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਵੇਦਨਂ ਨ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯਿਕਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਕਥਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵੇਦਨਂ ਨ ਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ? ''ਯੋ ਹੇਤੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਾਯਿਕਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਰਮਾ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਯੋ ਹੇਤੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇਤਸਿਕਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਉਪਰਮਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਨ ਵੇਦੇਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – 'ਸੋ ਏਕਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਨ ਚੇਤਸਿਕ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤੋ ਅਨੁਨਯੋ ਵਾ ਪਟਿਘੋ ਵਾ, ਨ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਪਕ੍ਕਂ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮੇਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ

ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮਰਣਂ, ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਜੀਵਿਤਂ।
ਕਾਲਞ੍ਚ ਪਟਿਕਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਸਂ ਭਤਕੋ ਯਥਾ॥

‘‘‘ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਮਰਣਂ, ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ ਜੀਵਿਤਂ।
ਕਾਲਞ੍ਚ ਪਟਿਕਙ੍ਖਾਮਿ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤੋ’’’ਤਿ॥

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਥੇਰਗਾ॰ ੬੫੪]।

ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪੁਗ੍ਗਲਵੇਦਿਯਨਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਿਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਸਲਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯਦਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨ ਕੁਸਲਾ, ਕੁਸਲਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਗੁਲ਼ਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਦੁਤਿਯੇ ਹਤ੍ਥੇ ਸੀਤਂ ਹਿਮਪਿਣ੍ਡਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਦਹੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਦਹੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਉਭੋਪਿ ਉਣ੍ਹਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਭੋਪਿ ਸੀਤਲਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਯਦਿ ਤਤ੍ਤਂ ਦਹਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਉਣ੍ਹਾ, ਤੇਨ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਿ ਸੀਤਲਂ ਦਹਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਸੀਤਲਾ, ਤੇਨ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਭੋਪਿ ਦਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਉਣ੍ਹਾ, ਨ ਚ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਸੀਤਲਾ? ਏਕਂ ਉਣ੍ਹਂ, ਏਕਂ ਸੀਤਲਂ, ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਦਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨਾਹਂ ਪਟਿਬਲੋ ਤਯਾ ਵਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ, ਸਾਧੁ ਅਤ੍ਥਂ ਜਪ੍ਪੇਹੀ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਥੇਰੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਕਥਾਯ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸਿ –

‘‘ਛਯਿਮਾਨਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਛ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਛ ਛਕ੍ਕਾਨਿ, ਅਤੀਤਾਪਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸਵਿਧਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਨਾਗਤਾਪਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸਵਿਧਾ ਵੇਦਨਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸਵਿਧਾ ਵੇਦਨਾ, ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਅਭਿਸਞ੍ਞੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਵੇਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਨਾਮਰੂਪਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਇਮਂ ਯੇਵ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਂ ਯੇਵ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਪਾਪਕਂ ਵਾ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਇਮਂ ਯੇਵ ਨਾਮਰੂਪਂ

ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਨਨੁ ਸੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਯਦਿ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹੇਯਜ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਂ ਅਵਹਰੇਯਜ, ਤਮੇਨਂ ਅਮ੍ਬਸਾਮਿਕੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਯਜ 'ਇਮਿਨਾ ਦੇਵ ਪੁਰਿਸੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਅਮ੍ਬਾ ਅਵਹਟਾ'ਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਨਾਹਂ, ਦੇਵ, ਇਮਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬੇ ਅਵਹਰਾਮਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਤੇ ਅਮ੍ਬਾ, ਯੇ ਇਮਿਨਾ ਰੋਪਿਤਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਤੇ ਅਮ੍ਬਾ, ਯੇ ਮਯਾ ਅਵਹਟਾ, ਨਾਹਂ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ'ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ, ਪੁਰਿਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਮ੍ਬੇਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਪਾਪਕਂ ਵਾ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯਜੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਲਿਂ ਅਵਹਰੇਯਜ...ਪੇ॰... ਉਚ੍ਛੁਂ ਅਵਹਰੇਯਜ...ਪੇ॰... ਯਥਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਹੇਮਨ੍ਤਕਾਲੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ [ਵਿਸੀਵੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਵਿਜ੍ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੇਯਜ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ ਡਹੇਯਜ [ਉਪਡਹੇਯਜ (ਕ॰)], ਤਮੇਨਂ ਖੇਤ੍ਤਸਾਮਿਕੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਯਜ 'ਇਮਿਨਾ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਦਡ੍ਢ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਨਾਹਂ, ਦੇਵ, ਇਮਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ ਝਾਪੇਮਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਯੋ ਮਯਾ ਅਵਿਜ੍ਝਾਪਿਤੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਯੇਨਿਮਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ ਦਡ੍ਢਂ, ਨਾਹਂ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ'ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ, ਪੁਰਿਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਪਾਪਕਂ ਵਾ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯਜੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਪਦੀਪਂ ਆਦਾਯ ਪਾਸਾਦਂ ਅਭਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜੇਯਜ, ਪਦੀਪੋ ਝਾਯਮਾਨੋ ਤਿਣਂ ਝਾਪੇਯਜ, ਤਿਣਂ ਝਾਯਮਾਨਂ ਘਰਂ ਝਾਪੇਯਜ, ਘਰਂ ਝਾਯਮਾਨਂ ਗਾਮਂ ਝਾਪੇਯਜ, ਗਾਮਜਨੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਕਿਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ, ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਗਾਮਂ ਝਾਪੇਸੀ'ਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਨਾਹਂ, ਭੋ, ਗਾਮਂ ਝਾਪੇਮਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਪਦੀਪਗ੍ਗਿ, ਯਸ੍ਸਾਹਂ ਆਲੋਕੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਯੇਨ ਗਾਮੋ ਝਾਪਿਤੋ'ਤਿ, ਤੇ ਵਿਵਦਮਾਨਾ ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜੁਂ, ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਟਂ [ਅਤ੍ਥਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਧਾਰੇਯਜਾਸੀ''ਤਿ? ''ਗਾਮਜਨਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਏਵ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਯੇਵ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯਜੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਦਹਰਿਂ ਦਾਰਿਕਂ ਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸੁਙ੍ਕਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੇਯਜ। ਸਾ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਮਹਤੀ ਅਸ੍ਸ ਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਙ੍ਕਂ ਦਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਹਂ ਕਰੇਯਜ, ਇਤਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਭਰਿਯਂ ਨੇਸੀ'ਤਿ? ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ 'ਨਾਹਂ ਤਵ ਭਰਿਯਂ ਨੇਮਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਸਾ ਦਾਰਿਕਾ ਦਹਰੀ ਤਰੁਣੀ, ਯਾ ਤਯਾ ਵਾਰਿਤਾ ਚ ਦਿਨ੍ਨਸੁਙ੍ਕਾ ਚ, ਅਞ੍ਞਾਯਂ ਦਾਰਿਕਾ ਮਹਤੀ ਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਯਾ ਵਾਰਿਤਾ ਚ ਦਿਨ੍ਨਸੁਙ੍ਕਾ ਚਾ'ਤਿ, ਤੇ ਵਿਵਦਮਾਨਾ ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜੁਂ। ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਟਂ ਧਾਰੇਯਜਾਸੀ''ਤਿ? ''ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯਜ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਯੇਵ ਸਾ ਮਹਤੀ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਯੇਵ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਗੋਪਾਲਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਖੀਰਘਟਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਤ੍ਥੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ‘ਸ੍ਵੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਤਂ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਦਧਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਦੇਹਿ ਮੇ ਖੀਰਘਟ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਦਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਇਤਰੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਨਾਹਂ ਤਵ ਹਤ੍ਥਤੋ ਦਧਿਂ ਕਿਣਾਮਿ, ਦੇਹਿ ਮੇ ਖੀਰਘਟ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਅਜਾਨਤੋ ਤੇ ਖੀਰਂ ਦਧਿਭੂਤ’ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਿਵਦਮਾਨਾ ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਟਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਗੋਪਾਲਕਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਯੇਵ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਅਪਿ ਚ ਤਤੋ ਯੇਵ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਨਾਮਰੂਪਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਥੇਰਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਾਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਂ ਤੇ ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ, ਨਨੁ ਮਯਾ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਅਕ੍ਖਾਤਂ ‘ਸਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਉਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ , ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਚੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਕਾਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਧਿਕਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਧਿਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਪਰਿਚਰੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਚੇ ਜਨਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯ ‘ਨ ਮੇ ਰਾਜਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਕਰੋਤੀ’ ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਕਿਂ ਤੇ ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ, ਨਨੁ ਮਯਾ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਅਕ੍ਖਾਤਂ ‘ਸਚੇ ਸਉਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਚੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਥੇਰਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਾਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਨਾਮਰੂਪਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਨਾਮਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਨਾਮਂ, ਕਤਮਂ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਂ ਤਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ, ਏਤਂ ਰੂਪਂ, ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੁਮਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਏਤਂ ਨਾਮ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਨਾਮਂ ਯੇਵ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਕਲਲਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਲਲਂ, ਯਞ੍ਚ ਅਣ੍ਡਂ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਏਕਤੋਵ ਨੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਞ੍ਚੇਵ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਂ, ਯਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਂ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਏਕਤੋਵ ਨੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਨਾਮਰੂਪਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਅਦ੍ਧਾਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਕਿਮੇਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ? ‘‘ਅਤੀਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦ੍ਧਾ, ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ? ‘‘ਕੋਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਅਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਤਮੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ, ਕਤਮੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਤੀਤਾ ਵਿਗਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਵਿਪਰਿਣਤਾ, ਸੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਾ, ਯੇ ਚ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਚ ਅਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ, ਸੋ ਚ ਅਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

ਅਦ੍ਧਾਨਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਨਵ ਪਞ੍ਹਾ।

੩. ਵਿਚਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਦ੍ਧਾਨਮੂਲਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਕਿਂ ਮੂਲਂ, ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਕਿਂ ਮੂਲਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਕਿਂ ਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਚ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ [ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ (ਸੀ॰)] ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾਨਮੂਲਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਪੁਰਿਮਕੋਟਿਪਞ੍ਹੋ

੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ [ਪਰਿਪਕ੍ਕਂ (ਕ॰)] ਬੀਜਂ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਂ

ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਤਤੋ ਬੀਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋਪਿ ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਣ੍ਡਤੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟੀ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਪਥਵਿਯਾ ਚਕ੍ਕਂ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਾਨਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਭਗਵਤਾ 'ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਪੁਨ ਚਕ੍ਖੁਂ ਜਾਯਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ।

'''ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ...ਪੇ॰... ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਪੁਨ ਮਨੋ ਜਾਯਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਪੁਰਿਮਕੋਟਿਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਕੋਟਿਪਞ੍ਞਾਯਨਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ 'ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ'ਤਿ, ਕਤਮਾ ਚ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟੀ''ਤਿ? ''ਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਏਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟੀ''ਤਿ। ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ 'ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ'ਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ , ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ? ''ਕਾਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਾਚਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ। ''ਕਤਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਤਮਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ? ''ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਏਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੋਟਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਨੁ ਤਂ ਉਭਤੋ ਛਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ? ''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਭਤੋ ਛਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਭਤੋ ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਡ੍ਢੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਸਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਡ੍ਢੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।''ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਕੋਟਿਤੋ ਸਕ੍ਕਾ ਵਡ੍ਢੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ ਸਕ੍ਕਾ ਵਡ੍ਢੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੂਪਮਂ ਅਕਾਸਿ, ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਬੀਜਾਨੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਕੋਟਿਪਞ੍ਞਾਯਨਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸਙ੍ਖਾਰਜਾਯਮਾਨਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਤਮੇ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ? ‘‘ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਸਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਹੋਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਉਪਾਦਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਦਾਨੇ ਸਤਿ ਭਵੋ ਹੋਤਿ, ਭਵੇ ਸਤਿ ਜਾਤਿ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਚ ਅਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਅਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਤਿ ਵੇਦਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਅਸਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸਤਿ ਉਪਾਦਾਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਦਾਨੇ ਅਸਤਿ ਭਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਭਵੇ ਅਸਤਿ ਜਾਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਙ੍ਖਾਰਜਾਯਮਾਨਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਭਵਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਜਾਯਮਾਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦੰ ਗੇਹੰ ਅਭਵਨ੍ਤੰ ਜਾਤੰ, ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧ ਅਭਵਨ੍ਤੰ ਜਾਤੰ, ਭਵਨ੍ਤੰ ਯੇਵ ਜਾਤੰ, ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਰੂਨਿ ਵਨੇ ਅਹੇਸੁੰ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵਿਯੰ ਅਹੋਸਿ, ਇਤ੍ਥੀਨਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸਾਨਞ੍ਚ ਤਜ੍ਜੇਨ ਵਾਯਾਮੇਨ ਏਵਮਿਦੰ ਗੇਹੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਪਥਵਿਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਚ ਫਲਾਨਿ ਚ ਦਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਨ ਤੇ ਰੁਕ੍ਖਾ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਤਾ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਤੇ ਰੁਕ੍ਖਾ ਜਾਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਪਥਵਿਯਾ ਮਤ੍ਤਿਕੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਭਾਜਨਾਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਤਾਨਿ ਭਾਜਨਾਨਿ ਅਭਵਨ੍ਤਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ, ਭਵਨ੍ਤਾਨਿ ਯੇਵ ਜਾਤਾਨਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਣਾਯ ਪਤ੍ਤੰ ਨ ਸਿਯਾ, ਚਮ੍ਮੰ ਨ ਸਿਯਾ, ਦੋਣਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਦਣ੍ਡੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਉਪਵੀਣੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਨ ਸਿਯੁੰ, ਕੋਣੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸਦ੍ਦੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਣਾਯ ਪਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ, ਚਮ੍ਮੰ ਸਿਯਾ, ਦੋਣਿ ਸਿਯਾ, ਦਣ੍ਡੋ ਸਿਯਾ, ਉਪਵੀਣੋ ਸਿਯਾ, ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਸਿਯੁੰ, ਕੋਣੋ ਸਿਯਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸਦ੍ਦੋ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਣਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਅਰਣਿਪੋਤਕੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਅਰਣਿਯੋਤ੍ਤਕੰ ਨ ਸਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਚੋਲ਼ਕੰ ਨ ਸਿਯਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸੋ ਅਗ੍ਗੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਣਿ ਸਿਯਾ, ਅਰਣਿਪੋਤਕੋ ਸਿਯਾ, ਅਰਣਿਯੋਤ੍ਤਕਂ ਸਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿ ਸਿਯਾ, ਚੋਲ਼ਕਂ ਸਿਯਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸੋ ਅਗ੍ਗੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ , ਜਾਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਆਤਪੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਗੋਮਯਂ ਨ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸੋ ਅਗ੍ਗੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿ ਸਿਯਾ, ਆਤਪੋ ਸਿਯਾ, ਗੋਮਯਂ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਸੋ ਅਗ੍ਗੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਦਾਸੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਆਭਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਮੁਖਂ ਨ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਦਾਸੋ ਸਿਯਾ, ਆਭਾ ਸਿਯਾ, ਮੁਖਂ ਸਿਯਾ, ਜਾਯੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯੇ ਅਭਵਨ੍ਤਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਭਵਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਜਾਯਮਾਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਵੇਦਗੂਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਦਗੂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਕੋ ਪਨੇਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਗੂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਤਿ, ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਤਿ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਮਯਂ ਇਧ ਪਾਸਾਦੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਯੇਨ ਯੇਨ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਉਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਣਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਰੋਹਿ, ਯਦਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾ ਮਯਂ ਇਧ ਪਾਸਾਦੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਯੇਨ ਯੇਨ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਉਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਏਵਮੇਤੇਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੇਨ ਸੋਤੇਨਪਿ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਘਾਨੇਨਪਿ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਪਿ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਨਸਾਪਿ ਰੂਪਂ ਯੇਵ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ; ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬੋ, ਘਾਨੇਨਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬੋ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬੋ, ਮਨਸਾਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਯੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬੋ; ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਗਨ੍ਧੋ ਯੇਵ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋਤੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੋ ਯੇਵ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਪਿ ਗਨ੍ਧੋ ਯੇਵ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੋ ਯੇਵ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਨਸਾਪਿ ਗਨ੍ਧੋ ਯੇਵ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ; ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਰਸੋ ਯੇਵ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋਤੇਨਪਿ ਰਸੋ ਯੇਵ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਘਾਨੇਨਪਿ ਰਸੋ ਯੇਵ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਰਸੋ ਯੇਵ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਨਸਾਪਿ ਰਸੋ ਯੇਵ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ; ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯੇਵ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋਤੇਨਪਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯੇਵ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਘਾਨੇਨਪਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯੇਵ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਪਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯੇਵ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਨਸਾਪਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯੇਵ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਂ; ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋਤੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਘਾਨੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ।

“ਨ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮੰ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯੰ ਇਧ ਪਾਸਾਦੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਇਮੇਸੁ ਜਾਲਵਾਤਪਾਨੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇਸੁ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਆਕਾਸੇਨ ਬਹਿਮੁਖਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਏਵਮੇਤੇਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜੀਵੇਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇਸੁ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਆਕਾਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਸੋਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇਸੁ... ਪੇ॰... ਘਾਨੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਯ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਆਕਾਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਸਦ੍ਦੋ ਸੋਤਬ੍ਬੋ, ਗਨ੍ਧੋ ਘਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਰਸੋ ਸਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬੋ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ ।

“ਨ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮੰ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯੰ ਦਿਨ੍ਨੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਾਸਿ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਅਯੰ ਦਿਨ੍ਨੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤੋ’”ਤਿ? “ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮੀ”ਤਿ। “ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯੰ ਦਿਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਵ ਪੁਰਤੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਾਸਿ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਅਯੰ ਦਿਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੋ’”ਤਿ? “ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮੀ”ਤਿ। “ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੋ ਜੀਵੋ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਮ੍ਬਿਲਤ੍ਤੰ ਵਾ ਲਵਣਤ੍ਤੰ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਟੁਕਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਸਾਯਤ੍ਤੰ ਵਾ ਮਧੁਰਤ੍ਤੰ ਵਾ”ਤਿ? “ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ। “ਤੇ ਰਸੇ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਮ੍ਬਿਲਤ੍ਤੰ ਵਾ ਲਵਣਤ੍ਤੰ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਟੁਕਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਸਾਯਤ੍ਤੰ ਵਾ ਮਧੁਰਤ੍ਤੰ ਵਾ”ਤਿ। “ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ।

“ਨ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮੰ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਮਧੁਘਟਸਤੰ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਧੁਦੋਣਿੰ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮੁਖੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ [ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾਵ (ਕ॰)] ਮਧੁਦੋਣਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਧੁੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ। “ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ”ਤਿ। “ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮੁਖੇ ਮਧੁ ਪਵਿਟ੍ਠ”ਨ੍ਤਿ।

“ਨ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮ”ਨ੍ਤਿ। “ਨਾਹੰ ਪਟਿਬਲੋ ਤਯਾ ਵਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁੰ; ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੰ ਜਪ੍ਪੇਹੀ”ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਕਥਾਯ ਰਾਜਾਨੰ ਮਿਲਿਨ੍ਦੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸਿ – “ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤੰਸਹਜਾਤਾ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਵੇਦਗੂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ...ਪੇ॰... ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤੰਸਹਜਾਤਾ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਵੇਦਗੂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ”ਤਿ।

“ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ”ਤਿ।

ਵੇਦਗੂਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ “ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ”ਤਿ? “ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ”ਤਿ।

“ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਠਮੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਉਦਾਹੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ”ਨ੍ਤਿ? “ਪਠਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ”ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥਾਹਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ’ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਾ ਚ ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਕਤਮੇਨ ਉਦਕਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਨ੍ਨਂ, ਤੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਥਾਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸੇਯਜ, ਕਤਮੇਨ ਤਂ ਉਦਕਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਮਂ ਉਦਕਂ ਗਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਮਂ ਉਦਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਉਦਕਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨਾਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਾਹੀ’ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਉਦਕਂ ਪੁਰਿਮਂ ਉਦਕਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥਾਹਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ’ਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਅਪੇਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਂ ਨਗਰਂ ਅਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਪਾਕਾਰਤੋਰਣਂ ਏਕਦ੍ਵਾਰਂ, ਤਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਕਾਮੋ ਭਵੇਯਜ, ਕਤਮੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਦ੍ਵਾਰੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਕ੍ਖਮੇਯਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਥਾਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਕਾਮੋ ਭਵੇਯਜ, ਕਤਮੇਨ ਸੋ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯਜਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨਾਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਾਹੀ’ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥਾਹਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ , ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ’ਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ?ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਠਮਂ ਏਕਂ ਸਕਟਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਅਥ ਦੁਤਿਯਂ ਸਕਟਂ ਕਤਮੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਮਂ ਸਕਟਂ ਗਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਮਂ ਸਕਟਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਸਕਟਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨਾਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਾਹੀ’ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਸਕਟਂ ਪੁਰਿਮਂ ਸਕਟਂ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥਾਹੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ’ਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੁਦ੍ਦਾਗਣਨਾਸਙ੍ਖਜਾਲੇਖਾਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਯਨਾ ਭਵਤਿ, ਅਥਾਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਸਮ੍ਮਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਅਦਨ੍ਧਾਯਨਾ ਭਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥਾਹੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ’ਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਆਣਾਪੇਤਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਤ੍ਵੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਠਮੰ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਉਦਾਹੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ,...ਪੇ॰... ਅਨਾਲਾਪੋ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਫਸ੍ਸਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਵੇਦਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਤ੍ਥ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚੇਤਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਚਾਰੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੋ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ? ‘‘ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਮੇਣ੍ਡਾ ਯੁਜ੍ਝੇਯੁੰ, ਤੇਸੁ ਯਥਾ ਏਕੋ ਮੇਣ੍ਡੋ, ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੋ ਮੇਣ੍ਡੋ, ਏਵੰ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵੰ ਫਸ੍ਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਪਾਣੀ ਵਜ੍ਜੇਯੁੰ, ਤੇਸੁ ਯਥਾ ਏਕੋ ਪਾਣਿ, ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੋ ਪਾਣਿ, ਏਵੰ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵੰ ਫਸ੍ਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸੁ ਯਥਾ ਏਕੋ ਸਮ੍ਮੋ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮ੍ਮੋ, ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਫਸ੍ਸਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਵੇਦਨਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਨਾ ਅਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਕਾਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਧਿਕਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਧਿਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਪਰਿਚਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ ‘ਮਯਾ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਧਿਕਾਰਂ ਅਦਾਸਿ, ਸ੍ਵਾਹਂ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਇਮਂ ਏਵਰੂਪਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਪਰਿਚਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ ‘ਸ੍ਵਾਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿਂ, ਸੋਹਂ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਇਮਂ ਏਵਰੂਪਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ ਵੇਦਨਾ ਅਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਵੇਦਨਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਸਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਞ੍ਞਾ। ਕਿਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ? ਨੀਲਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਪੀਤਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਲੋਹਿਤਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਓਦਾਤਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ [ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਾਨਿ [ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਰਾਜਭੋਗਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣਾ ਚੇਤਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਚੇਤਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ’’ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਸੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਵੇਯਜ, ਪਰੇ ਚ ਪਾਯੇਯਜ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਭਵੇਯਜ, ਪਰੇਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤਾ ਭਵੇਯਜੁੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਕੁਸਲੰ ਕਮ੍ਮੰ ਚੇਤਨਾਯ ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯਜ। ਯੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ , ਤੇਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਵੇਯਜ, ਪਰੇ ਚ ਪਾਯੇਯਜ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੁਖਿਤੋ ਭਵੇਯਜ, ਪਰੇਪਿ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵੇਯਜੁੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੁਸਲੰ ਕਮ੍ਮੰ ਚੇਤਨਾਯ ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚੇਤਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਚਾ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਵਿਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਗਰਗੁਤ੍ତਿਕੋ ਮਜ੍ਝੇ ਨਗਰਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਤੋ ਪੁਰਿਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਪਸ੍ਸੇਯਜ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਤੋ ਪੁਰਿਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਪਸ੍ਸੇਯਜ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਤੋ ਪੁਰਿਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਪਸ੍ਸੇਯਜ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਤੋ ਪੁਰਿਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਵਿਤਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ? ''ਅਪ੍ਪਨਾਲਕ੍ਖਣੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਡ੍ਢਕੀ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੰ ਦਾਰੁੰ ਸਨ੍ਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਨਾਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਵਿਚਾਰਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੧੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਚਾਰੋ''ਤਿ? ''ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਚਾਰੋ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਂਸਥਾਲਂ ਆਕੋਟਿਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਰਵਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ [ਅਨੁਸਦ੍ਦਾਯਤਿ (ਕ॰)], ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕੋਟਨਾ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਅਨੁਰਵਨਾ [ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਾ (ਕ॰)], ਏਵਂ ਵਿਚਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਵਿਚਾਰਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

ਵਿਚਾਰਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੪. ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਫਸ੍ਸਾਦਿਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ 'ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਚੇਤਨਾ, ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਯਂ ਵਿਚਾਰੋ'ਤਿ''? ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ 'ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਚੇਤਨਾ, ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਯਂ ਵਿਚਾਰੋ'''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਸੂਦੋ ਅਰਸਂ ਵਾ ਰਸਂ ਵਾ [ਯੂਸਂ ਵਾ ਰਸਂ ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਰੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦਧਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਲੋਣਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸਿਙ੍ਗਿਵੇਰਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਜੀਰਕਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਮਰਿਚਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਪਕਾਰਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, 'ਦਧਿਸ੍ਸ ਮੇ ਰਸਂ ਆਹਰ, ਲੋਣਸ੍ਸ ਮੇ ਰਸਂ ਆਹਰ, ਸਿਙ੍ਗਿਵੇਰਸ੍ਸ ਮੇ ਰਸਂ ਆਹਰ, ਜੀਰਕਸ੍ਸ ਮੇ ਰਸਂ ਆਹਰ, ਮਰਿਚਸ੍ਸ ਮੇ ਰਸਂ ਆਹਰ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਂ ਰਸਂ ਆਹਰਾ'ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਰਸਾਨਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਰਸਂ ਆਹਰਿਤੁਂ ਅਮ੍ਬਿਲਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲਵਣਤ੍ਤਂ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਟੁਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਸਾਯਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਸਂ ਰਸਾਨਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਰਸਂ ਆਹਰਿਤੁਂ ਅਮ੍ਬਿਲਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲਵਣਤ੍ਤਂ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਟੁਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਸਾਯਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ ਸਕੇਨ ਸਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ 'ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਚੇਤਨਾ, ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਯਂ ਵਿਚਾਰੋ'ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ ਸਕੇਨ ਸਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਫਸ੍ਸਾਦਿਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਨਾਗਸੇਨਪਞ੍ਹੋ

੨. ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਲੋਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸੁਟ੍ਠੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਨਾਹੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਵਿਜਾਨਾਤਿ''।

''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ ਸਕਟੇਹਿ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ [ਬਲਿਬਦ੍ਦਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਨਨੁ ਲੋਣਮੇਵ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਣਮੇਵ ਆਹਰਿਤੁਂ ਏਕਤੋਭਾਵਗਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤਗਤਾ ਲੋਣਂ ਗਰੁਭਾਵੋ ਚਾਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਣਂ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ। ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਣਂ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਿਤੁਂ, ਗਰੁਭਾਵੋ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਯਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਨਾਗਸੇਨਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਾਨਿਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਤਾਨਿ ਨਾਨਾਕਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ, ਉਦਾਹੁ ਏਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ? ''ਨਾਨਾਕਮ੍ਮੇਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਏਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖੇਤ੍ਤੇ ਨਾਨਾਬੀਜਾਨਿ ਵਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ , ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਬੀਜਾਨਂ ਨਾਨਾਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਨਿ ਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਨਾਨਾਕਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਏਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਕਮ੍ਮਨਾਨਾਕਰਣਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੀਘਾਯੁਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧਾ ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਭੋਗਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹਾਭੋਗਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਨੀਚਕੁਲੀਨਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹਾਕੁਲੀਨਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ''ਤਿ?

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਮ੍ਬਿਲਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਲਵਣਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਤਿਤ੍ਤਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਕਟੁਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਕਸਾਵਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਧੁਰਾ''ਤਿ? ''ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੀਜਾਨਂ ਨਾਨਾਕਰਣੇਨਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਾਕਰਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੀਘਾਯੁਕਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਪ੍ਪਭੋਗਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹਾਭੋਗਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਨੀਚਕੁਲੀਨਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਮਹਾਕੁਲੀਨਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਵਤਾ – 'ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ, ਮਾਣਵ, ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਕਮ੍ਮਯੋਨੀ ਕਮ੍ਮਬਨ੍ਧੂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸਰਣਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਭਜਤਿ ਯਦਿਦਂ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਤਾਯਾ'''ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਨਾਨਾਕਰਣਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਵਾਯਾਮਕਰਣਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯਜ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜਾ’ਤਿ । ਏਤਦਤ੍ਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਾਯਮਿਤੇਨ, ਨਨੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯਾਮੋ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤਿ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਾਯਾਮੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਭਵੇਯਜਾਸਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਉਦਪਾਨਂ ਖਣਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਤਲ਼ਾਕਂ ਖਣਾਪੇਯਜਾਸਿ ‘ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਯਾਮੋ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤਿ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਾਯਾਮੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯਜੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ ਭਵੇਯਜਾਸਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਕਸਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਸਾਲਿਂ ਰੋਪਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਧਞ੍ਞਂ ਅਤਿਹਰਾਪੇਯਜਾਸਿ ‘ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਯਾਮੋ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤਿ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਾਯਾਮੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤੀਤਿ।

‘‘ਭਿਯਜੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤੇ ਸਙ੍ਗਾਮੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵੇਯਜ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਪਰਿਖਂ ਖਣਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਪਾਕਾਰਂ ਕਾਰਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਗੋਪੁਰਂ ਕਾਰਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਅਟ੍ਟਾਲਕਂ ਕਾਰਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਧਞ੍ਞਂ ਅਤਿਹਰਾਪੇਯਜਾਸਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਸਿ, ਅਸ੍ਸਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਸਿ, ਰਥਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਸਿ, ਧਨੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਸਿ, ਥਰੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਯਾਮੋ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤਿ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਾਯਾਮੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਭਵਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਤਂ ਕਯਿਰਾ, ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਹਿਤਮਤ੍ਤਨੋ।
ਨ ਸਾਕਟਿਕਚਿਨ੍ਤਾਯ, ਮਨ੍ਤਾ ਧੀਰੋ ਪਰਕ੍ਕਮੇ॥

‘‘‘ਯਥਾ ਸਾਕਟਿਕੋ ਮਟ੍ਟਂ [ਨਾਮ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੩], ਸਮਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਥਂ।
ਵਿਸਮਂ ਮਗ੍ਗਮਾਰੁਯ੍ਹ, ਅਕ੍ਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਵ ਝਾਯਤਿ॥

‘‘‘ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਅਧਮ੍ਮਮਨੁਵਤ੍ਤਿਯ।
ਮਨ੍ਦੋ ਮਚ੍ਚੁ ਮੁਖਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਕ੍ਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਵ ਝਾਯਤੀ’’’ਤਿ [ਸੋਚਤੀਤਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)]॥

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਵਾਯਾਮਕਰਣਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਨੇਰਯਿਕਗ੍ਗਿਉਣ੍ਹਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਪਾਕਤਿਕਅਗ੍ਗਿਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ ਅਗ੍ਗਿ ਮਹਾਭਿਤਾਪਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਖੁਦ੍ਦਕੋਪਿ ਪਾਸਾਣੋ ਪਾਕਤਿਕੇ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ [ਧਮਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕੂਟਾਗਾਰਮਤ੍ਤੋਪਿ ਪਾਸਾਣੋ ਨੇਰਯਿਕਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਖਣੇਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ, ਏਤਂ ਵਚਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਦੇਥ 'ਯੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮੀ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਮਕਰਿਨਿਯੋਪਿ ਸੁਸੁਮਾਰਿਨਿਯੋਪਿ ਕਚ੍ਛਪਿਨਿਯੋਪਿ ਮੋਰਿਨਿਯੋਪਿ ਕਪੋਤਿਨਿਯੋਪਿ, ਕਿਂਨੁ ਤਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾਨਿ ਪਾਸਾਣਾਨਿ ਸਕ੍ਖਰਾਯੋ ਚ ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ ਤਾਨਿ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾਨਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਯੋ ਪਨ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਗਬ੍ਭੋ, ਸੋਪਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ''ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – 'ਸੋ ਨ ਤਾਵ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤੀ'''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਸੀਹਿਨਿਯੋਪਿ ਬ੍ਯਗ੍ਘਿਨਿਯੋਪਿ ਦੀਪਿਨਿਯੋਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਰਿਨਿਯੋਪਿ, ਕਿਂਨੁ ਤਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਮਂਸਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤੀਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ ਤਾਨਿ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾਨਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਯੋ ਪਨ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਗਬ੍ਭੋ, ਸੋਪਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ''ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਯੋਨਕਸੁਖੁਮਾਲਿਨਿਯੋਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਸੁਖੁਮਾਲਿਨਿਯੋਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਖੁਮਾਲਿਨਿਯੋਪਿ ਗਹਪਤਿਸੁਖੁਮਾਲਿਨਿਯੋਪਿ, ਕਿਂਨੁ ਤਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾਨਿ ਖਜ੍ਜਕਾਨਿ ਮਂਸਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਾਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ ਤਾਨਿ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾਨਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਯੋ ਪਨ ਤਾਸਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਗਬ੍ਭੋ ਸੋਪਿ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ। ''ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਤੇਨ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾ ਨ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ – ''ਸੋ ਨ ਤਾਵ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਨੇਰਯਿਕਗ੍ਗਿਉਣ੍ਹਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਪਥਵਿਸਨ੍ਧਾਰਕਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਅਯਂ ਮਹਾ ਪਥਵੀ ਉਦਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਦਕਂ ਵਾਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਵਾਤੋ ਆਕਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ'ਤਿ, ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮੀ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਧਮ੍ਮਕਰਕੇਨ [ਧਮ੍ਮਕਰਣੇਨ (ਕ॰)] ਉਦਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸਿ ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਂ ਉਦਕਂ ਵਾਤੇਨ ਆਧਾਰਿਤਂ, ਏਵਂ ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਵਾਤੇਨ ਆਧਾਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਪਥਵਿਸਨ੍ਧਾਰਕਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਨਿਰੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇ ਆਯਤਨੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਨ ਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਨ ਪਰਿਦੇਵੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇ ਆਯਤਨੇ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨਾਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਨਭਿਵਦਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਨਿਰੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਨਿਬ੍ਬਾਨਲਭਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲਭਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲਭਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਲਭਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਲਭਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਨ ਲਭਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਨ ਲਭਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ‘ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇਸਂ ਨਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ , ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਨ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਥਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਨ’’’ਨ੍ਤਿ । ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੫. ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ

੧. ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਅਥ ਤੇ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮਵਤਿ ਊਹਾ ਨਦੀ ਤਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਅਥ ਤੇ ਪਿਤਰਾ ਊਹਾ ਨਦੀ ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਊਹਾ ਨਦੀ''ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਯਾ ਊਹਾ ਨਦੀ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਪਿਤਰਾਪਿ ਮੇ ਊਹਾ ਨਦੀ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਅਪਿ ਚ ਅਤ੍ਥਿ ਊਹਾ ਨਦੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਯਾ ਭਗਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਆਚਰਿਯੇਹਿਪਿ ਮੇ ਭਗਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਅਪਿ ਚ ਅਤ੍ਥਿ ਭਗਵਾ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਸਿ 'ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ'''ਤਿ? ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇਹਿ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਖੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਦੁਪ੍ਪਰਿਯੋਗਾਹੋ, ਯਤ੍ਥਿਮਾ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਗਙ੍ਗਾ ਯਮੁਨਾ ਅਚਿਰਵਤੀ ਸਰਭੂ ਮਹੀ, ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਊਨਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪੂਰਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਵਕੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਮਿ 'ਭਗਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ'''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ 'ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ'''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ 'ਭਗਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ'''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ 'ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ'''ਤਿ। ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮ ਲੇਖਾਚਰਿਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਬ੍ਭਤੀਤਾਨਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਸੋ ਞਾਯਤੀ''ਤਿ। ''ਲੇਖੇਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤੋ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਧਮ੍ਮਦਿਟ੍ਠਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਧਮ੍ਮੋ ਤਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ। ''ਬੁਦ੍ਧਨੇਤ੍ତਿਯਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵਤ੍ତਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦਿਟ੍ਠਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਸਙ੍ਕਮਨਪਟਿਸਨ੍ਧਹਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਚ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ ਚਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਚ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ ਚਾ''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਚ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ ਚ, ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਪਦੀਪਤੋ ਪਦੀਪਂ ਪਦੀਪੇਯ੍ਯ, ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੀਪੋ ਪਦੀਪਮ੍ਹਾ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਚ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ ਚਾ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਲੋਕਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਲੋਕਂ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ । ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਸਿਲੋਕੋ ਆਚਰਿਯਮ੍ਹਾ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਚ ਸਙ੍ਕਮਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ ਚਾਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਅਸਙ੍ਕਮਨਪਟਿਸਨ੍ਧਹਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਵੇਦਗੂਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਦਗੂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਗੂ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਵੇਦਗੂਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਅਞ੍ਞਕਾਯਸਙ੍ਕਮਨਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਯੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਂ ਸਙ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਂ ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਨੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹੇਯ੍ਯ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਂ ਅਵਹਰੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਸੋ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਨ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਨਿ ਅਮ੍ਬਾਨਿ ਅਵਹਰਿ, ਯਾਨਿ

ਤੇਨ ਰੋਪਿਤਾਨਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਬਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਅਸੋਭਨਂ ਵਾ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਕਾਯਸਙ੍ਕਮਨਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਕਮ੍ਮਫਲਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਕੁਸਲਂ ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ ਵਾ, ਕੁਹਿਂ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਛਾਯਾਵ ਅਨਪਾਯਿਨੀ''ਤਿ [ਅਨੁਪਾਯਿਨੀਤਿ (ਕ॰)]। ''ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ'''ਤਿ? ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ'''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਨਿਮਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਾਨਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਫਲਾਨਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਸਂ ਫਲਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ ਤਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ'''ਤਿ। ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਫਲਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ। ''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਗਹਪਤਿਕੋ ਬੀਜਾਨਿ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਜਾਨਾਤਿ 'ਧਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਜਾਨਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਬੁਦ੍ਧਨਿਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ''ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧਵਾ ਇਧਵਾ''ਤਿ? ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਗਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ'''ਤਿ।

‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਜਲਮਾਨਸ੍ਸ ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਸਾ ਅਚ੍ਚਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਸਾ ਅਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਗਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਗਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਇਧ ਵਾ ਇਧ ਵਾ’ ਤਿ, ਧਮ੍ਮਕਾਯੇਨ ਪਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਭਗਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਨਿਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੬. ਸਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਾਯਪਿਯਾਯਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਿਯੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਕਾਯੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਯੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਕਾਯੋ’’ਤਿ। ‘‘ਅਥ ਕਿਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੇਲਾਯਥ ਮਮਾਯਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਸਙ੍ਗਾਮਗਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂਨੁ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਵਣੋ ਆਲੇਪੇਨ ਚ ਆਲਿਮ੍ਪੀਯਤਿ ਤੇਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖੀਯਤਿ ਸੁਖੁਮੇਨ ਚ ਚੋਲ਼ਪਟ੍ਟੇਨ ਪਲਿਵੇਠੀਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਲੇਪੇਨ ਚ ਆਲਿਮ੍ਪੀਯਤਿ ਤੇਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖੀਯਤਿ ਸੁਖੁਮੇਨ ਚ ਚੋਲ਼ਪਟ੍ਟੇਨ ਪਲਿਵੇਠੀਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਯੋ ਤੇ ਵਣੋ, ਤੇਨ ਆਲੇਪੇਨ ਚ ਆਲਿਮ੍ਪੀਯਤਿ ਤੇਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖੀਯਤਿ ਸੁਖੁਮੇਨ ਚ ਚੋਲ਼ਪਟ੍ਟੇਨ ਪਲਿਵੇਠੀਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਯੋ ਵਣੋ, ਅਪਿ ਚ ਮਂਸਸ੍ਸ ਰੁਹਨਤ੍ਥਾਯ ਆਲੇਪੇਨ ਚ ਆਲਿਮ੍ਪੀਯਤਿ ਤੇਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖੀਯਤਿ ਸੁਖੁਮੇਨ ਚ ਚੋਲ਼ਪਟ੍ਟੇਨ ਪਲਿਵੇਠੀਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਕਾਯੋ, ਅਥ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਣੂਪਮੋ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ, ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਣਮਿਵ ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤਾ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਨਵਦ੍ਵਾਰੋ ਮਹਾਵਣੋ।
ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਅਸੁਚਿਪੂਤਿਗਨ੍ਧਿਯੋ’’’ਤਿ॥

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਕਾਯਪਿਯਾਯਨਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਥ ਕਿਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਵੇਜ੍ਜੋ, ਯੋ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਪਥਵਿਯਂ ਸਬ੍ਬਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਵੇਜ੍ਜੋ ਗਿਲਾਨਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਾਯੇਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ’’ਤਿ? ‘‘ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਿਲਾਨਕਂ

ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਪਾਯੇਤਿ, ਨੋ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ''ਤਿ? ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵਤ੍ତਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ତਚੋ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭੋ''ਤਿ।

''ਕਿੰ ਪਨਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋਪਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚਾ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਚਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚਾ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾ''ਤਿ।

''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਮਾਤੁਸਦਿਸੋ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਮਾਤੁਪਕ੍ਖੋ ਵਾ, ਪਿਤੁਸਦਿਸੋ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਿਤੁਪਕ੍ਖੋ ਵਾ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦੁਮੰ ਸਤਪਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ''ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕੁਹਿੰ ਸਮ੍ਭਵੋ''ਤਿ? ''ਕਦ੍ਦਮੇ ਜਾਯਤਿ ਉਦਕੇ ਆਸੀਯਤੀ''ਤਿ । ''ਕਿੰਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮੰ ਕਦ੍ਦਮੇਨ ਸਦਿਸੰ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਗਨ੍ਧੇਨ ਵਾ ਰਸੇਨ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਅਥ ਉਦਕੇਨ ਵਾ ਗਨ੍ਧੇਨ ਵਾ ਰਸੇਨ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭੋ, ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਸੀਤਿਯਾ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਰਿਰਞ੍ਜਿਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚਾ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਭਗਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਪਾਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ , ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿੰਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਹਤ੍ਥੀ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਕੋਞ੍ਚਨਾਦੰ ਨਦਤੀਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਦਤੀ''ਤਿ ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਹਤ੍ਥੀ ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿੰ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਬੁਦ੍ਧਿਕੋ ਅਬੁਦ੍ਧਿਕੋ''ਤਿ? ''ਸਬੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਸਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਭਗਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਭਗਵਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ, ਉਦਾਹੁ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ? ‘‘ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਯਥਾ ਸਾਵਕਾਨੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਭਗਵਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਅਸ੍ਸੁਭੇਸਜ੍ਜਾਭੇਸਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਚ ਮਾਤਰਿ ਮਤਾਯ ਰੋਦਤਿ, ਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਪੇਮੇਨ ਰੋਦਤਿ, ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਤੇਸੰ ਰੋਦਨ੍ਤਾਨੰ ਕਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸੁ ਭੇਸਜ੍ਜੰ, ਕਸ੍ਸ ਨ ਭੇਸਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਕਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸ੍ਸੁ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹੇਹਿ ਸਮਲੰ ਉਣ੍ਹੰ, ਏਕਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਵਿਮਲੰ ਸੀਤਲੰ। ਯੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਤਲੰ, ਤੰ ਭੇਸਜ੍ਜੰ, ਯੰ ਉਣ੍ਹੰ, ਤੰ ਨ ਭੇਸਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਸ੍ਸੁਭੇਸਜ੍ਜਾਭੇਸਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਸਰਾਗਵੀਤਰਾਗਨਾਨਾਕਰਣਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਸਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਕੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ, ਏਕੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿੰ ਏਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਕੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਕੋ, ਏਕੋ ਅਨਤ੍ਥਿਕੋ’’ਤਿ। ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪੰ ਯੋ ਚ ਸਰਾਗੋ, ਯੋ ਚ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਸਬ੍ਬੋਪੇਸੋ ਸੋਭਨੰ ਯੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ ਖਾਦਨੀਯੰ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵਾ, ਨ ਕੋਚਿ ਪਾਪਕੰ ਇਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਸਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ ਰਸਰਾਗਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਵੀਤਰਾਗੋ ਪਨ ਰਸਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਰਸਰਾਗਪਟਿਸੰਵੇਦੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਰਾਗਵੀਤਰਾਗਨਾਨਾਕਰਣਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਪਞ੍ਞਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਹਿੰ ਪਟਿਵਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ। ‘‘ਵਾਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਹਿੰ ਪਟਿਵਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਵਾਤੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸਂਸਾਰਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਸਂਸਾਰੋ’ਤਿ, ਕਤਮੋ ਸੋ ਸਂਸਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਤੋ ਇਧੇਵ ਮਰਤਿ, ਇਧ ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਹਿਂ ਜਾਤੋ ਤਹਿਂ ਯੇਵ ਮਰਤਿ, ਤਹਿਂ ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਂਸਾਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਪਕ੍ਕਂ ਅਮ੍ਬਂ ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਂ ਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਫਲਾਨਿ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤੋਪਿ ਪਕ੍ਕਂ ਅਮ੍ਬਂ ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਂ ਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋਪਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਫਲਾਨਿ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਜਾਤੋ ਇਧੇਵ ਮਰਤਿ, ਇਧ ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਹਿਂ ਜਾਤੋ ਤਹਿਂ ਯੇਵ ਮਰਤਿ, ਤਹਿਂ ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਂਸਾਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਂਸਾਰਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਚਿਰਕਤਸਰਣਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਅਤੀਤਂ ਚਿਰਕਤਂ ਸਰਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਤਿਯਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਰਤਿ ਨੋ ਸਤਿਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਮੁਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮਾਹ ‘ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਰਤਿ, ਨੋ ਸਤਿਯਾ’’’ਤਿ?

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਚਿਰਕਤਸਰਣਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸਤਿਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਤਿ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਉਦਾਹੁ ਕਟੁਮਿਕਾਵ ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੀਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਟੁਮਿਕਾਪਿ ਸਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਞ੍ਹਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਤਿ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੀ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਟੁਮਿਕਾ ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਦਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਟੁਮਿਕਾ ਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਾ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਆਚਰਿਯਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਟੁਮਿਕਾ ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਾ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਆਚਰਿਯੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸਤਿਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

ਸਤਿਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਏਕਾਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੭. ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਤਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤਿਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ? ''ਸਤ੍ਤਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ''ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਾਕਾਰੇਹੀ''ਤਿ? ''ਅਭਿਜਾਨਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਟੁਮਿਕਾਯਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਥਾਭਿਞ੍ਞਾਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾਰਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮੁਦ੍ਦਾਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਗਣਨਾਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਧਾਰਣਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਭਾਵਨਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੋਤ੍ਥਕਨਿਬਨ੍ਧਨਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਭੂਤਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

''ਕਥਂ ਅਭਿਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਆਨਨ੍ਦੋ ਖੁਜ੍ਜੁਤ੍ਤਰਾ ਚ ਉਪਾਸਿਕਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਾ ਜਾਤਿਂ ਸਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਭਿਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਕਟੁਮਿਕਾਯ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯੋ ਪਕਤਿਯਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਕੋ, ਪਰੇ ਚ ਤਂ ਸਰਾਪਨਤ੍ਥਂ ਨਿਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਕਟੁਮਿਕਾਯ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯਦਾ ਰਜ੍ਜੇ ਵਾ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯਮ੍ਹਿ ਸੁਖਾਪਿਤੋ, 'ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਏਵਂ ਸੁਖਾਪਿਤੋ'ਤਿ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਅਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯਮ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਿਤੋ, 'ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪਿਤੋ'ਤਿ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਅਹਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਸਦਿਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਾਤਰਂ ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਵਾ ਭਾਤਰਂ ਵਾ ਭਗਿਨਿਂ ਵਾ ਸਰਤਿ, ਓਟ੍ਠਂ ਵਾ ਗੋਣਂ ਵਾ ਗਦ੍ਰਭਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਤਾਦਿਸਂ ਓਟ੍ਠਂ ਵਾ ਗੋਣਂ ਵਾ ਗਦ੍ਰਭਂ ਵਾ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਵਿਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਵਣ੍ਣੋ ਏਦਿਸੋ, ਸਦ੍ਦੋ ਏਦਿਸੋ, ਗਨ੍ਧੋ ਏਦਿਸੋ, ਰਸੋ ਏਦਿਸੋ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਏਦਿਸੋਤਿ ਸਰਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਸਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋਪਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਂ ਕਥਾਭਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯੋ ਪਕਤਿਯਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਰੇ ਸਰਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਕਥਾਭਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯੋ ਪਕਤਿਯਾ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾਨਂ ਅਙ੍ਕੇਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਸਾਰਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਯੋ ਪਕਤਿਯਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਤਂ ‘ਸਰਾਹਿ ਭੋ, ਸਰਾਹਿ ਭੋ’ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਰਾਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਾਰਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਮੁਦ੍ਦਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਲਿਪਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਇਮਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਇਮਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਕਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮੁਦ੍ਦਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਗਣਨਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਗਣਨਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਗਣਕਾ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਗਣੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਗਣਨਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਧਾਰਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਧਾਰਣਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਧਾਰਣਕਾ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ , ਏਵਂ ਧਾਰਣਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਭਾਵਨਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਪੋਤ੍ਥਕਨਿਬਨ੍ਧਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਰਾਜਾਨੋ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ [ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਏਤਂ ਪੋਤ੍ਥਕਂ ਆਹਰਥਾਤਿ, ਤੇਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੋਤ੍ਥਕਨਿਬਨ੍ਧਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਅਨੁਭੂਤਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ ਸਰਤਿ, ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸਰਤਿ, ਘਾਯਿਤਤ੍ਤਾ ਗਨ੍ਧਂ ਸਰਤਿ, ਸਾਯਿਤਤ੍ਤਾ ਰਸਂ ਸਰਤਿ, ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਸਰਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁਭੂਤਤੋ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਸਤਿਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸਤਿਪਟਿਲਾਭਪਞ੍ਹੋ

੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਤਂ ਭਣਥ ‘ਯੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਕਾਲੇ ਚ ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਂ ਸਤਿਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਦੇਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ ਏਤਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਦੇਥ ‘ਏਤੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਨਿਰਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੁਦ੍ਦਕੋਪਿ ਪਾਸਾਣੋ ਵਿਨਾ ਨਾਵਾਯ ਉਦਕੇ ਉਪ੍ਪਿਲਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ । ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਹਸਤਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਣਾਨਂ ਨਾਵਾਯ ਆਰੋਪਿਤਂ ਉਦਕੇ ਉਪ੍ਪਿਲਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸਤਿਪਟਿਲਾਭਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਵ੍ਯਾਯਮਪਞ੍ਹੋ

੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥ, ਨ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥ, ਅਥ ਕਿਮਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥਾ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਆਹ ‘ਕਿਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਾਮਾ’’ਤਿ।

‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਨਾਗਤਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ [ਕਥਾ॰ ੮੨੮, ੮੨੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਯੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ੍ਯਾਯਮਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੇਚਿ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਦਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰਿਖਂ ਖਣਾਪੇਯ੍ਯਾਥ, ਪਾਕਾਰਂ ਚਿਨਾਪੇਯ੍ਯਾਥ ਗੋਪੁਰਂ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਟ੍ਟਾਲਕਂ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾਥ, ਧਞ੍ਞਂ ਅਤਿਹਰਾਪੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਤਂ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਦਾ ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਸ੍ਸਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥ, ਰਥਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥ, ਧਨੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥ, ਥਰੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਨਾਗਤਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਯਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਂ ਭਯ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ । ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਯੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਭਯਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਯਾਦੇਥਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਉਦਪਾਨਂ ਖਣਾਪੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਖਣਾਪੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਤਲ਼ਾਕਂ ਖਣਾਪੇਯ੍ਯਾਸਿ ‘ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਤਂ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਨਾਗਤਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਪਾਸਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨਾਗਤਾ ਪਿਪਾਸਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ , ਯੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਪਿਪਾਸਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ ਤਂ ਪਟਿਯਾਦੇਥਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਕਸਾਪੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਸਾਲਿਂ ਵਪਾਪੇਯ੍ਯਾਸਿ ‘ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਤਂ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਨਾਗਤਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨਾਗਤਾ ਬੁਭੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਯੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਯਾਦੇਥਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਵ੍ਯਾਯਮਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪਞ੍ਹੋ

੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੀਵਦੂਰੋ ਇਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ''ਤਿ? ''ਦੂਰੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਕੂਟਾਗਾਰਮਤ੍ਤਾ ਸਿਲਾ ਤਮ੍ਹਾ ਪਤਿਤਾ ਅਹੋਰਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਸ੍ਸਮਾਨਾ ਚਤੂਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਭਣਥ 'ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ , ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਏਵਂ ਅਤਿਸੀਘਂ ਤਾਵ ਬਹੂਨਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕੁਹਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਵ ਜਾਤਭੂਮੀ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਲਸਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਦੀਪੋ, ਤਤ੍ਥਾਹਂ ਜਾਤੋ''ਤਿ। ''ਕੀਵ ਦੂਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤੋ ਅਲਸਨ੍ਦੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੋਜਨਸਤਾਨੀ''ਤਿ। ''ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਰਿਤਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਰਾਮੀ''ਤਿ। ''ਲਹੁਂ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਤੋਸਿ ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਾਨਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਲੋਕੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਮਕਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਕਸ੍ਮੀਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਕੋ ਚਿਰਤਰਂ ਕੋ ਸੀਘਤਰ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਮਕਂ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ।

''ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਕੁਹਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਵ ਜਾਤਨਗਰ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਲਸਿਗਾਮੋ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥਾਹਂ ਜਾਤੋ''ਤਿ। ''ਕੀਵ ਦੂਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤੋ ਕਲਸਿਗਾਮੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੋਜਨਸਤਾਨੀ''ਤਿ। ''ਕੀਵ ਦੂਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤੋ ਕਸ੍ਮੀਰਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਦ੍ਵਾਦਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ। ''ਇਙ੍ਘ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਲਸਿਗਾਮਂ ਚਿਨ੍ਤੇਹੀ''ਤਿ। ''ਚਿਨ੍ਤਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਇਙ੍ਘ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਮੀਰਂ ਚਿਨ੍ਤੇਹੀ''ਤਿ। ''ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ, ਕਤਮਂ ਸੀਘਤਰ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਮਕਂ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਕਸ੍ਮੀਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਮਕਂ ਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਕੁਣਾ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ , ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਉਚ੍ਚੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਨੀਚੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਤੇਸਂ ਸਮਕਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਕਤਮਸ੍ਸ ਛਾਯਾ ਪਠਮਤਰਂ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਕਤਮਸ੍ਸ ਛਾਯਾ ਚਿਰੇਨ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਸਮਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਇਧ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਕਸ੍ਮੀਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਮਕਂ ਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਲੋਕੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਮਕਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ? ''ਸਤ੍ਤ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ। ''ਕਤਿਹਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ? ''ਏਕੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨਾ''ਤਿ। ''ਅਥ ਕਿਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ 'ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ'''ਤਿ? ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਿ ਕੋਸਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਹਿਤੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਛੇਜ੍ਜਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਵਿਨਾ ਛਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਨ ਬੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਅਪ੍ਪਾਨਪ੍ਪਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੭. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਰਂ ਨੁ ਖੋ ਬਹੁਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਪੁਞ੍ਞਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਬਹੁਤਰਂ, ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਥੋਕ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ''ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ 'ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਮਯਾ ਕਤ'ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਪਾਪਂ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਭਗਵਤੋ ਏਕਂ ਉਪ੍ਪਲਹਤ੍ਥਂ ਦਤ੍ਵਾ ਏਕਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪਾਨਿ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਭਣਾਮਿ 'ਪੁਞ੍ਞਂ ਬਹੁਤਰਂ, ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਥੋਕ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਅਪ੍ਪਾਨਪ੍ਪਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਜਾਨਨ੍ਤਾਜਾਨਨ੍ਤਪਾਪਕਰਣਪਞ੍ਹੋ

੮. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਯੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਬਹੁਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਮਯਂ ਦਿਗੁਣਂ ਦਣ੍ਡੇਮਾ''ਤਿ? ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਗੁਲ਼ਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਏਕੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਕਤਮੋ [ਕਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਬਲਵਤਰਂ ਡਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਯੋ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਸੋ [ਤਸ੍ਸ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਬਲਵਤਰਂ ਡਯ੍ਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਜਾਨਨ੍ਤਾਜਾਨਨ੍ਤਪਾਪਕਰਣਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਦਿਗਮਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ, ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਸਰੀਰੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਦੀਪ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਇਮਿਨਾ ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਭੂਤਿਕੇਨ ਕਾਯੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਂ

ਵਾ ਪਨ ਦੀਪ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਭੂਤਿਕੇਨ ਕਾਯੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਦੀਪ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਥਵਿਯਾ ਵਿਦਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਰਤਨਂ ਵਾ ਲਙ੍ਘਿਤਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ 'ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਟ੍ਠਪਿ ਰਤਨਿਯੋ ਲਙ੍ਘੇਮੀ'''ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠਪਿ ਰਤਨਿਯੋ ਲਙ੍ਘੇਸੀ''ਤਿ? ''ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਮਿ 'ਏਤ੍ਥ ਨਿਪਤਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਸਹ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਕਾਯੋ ਮੇ ਲਹੁਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੇਹਾਸਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਦਿਗਮਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਦੀਘਟ੍ਠਿਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਭਣਥ 'ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦੀਘਾਨਿ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪੀ'ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋਪਿ ਤਾਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯੋਜਨਸਤਿਕੋ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦੀਘਾਨਿ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ?

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਤਂ ਤੇ 'ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਾਪਿ ਮਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੀ'''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ। ''ਨਨੁ ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦੀਘਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪੀ''ਤਿ?

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਦੀਘਟ੍ਠਿਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਭਣਥ 'ਸਕ੍ਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਰੋਧੇਤੁ'''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਰੋਧੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕਥਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਰੋਧੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੋ ਤੇ ਕੋਚਿ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨੋ''ਤਿ। ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਯੇ ਨਮਿਤੇ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਸੀਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਨਮਿਤੇ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ ਭਾਵਿਤਕਾਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਸੀਲਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਸਮੁਦ੍ਦਪਞ੍ਹੋ

੧੨. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ'ਤਿ ੧ੁਚ੍ਚਤਿ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਉਦਕੰ 'ਸਮੁਦ੍ਦੋ'ਤਿ ੧ੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਯਤ੍ਤਕੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਲੋਣੰ। ਯਤ੍ਤਕੰ ਲੋਣੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਉਦਕੰ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਸਮੁਦ੍ਦੋ'ਤਿ ੧ੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਮੁਦ੍ਦਪਞ੍ਹੋ ਦ੍੧ਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਸਮੁਦ੍ਦਏਕਰਸਪਞ੍ਹੋ

੧੩. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਏਕਰਸੋ ਲੋਣਰਸੋ''ਤਿ? ''ਚਿਰਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਏਕਰਸੋ ਲੋਣਰਸੋ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸਮੁਦ੍ਦਏਕਰਸਪਞ੍ਹੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਸੁਖੁਮਪਞ੍ਹੋ

੧੪. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਖੁਮੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਖੁਮੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕਿੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਖੁਮ''ਨ੍ਤਿ? ''ਧਮ੍ਮੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸੁਖੁਮੋ, ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸੁਖੁਮਾ, 'ਸੁਖੁਮ'ਨ੍ਤਿ ੧ਾ 'ਥੂਲ'ਨ੍ਤਿ ੧ਾ ਧਮ੍ਮਾਨਮੇਤਮਧਿ੧ਚਨੰ। ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਤਿਯੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਛੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਸੁਖੁਮਪਞ੍ਹੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫. ੧ਿਞ੍ਞਾਣਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ

੧੫. ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, '੧ਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ੧ਾ 'ਪਞ੍ਞਾ'ਤਿ ੧ਾ 'ਭੂਤਸ੍ਮਿੰ ਜੀ੧ੋ'ਤਿ ੧ਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇ੧ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇ੧ ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ? ''੧ਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ੧ਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਭੂਤਸ੍ਮਿੰ ਜੀ੧ੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ। ''ਯਦਿ ਜੀ੧ੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਤਿ, ਜਿ੧੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਤਿ, ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਤਿ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ੧ਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਯਦਿ ਜੀ੧ੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ੧ਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਜੀ੧ੋ ਚਕ੍ਖੁਦ੍੧ਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇਸੁ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਆਕਾਸੇਨ ਬਹਿਮੁਖੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸੋਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇਸੁ, ਘਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇ, ਜਿ੧੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਾਯ, ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਆਕਾਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯੇਯ੍ਯ, ਰਸੰ ਸਾਯੇਯ੍ਯ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ , ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੂਤਸ੍ਮਿੰ ਜੀ੧ੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ।

''ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

੧ਿਞ੍ਞਾਣਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹੋ ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ।

੧੬. ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਦੁਕ੍ਕਰਪਞ੍ਹੋ

੧੬. ਰਾਜਾ ਆਹ “ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਤਾ ਕਤ”ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਆਹ “ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਕਤ”ਨ੍ਤਿ। “ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਤ”ਨ੍ਤਿ। “ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਕਤਂ ਇਮੇਸਂ ਅਰੂਪੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਕ੍ਖਾਤਂ ‘ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਚੇਤਨਾ, ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤ’”ਨ੍ਤਿ।

“ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ”ਤਿ। “ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਵਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪੁਟੇਨ ਉਦਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ “ਇਦਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਦਕਂ, ਇਦਂ ਯਮੁਨਾਯ ਉਦਕਂ, ਇਦਂ ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਉਦਕਂ, ਇਦਂ ਸਰਭੁਯਾ ਉਦਕਂ, ਇਦਂ ਮਹਿਯਾ ਉਦਕ’”ਨ੍ਤਿ? “ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਿਤੁ”ਨ੍ਤਿ। “ਇਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਕਤਂ ਇਮੇਸਂ ਅਰੂਪੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਕ੍ਖਾਤਂ ‘ਅਯਂ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਚੇਤਨਾ, ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤ’”ਨ੍ਤਿ। “ਸੁਟ੍ਠੁ, ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ ਰਾਜਾ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦੀਤਿ।

ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਦੁਕ੍ਕਰਪਞ੍ਹੋ ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਸੋਲ਼ਸ ਪਞ੍ਹਾ।

ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਾ

ਥੇਰੋ ਆਹ “ਜਾਨਾਸਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਤਿ ਕਾ ਵੇਲਾ”ਤਿ? “ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮਿ ‘ਸਮ੍ਪਤਿ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਯਾਮੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਕ੍ਕਾ ਪਦੀਪੀਯਨ੍ਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਟਾਕਾਨਿ ਆਣਤ੍ਤਾਨਿ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਤੋ ਰਾਜਦੇਯ੍ਯਾਨੀ’”ਤਿ।

ਯੋਨਕਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ “ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਥੇਰੋ”ਤਿ। “ਆਮ, ਭਣੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਥੇਰੋ, ਏਦਿਸੋ ਆਚਰਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਮਾਦਿਸੋ ਚ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਤੁਟ੍ਠੋ ਰਾਜਾ ਥੇਰਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਕੇਨ ਕਮ੍ਬਲੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ “ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਤੇ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਭਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤੇਨ ਚ ਪਵਾਰੇਮੀ”ਤਿ ਆਹ। ਅਲਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਵਾਮੀ”ਤਿ। “ਜਾਨਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਜੀਵਸਿ, ਅਪਿ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖ, ਮਮਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਾਹੀ”ਤਿ। “ਕਥਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਸਿ, ‘ਨਾਗਸੇਨੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਲਭੀ’ਤਿ ਪਰਾਪਵਾਦੋ [ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੋ (ਕ॰)] ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖ। ਕਥਂ ਮਮਂ ਰਕ੍ਖਸਿ, ‘ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਂ ਨ ਕਰੋਤੀ’ਤਿ ਪਰਾਪਵਾਦੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ, ਏਵਂ ਮਮਂ ਰਕ੍ਖਾਹੀ”ਤਿ। “ਤਥਾ ਹੋਤੁ, ਮਹਾਰਾਜਾ”ਤਿ। “ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਸੁਵਣ੍ਣਪਞ੍ਜਰੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਪਿ ਬਹਿਮੁਖੋ ਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਾਮਿ ਬਹਿਮੁਖੋ ਯੇਵ ਪਨ ਅਚ੍ਛਾਮਿ। ਸਚੇ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਂ, ਨ ਚਿਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੂ ਮੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਚ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨੇ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ “ਕਿਂ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਕਿਂ ਭਦਨ੍ਤੇਨ ਨਾਗਸੇਨੇਨ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤ”ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ “ਸਬ੍ਬਂ ਮਯਾ ਸੁਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਭਦਨ੍ਤੇਨ ਨਾਗਸੇਨੇਨ ਸੁਵਿਸਜ੍ਜਿਤ”ਨ੍ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਤੋਪਿ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮਗਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ “ਕਿਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਕਿਂ ਮਯਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤ”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਸੇਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ “ਸਬ੍ਬਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸੁਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਮਯਾ ਸੁਵਿਸਜ੍ਜਿਤ”ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ତਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਮਾ ਖੋ ਭਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ 'ਨਾਗਸੇਨੋ ਮਯਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ'ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਤਂ ਰਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਸੀਤਿ ਨ ਤੇ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਰਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਕਿਂ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਕਿਂ ਭਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤ'ਨ੍ਤਿ, 'ਸਬ੍ਬਂ ਮਯਾ ਸੁਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਭਦਨ੍ਤੇਨ ਸੁਵਿਸਜ੍ਜਿਤ''''ਨ੍ਤਿ।

ਥੇਰੋਪਿ ਏਵਮਾਹ – ''ਮਾ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ 'ਮਿਲਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਮਯਾ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤੋ'ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਤਂ ਰਤ੍ତਾਵਸੇਸਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਸੀਤਿ ਨ ਤੇ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਂ ਰਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਕਿਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਕਿਂ ਮਯਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤ'ਨ੍ਤਿ, 'ਸਬ੍ਬਂ ਮਿਲਿਨ੍ਦੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸੁਪੁਚ੍ਛਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਮਯਾ ਸੁਵਿਸਜ੍ਜਿਤ''''ਨ੍ਤਿ ਇਤਿਹ ਤੇ ਮਹਾਨਾਗਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਸਮਨੁਮੋਦਿਂਸੂਤਿ।

ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਅਟ੍ਠਮਨ੍ਤਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਨਿ

ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵਾਦੋ [ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵੇਦੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵੇਤਣ੍ਡੀ, ਅਤਿਬੁਦ੍ਧਿ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਞਾਣਭੇਦਾਯ, ਨਾਗਸੇਨਮੁਪਾਗਮਿ॥

ਵਸਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ।
ਪਭਿਨ੍ਨਬੁਦ੍ਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾਨ, ਸੋਪਿ ਆਸਿ ਤਿਪੇਟਕੋ॥

ਨਵਙ੍ਗਂ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਰਹੋਗਤੋ।
ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਮੇਣ੍ਡਕੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਦੁਨ੍ਨਿਵੇਠੇ ਸਨਿਗ੍ਗਹੇ॥

''ਪਰਿਯਾਯਭਾਸਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤਂ।
ਸਭਾਵਭਾਸਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ॥

''ਤੇਸਮਤ੍ਥਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਯ, ਮੇਣ੍ਡਕੇ ਜਿਨਭਾਸਿਤੇ।
ਅਨਾਗਤਮ੍ਹਿ ਅਦ੍ਧਾਨੇ, ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਤਤ੍ਥ ਹੇਸ੍ਸਤਿ॥

''ਹਨ੍ਦ ਕਥਿਂ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਛੇਜ੍ਜਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਮੇਣ੍ਡਕੇ।
ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਗ੍ਗੇਨ, ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤ੍ਯਨਾਗਤੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਭਾਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਉਦ੍ਧਸ੍ਤੇ [ਉਟ੍ਠਿਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਗ੍ਗਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਰੁਣੇ ਸੀਸਂ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਸਿਰਸਿ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਵਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਿ ''ਇਤੋ ਮੇ ਅਨਾਗਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਗੁਣੇ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਪੋ ਚਰਿਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ , ਸੋਹਂ ਚਿਣ੍ਣਤਪੋ ਸਮਾਨੋ ਆਚਰਿਯਂ

ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਮੇਣ੍ਡਕੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਪਕਤਿਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਆਭਰਣਾਨਿ ਚ ਓਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਵਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਣ੍ਡਕਪਟਿਸੀਸਕਂ ਸੀਸੇ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿਭਾਵਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਗੁਣੇ ਸਮਾਦਿਯਿ ''ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਮਯਾ ਨ ਰਾਜਤ੍ਥੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਦੋਸੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਮੋਹੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇ ਜਨੇਪਿ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਯਿਕਂ ਵਾਚਸਿਕਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਛਪਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮਾਨਸਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਗੁਣੇ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਅਟ੍ਠਸੁ ਗੁਣੇਸੁ ਮਾਨਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਅਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਮੇ ਦਿਵਸੇ ਪਭਾਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਗੇਵ ਪਾਤਰਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਮਿਤਭਾਣੀ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹਟ੍ਠੇਨ ਉਦਗ੍ਗੇਨ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਥੇਰਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਇਦਮਵੋਚ –

''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਤਤਿਯੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੁਞ੍ਞੇ ਓਕਾਸੇ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਪਾਗਤੇ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇ। ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਗੁਯ੍ਹਂ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਰਹਸ੍ਸਕਂ, ਅਰਹਾਮਹਂ ਰਹਸ੍ਸਕਂ ਸੁਣਿਤੁਂ ਸੁਮਨ੍ਤਨੇ ਉਪਗਤੇ, ਉਪਮਾਯਪਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ਕਿਂ ਵਿਯ, ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਰਹਤਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪੇ ਉਪਗਤੇ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਰਹਾਮਹਂ ਰਹਸ੍ਸਕਂ ਸੁਣਿਤੁਂ ਸੁਮਨ੍ਤਨੇ ਉਪਗਤੇ''ਤਿ। ਗਰੁਨਾ ਸਹ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਪਵਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਮਵੋਚ – ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਧ ਪੁਰਿਸੇਨ ਮਨ੍ਤਯਿਤੁਕਾਮੇਨ ਅਟ੍ਠ ਠਾਨਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਂ ਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਮਨ੍ਤਿਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਿਪਤਤਿ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਠਾਨਾਨਿ? ਵਿਸਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਸਭਯਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਅਤਿਵਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਪਨ੍ਥੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯੋ, ਸਙ੍ਗਾਮੋ [ਸਙ੍ਕਮੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯੋ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਠਾਨਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਾਨੀ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਕੋ ਦੋਸੋ ਵਿਸਮਟ੍ਠਾਨੇ, ਸਭਯੇ, ਅਤਿਵਾਤੇ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ, ਦੇਵਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਨ੍ਥੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ''ਤਿ? ''ਵਿਸਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਨ੍ਤਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਕਿਰਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਸਭਯੇ ਮਨੋ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਿਤੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਤਿਵਾਤੇ ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਟ੍ਠਾਨੇ ਮਨ੍ਤਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਗਰੁਕਂ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਪਨ੍ਥੇ ਮਨ੍ਤਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਭਵਤਿ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਚਞ੍ਚਲੋ ਭਵਤਿ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਪਾਕਟੋ ਭਵਤਿ। ਭਵਤੀਹ –

> '''ਵਿਸਮਂ ਸਭਯਂ ਅਤਿਵਾਤੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਦੇਵਨਿਸ੍ਸਿਤਂ।
> ਪਨ੍ਥੋ ਚ ਸਙ੍ਗਾਮੋ ਤਿਤ੍ਥਂ, ਅਟ੍ਠੇਤੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਿਯਾ'''ਤਿ॥

ਅਟ੍ਠ ਮਨ੍ਤਨਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

ਅਟ੍ਠਮਨ੍ਤਵਿਨਾਸਕਪੁਗ੍ਗਲਾ

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਟ੍ਠਿਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਮਨ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ? ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਮਾਨਚਰਿਤੋ ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਲਸੋ ਏਕਚਿਨ੍ਤੀ ਬਾਲੋਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਤੇਸਂ ਕੋ ਦੋਸੋ''ਤਿ? ''ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਾਗਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਦੋਸਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਮੋਹਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਮਾਨਚਰਿਤੋ ਮਾਨਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਲੋਭਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਅਲਸੋ ਅਲਸਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਏਕਚਿਨ੍ਤੀ ਏਕਚਿਨ੍ਤਿਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ, ਬਾਲੋ ਬਾਲਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਤਿ। ਭਵਤੀਹ –

‘‘‘ਰਤ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ ਮੂਲ੍ਹੋ ਚ, ਮਾਨੀ ਲੁਦ੍ਧੋ ਤਥਾਲਸੋ।
ਏਕਚਿਨ੍ਤੀ ਚ ਬਾਲੋ ਚ, ਏਤੇ ਅਤ੍ਥਵਿਨਾਸਕਾ’’’ਤਿ॥

ਅਟ੍ਠ ਮਨ੍ਤਵਿਨਾਸਕਪੁਗ੍ਗਲਾ।

ਨਵਗੁਯ੍ਹਮਨ੍ਤਵਿਧੰਸਕੰ

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਵਿਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ ਨ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਰਾਗਚਰਿਤੋ ਦੋਸਚਰਿਤੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ ਭੀਰੁਕੋ ਆਮਿਸਗਰੁਕੋ ਇਤ੍ਥੀ ਸੋਣ੍ਡੋ ਪਣ੍ਡਕੋ ਦਾਰਕੋ’’ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ‘‘ਤੇਸੰ ਕੋ ਦੋਸੋ’’ਤਿ? ‘‘ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਾਗਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਦੋਸਚਰਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ , ਦੋਸਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਮੋਹਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਭੀਰੁਕੋ ਭਯਵਸੇਨ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਆਮਿਸਗਰੁਕੋ ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਇਤ੍ਥੀ ਪਞ੍ਞਾਯ ਇਤ੍ਤਰਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਸੋਣ੍ਡਿਕੋ ਸੁਰਾਲੋਲਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਪਣ੍ਡਕੋ ਅਨੇਕੰਸਿਕਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ, ਦਾਰਕੋ ਚਪਲਤਾਯ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ ਵਿਵਰਤਿ ਨ ਧਾਰੇਤਿ। ਭਵਤੀਹ –

‘‘‘ਰਤ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ ਮੂਲ੍ਹੋ ਚ, ਭੀਰੁ ਆਮਿਸਗਰੁਕੋ [ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਇਤ੍ਥੀ ਸੋਣ੍ਡੋ ਪਣ੍ਡਕੋ ਚ, ਨਵਮੋ ਭਵਤਿ ਦਾਰਕੋ॥

‘‘ਨਵੇਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਲੋਕੇ, ਇਤ੍ਤਰਾ ਚਲਿਤਾ ਚਲਾ।
ਏਤੇਹਿ ਮਨ੍ਤਿਤੰ ਗੁਯ੍ਹੰ, ਖਿਪ੍ਪੰ ਭਵਤਿ ਪਾਕਟ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਨਵ ਗੁਯ੍ਹਮਨ੍ਤਵਿਧੰਸਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣੰ

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ? ਵਯਪਰਿਣਾਮੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਸਪਰਿਣਾਮੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਸੰਵਾਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸ੍ਨੇਹੂਪਸੇਵਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਮਤਿ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਭਵਤੀਹ –

‘‘‘ਵਯੇਨ ਯਸਪੁਚ੍ਛਾਹਿ, ਤਿਤ੍ਥਵਾਸੇਨ ਯੋਨਿਸੋ।
ਸਾਕਚ੍ਛਾ ਸ੍ਨੇਹਸੰਸੇਵਾ, ਪਤਿਰੂਪਵਸੇਨ ਚ॥

‘‘ਏਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਠਾਨਾਨਿ, ਬੁਦ੍ਧਿਵਿਸਦਕਾਰਣਾ।
ਯੇਸੰ ਏਤਾਨਿ ਸਮ੍ਭੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਭਿਜ੍ਜਤੀ’’’ਤਿ॥

ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਾਨਿ।

ਆਚਰਿਯਗੁਣਂ

``ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਯਂ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਅਟ੍ਠ ਮਨੁਦੋਸਵਿਵਜ੍ਜਿਤੋ, ਅਹਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਰਮੋ ਮਨ੍ਤਿਸਹਾਯੋ [ਮਨ੍ਤਸਹਾਯੋ (ਸੀ॰)], ਗੁਯ੍ਹਮਨ੍ਤਰਕ੍ਖੀ ਚਾਹਂ ਯਾਵਾਹਂ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤਾਵ ਗੁਯ੍ਹਮਨ੍ਤਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਚ ਮੇ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਤਾ, ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਏਤਰਹਿ ਮਾਦਿਸੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਯੇ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਆਚਰਿਯਗੁਣਾ, ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਗੁਣਾ?

``ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਮ੍ਹਿ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਆਰਕ੍ਖਾ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਸੇਵਨਸੇਵਨਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਮਤ੍ਤਾਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਯ੍ਯਾਵਕਾਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਗੇਲਞ੍ਞਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ [ਭੋਜਨੀਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲਦ੍ਧਾਲਦ੍ਧਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਸੇਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਤ੍ਤਗਤਂ ਸਂਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸ੍ਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ 'ਮਾ ਭਾਯਿ, ਅਤ੍ਥੋ ਤੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ'ਤਿ, 'ਇਮਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਪਟਿਚਰਤੀ'ਤਿ [ਪਟਿਚਰਾਹੀਤਿ (ਕ॰)] ਪਟਿਚਾਰੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਗਾਮੇ ਪਟਿਚਾਰੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਹਾਰੇ ਪਟਿਚਾਰੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਤੇਨ ਹਾਸੋ ਦਵੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ [ਨ ਤੇਨ ਸਹ ਸਲ੍ਲਾਪੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਤੇਨ ਸਹ ਆਲਾਪੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਛਿਦ੍ਦਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬਂ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਖਣ੍ਡਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਰਹਸ੍ਸਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਰਵਸੇਸਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, 'ਜਨੇਮਿਮਂ [ਜਾਨੇਮਿਮਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਿਪ੍ਪੇਸੂ'ਤਿ ਜਨਕਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, 'ਕਥਂ ਅਯਂ ਨ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, 'ਬਲਵਂ ਇਮਂ ਕਰੋਮਿ ਸਿਕ੍ਖਾਬਲੇਨਾ'ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਰਣੀਯੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਖਲਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਗੁਣਾ, ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਮਯਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਸ੍ਸੁ, ਸਂਸਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹਾ ਜਿਨਭਾਸਿਤਾ , ਅਨਾਗਤੇ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ, ਤੇਸੁ ਮੇ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਦੇਹਿ ਪਰਵਾਦਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ।

ਉਪਾਸਕਗੁਣਂ

ਥੇਰੋ ``ਸਾਧੂ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਦਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਗੁਣੇ ਪਰਿਦੀਪੇਸਿ। ``ਦਸ ਇਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ , ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਸਕੋ ਸਙ੍ਘੇਨ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਬਲਂ ਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਜਿਨਸਾਸਨਪਰਿਹਾਨਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਯਾ ਵਾਯਮਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਗਤਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਞ੍ਚਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ, ਅਨੁਸੂਯਕੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਕੁਹਨਵਸੇਨ ਸਾਸਨੇ ਚਰਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਗੁਣਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਗੁਣਾ ਤਯਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਜਿਨਸਾਸਨਪਰਿਹਾਨਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਕਰੋਮਿ ਤੇ ਓਕਾਸਂ, ਪੁਚ੍ਛ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਯਥਾਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ।

ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹੋ

੧. ਇਦ੍ਧਿਬਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਤਾਧਿਕਾਰਸਫਲਪਞ੍ਹੋ

੧. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਕਤਾਵਕਾਸੋ ਨਿਪਚ੍ਚ ਗਰੁਨੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਿ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ [ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] 'ਯਦਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੂਜਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇਨ ਅਨ੍ਤੋਭਵਿਕੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਯਦਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇਨ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੂਜਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋ'ਤਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਨੇਸੋ ਵਿਸਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸਾਨਂ, ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਯੇਵੇਸੋ ਵਿਸਯੋ, ਭਿਨ੍ਦੇਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ ਏਕਂਸੇ ਠਪਯ, ਤਵੇਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਦੇਹਿ ਪਰਵਾਦਨਿਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਪੂਜਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਯੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਨਾ ਪਹੀਨਾ, ਕਿਂ ਪਨ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਪੂਜਿਯਨ੍ਤਾ [ਪੂਜਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਸਮਸਮਾ, ਸਦੇਵਮਾਨੁਸੇਹਿ ਤੇ।
ਨ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਸ ਧਮ੍ਮਤਾ''''ਤਿ॥

ਰਾਜਾ ਆਹ ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪਿਤੁਨੋ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਪਿਤਾ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਚੇਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਰਵਾਦਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯ, ਪਸਾਦਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਨਾਮੇਤਂ, ਇਙ੍ਘ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰੂਹਿ ਸਕਵਾਦਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਵਿਨਿਵੇਠਨਾਯਾ''ਤਿ।

ਥੇਰੋ ਆਹ ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਪੂਜਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਧਾਤੁਰਤਨਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਞਾਣਰਤਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਸੇਵਨ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਾਦਿਯਤਿ ਤਿਣਕਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਜਲਮਾਨੋਪਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣਕਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਅਚੇਤਨੋ ਸਾਦਿਯਤਿ? ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਰਤੇ ਉਪਸਨ੍ਤੇ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਿ ਸੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਟ੍ਠਂ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਗ੍ਗਿਕਾਮਾ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਕਟ੍ਠਂ ਮਨ੍ਥਯਿਤ੍ਵਾ [ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਅਗ੍ਗਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਅਗ੍ਗਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵਤਿ 'ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋ'ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਜ੍ਜਲਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ [ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਪਜ੍ਜਲਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਪਜ੍ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ,

ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣਕਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਲੋਕਹਿਤਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਨਾ ਪਹੀਨਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਕਟ੍ਠਂ ਮਨ੍ਥਯਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਅਗ੍ਗਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਾਤੁਰਤਨਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਞਾਣਰਤਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਸੇਵਨ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਵਾਤੋ ਵਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਮੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਰਤੋ ਵਾਤੋ ਸਾਦਿਯਤਿ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਰਤਸ੍ਸ ਵਾਤਸ੍ਸ ਆਭੋਗੋ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਾਯ''। ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ''? ''ਅਚੇਤਨਾ ਸਾ ਵਾਯੋਧਾਤੂ''ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਰਤਸ੍ਸ ਵਾਤਸ੍ਸ ਵਾਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਅਪਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਿਧੂਪਨਾਨਿ ਵਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਣ੍ਹਾਭਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਾ, ਤੇ ਤਾਲਵਣ੍ਟੇਨ ਵਾ ਵਿਧੂਪਨੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਵਾਤੇਨ ਉਣ੍ਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵਤਿ 'ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋ'ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਵਾਤੋ ਵਾਯਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸੀਤਲਮਧੁਰਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮਮੇਤ੍ਤਾਵਾਤੇਨ ਉਪਵਾਯਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਵਾਤੋ ਵਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸੀਤਲਮਧੁਰਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮਮੇਤ੍ਤਾਵਾਤੇਨ ਉਪਵਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਰਤੋ ਵਾਤੋ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਂ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਲੋਕਹਿਤਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਨਾ ਪਹੀਨਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਣ੍ਹਾਭਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਾ, ਏਵਮੇਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਾ। ਯਥਾ ਤਾਲਵਣ੍ਟਵਿਧੂਪਨਾਨਿ ਵਾਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁ ਚ ਞਾਣਰਤਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਟਿਲਾਭਾਯ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਣ੍ਹਾਭਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਾ ਤਾਲਵਣ੍ਟੇਨ ਵਾ ਵਿਧੂਪਨੇਨ ਵਾ ਵਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਾਤੁਞ੍ਚ ਞਾਣਰਤਨਞ੍ਚ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਕੁਸਲੇਨ ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਪਰਵਾਦਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਭੇਰਿਂ ਆਕੋਟੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਸੋ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ, ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਦਿਯਤਿ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਆਭੋਗੋ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਾ, ਸਕਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਸੋ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਭੇਰੀ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਜੇਨ ਵਾਯਾਮੇਨ ਭੇਰਿਂ ਅਕੋਟੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਰਿਭਾਵਿਤਂ ਧਾਤੁਰਤਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਞ੍ਚ [ਅਨੁਸਤ੍ਥਿਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਠਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਨ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲਾਭੋ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਭਵਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਰਤਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਮਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਦਿਟ੍ਠਞ੍ਹੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ। ਕਥਿਤਞ੍ਚ ਭਣਿਤਞ੍ਚ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਞ੍ਚ 'ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਤੀਤਸਤ੍ਥੁਕਂ ਪਾਵਚਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਸਤ੍ਥਾਤਿ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ'ਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਅਭੂਤਂ ਵਿਤਥਂ ਅਲਿਕਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਿਪਰੀਤਂ ਦੁਕ੍ਖਦਾਯਕਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਨ੍ਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਸਾਦਿਯਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯਂ ਮਹਾਪਥਵੀ 'ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਿ ਮਯਿ ਸਂਵਿਰੂਹਨ੍ਤੂ'''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੀਜਾਨਿ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਸਂਵਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਮੂਲਜਟਾਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਖਨ੍ਧਸਾਰਸਾਖਾਪਰਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਧਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤੀਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਤੇਸਂ ਬੀਜਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਦੇਤਿ ਵਿਰੂਹਨਾਯ, ਤਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਂਵਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਮੂਲਜਟਾਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਖਨ੍ਧਸਾਰਸਾਖਾਪਰਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਧਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਕੇ ਵਾਦੇ ਨਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਹਤਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਸਚੇ ਤੇ ਭਣਨ੍ਤਿ 'ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਅਫਲੋ' ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਦਿਯਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਂਵਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਮੂਲਜਟਾਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਖਨ੍ਧਸਾਰਸਾਖਾਪਰਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਧਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਾਤੁਞ੍ਚ ਞਾਣਰਤਨਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਲ੍ਹਕੁਸਲਮੂਲਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਸਾਰਸੀਲਸਾਖਾਪਰਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪੁਪ੍ਫਸਾਮਞ੍ਞਫਲਧਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇ ਓਟ੍ਠਾ ਗੋਣਾ ਗਦ੍ਰਭਾ ਅਜਾ ਪਸੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਕਿਮਿਕੁਲਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਮਯੋ ਤੇਸਂ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਬਹੁਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਪਾਪਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਯੇਵ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਕਿਮਯੋ ਸਮ੍ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਬਹੁਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਚ ਞਾਣਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਬਲਵਤਾਯ ਤਥਾਗਤੇ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿ ਰੋਗਾ ਕਾਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੂ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੋਗਾ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਕਾਯੇ ਨਿਪਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨਾ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਇਧ ਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਮ੍ਪਿ ਇਧ ਕਤਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵਞ੍ਝਂ ਭਵਤਿ ਸਫਲਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਞ੍ਝੋ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਨ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋ ਥੇਰਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਆਸਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੂਯਤਿ, ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਏਸੋ''ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਦਿਯਿ ਨਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ

ਮਹਾਪਥਵਿਗਿਲਨ''ਨ੍ਤਿ [ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ (ਸਜ੍ਝਾ॰)]। ''ਉਬ੍ਬਤ੍ତਿਯਨ੍ਤੇਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਪਤਮਾਨੇਪਿ ਛਮਾਯਂ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਵਿਕਿਰਨ੍ਤੇਪਿ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜੇ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਕੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੂਹਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਹੇਤੁਨੋ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਜੀਵਿਤਹਾਰਕੇਪਿ ਕੋਪਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਥਵਿਗਿਲਨਂ ਨ ਸਾਦਿਯਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਨਨ੍ਦਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਪਥਵਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ? ''ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯਾ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਪਥਵਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਤੋ ਅਪਰਾਧੋ ਅਵਸ੍ਸਝੇ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ। ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਝੇ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਝੇ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋਤਿ।

''ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਯੇ ਏਤਰਹਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਸਵਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ। ''ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਵੇਹੀ''ਤਿ? ''ਚਿਞ੍ਚਮਾਣਵਿਕਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ਸਕ੍ਕੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ ਥੇਰੋ, ਨਨ੍ਦਕੋ ਚ ਯਕ੍ਖੋ, ਨਨ੍ਦੋ ਚ ਮਾਣਵਕੋਤਿ। ਸੁਤਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਜਨਾ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ''ਤਿ? ''ਭਗਵਤਿ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਵਕੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਭਗਵਾ ਵਾ ਸਾਵਕਾ ਵਾ ਸਾਦਿਯਿਂਸੁ ਇਮੇਸਂ ਮਹਾਪਥਵਿਪਵਿਸਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੋ ਅਧਿਕਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਝੇ ਭਵਤਿ ਸਫਲੋ''ਤਿ। ''ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੋ, ਗੁਯ੍ਹਂ ਵਿਦਂਸਿਤਂ , ਗਣ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਗਹਨਂ ਅਗਹਨਂ ਕਤਂ, ਨਟ੍ਠਾ ਪਰਵਾਦਾ, ਭਗ੍ਗਾ ਕੁਦਿਟ੍ਠੀ, ਨਿਪ੍ਪਭਾ ਜਾਤਾ ਕੁਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤ੍ਵਂ ਗਣੀਵਰਪਵਰਮਾਸਜ੍ਜਾ''ਤਿ।

ਕਤਾਧਿਕਾਰਸਫਲਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਨ ਚ ਭਗਵਤੋ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ, ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ, ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ। ਯਦਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਵਾਹਸਤਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਹੀਨਂ ਅਡ੍ਢਚੂਲ਼ਞ੍ਚ ਵਾਹਾ ਵੀਹਿਸਤ੍ਤਮ੍ਬਣਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਚ ਤੁਮ੍ਬਾ ਏਕਚ੍ਛਰਾਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤ੍ਤਕਾ ਵੀਹੀ ਲਕ੍ਖਂ ਠਪੀਯਮਾਨਾ [ਠਪੀਯਮਾਨੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ?

''ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਚਿਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਰਾਗਾ ਸਦੋਸਾ ਸਮੋਹਾ ਸਕਿਲੇਸਾ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਅਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਂਸਨਾਲ਼ਸ੍ਸ ਵਿਤਤਸ੍ਸ ਵਿਸਾਲਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਵਿਸਿਬ੍ਬਿਤਸ੍ਸ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕਂ ਹੋਤਿ ਆਗਮਨਂ ਦਨ੍ਧਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਵਿਸਿਬ੍ਬਿਤਤ੍ਤਾ ਸਾਖਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਰਾਗਾ ਸਦੋਸਾ ਸਮੋਹਾ ਸਕਿਲੇਸਾ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਅਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਵਿਸਿਬ੍ਬਿਤਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਂਸਨਾਲ਼ਸ੍ਸ ਤਿਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵ ਤਿਪਬ੍ਬਂ ਤਾਵ ਲਹੁਕਂ ਏਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਥਦ੍ਧਂ।

ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਤਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਯੇਸਂ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਤਨੁਭੂਤਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਂਸਨਾਲ਼ਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵ ਪਞ੍ਚਪਬ੍ਬਂ ਤਾਵ ਲਹੁਕਂ ਏਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਥਦ੍ਧਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਯੇਸਂ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਤਨੁਭੂਤਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਯੇਸਂ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਂਸਨਾਲ਼ਸ੍ਸ ਦਸਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵ ਦਸਪਬ੍ਬਂ ਤਾਵ ਲਹੁਕਂ ਏਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਥਦ੍ਧਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਸਾਖਾਜਟਾਜਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਯੇਸਂ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਧੋਤਮਲਾ ਵਨ੍ਤਕਿਲੇਸਾ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਤ੍ਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਾਵਕਭੂਮੀਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਂਸਨਾਲ਼ਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਹੁਕਂ ਹੋਤਿ ਆਗਮਨਂ ਅਦਨ੍ਧਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਬ੍ਬਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਗਹਨਤ੍ਤਾ ਵਂਸਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਧੋਤਮਲਾ ਵਨ੍ਤਕਿਲੇਸਾ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਤ੍ਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਾਵਕਭੂਮੀਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ, ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਛਟ੍ਠਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਯਮ੍ਭੁਨੋ ਅਨਾਚਰਿਯਕਾ ਏਕਚਾਰਿਨੋ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਾ ਸਕਵਿਸਯੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਚਿਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਕਵਿਸਯੇ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਕਵਿਸਯੇ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਸ੍ਸ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਕਵਿਸਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਨਦਿਂ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਪਿ ਯਦਿਚ੍ਛਕ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਓਤਰੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪਰਤੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਵਿਤ੍ਥਤਂ ਅਗਾਧਮਪਾਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਾਯੇਯ੍ਯ, ਦਨ੍ਧਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਵਿਸਹੇਯ੍ਯ ਓਤਰਿਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਤਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ [ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਕਵਿਸਯਸ੍ਸ, ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ

ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਯਮ੍ਭੁਨੋ ਅਨਾਚਰਿਯਕਾ ਏਕਚਾਰਿਨੋ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਾ ਸਕਵਿਸਯੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਚਿਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਕਵਿਸਯੇ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਭੂਮੀਸੁ ਗਰੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਕਵਿਸਯੇ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਸ੍ਸ, ਇਦਂ ਛਟ੍ਠਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਦਸਬਲਧਰਾ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਨਨ੍ਤਜਿਨਾ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਰਾਚਸ੍ਸ ਸੁਧੋਤਸ੍ਸ ਵਿਮਲਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਧਾਰਸ੍ਸ ਅਜਿਮ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਙ੍ਕਸ੍ਸ ਅਕੁਟਿਲਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਚਾਪਸਮਾਰੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਖੋਮਸੁਖੁਮੇ ਵਾ ਕਪ੍ਪਾਸਸੁਖੁਮੇ ਵਾ ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮੇ ਵਾ ਬਲਵਨਿਪਾਤਿਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲਗ੍ਗਨਂ ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''? ''ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸੁਧੋਤਤ੍ਤਾ ਨਾਰਾਚਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਚ ਬਲਵਤ੍ਤਾ''ਤਿ , ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਦਸਬਲਧਰਾ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਨਨ੍ਤਜਿਨਾ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਾ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਹੁਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਹੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

''ਤਤ੍ਰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਗਣਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਨ ਗੁਣੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਲਹੁਕਞ੍ਚ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਲਹੁਕਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਤੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਟਿਹੀਰਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਗਣਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਮ੍ਪਿ ਕਲਮ੍ਪਿ ਕਲਭਾਗਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ, ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪਿਤਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਤਿਯੇ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਯ੍ਯ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਯ੍ਯ, ਮੁਖਗਤਂ ਭੋਜਨਂ ਗਿਲੇਯ੍ਯ, ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਿਮੀਲੇਯ੍ਯ, ਨਿਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਉਮ੍ਮੀਲੇਯ੍ਯ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਚਿਰਤਰਂ ਏਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲਹੁਤਰਂ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ, ਲਹੁਤਰਂ ਆਵਜ੍ਜਨਂ, ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤਿ , ਆਵਜ੍ਜਨਵਿਕਲਮਤ੍ਤਕੇਨ ਨ ਤਾਵਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਆਵਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਇਙ੍ਘ ਮਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਡ੍ਢਸ੍ਸ ਮਹਦ੍ਧਨਸ੍ਸ ਮਹਾਭੋਗਸ੍ਸ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤਸ੍ਸ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਸ੍ਸ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਾਲਿਵੀਹਿਯਵਤਣ੍ਡੁਲਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਸਪ੍ਪਿਤੇਲਨਵਨੀਤਖੀਰਦਧਿਮਧੁਗੁਲਫਾਣਿਤਾ ਚ ਖਲੋਪਿਕੁਮ੍ਭਿਪੀਠਰਕੋਟ੍ਠਭਾਜਨਗਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਾਹੁਨਕੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭਤ੍ਤਾਰਹੋ ਭਤ੍ਤਾਭਿਕਙ੍ਖੀ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਗੇਹੇ ਯਂ ਰਨ੍ਧਂ ਭੋਜਨਂ, ਤਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਕੁਮ੍ਭਿਤੋ ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭੋਜਨਂ ਰਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਭੋਜਨਵੇਕਲ੍ਲਮਤ੍ਤਕੇਨ ਅਧਨੋ ਨਾਮ ਕਪਣੋ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਘਰੇਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਾਲੇ ਭੋਜਨਵੇਕਲ੍ਲਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ ਗਹਪਤਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਵਿਕਲਮਤ੍ਤਕਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਸ੍ਸ ਫਲਿਤੋ ਓਣਤਵਿਨਤੋ ਪਿਣ੍ਡਿਭਾਰਭਰਿਤੋ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਤਂ ਫਲਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਤਾਵਤਕੇਨ ਪਤਿਤਫਲਵੇਕਲ੍ਲਮਤ੍ਤਕੇਨ ਅਫਲੋ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਤਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਤਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਫਲਾਨਿ, ਪਤਿਤੇ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਲਭਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਰਾਜਾ ਯਦਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਸਰਤਿ ‘ਉਪੇਤੁ ਮੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ, ਸਰਿਤੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਉਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਦਲ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮ ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਦੇਵਦਤ੍ਤਪਬ੍ਬਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕੇਨ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਛ ਯਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਾ ਭਦ੍ਦਿਯੋ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਆਨਨ੍ਦੋ ਚ ਭਗੁ ਚ ਕਿਮਿਲੋ [ਕਿਮ੍ਬਿਲੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਚ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ ਉਪਾਲਿਕਪ੍ਪਕੋ ਸਤ੍ਤਮੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾਨਨ੍ਦਜਨਨੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਂਸੁ, ਤੇ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਨ ਗਿਹੀ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਨ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਨ ਸਾਮਣੇਰੋ, ਨ ਸਾਮਣੇਰੀ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਕਤਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕੋ ਸਮਾਨਸੀਮਾਯਂ ਠਿਤੋ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ। ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਿਂ ਕਮ੍ਮਂ ਫੁਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਂ ਫੁਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਾਰੁਣਿਕੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਹਿਤੇਸੀ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤਮੁਪਦਹਤੀਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਵਿਜਟੇਹਿ ਏਤਂ ਮਹਾਜਟਂ, ਭਿਨ੍ਦ ਪਰਾਪਵਾਦਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਤਯਾ ਸਦਿਸਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਤਵ ਬਲਂ ਪਕਾਸੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਾਰੁਣਿਕੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਚ, ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਆਪਾਯਿਕਂ ਕਮ੍ਮਂ [ਅਪਰਾਪਰਿਯਕਮ੍ਮਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਆਯੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇਨ ਨਿਰਯਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਨ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਤਂ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਰਿਮਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ ਅਯਂ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਯਮੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਆਯੂਹਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤਿ, ਪਪਾਤੇ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਦੇਤਿ, ਮਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਪਠਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖਂ ਉਪਦਹਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵਧੇਤਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਪਾਤੇਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਮਾਰੇਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਵਧਿਤ੍ਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ, ਪਾਤੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ, ਮਾਰੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਨਾਮ ਵਧਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਾਤਯਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਵਧੇਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਪਾਤੇਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਮਾਰੇਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਵਸੇਨ, ਵਧਿਤ੍ਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ,

ਪਾਤੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ, ਮਾਰੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ, ਯੇਨ ਯੇਨ ਯੋਗੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗੁਣਵੁਡ੍ਢਿ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਯੋਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮੇਵ ਉਪਦਹਤਿ। ਸਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਗਿਹਿਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਬਹੁਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇਨ ਨਿਰਯਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਨ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਭਗਵਾ ਜਾਨਮਾਨੋ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ, 'ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਗਰੁਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲਹੁਕਂ ਅਕਾਸਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਨਯਸਸਿਰਿਞਾਤਿਬਲੇਨ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤਿਂ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਗਰੁਕਂ ਦਣ੍ਡਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਹੁਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਗਰੁਕਂ ਦਣ੍ਡਂ ਲਹੁਕਂ ਅਕਾਸਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਯਮਾਨਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਬਲਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਗਰੁਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲਹੁਕਂ ਅਕਾਸਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਗਰੁਕਂ ਰੋਗਂ ਬਲਵੋਸਧਬਲੇਨ ਲਹੁਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੂਨਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਯਮਾਨਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਭਗਵਾ ਰੋਗਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਰੁਞ੍ਞਬਲੋ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋਸਧਬਲੇਨ ਗਰੁਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਲਹੁਕਂ ਅਕਾਸਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਦ੍ਦੂਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ। ''ਇਮਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚੋਰਂ ਆਗੁਚਾਰਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, 'ਅਯਂ ਖੋ, ਦੇਵ, ਚੋਰੋ ਆਗੁਚਾਰੀ, ਇਮਸ੍ਸ ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਦਣ੍ਡਂ ਪਣੇਹੀ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਤੇਨ ਹਿ , ਭਣੇ, ਇਮਂ ਚੋਰਂ ਬਹਿਨਗਰਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਘਾਤਨੇ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਥਾ''ਤਿ, 'ਏਵਂ ਦੇਵਾ'ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹਿਨਗਰਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਘਾਤਨਂ ਨਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਵਰੋ ਲਦ੍ਧਯਸਧਨਭੋਗੋ ਆਦੇਯ੍ਯਵਚਨੋ ਬਲਵਿਚ੍ਛਿਤਕਾਰੀ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪੁਰਿਸੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਅਲਂ, ਭੋ, ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮਸ੍ਸ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਨੇਨ, ਤੇਨ ਹਿ ਭੋ ਇਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਾਦਂ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਥ, ਅਹਮੇਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਵਚਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਬਲਵਤੋ ਵਚਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਚੋਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਾਦਂ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਕਾਰੀ ਤਸ੍ਸ ਚੋਰਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ''ਜੀਵਿਤਦਾਯਕੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਸ ਚੋਰਸ੍ਸ, ਜੀਵਿਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਅਕਤਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ? ''ਯਾ ਪਨ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਨੇ ਵੇਦਨਾ, ਸੋ ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤੇਨ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੋਰੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ, ਜੀਵਿਤਦਾਯਕੋ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ 'ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਰਣਕਾਲੇ –

'''ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠੀਹਿ ਤਮਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲਂ, ਦੇਵਾਤਿਦੇਵਂ ਨਰਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿਂ।
ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਂ ਸਤਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ, ਪਾਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਉਪੇਮੀ'ਤਿ॥

''ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਮਗਮਾਸਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤੇ ਕਪ੍ਪੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਠਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿ, ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਸ੍ਸਰੋ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਕਾਰੀ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ''ਸਬ੍ਬਦਦੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ

ਪਾਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਤਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ? ''ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤਕਾਰਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ''ਇਮਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਸਨ੍ਨਿਪਾਤਉਤੁਪਰਿਣਾਮਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਓਪਕ੍ਕਮਿਕੋਪਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪੂਤਿਕੁਣਪਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਭਿਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤੋਸਲ੍ਲਂ ਸੁਸਿਰਗਤਂ ਪੁਬ੍ਬਰੁਹਿਰਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ ਵਣਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਵਣਮੁਖਂ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤਿਖਿਣਖਾਰਕਟੁਕੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਤਿ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨਾਯ, ਪਰਿਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਭਾਵਮੁਪਗਤਂ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਿਕਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਡਹਤਿ ਸਲਾਕਾਯ, ਦਡ੍ਢੇ ਖਾਰਲਵਣਂ ਦੇਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਤਿ ਵਣਰੁਹਨਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਤਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਅਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਿਕਨ੍ਤੇਤਿ, ਡਹਤਿ ਸਲਾਕਾਯ, ਖਾਰਲਵਣਂ ਦੇਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸੋਤ੍ਥਿਕਾਮੋ ਤਾਨਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ''ਯਾ ਪਨਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ, ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਸੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋਤ੍ਥਿਕਾਮੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਤਾਨਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਗ੍ਗਗਾਮੀ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਕਣ੍ਟਕੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਕਾਮੋ ਸੋਤ੍ਥਿਕਾਮੋ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਕਣ੍ਟਕੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਤਂ ਕਣ੍ਟਕਂ ਨੀਹਰੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿਤਕਾਮੋ ਤਂ ਕਣ੍ਟਕਂ ਨੀਹਰਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਿਤਕਾਮੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸੋਤ੍ਥਿਕਾਮੋ ਤਂ ਕਣ੍ਟਕਂ ਨੀਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਕਣ੍ਟਕਂ ਨ ਨੀਹਰੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਂ ਵਾ ਸੋ ਤੇਨ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਚੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਵਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਅਨੁਸੋਤਗਾਮਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪਟਿਸੋਤਂ ਪਾਪੇਸਿ, ਵਿਪਨ੍ਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਪਨ੍ਥੇ ਪਟਿਪਾਦੇਸਿ, ਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਦਾਸਿ, ਵਿਸਮਗਤਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮਂ ਆਰੋਪੇਸਿ, ਇਮੇ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਹੇਤੂ ਇਮਾਨਿ ਚ ਕਾਰਣਾਨਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਤਾ''ਤਿ।

ਦੇਵਦਤ੍ਤਪਬ੍ਬਜ੍ਜਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਪਥਵਿਚਲਨਪਞ੍ਹੋ

੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – 'ਅਟ੍ਠਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਅਟ੍ਠਿਮੇ ਆਨਨ੍ਦ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭੦)], ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯਾ'ਤਿ। ਅਸੇਸਵਚਨਂ ਇਦਂ, ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਚਨਂ ਇਦਂ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ ਇਦਂ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਨਵਮੋ ਹੇਤੁ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਞ੍ਞੋ ਨਵਮੋ ਹੇਤੁ ਭਵੇਯ੍ਯ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ, ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਂ ਭਗਵਾ ਕਥੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਨਵਮੋ ਹੇਤੁ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਚਿਕ੍ਖਿਤੋ ਭਗਵਤਾ, ਅਯਞ੍ਚ ਨਵਮੋ ਹੇਤੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ, ਯਂ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਟ੍ਠੇਵ ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ, ਤੇਨ ਹਿ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ।

ਯਦਿ ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਟ੍ਠੇੑ ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾੑਾਯਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ੑਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ ਦੁਨ੍ਨਿੑੇਠਿਯੋ ਅਨ੍ਧਕਰਣੋ ਚੇੑ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚ, ਸੋ ਤੑਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨੇਸੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ੑਿਸਜ੍ਜੇਤੁੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੑਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਤਾ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗੑਤਾ – 'ਅਟ੍ਠਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖੑੇ, ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾੑਾਯਾ'ਤਿ। ਯੰ ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਅਕਾਲਿਕੰ ਕਦਾਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ੑਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਗਣਿਤੰ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਤਯੋ ਯੇੑ ਮੇਘਾ ਗਣੀਯਨ੍ਤਿ ੑਸ੍ਸਿਕੋ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੋ ਪਾੑੁਸਕੋਤਿ। ਯਦਿ ਤੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ੑਾ ਅਞ੍ਞੋ ਮੇਘੋ ਪੑਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਸੋ ਮੇਘੋ ਗਣੀਯਤਿ ਸਮ੍ਮਤੇਹਿ ਮੇਘੇਹਿ, ਅਕਾਲਮੇਘੋਤ੍ੑੇੑ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏੑਮੇੑ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਯੰ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਤੰ ਕਦਾਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ੑਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੰ ਗਣੀਯਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ।

''ਯਥਾ ੑਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮੑਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਾ ਪਞ੍ਚ ਨਦਿਸਤਾਨਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਨਦਿਸਤਾਨੰ ਦਸੇੑ ਨਦਿਯੋ ਨਦਿਗਣਨਾਯ ਗਣੀਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦੰ, ਗਙ੍ਗਾ ਯਮੁਨਾ ਅਚਿਰੑਤੀ ਸਰਭੂ ਮਹੀ ਸਿਨ੍ਧੁ ਸਰਸ੍ਸਤੀ ੑੇਤ੍ਰੑਤੀ ੑੀਤੰਸਾ ਚਨ੍ਦਭਾਗਾਤਿ, ਅੑਸੇਸਾ ਨਦਿਯੋ ਨਦਿਗਣਨਾਯ ਅਗਣਿਤਾ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਨ ਤਾ ਨਦਿਯੋ ਧੁੑਸਲਿਲਾ। ਏੑਮੇੑ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਯੰ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਤੰ ਕਦਾਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ੑਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੰ ਗਣੀਯਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ।

''ਯਥਾ ੑਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਸਤਮ੍ਪਿ ਦ੍ੑਿਸਤਮ੍ਪਿ ਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਅਮਚ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਛ ਯੇੑ ਜਨਾ ਅਮਚ੍ਚਗਣਨਾਯ ਗਣੀਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦੰ, ਸੇਨਾਪਤਿ ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਅਕ੍ਖਦਸ੍ਸੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਛਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਕੋ ਖਗ੍ਗਗ੍ਗਾਹਕੋ। ਏਤੇ ਯੇੑ ਅਮਚ੍ਚਗਣਨਾਯ ਗਣੀਯਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਰਾਜਗੁਣੇਹਿ, ਅੑਸੇਸਾ ਅਗਣਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਮਚ੍ਚਾਤ੍ੑੇੑ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ । ਏੑਮੇੑ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਯੰ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ, ਅਕਾਲਿਕੰ ਏਤੰ ਕਦਾਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ੑਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੰ ਗਣੀਯਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਹੇਤੂਹਿ।

''ਸੁਯ੍ਯਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤਰਹਿ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖੑੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮੰ, ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯੇਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਾ ਦੇੑਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ ਏਤਰਹਿ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖੑੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮੰ, ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯੇਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਾ ਦੇੑਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤ ਜਨਾਤਿ''। ''ਕੇ ਚ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਸੁਮਨੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਾਲਾਕਾਰੋ, ਏਕਸਾਟਕੋ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਪੁਣ੍ਣੋ ਚ ਭਤਕੋ, ਮਲ੍ਲਿਕਾ ਚ ਦੇੑੀ, ਗੋਪਾਲਮਾਤਾ ਚ ਦੇੑੀ, ਸੁਪ੍ਪਿਯਾ ਚ ਉਪਾਸਿਕਾ, ਪੁਣ੍ਣਾ ਚ ਦਾਸੀਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖੑੇਦਨੀਯਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਇਮੇਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਾ ਦੇੑਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ''ਤਿ।

''ਅਪਰੇਪਿ ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ ਅਤੀਤੇ ਮਾਨੁਸਕੇਨੇੑ ਸਰੀਰਦੇਹੇਨ ਤਿਦਸਭੑਨੰ ਗਤਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਕੇ ਚ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਗੁਤ੍ਤਿਲੋ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ, ਸਾਧੀਨੋ ਚ ਰਾਜਾ, ਨਿਮਿ ਚ ਰਾਜਾ, ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਚ ਰਾਜਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤੁਰੋ ਜਨਾ ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇੑ ਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਰੀਰਦੇਹੇਨ ਤਿਦਸਭੑਨੰ ਗਤਾ''ਤਿ। ''ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਤੰ ਸੁਯ੍ਯਤਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ? ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤੀਤੇ ੑਾ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ੑਤ੍ਤਮਾਨੇ ੑਾ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਕਿੰ ੑਾ ਦ੍ੑਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ੑਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ੑਾ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਮੋ ਅਧਿਗਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਸੑਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਬਲੰ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਆਚਰਿਯੁਪਾਸਨੰ, ਮਯਾਪਿ ਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ 'ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਕਿੰ ੑਾ ਦ੍ੑਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ੑਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ੑਾ ਮਹਾਪਥੑੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ'ਤਿ ਠਪੇਤ੍ੑਾ ੑੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਰਾਜੑਸਭਸ੍ਸ ਦਾਨੑਰੰ । ਭਗੑਤੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ,

ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ, ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਕਜਮੁਨਿਨੋਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਗਣਨਪਥੰ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਮੇ ਸਵਨੰ ਨਤ੍ਥਿ ‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਕਿੰ ਵਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ’ਤਿ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਤਾਵਤਕੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਗੁਣਭਾਰਭਰਿਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸੋਚੇਯਜਕਿਰਿਯਗੁਣਭਾਰਭਰਿਤਾ ਧਾਰੇਤੁੰ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤੀ ਮਹਾਪਥਵੀ ਚਲਤਿ ਕਮ੍ਪਤਿ ਪਵੇਧਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਟਸ੍ਸ ਅਤਿਭਾਰਭਰਿਤਸ੍ਸ ਨਾਭਿਯੋ ਚ ਨੇਮਿਯੋ ਚ ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸੋਚੇਯਜਕਿਰਿਯਗੁਣਭਾਰਭਰਿਤਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਧਾਰੇਤੁੰ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤੀ ਚਲਤਿ ਕਮ੍ਪਤਿ ਪਵੇਧਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਗਨੰ ਅਨਿਲਜਲਵੇਗਸਞ੍ਛਾਦਿਤੰ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਜਲਭਾਰਭਰਿਤੰ ਅਤਿਵਾਤੇਨ ਫੁਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨਦਤਿ ਰਵਤਿ ਗਲ਼ਗਲ਼ਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਰਞ੍ਞੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਨਬਲਵਿਪੁਲਉਸ੍ਸਨ੍ਨਭਾਰਭਰਿਤਾ ਧਾਰੇਤੁੰ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤੀ ਚਲਤਿ ਕਮ੍ਪਤਿ ਪਵੇਧਤਿ। ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਰਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਰਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਦਾਨਵਸੇਨ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਯਾਚਕਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜੁੰ, ਆਗਤਾ ਚ ਯਾਚਕਾ ਯਥਾਕਾਮੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਭਵੇਯਜੁ’ਨ੍ਤਿ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਦਾਨੰ ਪਤਿ ਮਾਨਸੰ ਠਪਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਮਾਨਸੰ ਠਪਿਤੰ ਹੋਤਿ ਦਮੇ ਸਮੇ ਖਨ੍ਤਿਯੰ ਸੰਵਰੇ ਯਮੇ ਨਿਯਮੇ ਅਕ੍ਕੋਧੇ ਅਵਿਹਿੰਸਾਯੰ ਸਚ੍ਚੇ ਸੋਚੇਯਜੇ। ਰਞ੍ਞੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਾਮੇਸਨਾ ਪਹੀਨਾ, ਭਵੇਸਨਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਯ ਯੇਵ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੰ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਰਞ੍ਞੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਰਕ੍ਖਾ [ਪਰਰਕ੍ਖਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਹੀਨਾ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਰਕ੍ਖਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੰ ਆਪਨ੍ਨੋ ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸੁ ਅਰੋਗਾ ਸਧਨਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ’ਤਿ ਬਹੁਲੰ ਯੇਵ ਮਾਨਸੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਦਦਮਾਨੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਤੰ ਦਾਨੰ ਨ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਧਨਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਪਟਿਦਾਨਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਉਪਲਾਪਨਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਆਯੁਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਵਣ੍ਣਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਸੁਖਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਬਲਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਯਸਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਪੁਤ੍ਤਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਨ ਧੀਤੁਹੇਤੁ ਦੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਹੇਤੁ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਰਤਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਏਵਰੂਪੇ ਅਤੁਲਵਿਪੁਲਾਨੁਤ੍ਤਰੇ ਦਾਨਵਰੇ ਅਦਾਸਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘‘ਜਾਲਿੰ ਕਣ੍ਹਾਜਿਨੰ ਧੀਤੰ, ਮਦ੍ਦਿਦੇਵਿੰ ਪਤਿਬ੍ਬਤੰ।
ਚਜਮਾਨੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿੰ, ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਕਾਰਣਾ’ਤਿ॥

‘‘ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਅਕ੍ਕੋਧੇਨ ਕੋਧੰ ਜਿਨਾਤਿ, ਅਸਾਧੁੰ ਸਾਧੁਨਾ ਜਿਨਾਤਿ, ਕਦਰਿਯੰ ਦਾਨੇਨ ਜਿਨਾਤਿ, ਅਲਿਕਵਾਦਿਨੰ ਸਚ੍ਚੇਨ ਜਿਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਅਕੁਸਲੰ ਕੁਸਲੇਨ ਜਿਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਦਦਮਾਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸੀਸਕਸ੍ਸ [ਧਮ੍ਮਾਸੀਸਕਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਦਾਨਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਬਲਵ [ਦਾਨਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਬਲ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵੀਰਿਯਵਿਪੁਲਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਵਾਤਾ ਸਞ੍ਚਲਨ੍ਤਿ ਸਣਿਕੰ ਸਣਿਕੰ ਸਕਿੰ ਸਕਿੰ ਆਕੁਲਾਕੁਲਾ ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਓਨਮਨ੍ਤਿ ਉਨ੍ਨਮਨ੍ਤਿ ਵਿਨਮਨ੍ਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਪਤ੍ਤਪਾਦਪਾ [ਸੀਨ੍ਨਪ੍ਪਤ੍ਤਪਾਦਪਾ (ਸੀ॰)] ਪਪਤਨ੍ਤਿ, ਗੁਮ੍ਬੰ ਗੁਮ੍ਬੰ ਵਲਾਹਕਾ ਗਗਨੇ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਰਜੋਸਞ੍ਚਿਤਾ ਵਾਤਾ ਦਾਰੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗਗਨੰ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤਾ ਵਾਤਾ ਵਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਹਸਾ ਧਮਧਮਾਯਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਭੀਮੋ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾਤੇਸੁ ਕੁਪਿਤੇਸੁ ਉਦਕੰ ਸਣਿਕੰ ਸਣਿਕੰ ਚਲਤਿ, ਉਦਕੇ ਚਲਿਤੇ ਖੁਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ, ਯਮਕਯਮਕਾ ਊਮਿਯੋ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਜਲਚਰਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਸਨ੍ਤਿ, ਜਲਵੀਚਿ ਯੁਗਨਦ੍ਧੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵੀਚਿਨਾਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਘੋਰਾ ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਾ [ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਾ (ਕ॰)] ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਫੇਣਮਾਲਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਦਿਸਾਵਿਦਿਸੰ ਧਾਵਤਿ ਉਦਕੰ, ਉਦ੍ਧੰਸੋਤਪਟਿਸੋਤਮੁਖਾ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਲਿਲਧਾਰਾ, ਤਸਨ੍ਤਿ ਅਸੁਰਾ ਗਰੁਲ਼ਾ ਨਾਗਾ ਯਕ੍ਖਾ, ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ, ਸਾਗਰੋ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿ, ਗਮਨਪਥਮੇਸਨ੍ਤਿ ਭੀਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਖੁਭਿਤੇ ਲੁਲ਼ਿਤੇ ਜਲਧਾਰੇ ਪਕਮ੍ਪਤਿ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਨਗਾ ਸਸਾਗਰਾ ,

ਪਰਿਵਤ੍ਤੁਤਿ ਸਿਨੇਰੁਗਿਰਿ ਕੂਟਸੇਲਸਿਖਰੋ ਵਿਨਮਮਾਨੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਹਿਨਕੁਲਬਿਲ਼ਾਰਕੋਟ੍ਠੁਕਸੂਕਰਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ, ਰੁਦਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ, ਹਸਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਕਮ੍ਪਮਾਨਾਯ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿ ਮਹਾਪਰਿਯੋਗੇ ਉਦ੍ਧਨਗਤੇ ਉਦਕਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੇ ਆਕਿਣ੍ਣਤਣ੍ਡੁਲੇ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਮਾਨੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਰਿਯੋਗਂ ਸਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਪਰਿਯੋਗੋ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ ਉਦਕਂ ਸਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਉਦਕਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਸਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ, ਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਫੇਣਮਾਲਾ ਉਤ੍ਤਰਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਯਂ ਲੋਕੇ ਦੁਚ੍ਚਜਂ, ਤਂ ਚਜਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦੁਚ੍ਚਜਂ ਚਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਸਭਾਵਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਵਾਤਾ ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤਾ ਪਰਿਕੁਪ੍ਪਿਂਸੁ [ਪਰਿਕਮ੍ਪਿਂਸੁ (ਕ॰)], ਮਹਾਵਾਤੇਸੁ ਪਰਿਕੁਪਿਤੇਸੁ [ਪਰਿਖੁਬ੍ਭਿਤੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਦਕਂ ਕਮ੍ਪਿ, ਉਦਕੇ ਕਮ੍ਪਿਤੇ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਿ, ਇਤਿ ਤਦਾ ਮਹਾਵਾਤਾ ਚ ਉਦਕਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਏਕਮਨਾ ਵਿਯ ਅਹੇਸੁਂ ਮਹਾਦਾਨਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਵਿਪੁਲਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਨਤ੍ਥੇਦਿਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਨਾਨੁਭਾਵੋ, ਯਥਾ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਦਾਨਾਨੁਭਾਵੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਬਹੁਵਿਧਾ ਮਣਯੋ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਇਨ੍ਦਨੀਲੋ ਮਹਾਨੀਲੋ ਜੋਤਿਰਸੋ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋ ਉਮ੍ਮਾਪੁਪ੍ਫੋ ਸਿਰੀਸਪੁਪ੍ਫੋ ਮਨੋਹਰੋ ਸੂਰਿਯਕਨ੍ਤੋ ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੋ ਵਜਿਰੋ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕੋ ਫੁਸ੍ਸਰਾਗੋ ਲੋਹਿਤਙ੍ਕੋ ਮਸਾਰਗਲ੍ਲੋਤਿ, ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਮਣਿ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਮਣਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਂ ਓਭਾਸੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਹਿਯਾ ਦਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਪਿ ਅਸਦਿਸਦਾਨਂ ਪਰਮਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਦਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕਮ੍ਪਿਤਾ''ਤਿ।

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਸਮੋ ਲੋਕੇਨ ਏਵਂਖਨ੍ਤਿ ਏਵਂਚਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਏਵਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਰਕ੍ਕਮੋ ਦਕ੍ਖਾਪਿਤੋ, ਪਾਰਮੀ ਚ ਜਿਨਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋ ਓਭਾਸਿਤਾ, ਚਰਿਯਂ ਚਰਤੋਪਿ ਤਾਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੋ ਅਨੁਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਥੋਮਿਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ, ਜੋਤਿਤਾ ਜਿਨਪਾਰਮੀ, ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਾਦਗਣ੍ਠਿ, ਭਿਨ੍ਨੋ ਪਰਾਪਵਾਦਕੁਮ੍ਭੋ [ਗੁਮ੍ਬੋ ਤਥਾ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਪਞ੍ਹੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੋ, ਗਹਨਂ ਅਗਹਨਂ ਕਤਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਲਦ੍ਧਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਂ [ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਂ (ਕ॰)], ਏਵਮੇਤਂ ਗਣਿਵਰਪਵਰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ।

ਪਥਵਿਚਲਨਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਸਿਵਿਰਾਜਚਕ੍ਖੁਦਾਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਭਣਥ 'ਸਿਵਿਰਾਜੇਨ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਅਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਤੋ ਪੁਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੀ'ਤਿ, ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਸਕਸਟਂ ਸਨਿਗ੍ਗਹਂ ਸਦੋਸਂ 'ਹੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇ ਅਹੇਤੁਸ੍ਮਿਂ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਿਵਿਰਾਜੇਨ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਪੁਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ; ਯਦਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਸਿਵਿਰਾਜੇਨ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਣ੍ਠਿਤੋਪਿ ਗਣ੍ਠਿਤਰੋ ਵੇਠਤੋਪਿ ਵੇਠਤਰੋ ਗਹਨਤੋਪਿ ਗਹਨਤਰੋ, ਸੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਮਭਿਜਨੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਾਯ ਪਰਵਾਦਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ।

''ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਵਿਰਾਜੇਨ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਾ ਵਿਮਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਹਿ, ਪੁਨ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਾ ਵਿਮਤਿਂ ਜਨੇਹੀ''ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਹੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇ ਅਹੇਤੁਸ੍ਮਿਂ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਹੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇ ਅਹੇਤੁਸ੍ਮਿਂ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਙ੍ਘ ਤਾਵ ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ''ਤਿ?

‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਚ੍ਚਂ ਨਾਮ, ਯੇਨ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਨੋ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਚ੍ਚਂ ਨਾਮ, ਸਚ੍ਚੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਨੋ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਂ ਵਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਸਂ ਪਟਿਹਨਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਿਵਿਧਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਸਮੇਤਿ ਸਿਵਿਰਾਜਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਬਲੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੀਤਿ, ਸਚ੍ਚਬਲੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ ਭਵਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗਾਯਨ੍ਤਿ ‘ਮਹਾਮੇਘੋ ਪਵਸ੍ਸਤੂ’ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਹ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗੀਤੇਨ ਮਹਾਮੇਘੋ ਪਵਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸੇ ਵਸ੍ਸਹੇਤੁ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ‘ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਮਹਾਮੇਘੋ ਪਵਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਭਵਤਿ ਮਹਤੋ ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਵਸ੍ਸਨਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪਕਤਿਹੇਤੁ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ ਭਵਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗਾਯਨ੍ਤਿ ‘ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤੂ’ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਹ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗੀਤੇਨ ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਖਣੇਨ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤੇ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਹੇਤੁ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ‘ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਖਣੇਨ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਖਣੇਨ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪਕਤਿਹੇਤੁ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ ਭਵਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗਾਯਨ੍ਤਿ ‘ਵਿਸਂ ਹਲਾਹਲਂ ਅਗਦਂ ਭਵਤੂ’ਤਿ। ਤੇਸਂ ਸਹ ਸਚ੍ਚਮਨੁਗੀਤੇਨ ਵਿਸਂ ਹਲਾਹਲਂ ਖਣੇਨ ਅਗਦਂ ਭਵਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਲਾਹਲਵਿਸੇ ਹੇਤੁ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ‘ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਵਿਸਂ ਹਲਾਹਲਂ ਖਣੇਨ ਅਗਦਂ ਭਵਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਭਵਤਿ ਵਿਸਸ੍ਸ ਹਲਾਹਲਸ੍ਸ ਖਣੇਨ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਨਾ ਪਕਤਿਹੇਤੁਂ ਸਚ੍ਚਂ ਯੇਵੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ ਭਵਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾਤਿ।

‘‘ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚੀਨਵਿਸਯੇ ਚੀਨਰਾਜਾ, ਸੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਕੀਲ਼ਿਤੁਕਾਮੋ [ਬਲਿਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚਤੁਮਾਸੇ ਚਤੁਮਾਸੇ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਹ ਰਥੇਨ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਯੋਜਨਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰਥਸੀਸਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਮਹਾਵਾਰਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਓਤ੍ਥਰਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਨਪਿ ਲੋਕੇਨ ਪਕਤਿਕਾਯਬਲੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕੇਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਲ਼ਾਕੇ ਉਦਕਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਨਪਿ ਲੋਕੇਨ ਪਕਤਿਕਾਯਬਲੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਪੇਤੁਂ, ਕਿਂ ਪਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਸਚ੍ਚਬਲਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯਂ ਸਚ੍ਚੇਨ ਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨਗਰੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਸਨੇਗਮਜਾਨਪਦਅਮਚ੍ਚਭਟਬਲਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਗਙ੍ਗਂ ਨਦਿਂ [ਗਙ੍ਗਾਨਦਿਂ (ਸੀ॰)] ਨਵਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ ਸਮਤਿਤ੍ਥਿਕਂ ਸਮ੍ਭਰਿਤਂ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਾਯਾਮਂ ਯੋਜਨਪੁਥੁਲਂ ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ, ਭਣੇ, ਸਮਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਇਮਂ ਮਹਾਗਙ੍ਗਂ ਪਟਿਸੋਤਂ ਸਨ੍ਦਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ। ਅਮਚ੍ਚਾ ਆਹਂਸੁ ‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਦੇਵਾ’ਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਗਙ੍ਗਾਕੂਲੇ ਠਿਤਾ ਬਨ੍ਧੁਮਤੀ ਨਾਮ ਗਣਿਕਾ ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਰਞ੍ਞਾ ਕਿਰ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਇਮਂ ਮਹਾਗਙ੍ਗਂ ਪਟਿਸੋਤਂ ਸਨ੍ਦਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਵਮਾਹ ‘ਅਹਞ੍ਹਿ ਨਗਰੇ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਗਣਿਕਾ ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨੀ ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾ, ਮਮ ਤਾਵ ਰਾਜਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ ਪਸ੍ਸਤੂ’ਤਿ। ਅਥ ਸਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਂ ਅਕਾਸਿ, ਸਹ ਤਸ੍ਸਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਖਣੇਨ ਸਾ ਮਹਾਗਙ੍ਗਾ ਗਲ਼ਗਲ਼ਾਯਨ੍ਤੀ ਪਟਿਸੋਤਂ ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਥ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਤੋ।

“ਅਥ ਰਾਜਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਆਵਟ੍ਟੂਮਿਵੇਗਜਨਿਤੰ ਹਲਾਹਲਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿਮ੍ਹਿਤੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਜਾਤੋ ਅਮਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹ ‘ਕਿਸ੍ਸਾਯੰ, ਭਣੇ, ਮਹਾਗਙ੍ਗਾ ਪਟਿਸੋਤੰ ਸਨ੍ਦਤੀ’ਤਿ? ‘ਬਨ੍ਧੁਮਤੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਣਿਕਾ ਤਵ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯੰ ਅਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਮਹਾਗਙ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧੰਮੁਖਾ ਸਨ੍ਦਤੀ’ਤਿ।

“ਅਥ ਸੰਵਿਗ੍ਗਹਦਯੋ ਰਾਜਾ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ ਸਯੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਗਣਿਕੰ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ, ਜੇ , ਤਯਾ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਅਯੰ ਗਙ੍ਗਾ ਪਟਿਸੋਤੰ ਸਨ੍ਦਾਪਿਤਾ’ਤਿ? ‘ਆਮ ਦੇਵਾ’ਤਿ। ਰਾਜਾ ਆਹ ‘ਕਿੰ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਬਲੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਕੋ ਵਾ ਤੇ ਵਚਨੰ ਆਦਿਯਤਿ ਅਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤੋ, ਕੇਨ ਤ੍ਵੰ ਬਲੇਨ ਇਮੰ ਮਹਾਗਙ੍ਗੰ ਪਟਿਸੋਤੰ ਸਨ੍ਦਾਪੇਸੀ’ਤਿ? ਸਾ ਆਹ ‘ਸਚ੍ਚਬਲੇਨਾਹੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੰ ਮਹਾਗਙ੍ਗੰ ਪਟਿਸੋਤੰ ਸਨ੍ਦਾਪੇਸਿ’ਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾ ਆਹ ‘ਕਿੰ ਤੇ ਸਚ੍ਚਬਲੰ ਅਤ੍ਥਿ ਚੋਰਿਯਾ ਧੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿਯਾ ਛਿਨ੍ਨਿਕਾਯ ਪਾਪਿਯਾ ਭਿਨ੍ਨਸੀਲਾਯ [ਪਾਪਿਕਾਯ ਭਿਨ੍ਨਸੀਮਾਯ (ਸੀ॰)] ਹਿਰਿਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਯ ਅਨ੍ਧਜਨਪਲੋਭਿਕਾਯਾ’ਤਿ। ‘ਸਚ੍ਚੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਦਿਸਿਕਾ ਅਹੰ, ਤਾਦਿਸਿਕਾਯਪਿ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾਯਾਹੰ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ ਸਦੇਵਕਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾ ਆਹ ‘ਕਤਮਾ ਪਨ ਸਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ, ਇਙ੍ਘ ਮੰ ਸਾਵੇਹੀ’ਤਿ। ‘ਯੋ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਨੰ ਦੇਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਕੋਚਿ, ਤੇਸੰ ਸਮਕੰ ਯੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਾਮਿ, “ਖਤ੍ਤਿਯੋ”ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, “ਸੁਦ੍ਦੋ”ਤਿ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨਾ [ਅਤਿਮਞ੍ਞਮਾਨੋ (ਕ॰)] ਨਤ੍ਥਿ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਧਨਸ੍ਸਾਮਿਕੰ ਪਰਿਚਰਾਮਿ, ਏਸਾ ਮੇ ਦੇਵ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ, ਯਾਯਾਹੰ ਇਮੰ ਮਹਾਗਙ੍ਗੰ ਪਟਿਸੋਤੰ ਸਨ੍ਦਾਪੇਸਿ’ਨ੍ਤਿ।

“ਇਤਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਵਿਰਾਜੇਨ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ , ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਨਿ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ। ਯੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਨਟ੍ਠੇ ਅਹੇਤੁਸ੍ਮਿੰ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ’ਤਿ। ਤੰ ਭਾਵਨਾਮਯੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਮੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਾਰੇਹੀ”ਤਿ। “ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਸੁਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਾ ਪਰਵਾਦਾ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ”ਤਿ।

ਸਿਵਿਰਾਜਚਕ੍ਖੁਦਾਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ

੬. “ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ [ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੮)] ਹੋਤਿ, ਇਧ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’ਤਿ, ਅਸੇਸਵਚਨਮੇਤੰ, ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਚਨਮੇਤੰ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤੰ, ਅਰਹਸ੍ਸਵਚਨਮੇਤੰ, ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਣਿਤੰ, ਅਯਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕੂਲੇਨ ਤਾਪਸੇਨ ਪਾਰਿਕਾਯ ਤਾਪਸਿਯਾ ਉਤੁਨਿਕਾਲੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਨਾਭਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਸਾਮਕੁਮਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਮਾਤਙ੍ਗੇਨਾਪਿ ਇਸਿਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਾਯ ਉਤੁਨਿਕਾਲੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਨਾਭਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਮਣ੍ਡਬ੍ਯੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਾਮੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਮਣ੍ਡਬ੍ਯੋ ਚ ਮਾਣਵਕੋ ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤੰ ‘ਸਾਮੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਮਣ੍ਡਬ੍ਯੋ ਚ ਮਾਣਵਕੋ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ”ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸੁਨਿਪੁਣੋ ਵਿਸਯੋ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਸੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਛਿਨ੍ਦ ਵਿਮਤਿਪਥੰ, ਧਾਰੇਹਿ ਞਾਣਵਰਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤ”ਨ੍ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਤਿਣ੍ਣੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਧ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਭਣਿਤਞ੍ਚ 'ਸਾਮੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਮਣ੍ਡਬਯੋ ਚ ਮਾਣਵਕੋ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ''ਤਿ।

''ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੰਕਿਚ੍ਚੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਇਸਿਸਿਙ੍ਗੋ ਚ ਤਾਪਸੋ ਥੇਰੋ ਚ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ 'ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਾ ਤੇਸੰ ਜਾਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਮਿਗਧੇਨੁਯੋ ਤਾਵ ਉਤੁਨਿਕਾਲੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਤਾਪਸਾਨੰ ਪਸ੍ਸਾਵਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਸਮ੍ਭਵੰ ਪਸ੍ਸਾਵੰ ਪਿਵਿੰਸੁ, ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਾਵਸਮ੍ਭਵੇਨ ਸੰਕਿਚ੍ਚੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਇਸਿਸਿਙ੍ਗੋ ਚ ਤਾਪਸੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਦਾਯਿਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੰ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਙ੍ਗਜਾਤੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੰ ਕਾਸਾਵੇ ਮੁਚ੍ਚਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯਿ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿੰ ਏਤਦਵੋਚ 'ਗਚ੍ਛ ਭਗਿਨਿ, ਉਦਕੰ ਆਹਰ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੰ ਧੋਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। 'ਆਹਰਯ੍ਯ ਅਹਮੇਵ ਧੋਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤਤੋ ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਉਤੁਨਿਸਮਯੇ ਤੰ ਸਮ੍ਭਵੰ ਏਕਦੇਸੰ ਮੁਖੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਏਕਦੇਸੰ ਅਙ੍ਗਜਾਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿ, ਤੇਨ ਥੇਰੋ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤੰ ਜਨੋ ਆਹਾ''ਤਿ।

''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਦਹਸਿ ਤੰ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ, ਬਲਵੰ ਤਤ੍ਥ ਮਯੰ ਕਾਰਣੰ ਉਪਲਭਾਮ, ਯੇਨ ਮਯੰ ਕਾਰਣੇਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮ 'ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ''ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੇ , ਭਨ੍ਤੇ, ਕਲਲੇ ਬੀਜੰ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪੰ ਸੰਵਿਰੂਹਤੀ''ਤਿ । ''ਆਮ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਉਤੁਨੀ ਸਮਾਨਾ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਕਲਲੇ ਰੁਹਿਰੇ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵੇਗੇ ਠਿਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਤੰ ਸਮ੍ਭਵੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਲਲੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਗਬ੍ਭੋ ਸਣ੍ਠਾਸਿ, ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਪਚ੍ਚੇਮ ਤੇਸੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਯੋਨਿਪ੍ਪਵੇਸੇਨ ਗਬ੍ਭੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸਿ ਪਨ, ਤ੍ਵੰ ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਮਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਚਾਗਤੋਸਿ ਮਮ ਵਿਸਯੰ, ਏਕਵਿਧੇਨਪਿ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿੰ ਕਥਯਨ੍ਤੋ ਮਮਾਨੁਬਲੰ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਥ ਯਾ ਪਨ ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਮਿਗਧੇਨੁਯੋ ਪਸ੍ਸਾਵੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭੰ ਪਟਿਲਭਿੰਸੁ, ਤਾਸੰ ਤ੍ਵੰ ਸਦ੍ਦਹਸਿ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਮਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੁਤ੍ਤੰ ਪੀਤੰ ਖਾਯਿਤੰ ਲੇਹਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਕਲਲੰ ਓਸਰਤਿ, ਠਾਨਗਤੰ ਵੁਡ੍ਢਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਰਿਤਾ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਓਸਰਨ੍ਤਿ, ਠਾਨਗਤਾ ਵੁਡ੍ਢਿਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੁਤ੍ਤੰ ਪੀਤੰ ਖਾਯਿਤੰ ਲੇਹਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਕਲਲੰ ਓਸਰਤਿ, ਠਾਨਗਤੰ ਵੁਡ੍ਢਿਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨਾਹੰ ਕਾਰਣੇਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ ਮੁਖਗਤੇਨਪਿ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਾਲ੍ਹਤਰੰ ਉਪਗਤੋਸਿ ਮਮ ਵਿਸਯੰ, ਮੁਖਪਾਨੇਨਪਿ ਦ੍ਵਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਭਵਤਿ। ਸੰਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਇਸਿਸਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਤਾਪਸਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਮਨੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਓਸਰਤੀ''ਤਿ।

''ਸਾਮੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰੋ ਮਣ੍ਡਬਯੋਪਿ ਮਾਣਵਕੋ ਤੀਸੁ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਏਕਰਸਾ ਯੇਵ ਪੁਰਿਮੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਵਕ੍ਖਾਮਿ। ਦੁਕੂਲੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਪਸੋ ਪਾਰਿਕਾ ਚ ਤਾਪਸੀ ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾ ਅਹੇਸੁੰ ਪਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਗਵੇਸਕਾ, ਤਪਤੇਜੇਨ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਸਨ੍ਤਾਪੇਸੁੰ । ਤੇਸੰ ਤਦਾ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਾਯੰ ਪਾਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਤੇਸੰ ਗਰੁਕਤਮੇਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਚਕ੍ਖੂਨੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਮਾਹ 'ਏਕੰ ਮੇ, ਭੋਨ੍ਤੋ, ਵਚਨੰ ਕਰੋਥ, ਸਾਧੁ ਏਕੰ ਪੁਤ੍ਤੰ ਜਨੇਯ੍ਯਾਥ, ਸੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਆਲਮ੍ਬਨੋ ਚਾ'ਤਿ। 'ਅਲੰ, ਕੋਸਿਯ, ਮਾ ਏਵੰ ਭਣੀ'ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਚਨੰ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿੰਸੁ। ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਤੇ ਏਵਮਾਹ 'ਏਕੰ ਮੇ, ਭੋਨ੍ਤੋ, ਵਚਨੰ ਕਰੋਥ, ਸਾਧੁ ਏਕੰ ਪੁਤ੍ਤੰ ਜਨੇਯ੍ਯਾਥ, ਸੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਆਲਮ੍ਬਨੋ ਚਾ'ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਤੇ ਆਹੰਸੁ 'ਅਲੰ, ਕੋਸਿਯ, ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਖੋ ਅਮ੍ਹੇ ਅਨਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜੇਹਿ, ਕਦਾਯੰ ਕਾਯੋ ਨ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਤੁ ਅਯੰ ਕਾਯੋ

ਭੇਦਨਧਮ੍ਮੋ, ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਧਰਣਿਯਾ ਪਤਨ੍ਤੇਪਿ ਸੇਲਸਿਖਰੇ ਫਲਨ੍ਤੇਪਿ ਆਕਾਸੇ ਪਤਨ੍ਤੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਨੇਵ ਮਯਂ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛ, ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਤੇ ਏਸੋ ਵਿਸ੍ਸਾਸੋ, ਅਨਤ੍ਥਚਰੋ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਞੇ'ਤਿ।

ਤਤੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੇਸਂ ਮਨਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਗਰੁਕਤੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪੁਨ ਯਾਚਿ 'ਯਦਿ ਮੇ ਵਚਨਂ ਨ ਉਸ੍ਸਹਥ ਕਾਤੁਂ, ਯਦਾ ਤਾਪਸੀ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ ਪੁਪ੍ਫਵਤੀ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਨਾਭਿਂ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਤੇਨ ਸਾ ਗਬ੍ਭਂ ਲਚ੍ਛਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਯੇਵੇਸ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ'ਤਿ। 'ਸਕ੍ਕੋਮਹਂ, ਕੋਸਿਯ, ਤਂ ਵਚਨਂ ਕਾਤੁਂ, ਨ ਤਾਵਤਕੇਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਤਪੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਹੋਤੂ'ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਵੇਲਾਯ ਦੇਵਭਵਨੇ ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲੋ ਖੀਣਾਯੁਕੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਪਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕੁਲੇਪਿ। ਅਥ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ 'ਏਹਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਸੁਪਭਾਤੋ ਤੇ ਦਿਵਸੋ, ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਉਪਗਤਾ, ਯਮਹਂ ਤੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਾਗਮਿਂ, ਰਮਣੀਯੇ ਤੇ ਓਕਾਸੇ ਵਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਤਿਰੂਪੇ ਕੁਲੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਨ੍ਦਰੇਹਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਹਿ ਮੇ ਵਚਨਂ ਕਰੋਹੀ'ਤਿ ਯਾਚਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਯਾਚਿ ਸਿਰਸਿ ਪਞ੍ਜਲਿਕਤੋ।

ਤਤੋ ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ 'ਕਤਮਂ ਤਂ, ਮਾਰਿਸ, ਕੁਲਂ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਕਿਤ੍ਤਯਸਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ'ਨ੍ਤਿ। 'ਦੁਕੂਲੋ ਚ ਤਾਪਸੋ ਪਾਰਿਕਾ ਚ ਤਾਪਸੀ'ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ 'ਸਾਧੁ, ਮਾਰਿਸ, ਯੋ ਤਵ ਛਨ੍ਦੋ, ਸੋ ਹੋਤੁ, ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਅਹਂ, ਮਾਰਿਸ, ਪਤ੍ਥਿਤੇ ਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ, ਕਿਮ੍ਹਿ ਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮਿ ਅਣ੍ਡਜੇ ਵਾ ਜਲਾਬੁਜੇ ਵਾ ਸਂਸੇਦਜੇ ਵਾ ਓਪਪਾਤਿਕੇ ਵਾ'ਤਿ? 'ਜਲਾਬੁਜਾਯ, ਮਾਰਿਸ, ਯੋਨਿਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਹੀ'ਤਿ। ਅਥ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਿਵਸਂ ਵਿਗਣੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕੂਲਸ੍ਸ ਤਾਪਸਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸਿ 'ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਦਿਵਸੇ ਤਾਪਸੀ ਉਤੁਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪੁਪ੍ਫਵਤੀ, ਤਦਾ ਤ੍ਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਨਾਭਿਂ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯਾਸੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਵਸੇ ਤਾਪਸੀ ਚ ਉਤੁਨੀ ਪੁਪ੍ਫਵਤੀ ਅਹੋਸਿ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਤਤ੍ਥੂਪਗੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਾਪਸੋ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਤਾਪਸਿਯਾ ਨਾਭਿਂ ਪਰਾਮਸਿ, ਇਤਿ ਤੇ ਤਯੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ ਤਾਪਸਿਯਾ ਰਾਗੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਸੋ ਪਨਸ੍ਸਾ ਰਾਗੋ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਮੇਵ ਮਞ੍ਞਿ, ਊਹਸਨਮ੍ਪਿ [ਹਸਨਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਉਲ੍ਲਪਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਤੋ ਰਾਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਆਮਸਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਜਾਯਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਓਕ੍ਕਮਨਂ ਹੋਤੀਤਿ।

''ਅਨਜ੍ਝਾਚਾਰੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਾਮਸਨੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਮਾਨੋ ਅਪਰਾਮਸਨੇਪਿ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਸੀਤਂ ਬ੍ਯਪਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨਜ੍ਝਾਚਾਰੇਪਿ ਪਰਾਮਸਨੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

''ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਯੋਨਿਵਸੇਨ ਕੁਲਵਸੇਨ ਆਯਾਚਨਵਸੇਨ, ਅਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭਵਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ।

''ਕਥਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਵਾ ਅਣ੍ਡਜਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਜਲਾਬੁਜਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਸਂਸੇਦਜਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਾਭੋਗੋ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੋ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੋ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੋ ਪਹੂਤਞਾਤਿਪਕ੍ਖੋ ਦਾਸਿਂ ਵਾ ਦਾਸਂ ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਜਨਪਦਂ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਾ ਅਭਿਪਤ੍ਥਿਤਂ, ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਦ੍ਵਿਗੁਣਤਿਗੁਣਮ੍ਪਿ ਧਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਿਣਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲਾ ਸਤ੍ਤਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਵਾ ਅਣ੍ਡਜਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਜਲਾਬੁਜਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਸਂਸੇਦਜਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾਯ ਵਾ ਯੋਨਿਯਾ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਯੋਨਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਕ੍ਕੁਟਾਨੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਬਲਾਕਾਨੰ ਮੇਘਸਦ੍ਦੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦੇਵਾ ਅਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਯੇਵ, ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਨ ਮਹਿਯਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪੁਰਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨਗ੍ਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਭਣ੍ਡੂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੇਤਪਟਧਰਾ, ਕੇਚਿ ਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਭਣ੍ਡੂ ਕਾਸਾਵਵਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਕਾਸਾਵਵਸਨਾ ਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਜਟਿਨੋ ਵਾਕਚੀਰਧਰਾ [ਵਾਕਚੀਰਾ (ਕ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਚਮ੍ਮਵਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਨ ਮਹਿਯਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਯੇਵ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਨ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਯੋਨਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਕੁਲਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਲੰ ਨਾਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕੁਲਾਨਿ ਅਣ੍ਡਜੰ ਜਲਾਬੁਜੰ ਸੰਸੇਦਜੰ ਓਪਪਾਤਿਕੰ। ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਣ੍ਡਜੇ ਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਣ੍ਡਜੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਜਲਾਬੁਜੇ ਕੁਲੇ...ਪੇ॰... ਸੰਸੇਦਜੇ ਕੁਲੇ...ਪੇ॰... ਓਪਪਾਤਿਕੇ ਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਤਾਦਿਸਾ ਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮਵਤਿ ਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤੰ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਕਵਣ੍ਣੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਣ੍ਡਜੰ ਯੋਨਿੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵਵਣ੍ਣੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਣ੍ਡਜੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਜਲਾਬੁਜੰ...ਪੇ॰... ਸੰਸੇਦਜੰ...ਪੇ॰... ਓਪਪਾਤਿਕੰ ਯੋਨਿੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵਵਣ੍ਣੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕੁਲਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਆਯਾਚਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਲੰ ਹੋਤਿ ਅਪੁਤ੍ਤਕੰ ਬਹੁਸਾਪਤੇਯ੍ਯੰ ਸਦ੍ਧੰ ਪਸਨ੍ਨੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤੰ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੰ ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤੰ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲੋ ਚਵਨਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਤੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਯਾਚਤਿ ‘ਪਣਿਧੇਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਮਹੇਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਯਾਚਨਹੇਤੁ ਤੰ ਕੁਲੰ ਪਣਿਧੇਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮਾ ਸਮਣੰ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯੰ ਆਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਗੇਹੰ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ, ਅਯੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕੁਲੰ ਉਪਨੇਤਿ। ਏਵੰ ਆਯਾਚਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਾਮੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰੋ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਆਯਾਚਿਤੋ ਪਾਰਿਕਾਯ ਤਾਪਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਸਾਮੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰੋ ਕਤਪੁਞ੍ਞੋ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ, ਆਯਾਚਕੋ ਸਕ੍ਕੋ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਯਾ ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਯਕੁਸਲੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਕਟ੍ਠੇ ਅਨੂਪਖੇਤ੍ਤੇ ਬੀਜੰ ਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ ਬੀਜਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਵਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਰੁਪਘਾਤੰ ਬੀਜੰ ਖਿਪ੍ਪੰ ਸੰਵਿਰੁਹੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਰਾਯੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ।

‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ ਤਯਾ ਇਸੀਨੰ ਮਨੋਪਦੋਸੇਨ ਇਦ੍ਧੋ ਫੀਤੋ ਮਹਾਜਨਪਦੋ ਸਜਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ। ਮਹਿਯਾ ਦਣ੍ਡਕਾਰਞ੍ਞੰ [ਦਣ੍ਡਕੀਰਞ੍ਞੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੫)] ਮਜ੍ਝਾਰਞ੍ਞੰ ਕਾਲਿਙ੍ਗਾਰਞ੍ਞੰ ਮਾਤਙ੍ਗਾਰਞ੍ਞੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਅਰਞ੍ਞੰ ਅਰਞ੍ਞਭੂਤੰ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਜਨਪਦਾ ਇਸੀਨੰ ਮਨੋਪਦੋਸੇਨ ਖਯੰ ਗਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸੰ ਮਨੋਪਦੋਸੇਨ ਸੁਸਮਿਦ੍ਧਾ ਜਨਪਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇਸੰ ਮਨੋਪਸਾਦੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਬਲਵਨ੍ਤਾਨੰ ਚੇਤੋਪਸਾਦੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਇਸਿਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਦੇਵਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਪੁਞ੍ਞਨਿਮ੍ਮਿਤੋਤਿ। ਏਵਮੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਾਰੇਹਿ।

‘‘ਤਯੋਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਆਯਾਚਿਤਾ ਕੁਲੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮਹਾਪਨਾਦੋ ਕੁਸਰਾਜਾ, ਤਯੋਪੇਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸੁਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਸੁਕਥਿਤੰ ਕਾਰਣੰ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਆਲੋਕੋ ਕਤੋ, ਜਟਾ

ਵਿਜਟਿਤਾ, ਨਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਾ ਪਰਵਾਦਾ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਧਾਨਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ [ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ (ਸੀ॰) ਪਸ੍ਸ ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੧] ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਅਸੇਸਵਚਨਮੇਤਂ, ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਚਨਮੇਤਂ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਹਨਤੋਪਿ ਗਹਨਤਰੋ ਬਲਵਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰੋ ਗਣ੍ਠਿਤੋਪਿ ਗਣ੍ਠਿਤਰੋ, ਸੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤੇ ਞਾਣਬਲਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਹਿ ਮਕਰੋ ਵਿਯ ਸਾਗਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ ਚ ਸੁਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਭਣਿਤਂ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਨਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ, ਅਯਂ ਸਾਸਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਯਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਰਿਦੀਪਨਾਤਿ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਤੇ ਉਭੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਭਂ ਪਥਵਿਤੋ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਂ , ਨਿਰਯਂ ਸਗ੍ਗਤੋ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਂ, ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਤੋ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਂ, ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਉਭੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਦੂਰਂ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾ।

''ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾ ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਮੋਘਾ ਅਸ੍ਸ [ਅਸ੍ਸੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਰਸਤੋ ਤੇ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਯਂ ਭਗਵਾ ਆਹ, ਤਂ ਖਯਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਸੇਸਕਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿ, ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਵਾ ਵਦੇਤਿ ਅਭਿਸਮਯਂ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਨਟ੍ਠਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਸੇਸਕਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਨਟ੍ਠਾਯਿਕੋ ਸਬ੍ਬਸੇਸਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਦੀਪੇਯ੍ਯ 'ਏਤ੍ਤਕਂ ਮੇ ਭਣ੍ਡਂ ਨਟ੍ਠਂ, ਇਦਂ ਸੇਸਕ'ਨ੍ਤਿ । ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਨਟ੍ਠਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਸੇਸਕਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕਥੇਸਿ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਪਞ੍ਚੇਵ ਦਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਸਾਸਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਏਸੋ।

''ਯਂ ਪਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ ਸੁਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਸਮਣੇ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਰਿਦੀਪਨਾ ਏਸਾ, ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਪਰਿਦੀਪਨਞ੍ਚ ਏਕਰਸਂ ਕਰੋਸਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਤੇ ਛਨ੍ਦੋ, ਏਕਰਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਸੁਣੋਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਾਨਸੋ [ਅਵਿਚਲਮਾਨਸੋ (ਸੀ॰) ਅਵਿਮਾਨਸੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)]।

''ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਲ਼ਾਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਨਵਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ ਸਮ੍ਮੁਖਮੁਤ੍ਤਰਿਯਮਾਨੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਪਰਿਵਟੁਮਕਤੋ, ਅਪਰਿਯਾਦਿਣ੍ਣੇ ਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਲ਼ਾਕੇ ਉਦਕੂਪਰਿ ਮਹਾਮੇਘੋ ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਲ਼ਾਕੇ ਉਦਕਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਮੇਘਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ,

ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਤਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤਲ਼ਾਕੋ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਮਲਨਵਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਰਿਯਮਾਨੋ ਭਵਗ੍ਗਮਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੇਘਵਸ੍ਸਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਅਭਿਵਸ੍ਸਾਪੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਮਿਦਂ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤਲ਼ਾਕੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਲੋਕੋ ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਜਲਮਾਨੇ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸੁਕ੍ਖਤਿਣਕਟ੍ਠਗੋਮਯਾਨਿ ਉਪਸਂਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਜਲੇਯ੍ਯ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਭਾਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ [ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਹਿ (ਬਹੂਸੁ)] ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਮ੍ਪਿ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਜਲਤਿ ਪਭਾਸਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸਤਤਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਪਦਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤਾ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ, ਚਾਰਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਵਮਿਦਂ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਂ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਨਿਦ੍ਧਸਮਸੁਮਜ੍ਜਿਤਸਪ੍ਪਭਾਸਵਿਮਲਾਦਾਸਂ [ਸਪ੍ਪਭਂ ਸੁਵਿਮਲਾਦਾਸਂ (ਸੀ॰)] ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਗੇਰੁਕਚੁਣ੍ਣੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਸੇ ਮਲਕਦ੍ਦਮਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਜਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਵਿਮਲਤਰਂ ਯੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਂ ਪਕਤਿਨਿਮ੍ਮਲਂ ਬ੍ਯਪਗਤਕਿਲੇਸਮਲਰਜੋਜਲ੍ਲਂ, ਯਦਿ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਲ੍ਲੇਖਧੁਤਗੁਣੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ [ਸਲ੍ਲਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਏਵਮਿਦਂ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਂ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਚ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ 'ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਅਧਿਗਮਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਰਧਾਨਂ , ਅਧਿਗਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਂਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਲਿਙ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਪਵੇਣੁਪਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੀਣਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਾਨੀ''ਤਿ।

''ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੋ, ਗਣ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਨਟ੍ਠਾ ਪਰਵਾਦਾ ਭਗ੍ਗਾ ਨਿਪ੍ਪਭਾ ਕਤਾ, ਤ੍ਵਂ ਗਣਿਵਰਵਸਭਮਾਸਜ੍ਜਾਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਧਾਨਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਅਕੁਸਲਚ੍ਛੇਦਨਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਅਕੁਸਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਸਾਵਸੇਸੇ ਅਕੁਸਲੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਸਬ੍ਬਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਸੇਸਕਂ ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਗਹੇ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ [ਸਕ੍ਖਲਿਕਾਯ (ਸਜ੍ਝਾ॰ ਕ॰)] ਖਤੋ, ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਕਾਯੇ ਅਭਿਸਨ੍ਨੇ ਜੀਵਕੇਨ ਵਿਰੇਕੋ ਕਾਰਿਤੋ, ਵਾਤਾਬਾਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇਨ ਥੇਰੇਨ ਉਣ੍ਹੋਦਕਂ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਅਕੁਸਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ, ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਚ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ, ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਚ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਅਕੁਸਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਕਮ੍ਮਮੂਲਕਂ, ਤਂ ਕਮ੍ਮੇਨੇਵ ਵੇਦਯਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ [ਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ (ਕ॰)]।

‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਕਮ੍ਮਮੂਲਕਂ। ਅਟ੍ਠਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੂ ਸਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ? ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੂ ਸਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘ਸਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਬਾਧਤੀ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇ ਇਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਤ੍ਤਕਾਰਣਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਂ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਞ੍ਚ ਵਾਤਿਕਂ ਯਞ੍ਚ ਪਿਤ੍ਤਿਕਂ ਯਞ੍ਚ ਸੇਮ੍ਹਿਕਂ ਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਂ ਯਞ੍ਚ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਂ ਯਞ੍ਚ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਂ ਯਞ੍ਚ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਂ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਯੇਵ, ਕਮ੍ਮੇਨੇਵ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ ਆਬਾਧਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਵਾਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਪ੍ਪਮਾਨੋ ਦਸਵਿਧੇਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਸੀਤੇਨ ਉਣ੍ਹੇਨ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਵਿਪਾਸਾਯ ਅਤਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਠਾਨੇਨ ਪਧਾਨੇਨ ਆਧਾਵਨੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ। ਤਤ੍ਰ ਯੇ ਤੇ ਨਵ ਵਿਧਾ, ਨ ਤੇ ਅਤੀਤੇ, ਨ ਅਨਾਗਤੇ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਕੇ ਭਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ‘ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭਵਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵੇਦਨਾ’ਤਿ। ਪਿਤ੍ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਪ੍ਪਮਾਨਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਸੀਤੇਨ ਉਣ੍ਹੇਨ ਵਿਸਮਭੋਜਨੇਨ। ਸੇਮ੍ਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਪ੍ਪਮਾਨਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਸੀਤੇਨ ਉਣ੍ਹੇਨ ਅਨ੍ਨਪਾਨੇਨ। ਯੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤੋ ਯਞ੍ਚ ਪਿਤ੍ਤਂ ਯਞ੍ਚ ਸੇਮ੍ਹਂ, ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਕੋਪੇਹਿ ਕੁਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਕਂ ਸਕਂ ਵੇਦਨਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਨਾ ਉਤੁਪਰਿਯਾਮੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਵੇਦਨਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਦਨਾ ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਵੇਦਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਂ, ਬਹੁਤਰਂ ਅਵਸੇਸਂ। ਤਤ੍ਥ ਬਾਲਾ ‘ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਂ ਯੇਵਾ’ਤਿ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਾਤੁਂ।

‘‘ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ, ਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਨੇਵ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਨ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਨ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਂ, ਨ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਂ, ਨ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਂ, ਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਂ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਂ ਯੇਵ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੂਨਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਥਾਗਤੇ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਆਘਾਤੇਨ ਮਹਤਿਂ ਗਰੁਂ ਸਿਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘ਮਤ੍ਥਕੇ ਪਾਤੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿ, ਅਥਞ੍ਞੇ ਦ੍ਵੇ ਸੇਲਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਿਲਂ ਤਥਾਗਤਂ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਯੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਤਾਸਂ ਪਹਾਰੇਨ ਪਪਟਿਕਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਰੁਹਿਰਂ [ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਰੁਧਿਰਂ (ਸਜ੍ਝਾ॰)] ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਵਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਏਸਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਤੋ ਵਾ, ਤਤੁਦ੍ਧਂ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਦੁਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ ਬੀਜਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਬੀਜਦੁਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਏਸਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਤੋ ਵਾ, ਤਤੁਦਯਂ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਟ੍ਠਦੁਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ ਭੋਜਨਂ ਵਿਸਮਂ ਪਰਿਣਮਤਿ ਆਹਾਰਦੁਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਏਸਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਤੋ ਵਾ, ਤਤੁਦਯਂ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾ। ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਵਸੇਸੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਵੇਦਨਾਯ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ।

‘‘ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੇ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਭੂਤਿਕੇ (ਸੀ॰)] ਕਾਯੇ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾ ਸੁਭਾਸੁਭਵੇਦਨਾ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੇ ਖਿਤ੍ਤੋ ਲੇਡ੍ਡੁ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਨਿਪਤਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੇਡ੍ਡੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਨਿਪਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਮ੍ਮਕੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਸੋ ਲੇਡ੍ਡੁ ਮਹਾਪਥਵਿਯਂ ਨਿਪਤਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਲੇਡ੍ਡੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਕਤੇਨ ਮਹਾਪਥਵਿਯਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਕਤੇਨ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾਪਾਦੇ ਨਿਪਤਿਤਾ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਚ ਖਣਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਚ ਖਣਨ੍ਤਿ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਨਿਪਤਿਤਾ, ਨ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਨਿਪਤਿਤਾ। ਯੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਪਿ ਆਬਾਧੋ ਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯੇ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਕਾਯਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਨ ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਛਨ੍ਨਂ ਏਤੇਸਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰਲਞ੍ਛਕੇ ਮੋਲ਼ਿਯਸੀਵਕੇ [ਮੋਲ਼ਿਯਸਿਵਕੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੬੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ –

‘‘‘ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਸੀਵਕ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਸੀਵਕ, ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਮਤਂ, ਯਥਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਸੀਵਕ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਹੇਤੂ’’ਤਿ । ਯਞ੍ਚ ਸਾਮਂ ਞਾਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਮਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘‘ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ...ਪੇ॰... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ...ਪੇ॰... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾਨਿਪਿ ਖੋ , ਸੀਵਕ...ਪੇ॰... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਨਿਪਿ ਖੋ, ਸੀਵਕ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਸੀਵਕ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਨਿਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਸੀਵਕ, ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਮਤਂ, ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਨਿਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਸੀਵਕ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਹੇਤੂ’’ਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਸਾਮਂ ਞਾਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਮਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਇਤਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਸਬ੍ਬਾ ਵੇਦਨਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ, ਸਬ੍ਬਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਕੁਸਲਚ੍ਛੇਦਨਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਉਤ੍ਤੁਰਿਕਰਣੀਯਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਮੂਲੇ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤੁਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤਿਚਯੋ’ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਤੇਮਾਸਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਮੂਲੇ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤੁਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤਿਚਯੋ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਤੇਮਾਸਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤੇਮਾਸਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਮੂਲੇ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤ’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ । ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ, ਸਕਰਣੀਯਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਯਥਾ ਨਾਮ ਬ੍ਯਾਧਿਤਸ੍ਸੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਧਿਤਸ੍ਸ ਕਿਂ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ। ਛਾਤਸ੍ਸੇਵ ਭੋਜਨੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਅਛਾਤਸ੍ਸ ਕਿਂ ਭੋਜਨੇਨ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ, ਸਕਰਣੀਯਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰਣੀਯਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਮੂਲੇ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤੁਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤਿਚਯੋ, ਭਗਵਾ ਚ ਤੇਮਾਸਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਗੁਣਂ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਤੇ ਸੁਕਤਗੁਣਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਵਰੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਭੋਗੋ ਤਂ ਸੁਕਤਗੁਣਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਅਪਰਾਪਰਂ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਤੇ ਸੁਕਤਗੁਣਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਤੁਰੋ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ ਭਿਸਕ੍ਕਮੁਪਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਂ ਸੁਕਤਗੁਣਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਅਪਰਾਪਰਂ ਭਿਸਕ੍ਕਮੁਪਸੇਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਤੇ ਸੁਕਤਗੁਣਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਖੋ ਪਨਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਗੁਣਾ, ਯੇ ਗੁਣੇ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ [ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਆਯੁਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਬਲਂ ਦੇਤਿ, ਵਜ੍ਜਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਅਯਸਮਪਨੇਤਿ, ਯਸਮੁਪਨੇਤਿ, ਅਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਰਤਿਮੁਪਦਹਤਿ, ਭਯਮਪਨੇਤਿ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜਮਪਨੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਮਭਿਜਨੇਤਿ, ਰਾਗਮਪਨੇਤਿ, ਦੋਸਮਪਨੇਤਿ, ਮੋਹਮਪਨੇਤਿ, ਮਾਨਂ ਨਿਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਕਰੋਤਿ, ਮਾਨਸਂ ਸ੍ਨੇਹਯਤਿ [ਸੋਭਯਤਿ (ਸੀ॰)], ਹਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਲਾਭਮੁਪ੍ਪਾਦਯਤਿ, ਨਮਸ੍ਸਿਯਂ ਕਰੋਤਿ , ਪੀਤਿਂ ਪਾਪੇਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸਯਤਿ, ਭਵਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਂ ਦੇਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਗੁਣਾ, ਯੇ ਗੁਣੇ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਖਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਰਤਿਂ ਅਨੁਭਵਿਤੁਕਾਮਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਿਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ। ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ? ਵਿਹਾਰਫਾਸੁਤਾਯਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਗੁਣਬਹੁਲਤਾਯਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਸੇਸਅਰਿਯਵੀਥਿਤੋਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਥੁਤਥੋਮਿਤਵਣ੍ਣਿਤਪਸਤ੍ਥਤੋਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ,

ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕਰਣੀਯਤਾਯ, ਨ ਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤਿਚਯਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਗੁਣਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਸੇਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਇਦ੍ਧਿਬਲਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ 'ਇਤੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਤੇਮਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਇਤੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਗਜ੍ਜਿਤਂ। ਅਮੋਘਵਚਨਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਤਥਵਚਨਾ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸੁਨਿਪੁਣੋ ਦੁਨ੍ਨਿਜ੍ਝਾਪਯੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਭਿਨ੍ਦੇਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ, ਏਕਂਸੇ ਠਪਯ, ਭਿਨ੍ਦ ਪਰਵਾਦ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ, ਤੇਮਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚ ਭਣਿਤੋ, ਸੋ ਚ ਪਨ ਕਪ੍ਪੋ ਆਯੁਕਪ੍ਪੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਂ ਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ, ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਪਨ ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਸੀਘਗਤਿ ਅਨਿਲਜਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਜਵਬਲਂ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਸਨੇਗਮਜਾਨਪਦਭਟਬਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਅਮਚ੍ਚਜਨਮਜ੍ਝੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਮੇ, ਭੋ, ਅਯਂ ਹਯਵਰੋ ਸਾਗਰਜਲਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਮਹਿਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਖਣੇਨ ਇਧਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ, ਨ ਚ ਤਂ ਜਵਗਤਿਂ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਚ ਸੋ ਜਵੋ ਤਸ੍ਸ, ਸਮਤ੍ਥੋ ਚ ਸੋ ਖਣੇਨ ਸਾਗਰਜਲਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਮਹਿਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੁਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਮਲਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਣਿਤਂ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ'ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਚ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਭਗਵਤੋ, ਸਮਤ੍ਥੋ ਚ ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਠਾਤੁਂ ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਿਕੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ, ਗਰਹਿਤਾ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਭਵਾ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋਪਿ ਗੂਥੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ । ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਨ ਵਣ੍ਣੇਮਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ'ਤਿ ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਭਵਗਤਿਯੋਨਿਯੋ ਗੂਥਸਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਏਵਰੂਪਂ ਬੁਦ੍ਧਸੀਹਨਾਦਮਭਿਨਦੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਬਲਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਇਦ੍ਧਿਬਲਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੨. ਅਭੇਜ੍ਜਵਗ੍ਗੋ

੧. ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯਾ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵਂ ਭਣਿਤਂ ‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਤੂ’ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਯਂ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਾਪੇਤਿ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਤੂ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵਂ ਭਣਿਤਂ ‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਤੂ’ਤਿ ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ ਨਿਪੁਣੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਨ੍ਨਿਜ੍ਝਾਪਯੋ, ਸੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤੇ ਞਾਣਬਲਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯਾ’ਤਿ, ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਏਵਂ ਭਣਿਤਂ ‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਤੂ’ਤਿ, ਤਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵੀਮਂਸਮਾਨੋ ਆਹ ‘ਉਕ੍ਕਲੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਉਕ੍ਕਣ੍ਡਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰), ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨੁ ਖੋ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਮਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੀਯਮਾਨਾ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਉਦਾਹੁ ਆਦਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਰਾਜਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਅਯਂ ਖੋ, ਤਾਤਾ, ਮਹਾਜਨਪਦੋ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਕਰੋ, ਤਾਤਾ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਬਲੇਨ ਧਾਰੇਤੁਂ, ਏਥ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਤਾਤਾ, ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਦੇਸੇ ਪਜਹਥਾ’ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰਾ ਪਿਤੁਅਚ੍ਚਯੇਨ ਹਤ੍ਥਗਤੇ ਜਨਪਦੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਦੇਸੇ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਤੋ [ਰਾਜਾਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਲੁਦ੍ਧਤਰਾ [ਲਦ੍ਧਤਰਾ (ਕ॰)] ਕੁਮਾਰਾ ਰਜ੍ਜਲੋਭੇਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਦਿਗੁਣਤਿਗੁਣਂ ਜਨਪਦਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ [ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਜਨਪਦਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵੀਮਂਸਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ ‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮੂਹਨਤੂ’ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਲੋਭੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਦਿਯਡ੍ਢਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤਂ ਗੋਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਕਿਂ ਪਨ ਪਕਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਭਗਵਾ ਆਹ ‘ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ’ਤਿ, ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਿਮਤਿਜਾਤੋ ਅਧਿਕਤੋ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ। ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀਤਿ? ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਥੇਰੇਹਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਮਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ, ਤੇਹਿਪਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਨ ਕਤੋ ਧਮ੍ਮਸਣ੍ਠਿਤਿਪਰਿਯਾਯੇ ਭਗਵਤਾ ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਉਪਦਿਟ੍ਠੋਤਿ। ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਜਿਨਰਹਸ੍ਸਂ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਅਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਨਤ੍ਥਾਨਨ੍ਦ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠੀ’ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਥੇਰੇਨ ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੇਨ [ਮਾਲੁਙ੍ਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪.੨੫੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ] ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਏਸੋ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਦ੍ਵਯਨ੍ਤੋ [ਦ੍ਵਯਤੋ (ਸੀ॰)] ਏਕਨ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਜਾਨਨੇਨ ਵਾ ਗੁਯ੍ਹਕਰਣੇਨ ਵਾ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਨਤ੍ਥਾਨਨ੍ਦ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਨ ਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਯਦਿ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਨ ਬ੍ਯਾਕਤੰ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਨਤ੍ਥਾਨਨ੍ਦ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠੀ’ਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਥੇਰੇਨ ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਨ ਗੁਯ੍ਹਕਰਣੇਨ। ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ? ‘ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ‘ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਅਯੰ ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ? ‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਪਨ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾ’ਤਿ... ਪੇ॰... ‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਅਯੰ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ? ‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਅਯੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ? ‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’ਤਿ ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’ਤਿ। ‘ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ’ਤਿ। ‘ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ’ਤਿ। ‘ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਲੋਕੋ’ਤਿ। ‘ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ’ਤਿ। ‘ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰ’ਨ੍ਤਿ। ‘ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰ’ਨ੍ਤਿ। ‘ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ’ਤਿ। ‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ’ਤਿ। ‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ’ਤਿ। ‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ’ਤਿ ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਅਯੰ ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ।

‘‘ਭਗਵਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਠਪਨੀਯੰ ਪਞ੍ਹੰ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਸੋ ਪਨ ਪਞ੍ਹੋ ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ ਠਪਨੀਯੋ? ਨ ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਨਾਯ ਹੇਤੁ ਵਾ ਕਾਰਣੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਠਪਨੀਯੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਅਕਾਰਣਮਹੇਤੁਕੰ ਗਿਰਮੁਦੀਰਣ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਮਚ੍ਚੁਭਾਯਨਾਭਾਯਨਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ, ਪੁਨ ਭਣਿਤੰ ‘ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਭਯਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’ਤਿ। ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਰਹਾ ਦਣ੍ਡਭਯਾ ਤਸਤਿ , ਨਿਰਯੇ ਵਾ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਲਿਤਾ ਕੁਥਿਤਾ ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਹਾ ਜਲਿਤਗ੍ਗਿਜਾਲਕਾ ਮਹਾਨਿਰਯਾ ਚਵਮਾਨਾ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਭਾਯਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ

ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਭਯਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਭਯਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਂ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਨੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਚਨਂ ਭਗਵਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ। ਠਪਿਤੋ ਅਰਹਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਸਮੂਹਤੋ ਭਯਹੇਤੁ ਅਰਹਤੋ। ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਕਿਲੇਸਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੇ ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤਾ, ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ। ਅਰਹਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਗਤਿ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਯੋਨਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਉਪਹਤਾ, ਭਗ੍ਗਾ ਫਾਸੁਕਾ, ਸਮੂਹਤਾ ਸਬ੍ਬਭਵਾਲਯਾ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਹਤਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ, ਵਿਹਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਬੀਜਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤਂ, ਦਡ੍ਢਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ, ਅਤਿਵਤ੍ਤਾ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਨ ਤਸਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯੇਹਿ।

‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਾ ਲਦ੍ਧਯਸਾ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾ ਠਪਿਤਾ ਮਹਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਾਨੇ। ਅਥ ਰਾਜਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਯਾਵਤਾ ਸਕਵਿਜਿਤੇ ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਆਣਾਪੇਯ੍ਯ ‘ਸਬ੍ਬੇਵ ਮੇ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੁ, ਸਾਧੇਥ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਤਂ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾਨਂ ਬਲਿਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਠਪਿਤਾ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞਾ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠਾਨੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਬਲਿ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਬਲਿਨੋ ਤੇ, ਅਵਸੇਸੇ ਉਪਾਦਾਯ ਰਞ੍ਞਾ ਆਣਾਪਿਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇਵ ਮੇ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੂ’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਤਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਣਿਤਂ, ਠਪਿਤੋ ਅਰਹਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਸਮੂਹਤੋ ਭਯਹੇਤੁ ਅਰਹਤੋ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਕਿਲੇਸਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੇ ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤਾ , ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਨ ਤਸਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਚਨਂ ਸਾਵਸੇਸਂ, ਨਿਰਵਸੇਸਵਚਨਮੇਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇ’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਤਂ ਵਚਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਾਮੇ ਗਾਮਸ੍ਸਾਮਿਕੋ ਆਣਾਪਕਂ ਆਣਾਪੇਯ੍ਯ ‘ਏਹਿ, ਭੋ ਆਣਾਪਕ, ਯਾਵਤਾ ਗਾਮੇ ਗਾਮਿਕਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸੀਘਂ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਹੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਸਾਧੁ ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਯ੍ਯ ‘ਯਾਵਤਾ ਗਾਮੇ ਗਾਮਿਕਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸੀਘਸੀਘਂ ਸਾਮਿਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤੂ’ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇ ਗਾਮਿਕਾ ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਸ੍ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ ‘ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ, ਸਾਮਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਗਾਮਿਕਾ, ਯਂ ਤੇ ਕਰਣੀਯਂ ਤਂ ਕਰੋਹੀ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਾਮਸ੍ਸਾਮਿਕੋ ਕੁਟਿਪੁਰਿਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਗਾਮਿਕੇ ਆਣਾਪੇਤਿ, ਤੇ ਚ ਆਣਤ੍ਤਾ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਕੁਟਿਪੁਰਿਸਾ ਯੇਵ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਯੇਵ ਮੇ ਗਾਮਿਕਾ’ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸਾਮਿਕੋ ਚ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਬਹੁਤਰਾ ਅਨਾਗਤਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਭਤਕਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਗਾਮਿਕਾ ਗਿਲਾਨਾ ਗੋਮਹਿਂਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਸੁਵਾਨਾ, ਯੇ ਅਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਗਣਿਤਾ, ਕੁਟਿਪੁਰਿਸੇ ਯੇਵ ਉਪਾਦਾਯ ਆਣਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤੂ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਤਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਣਿਤਂ, ਠਪਿਤੋ ਅਰਹਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਸਮੂਹਤੋ ਭਯਹੇਤੁ ਅਰਹਤੋ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਕਿਲੇਸਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੇ ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤਾ, ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ’ਤਿ । ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਨ ਤਸਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯੇਹਿ।

‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਚਨਂ ਸਾਵਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਚਨਂ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਵਚਨਂ ਸਾਵਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਵਚਨਂ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਆਹਚ੍ਚਪਦੇਨ ਰਸੇਨ ਆਚਰਿਯਵਂਸੇਨ [ਆਚਰਿਯਵਂਸਤਾਯ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਕਾਰਣੁੱਤਰਿਯਤਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਆਹਚ੍ਚਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਰਸੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਲੋਮਂ। **ਆਚਰਿਯਵਂਸੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਵਾਦੋ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿ। **ਕਾਰਣੁੱਤਰਿਯਤਾ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਮੇਨ੍ਤਂ [ਸਮੇਤਂ (ਸੀ॰)] ਕਾਰਣਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾ ਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ। ਠਪਿਤੋ ਹੋਤੁ ਅਰਹਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ, ਤਸਨ੍ਤੁ ਅਵਸੇਸਾ ਸੱਤਾ, ਨਿਰਯੇ ਪਨ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸੱਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਾ ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾ ਰੁਣ੍ਣਕਾਰੁਞ੍ਞਕਨ੍ਦਿਤਪਰਿਦੇਵਿਤਲਾਲਪ੍ਪਿਤਮੁਖਾ ਅਸਯ੍ਹਤਿਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭੂਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾ ਅਨਪ੍ਪਸੋਕਾਤੁਰਾ ਅਨ੍ਤਿਮਪਚ੍ਛਿਮਗਤਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਸੋਕਪਰਾਯਣਾ ਉਣ੍ਹਤਿਖਿਣਚਣ੍ਡਖਰਤਪਨਤੇਜਵਨ੍ਤੋ ਭੀਮਭਯਜਨਕਨਿਨਾਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਛਬ੍ਬਿਧਜਾਲਾਮਾਲਾਕੁਲਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤਯੋਜਨਾਨੁਫਰਣਚ੍ਚਿਵੇਗਾ ਕਦਰਿਯਾ ਤਪਨਾ ਮਹਾਨਿਰਯਾ ਚਵਮਾਨਾ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਭਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ।

‘‘ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਰਯੋ ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸੱਤਾ ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਾ ਨਿਰਯਾ ਚਵਮਾਨਾ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਭਾਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਨਿਰਯੇ ਰਮਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਰਯਿਕਾ ਸੱਤਾ ਨਿਰਯੇ ਰਮਨ੍ਤਿ, ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਵ ਤੇ ਨਿਰਯਾ। ਮਰਣਸ੍ਸੇਵ ਸੋ [ਮਰਣਸ੍ਸੇਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਆਨੁਭਾਵੋ, ਯੇਨ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਤਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ, ਯਂ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਚੁਤਿਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ, ਹਾਸਨੀਯਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯਂ ਤੇ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਾਸਨੀਯਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਜਨੋ ਤਸਤਿ ਚ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਤਿ ਚ। ਯੋ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਭਾਯਤਿ, ਸੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਭਾਯਨ੍ਤੋ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਭਾਯਤਿ। ਯੋ ਚ ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਭਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਸੀਹਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਬ੍ਯਗ੍ਘਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦੀਪਿਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਚ੍ਛਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਤਰਚ੍ਛਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮਹਿਂਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਗਵਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਦਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਖਾਣੁਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਭਾਯਤਿ। ਯੋ ਚ ਸੱਤਿਯਾ ਭਾਯਤਿ, ਸੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਭਾਯਨ੍ਤੋ ਸੱਤਿਯਾ ਭਾਯਤਿ। ਮਰਣਸ੍ਸੇਵ ਸੋ [ਮਰਣਸ੍ਸੇਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਸਰਸਸਭਾਵਤੇਜੋ [ਸਰਸਭਾਵਤੇਜੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਤਸ੍ਸ ਸਰਸਸਭਾਵਤੇਜੇਨ ਸਕਿਲੇਸਾ ਸੱਤਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਤਸਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਰਯਿਕਾ ਸੱਤਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਤਸਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨ੍ਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਮੇਦੋ ਗਣ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਤੇਨ ਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਸੱਲਕੱਤਂ ਆਮਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸੱਲਕੱਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਰੋਗਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣਾਯ ਉਪਕਰਣਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਥਕਂ ਤਿਖਿਣਂ ਕਰੇਯ੍ਯ , ਯਮਕਸਲਾਕਾ [ਦਹਨਸਲਾਕਂ (ਕ॰)] ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਖਾਰਲਵਣਂ ਨਿਸਦਾਯ ਪਿਸਾਪੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਆਤੁਰਸ੍ਸ ਤਿਖਿਣਸਤ੍ਥਕਚ੍ਛੇਦਨੇਨ ਯਮਕਸਲਾਕਾਦਹਨੇਨ ਖਾਰਲੋਣਪ੍ਪਵੇਸਨੇਨ ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਆਤੁਰਸ੍ਸ ਰੋਗਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਪਿ ਵੇਦਨਾਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰਯਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਮਰਣਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਇਸ੍ਸਰਾਪਰਾਧਿਕੋ ਬਦ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੇਨ ਗਬ੍ਭੇ ਪਕ੍ਖਿੱਤੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਮੇਨਂ ਸੋ ਇਸ੍ਸਰੋ ਮੋਚੇਤੁਕਾਮੋ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਯ੍ਯ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਾਪਰਾਧਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ‘ਕਤਦੋਸੋ ਅਹ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਾਪਰਾਧਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਪਿ ਇਸ੍ਸਰਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰਯਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਸੱਤਾਨਂ ਮਰਣਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਯੇਨਾਹਂ ਕਾਰਣੇਨ ਓਕਪ੍ਪੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਟ੍ਠਵਿਸੇਨ ਆਸੀਵਿਸੇਨ ਦਟ੍ਠੋ ਭਵੇਯਜ, ਸੋ ਤੇਨ ਵਿਸਵਿਕਾਰੇਨ ਪਤੇਯਜ ਉਪ੍ਪਤੇਯਜ ਵਟ੍ਟੇਯਜ ਪਵਟ੍ਟੇਯਜ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਬਲਵਨ੍ਤੇਨ ਮਨ੍ਤਪਦੇਨ ਤਂ ਦਟ੍ਠਵਿਸਂ ਆਸੀਵਿਸਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਟ੍ਠਵਿਸਂ ਪਚ੍ਚਾਚਮਾਪੇਯਜ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਗਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਟ੍ਠਵਿਸੇ ਸਪ੍ਪੇ ਸੋਤ੍ਥਿਹੇਤੁ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਰੂਪੇ ਅਹਿਮ੍ਹਿ ਸੋਤ੍ਥਿਹੇਤੁਪਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰਯਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਭਯਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਨਿਟ੍ਠਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਪਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਭਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਮਚ੍ਚੁਭਾਯਨਾਭਾਯਨਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਮੁਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਨ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਨ ਸਮੁਦ੍ਦਮਜ੍ਝੇ, ਨ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਵਿਵਰਂ ਪਵਿਸ੍ਸ।
ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ ਸੋ ਜਗਤਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥਟ੍ਠਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚੇਯਜ ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਾ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਚ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ, ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ ਖਨ੍ਧਪਰਿਤ੍ਤਂ ਮੋਰਪਰਿਤ੍ਤਂ ਧਜਗ੍ਗਪਰਿਤ੍ਤਂ ਆਟਾਨਾਟਿਯਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਪਰਿਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਆਕਾਸਗਤੋਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦਮਜ੍ਝਗਤੋਪਿ ਪਾਸਾਦਕੁਟਿਲੇਣਗੁਹਾਪਬ੍ਭਾਰਦਰਿਬਿਲਗਿਰਿ ਵਿਵਰਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰਗਤੋਪਿ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਵਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਨ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ…ਪੇ॰… ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਣ੍ਠਿਤੋਪਿ ਗਣ੍ਠਿਤਰੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਨ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ…ਪੇ॰… ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਾ’ਤਿ, ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਸਾਵਸੇਸਾਯੁਕਸ੍ਸ ਵਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਪੇਤਕਮ੍ਮਾਵਰਣਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੀਣਾਯੁਕਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਵਾ।

‘‘ਯਥਾ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕੋਲ਼ਾਪਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਨੇਹਸ੍ਸ ਉਪਰੁਦ੍ਧਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਗਤਾਯੁਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਸਹਸ੍ਸੇਨਪਿ ਉਦਕੇ ਆਕਿਰਨ੍ਤੇ ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਲ੍ਲਵਿਤਹਰਿਤਭਾਵੋ ਵਾ ਨ ਭਵੇਯਜ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਖੀਣਾਯੁਕਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਵਾ, ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਓਸਧਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਖੀਣਾਯੁਕਸ੍ਸ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਸੇਸਾਯੁਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਪੇਤਕਮ੍ਮਾਵਰਣਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ ਗੋਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਧਞ੍ਞੇ ਮਤੇ ਸਸ੍ਸਨਾਲ਼ੇ ਉਦਕਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਵਾਰੇਯਜ, ਯਂ ਪਨ ਸਸ੍ਸਂ ਤਰੁਣਂ ਮੇਘਸਨ੍ਨਿਭਂ ਵਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਉਦਕਵਡ੍ਢਿਯਾ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੀਣਾਯੁਕਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਠਪਿਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ , ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਾਵਸੇਸਾਯੁਕਾ ਵਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਭਣਿਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਖੀਣਾਯੁਕੋ ਮਰਤਿ, ਸਾਵਸੇਸਾਯੁਕੋ ਜੀਵਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਰੋਗੋ ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੇਕਸਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ

ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵਤੀ''ਤਿ।

''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਜ੍ਜਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਮਾ ਭੇਸਜ੍ਜਪਾਨਾਨੁਲੇਪਾ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਰੋਗੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ''ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਵਤ੍ਤੀਯਮਾਨਾਨਂ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਕ੍ਖਤਿ, ਹਦਯਂ ਬ੍ਯਾਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਣ੍ਠੋ ਆਤੁਰਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬ੍ਯਾਧਯੋ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਈਤਿਯੋ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ।

''ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਅਹਿਨਾ ਦਟ੍ਠੋ ਮਨ੍ਤਪਦੇਨ ਵਿਸਂ ਪਾਤੀਯਮਾਨੋ ਵਿਸਂ ਚਿਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਆਚਮਯਮਾਨੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ , ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿਪਿ ਤਂ ਲੋਕੇ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵਤਿ। ਕਤਪਰਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਂ ਡਂਸਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹਿ ਨ ਡਂਸਤਿ, ਵਿਵਟਂ ਮੁਖਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਚੋਰਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲਗੁਲ਼ਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੇ ਲਗੁਲ਼ਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪੇਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕੁਪਿਤੋਪਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪਰਮਤਿ, ਪਜ੍ਜਲਿਤਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਵਿਸਂ ਹਲਾਹਲਮ੍ਪਿ ਖਾਯਿਤਂ ਅਗਦਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਹਾਰਤ੍ਥਂ ਵਾ ਫਰਤਿ, ਵਧਕਾ ਹਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਾਸਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਪਾਸੋ ਨ ਸਂਵਰਤਿ [ਨ ਸਂਚਰਤਿ (ਸੀ॰)]।

''ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਮੋਰਸ੍ਸ ਕਤਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਪਾਸਂ ਉਪਨੇਤੁਂ, ਅਕਤਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸਂ ਪਾਸਂ ਉਪਨੇਸੀ''ਤਿ ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ 'ਪਰਿਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵਤਿ।

''ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਦਾਨਵੋ ਭਰਿਯਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਮੁਗ੍ਗੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਅਥੇਕੋ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਵਸ੍ਸ ਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਰਮਤਿ, ਯਦਾ ਸੋ ਦਾਨਵੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਅਥ ਸਮੁਗ੍ਗਂ ਵਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿ, ਸਹ ਸਮੁਗ੍ਗੇ ਵਿਵਟੇ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ ਯਥਾਕਾਮਂ [ਯੇਨ ਕਾਮਂ (ਕ॰)] ਪਕ੍ਕਾਮੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ ਸੋਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ''ਤਿ। ''ਨਨੁ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ ਪਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨ [ਮਨ੍ਤਬਲੇਨ (?)] ਗਹਣਾ ਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਬਲਂ।

''ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਅਪਰੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ ਬਾਰਾਣਸਿਰਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਮਹੇਸਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਦੁਟ੍ਠੋ [ਸਂਸਟ੍ਠੋ (ਸੀ॰)] ਗਹਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਖਣੇਨ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਮਨ੍ਤਬਲੇਨਾ''ਤਿ। ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ। ''ਨਨੁ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ ਪਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨ ਗਹਣਾ ਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ? ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਿਤ੍ਤਬਲ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਕਿਂ ਸਬ੍ਬੇ ਯੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਤੀ'ਤਿ? ''ਏਕਚ੍ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ? ''ਏਕਚ੍ਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ , ਰਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ। ''ਯਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਤਂ ਯੇਵ ਭੋਜਨਂ ਅਤਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ ਮਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ? ''ਦ੍ਵੀਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਭੋਜਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਹਰਤਿ ਅਤਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਉਸ੍ਮਾਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਵਾ, ਆਯੁਦਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭੋਜਨਂ ਦੁਰੁਪਚਾਰੇਨ ਜੀਵਿਤਂ ਹਰਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ।

''ਤੀਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ, ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ, ਅਸਦ੍ਦਹਨਤਾਯ। ਸਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤੇਨ ਆਰਕ੍ਖਂ ਜਹਤਿ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਪੋਸੇਤਿ, ਹਿਤੇਨ ਉਪਚਾਰੇਨ ਜਨੇਤਿ, ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਚਿਮਲਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਵਰਸੁਗਨ੍ਧਂ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਰੇਸਂ ਪੁਤ੍ਤੇ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇ

ਵਾ ਪਹਰਨ੍ਤੇ ਵਾ ਪਹਾਰਂ ਦੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਨੋ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ, ਯਦਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਵੇਲਾਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਨਂ ਸਾਮਿਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਕਡ੍ਢਯਮਾਨਾ ਦਣ੍ਡਮੁਗ੍ਗਰਜਾਣੁਮੁਟ੍ਠੀਹਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ ਪੋਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਲਭਤਿ ਆਕਡ੍ਢਨਪਰਿਕਡ੍ਢਨਂ ਗਾਹਂ ਸਾਮਿਨੋ ਉਪਨਯਨਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਅਤ੍ਤਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪਰਾਧੇਨਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਰਕ੍ਖਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧੇਨ ਵਞ੍ਝਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ [ਕਾਰੇਤੀਤਿ (ਸੀ॰)]। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਗਹਨਂ ਅਗਹਨਂ ਕਤਂ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਆਲੋਕੋ ਕਤੋ, ਵਿਨਿਵੇਠਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ, ਤ੍ਵਂ ਗਣਿਵਰਪਵਰਮਾਸਜ੍ਜਾ''ਤਿ।

ਮਚ੍ਚੁਪਾਸਮੁਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਬੁਦ੍ਧਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਲਾਭੀ ਤਥਾਗਤੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਞ੍ਚਸਾਲਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧੋਤੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਸਾਲਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧੋਤੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਪਞ੍ਚਸਾਲਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧੋਤੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਲਾਭੀ ਤਥਾਗਤੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਮਹਨ੍ਤੋ ਦੁਨ੍ਨਿਬ੍ਬੇਠੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਲਾਭੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਸਾਲਞ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧੋਤੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤੋ ਗਣਨਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਕਪ੍ਪੇ [ਗਣਨਪਥਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਕਪ੍ਪੇ (ਸੀ॰)] ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਕੁਸਲਂ ਕਿਨ੍ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਅਧੁਨੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਮਾਰੇਨ ਪਾਪਿਮਤਾ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਬਲਵੇਗਂ [ਤਂ ਕੁਸਲਬਲਵੇਗਵਿਪ੍ਫਾਰਂ (ਸੀ॰)] ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਿਹਿਤਂ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਉਪਵਾਦੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਕੁਸਲਤੋਪਿ ਅਕੁਸਲਂ ਬਲਵਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਬਲਤੋਪਿ ਮਾਰਬਲਂ ਬਲਵਤਰਂ ਹੋਤੀਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਤੋਪਿ ਅਗ੍ਗਂ ਭਾਰਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਗੁਣਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਤੋਪਿ ਪਾਪਿਯਂ ਬਲਵਤਰਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਕੁਸਲਤੋਪਿ ਅਕੁਸਲਂ ਬਲਵਤਰਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਬਲਤੋਪਿ ਮਾਰਬਲਂ ਬਲਵਤਰਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਮਧੁਂ ਵਾ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਉਪਾਯਨਂ ਅਭਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਤਮੇਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਅਕਾਲੋ, ਭੋ, ਅਯਂ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭੋ, ਤਵ ਉਪਾਯਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਘਸੀਘਂ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤ, ਪੁਰੇ ਤਵ ਰਾਜਾ ਦਣ੍ਡਂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ [ਮਾ ਤੇ ਰਾਜਾ ਦਣ੍ਡਂ ਪਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ (ਸੀ॰)]। ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਭਯਾ ਤਸਿਤੋ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਤਂ ਉਪਾਯਨਂ ਆਦਾਯ ਸੀਘਸੀਘਂ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਤਾਵਤਕੇਨ ਉਪਾਯਨਵਿਕਲਮਤ੍ਤਕੇਨ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ , ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਯਨਂ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਸ੍ਸਾਪਕਤੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦ੍ਵਾਰਪਾਲੋ ਉਪਾਯਨਂ ਨਿਵਾਰੇਸਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਸਤਸਹਸ੍ਸਗੁਣਮ੍ਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯਨਂ ਉਪੇਤੀ''ਤਿ । ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਪਕਤੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਪਨ ਅਨੇਕਾਨਿ ਦੇਵਤਾਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਮਤਂ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਗਤਾਨਿ 'ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੇ ਓਜਂ ਓਦਹਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨਾਨਿ ਪਞ੍ਜਲਿਕਾਨਿ ਠਿਤਾਨੀ''ਤਿ।

''ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਲਭਾ ਭਗਵਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਯਾਚਿਤੋਵ ਭਗਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸੋ ਤਾਵਤਕੇਨ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਯੰ ਸੋ ਭਗਵਤੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਮਕਾਸਿ। ਏਤ੍ਥ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਙ੍ਖਾ ਨ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਮਤਿਜਾਤੋਹੰ ਤਤ੍ਥ ਸੰਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ। ਨ ਮੇ ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਯੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲਵਰਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਰਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਅਸਮਸਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮਸ੍ਸ ਛਵਕੰ ਲਾਮਕੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਪਾਪੰ ਅਨਰਿਯੰ ਵਿਪਨ੍ਨੰ ਮਾਰੋ ਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯਮਕਾਸੀ''ਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਾ ਅਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪਕ੍ਖਟਨ੍ਤਰਾਯੋ ਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਰਾਯੋ? ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੰ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ 'ਕਿੰ ਪਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੇਨਾ'ਤਿ, ਅਯੰ ਅਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਾਮ।

''ਕਤਮੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਨ੍ਤਰਾਯੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਉਪਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਭੋਜਨੰ ਪਟਿਯਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਾਮ।

''ਕਤਮੋ ਉਪਕ੍ਖਟਨ੍ਤਰਾਯੋ? ਇਧ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਕ੍ਖਟੰ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਉਪਕ੍ਖਟਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਾਮ।

''ਕਤਮੋ ਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤਰਾਯੋ? ਇਧ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਭੋਗੰ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਾਮ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾ।

''ਯੰ ਪਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ, ਤੰ ਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਭੋਗੰ ਨ ਉਪਕ੍ਖਟੰ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤੰ, ਅਨਾਗਤੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਨੇਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਯੇ ਤੇ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਭੋਜਨੰ ਨ ਲਭਿੰਸੁ, ਨਾਹੰ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ, ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤੰ ਉਪਕ੍ਖਟੰ ਪਰਿਭੋਗੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਇਸ੍ਸਾਯ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤੰ ਉਪਕ੍ਖਟੰ ਪਰਿਭੋਗੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਫਲੇਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਵਰਣੀਯਾ ਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਲਾਭੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤੋ ਉਪਕ੍ਖਟੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਾਤੁੰ; ਸਰੀਰਾਨੁਗਤਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਾਤੁੰ; ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਰਤਨੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਾਤੁੰ; ਜੀਵਿਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਾਤੁੰ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਵਰਣੀਯਾ ਗੁਣਾ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਏਕਰਸਾ ਅਰੋਗਾ ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਅਪਰੂਪਕ੍ਕਮਾ ਅਫੁਸਾਨਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿ। ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਦੇਸੇ ਵਿਸਮੇ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਚੋਰਾ ਪਨ੍ਥੰ ਦੂਸੇਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਰਾਜਾ ਤੇ ਚੋਰੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ਚੋਰਾ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਰਸੁਨਾ ਫਾਲਾਪੇਯ੍ਯ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਸਪਤਿਕਾ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਪੁਰਿਸੰ ਸੇਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ

ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਪੁਰਿਸਂ ਸੇਵਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਸੋਤ੍ਥਿਂ ਲਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਨੇਯ੍ਯਾਪਿ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਮਿਕੋ ਵਧੇਯ੍ਯਾਪਿ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾਪਿ ਦਾਸਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਪਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਂ ਉਪਕ੍ਖਟਂ ਪਰਿਭੋਗਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਫਲੇਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਚੋਰਿਕਾਯ ਕਤਂ ਮਾਰੇਨ ਪਾਪਿਮਤਾ, ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਪਞ੍ਚਸਾਲਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ। ਸਚੇ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਂ ਉਪਕ੍ਖਟਂ ਪਰਿਭੋਗਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮੁਦ੍ਧਾ ਵਾਸ੍ਸ ਫਲੇਯ੍ਯ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ, ਕਾਯੋ ਵਾਸ੍ਸ ਭੁਸਮੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਅਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਯੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਬਲਵਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਗਵਤਾ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਭਣਿਤਂ 'ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਲਵਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਲਵਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਦੁਰੁਤ੍ਤਰੋ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਯੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਬਲਵਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਮਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ? ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨੋਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ। ਯਾਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਅਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਹਰਣਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ ਵਾ, ''ਮਮੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਵਾ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਭਾਵਗੁਣਂ ਪਰਿਦੀਪਯਮਾਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਏਵਂ ਭਣਿਤਂ ''ਸੋ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਹਂ ਏਤਰਹਿ ਅਨੇਕਸਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਮਮੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਵਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਨੇਕਸਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਾਮੀਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਸੋ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਹਂ ਏਤਰਹਿ ਅਨੇਕਸਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ 'ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਵਾ, 'ਮਮੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ ਵਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨ ਏਵੰ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਮਮੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ ਵਾ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਭਾਵਗੁਣੰ ਪਰਿਦੀਪਯਮਾਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਸੋ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਹੰ ਏਤਰਹਿ ਅਨੇਕਸਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪਰਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਹੇ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਾਵਸੇਸੋ, ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਰਵਸੇਸੋ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਸਾਯ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ, ਪਰਿਸਾ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗਾਮਿਕਾ । ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਸਾ ‘ਅਹ’ਨ੍ਤਿ ‘ਮਮਾ’ਤਿ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਏਸੋ, ਵਿਗਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪੇਮੰ, ਵਿਗਤੋ ਸਿਨੇਹੋ, ‘ਮਯ੍ਹ’ਨ੍ਤਿਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਪਾਦਾਯ ਪਨ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਭੂਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯੰ, ਪਥਵਿਟ੍ਠਾ ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ‘ਮਯ੍ਹੇਤੇ’ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯੰ, ਤਥਾਗਤਟ੍ਠਾ [ਤਥਾਗਤਪਤਿਟ੍ਠਾ ਏਵ (ਸੀ॰)] ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ‘ਮਯ੍ਹੇਤੇ’ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਪਸੁਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਦੇਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿੰ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ। ਵੁਟ੍ਠੂਪਜੀਵਿਨੋ ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਨ ਚ ਮਹਾਮੇਘਸ੍ਸ ‘ਮਯ੍ਹੇਤੇ’ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਜਨੇਤਿ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ, ਸਤ੍ਥੂਪਜੀਵਿਨੋ ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਨ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ‘ਮਯ੍ਹੇਤੇ’ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ ਬਹੁਵਿਧੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੋ, ਗਣ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਗਹਨੰ ਅਗਹਨੰ ਕਤੰ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਆਲੋਕੋ ਕਤੋ, ਭਗ੍ਗਾ ਪਰਵਾਦਾ, ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਹਰਣਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸਪਞ੍ਹੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਤਥਾਗਤੋ ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ’ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਭਣਥ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੰ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨੀ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੰ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੰ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਤਥਾਗਤੋ ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਨ੍ਨਿਵੇਠਿਯੋ, ਗਣ੍ਠਿਤੋਪਿ ਗਣ੍ਠਿਤਰੋ, ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਜਨੋ ਆਵਟੋ ਨਿਵੁਤੋ ਓਵੁਤੋ ਪਿਹਿਤੋ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ, ਏਤ੍ਥ ਤਵ ਞਾਣਬਲੰ ਦਸ੍ਸੇਹਿ ਪਰਵਾਦੇਸੂ’’ਤਿ।

‘‘ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਚ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੰ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਭੇਦਕਸ੍ਸ ਬਲੇਨ, ਭੇਦਕੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਭੇਜ੍ਜੰ ਨਾਮ। ਭੇਦਕੇ ਸਤਿ ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਵਾਪਿ ਨਾਨਾਦਾਰੁਸਙ੍ਘਟਿਤਾ ਊਮਿਵੇਗਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋਪਿ ਮਧੁਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲੋ ਅਨਿਲਬਲਵੇਗਾਭਿਹਤੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਮਨ੍ਤੰ [ਜਾਤਰੂਪਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰)] ਲੋਹੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ, ਨੇਸਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਨੇਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਛਨ੍ਦੋ ‘ਤਥਾਗਤੋ ਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ’ਤਿ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ’ਤਿ। ਕਤਮੰ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ? ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਤੇਨ ਅਦਾਨੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਿਯਵਚਨੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਚਰਿਯਾਯ ਵਾ ਅਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਸਾ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ’ਤਿ। ਤਯਾਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਤਬ੍ਬੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤੰ, ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਾਰਣੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ ਭਿਨ੍ਨਾ’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਨੋ ਚੇਤੰ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਨੋਪਿ ਸੁਯ੍ਯਤਿ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

ਅਭੇਜ੍ਜਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਹਾ।

੩. ਪਣਾਮਿਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੇਟ੍ਠਧਮ੍ਮਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚਾ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ 'ਉਪਾਸਕੋ ਗਿਹੀ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਉਪਾਸਕੋ ਗਿਹੀ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ 'ਉਪਾਸਕੋ ਗਿਹੀ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤਿ', ਤੇਨ ਹਿ 'ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚਾ'ਤਿ, 'ਉਪਾਸਕੋ ਚ ਗਿਹੀ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਪਿਹਿਤਾਪਾਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤਿ'। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ?

''ਵੀਸਤਿ ਖੋ ਪਨਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਮਣਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਣੋ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਸਮਾਨਨਪੂਜਨਾਰਹੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇ ਵੀਸਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਮਣਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ? ਸੇਟ੍ਠੋ [ਸੇਟ੍ਠਭੂਮਿਸਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਸੇਟ੍ਠੋ ਯਮੋ (ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਾਰਾਮੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਨਿਯਮੋ, ਚਾਰੋ ਵਿਹਾਰੋ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਖਨ੍ਤਿ ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਏਕਤ੍ਤਚਰਿਯਾ ਏਕਤ੍ਤਾਭਿਰਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਵੀਰਿਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨਂ [ਸਿਕ੍ਖਾਪਧਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਸੁਕ੍ਕਾਵਦਾਨਂ (ਕ॰)] ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਸੀਲਾਦਿਅਭਿਰਤਿ ਨਿਰਾਲਯਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਾਰਿਪੂਰਿਤਾ, ਕਾਸਾਵਧਾਰਣਂ , ਭਣ੍ਡੁਭਾਵੋ । ਇਮੇ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਸਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਮਣਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ। ਏਤੇ ਗੁਣੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੂਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਂ ਅਰਹਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੇਟ੍ਠਂ ਭੂਮਨ੍ਤਰਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਾਸਨ੍ਨਗਤੋਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਸੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਉਪਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਸੋ ਸਮਯੋ'ਤਿ [ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (?)] ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਅਗ੍ਗਪਰਿਸਂ ਸੋ ਉਪਗਤੋ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਉਪਗਤੋ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਲਭਤਿ ਸੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਂ ਸੋਤੁਂ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਲਭਾਮਿ ਸੋਤੁ'ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਸੋ ਅਞ੍ਞੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਲਭਾਮਿ ਕਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਮਤ੍ਤਕਾਰੀ, ਨਾਹਂ ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਾਮੀ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਉਪਗਤੋ ਸੋ ਸਮਣਲਿਙ੍ਗਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਠਿਤੋ, ਤੇਨਾਹਂ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਦੂਰਮਪਗਤੋ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

'''ਪਰੂਲ੍ਹਕਚ੍ਛਲੋਮੋ ਸੋ ਅਨਞ੍ਜਿਤਅਮਣ੍ਡਿਤੋ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤਸੀਲਗਨ੍ਧੋ, ਅਹਂ ਪਨ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਭਿਰਤੋ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

''ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਯੇ ਤੇ ਵੀਸਤਿ ਸਮਣਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਯੇਵ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਸੋ ਮੇ ਆਗਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਪੁਰੋਹਿਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਿਜ੍ਜਂ ਅਧੀਯਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਧਮ੍ਮਂ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਆਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤਿ 'ਸਿਕ੍ਖਾਪਕੋ ਮੇ ਅਯ'ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕੋ ਵਂਸਧਰੋ'ਤਿ ਅਰਹਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

''ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਿਨਾਪੇਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਜਾਨਾਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭੂਮਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤਂ ਅਸਮਵਿਪੁਲਭਾਵਂ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਸਕੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਦ੍ਵੇਵ ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯਜ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਵਾ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯਜ। ਅਚਲਾ ਹਿ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਮਹਤੀ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਾ, ਯਦਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਭੂਮੀ''ਤਿ। ''ਞਾਣਗਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਬਲਵਤਾ ਅਤਿਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ਤਯਾ, ਨ ਯਿਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਞ੍ਞੋ ਏਵਂ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤੁਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਤਾ''ਤਿ।

ਸੇਟ੍ਠਧਮ੍ਮਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਹਿਤਫਰਣਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਤਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤਮੁਪਦਹਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਥ **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੇ** ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ 'ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤ'ਨ੍ਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੇਨ ਤਥਾਗਤੇਨ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਹਿਤਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਹਿਤਮੁਪਦਹਿਤਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਤਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤਮੁਪਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੇ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੇ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ

ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਤਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤਮੁਪਦਹਤੀਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਤਥਾਗਤੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਤਮਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤਮੁਪਦਹਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੇ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਤੇਨ, ਤੇਸਂ ਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤੇਨਾ''ਤਿ।

''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇਸਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ, ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇਸਂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਕਤੇਨ ਤੇਸਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤਂ, ਤਥਾਗਤੋ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਕਾਰੋ ਤੇਸਂ ਨਾਸਨਾਯ, ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਹਿ ਵਮ੍ਮਿਕਂ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਪਂਸੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਮ੍ਮਿਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਂਸੁਂ ਹਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਪਂਸੁਹਰਣੇਨ ਵਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸੁਸਿਰਂ ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਮਰੇਯ੍ਯ, ਨਨੁ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਤੇਨ ਮਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਆਮ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਕਾਰੋ ਤੇਸਂ ਨਾਸਨਾਯਾ''ਤਿ।

''ਤਥਾਗਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਯਮਾਨੋ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੀਯਮਾਨੇ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਪਤਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਂ ਵਾ ਜਮ੍ਬੁਂ ਵਾ ਮਧੁਕਂ ਵਾ ਚਾਲਯਮਾਨਸ੍ਸ ਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਫਲਾਨਿ ਸਾਰਾਨਿ ਦਲ਼੍ਹਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਚ੍ਚੁਤਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਫਲਾਨਿ ਪੂਤਿਵਣ੍ਟਮੂਲਾਨਿ ਦੁਬ੍ਬਲਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਯਮਾਨੋ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੀਯਮਾਨੇ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਪਤਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਧਞ੍ਞਂ ਰੋਪੇਤੁਕਾਮੋ ਖੇਤ੍ਤਂ ਕਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਿਣਾਨਿ ਮਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਮਾਨਸੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਨ੍ਤੋ [ਬੋਧੇਤੁਂ (ਸੀ॰)] ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੀਯਮਾਨੇ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਤਿਣਾਨਿ ਵਿਯ ਮਰਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਸਹੇਤੁ ਯਨ੍ਤੇਨ ਉਚ੍ਛੁਂ ਪੀਲ਼ਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਚ੍ਛੁਂ ਪੀਲ਼ਯਮਾਨਾਨਂ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਯਨ੍ਤਮੁਖਗਤਾ ਕਿਮਯੋ, ਤੇ ਪੀਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਮਾਨਸੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਯਨ੍ਤਮਭਿਪੀਲ਼ਯਤਿ [ਧਮ੍ਮਯਨ੍ਤਮਤਿਪੀਲ਼ਯਤਿ (ਕ॰)], ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਕਿਮੀ ਵਿਯ ਮਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਤਿਤਾ''ਤਿ? ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਚ੍ਛਕੋ ਰੁਕ੍ਖਂ ਤਚ੍ਛਨ੍ਤੋ [ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰] ਉਜੁਕਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਜ੍ਜਨੀਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤਚ੍ਛਕੋ ਰੁਕ੍ਖਂ ਉਜੁਕਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਿਸਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ [ਅਬੋਧਨੀਯੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਤੁਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਕਤੇਨ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਪਤਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਦਲੀ ਵੇਲ਼ੁ ਅਸ੍ਸਤਰੀ ਅਤ੍ਤਜੇਨ [ਅਤ੍ਤਜੇਨ ਫਲੇਨ (ਸੀ॰)] ਹਞ੍ਞਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਕਤੇਨ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਤਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚੋਰਾ ਅਤ੍ਤਕਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਟਨਂ ਸੂਲਾਰੋਪਨਂ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਕਤੇਨ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਤਨ੍ਤਿ [ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਪਤਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਯੇਸਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਤਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਕਤੇਨ, ਨ ਪਰੇਸਂ ਕਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯੇਵ ਕਤੇਨ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਅਮਤਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਤੇ ਤਂ ਅਮਤਂ ਅਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰੋਗਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਸਬ੍ਬੀਤਿਤੋ [ਸਬ੍ਬੀਤਿਯਾ (ਸੀ॰)] ਪਰਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦੁਰੁਪਚਾਰੇਨ ਤਂ ਅਸਿਤ੍ਵਾ ਮਰਣਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮਤਦਾਯਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਮਤਂ ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਮਤੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਮਤੇਨ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਤਨ੍ਤਿ। ਭੋਜਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਮੇਕਚ੍ਚੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਦਾਯਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਮਤਂ ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਮਤੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਮਤੇਨ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਹਿਤਫਰਣਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਨਿਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ –

‘‘‘ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ [ਧ॰ ਪ॰ ੩੬੧], ਸਾਧੁ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵਰੋ।
ਮਨਸਾ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੂ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਸੀਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੂ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੂ’ਤਿ, ਸੇਲਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਯਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੋ ਯੇਵ ਤਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਦ੍ਦਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂ ਪਰਿਸਗਤੋ ਏਕੋ ਯੇਵ ਤਂ ਗੁਯ੍ਹਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਨ੍ਤਾ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਙ੍ਘ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਉਪਦਿਸ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਕਿਣ੍ਣੋ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਸਾ ਪਸ੍ਸਤੇਤਂ ਵੇਦਨਂ, ਯਾਯ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਯੇਵ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਵੇਦਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੋ ਯੇਵ ਤਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵ◌ਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸਂ ਭੂਤੋ ਆਵ◌ਿਸੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਸਾ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਂ ਭੂਤਾਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਯੇਵ ਆਤੁਰੋ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੋ ਯੇਵ ਤਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਕਤਂ, ਯਂ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਅਦਸ੍ਸਨੀਯਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵ◌ਾ ਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ , ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਨ ਛਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਛਾਯਾਯਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਦਿਟ੍ਠਂ ਯੇਵ ਹੋਤਿ ਗੁਯ੍ਹਂ, ਯਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਤੋ’’ਤਿ। ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਞ੍ਚਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਰੋਤਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਤੁਂ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਿਰਿਯਂ ਹਾਪੇਯ੍ਯ, ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਬੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਯੋਗੇਨ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਯੋਗੇਨ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ ਬੋਧੇਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਆਤੁਰੋ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਆਤੁਰਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਵਮਨੀਯਂ ਵਮੇਤਿ, ਵ◌ਿਰੇਚਨੀਯਂ ਵ◌ਿਰੇਚੇਤਿ, ਅਨੁਲੇਪਨੀਯਂ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪੇਤਿ, ਅਨੁਵ◌ਾਸਨੀਯਂ ਅਨੁਵ◌ਾਸੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਯੋਗੇਨ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਯੋਗੇਨ ਬੋਧੇਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵ◌ਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਮੂਲ੍ਹਗਬ੍ਭਾ ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਤੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਗੁਯ੍ਹਂ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਛਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਨਾਮ ਓਕਾਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਭਗਵਤੋ ਹਦਯਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਬੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵ◌ਾ ਯੋਗੇਨ ਹਦਯਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਯੋਗਞ੍ਞੂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ।

‘‘ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਂ ਦੇਵਭਵਨਂ ਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਯੋ ਦਸ੍ਸੇਸਿ ‘ਇਮਿਨਾਯਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਸੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਨਹੇਤੁ ਕਕੁਟਪਾਦਿਨਿਯੋ ਅਚ੍ਛਰਾਯੋ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਯੋਗਞ੍ਞੂ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕਸ੍ਸ ਭਾਤਰਾ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਦੁਮ੍ਮਨਸ੍ਸ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਸੁਖੁਮਂ ਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਂ ਅਦਾਸਿ ‘ਇਮਿਨਾਯਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ , ਸੋ ਚ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਵਸੀਭਾਵ◌ਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਯੋਗਞ੍ਞੂ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮੋਘਰਾਜਸ੍ਸ ਯਾਵ ਤਤਿਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ ‘ਏਵਮਿਮਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਨੋ ਉਪਸਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਾਨੂਪਸਮਾ ਅਭਿਸਮਯੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਨੋ ਉਪਸਮਿ, ਮਾਨੂਪਸਮਾ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵਸੀਭਾਵ◌ਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਯੋਗਞ੍ਞੂ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ ਬਹੁਵ◌ਿਧੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ, ਗਹਨਂ ਅਗਹਨਂ ਕਤਂ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਆਲੋਕੋ ਕਤੋ, ਗਣ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਭਗ੍ਗਾ ਪਰਵ◌ਾਦਾ, ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਤਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ, ਨਿਪ੍ਪਟਿਭਾਨਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤ੍ਵ◌ਂ ਗਣਿਵਰਪਵਰਮਾਸਜ੍ਜਾ’’ਤਿ।

ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਨਿਦਸ੍ਸਨਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਫਰੁਸਵ◌ਾਚਾਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵ਼ਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਆਵ਼ੁਸੋ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵ਼ਾਚਾਹਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵ਼ਾਦੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਿ, ਤੇਨ ਚ ਸੋ ਥੇਰੋ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵ਼ਾਦੇਨ ਮਙ੍ਕੁਚਿਤ੍ਤਵ਼ਸੇਨ ਰੁਨ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਵ਼ਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਵ਼ਿਜ੍ਝਿਤੁਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵ਼ਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵ਼ਾਦੇਨ ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵ਼ਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਭਗਵ਼ਤਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵ਼ਾਦੇਨ ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵ਼ਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵ਼ਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵ਼ਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵ਼ਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਆਵ਼ੁਸੋ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਚ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵ਼ਤਾ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵ਼ਾਦੇਨ ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਅਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਸਾਰਮ੍ਭੇਨ ਯਾਥਾਵ਼ਲਕ੍ਖਣੇਨ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਯਾਥਾਵ਼ਲਕ੍ਖਣਂ, ਯਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵ਼ੇ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਤ੍ਤਨਂ ਮੋਘਂ ਅਞ੍ਞਂ ਕਯਿਰਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਭਵ਼ਤਿ, ਤੇਨ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ 'ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ'ਤਿ। ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵ਼ਤਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਾਵ਼ਵ਼ਚਨੇਨ ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਨੋ ਅਭੂਤਵ਼ਾਦੇਨਾ''ਤਿ।

''ਸਭਾਵ਼ਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋ ਭਣਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਯਂ ਕਹਾਪਣਂ ਦਣ੍ਡਂ ਧਾਰੇਮ, ਅਪਰਾਧੋ ਯੇਵ਼ ਸੋ ਵ਼ਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵ਼ਿਸੁਂ ਵ਼ੋਹਾਰਂ ਆਚਰਨ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸਤੀ''ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਤਯਾ ਖਲਿਤਸ੍ਸ ਅਭਿਵ਼ਾਦਨਂ ਵ਼ਾ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵ਼ਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵ਼ਾ ਉਪਾਯਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਵ਼ਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਖਲਿਤੋ, ਸੋ ਪਰਿਭਾਸਨਾਰਹੋ ਹੋਤਿ ਤਜ੍ਜਨਾਰਹੋ, ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਹਨਨ੍ਤਿਪਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿਪਿ ਘਾਤੇਨ੍ਤਿਪਿ ਝਾਪੇਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ [ਜਾਪੇਨ੍ਤਿਪੀਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵ਼ਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਯੇਵ਼ ਕਤਾ, ਨੋ ਅਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ।

''ਕਿਰਿਯਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੁਰੁਮਾਨੇਨ ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵ਼ਿਕੇਨ, ਸਵ਼ਨੇਨਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਦੇਵ਼ਕੋ ਲੋਕੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਹਿਰਿਯਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਤ੍ਤੁਰਿਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨੇਨਾ''ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਕੋ ਅਭਿਸਨ੍ਨੇ ਕਾਯੇ ਕੁਪਿਤੇ ਦੋਸੇ ਸਿਨੇਹਨੀਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਦੇਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਲੇਖਨੀਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵ਼ੂਪਸਮਾਯ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਦੇਤਿ, ਫਰੁਸਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਸਤ੍ਤੇ ਸਿਨੇਹਯਤਿ, ਮੁਦੁਕੇ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਣ੍ਹਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਨੇਹਨੀਯਂ ਸਿਨੇਹਯਤਿ, ਮੁਦੁਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਰੁਸਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਅਤ੍ਥਵ਼ਤੀ ਹੋਤਿ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਤੁਵ਼ਚਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵ਼ਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤਂ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਰੁਸਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਅਤ੍ਥਵ਼ਤੀ ਹੋਤਿ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤਾ। ਫਰੁਸਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾ [ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ (ਸੀ॰)] ਹੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਂ ਪੀਤਂ ਵ਼ਿਰਸਮ੍ਪਿ ਅਗਦਂ ਖਾਯਿਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਹਨਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਰੁਸਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਅਤ੍ਥਵ਼ਤੀ ਕਰੁਣਾਸਹਗਤਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਨ੍ਤੋਪਿ ਤੂਲਪੁਞ੍ਜੋ [ਤੂਲਪਿਚੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵ਼ਾ ਰੁਜਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਰੁਸਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ਼ਾਚਾ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਸੁਵ਼ਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਬਹੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ, ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵ਼ਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਫਰੁਸਵ਼ਾਚਾਭਾਵ਼ਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਰੁਕ੍ਖਅਚੇਤਨਾਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ –

‘‘‘ਅਚੇਤਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਸ੍ਸੁਣਨ੍ਤਂ, ਜਾਨੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤਮਿਮਂ ਪਲਾਸਂ।
ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਧੁਵਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਸੁਖਸੇਯ੍ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ’ਤਿ [ਜਾ॰ ੧.੪.੨੫]॥

ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ –

‘‘‘ਇਤਿ ਫਨ੍ਦਨਰੁਕ੍ਖੋਪਿ, ਤਾਵਦੇ ਅਜ੍ਝਭਾਸਥ।
ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜ ਸੁਣੋਹਿ ਮੇ’ਤਿ [ਜਾ॰ ੧.੧੩.੨੦]॥

‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਫਨ੍ਦਨੇਨ ਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ ਸਹ ਸਲ੍ਲਪਿਤਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਫਨ੍ਦਨੇਨ ਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋ’ਤਿ, ਫਨ੍ਦਨੇਨ ਚ ਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਵਚਨਂ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਭਣਿਤਂ। ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਚੇਤਨਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਾਪੋ ਨਾਮ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਰੁਕ੍ਖੋਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤੀਤਿ ਚੇਸਾ ਲੋਕਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਟਂ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਿਤਂ ਧਞ੍ਞਸਕਟਨ੍ਤਿ ਜਨੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਤਂ ਧਞ੍ਞਮਯਂ ਸਕਟਂ, ਰੁਕ੍ਖਮਯਂ ਸਕਟਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਕਟੇ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਆਕਿਰਿਤਤ੍ਤਾ ਧਞ੍ਞਸਕਟਨ੍ਤਿ ਜਨੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਯਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਯੇਵ ਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਰੁਕ੍ਖੋਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤੀਤਿ ਚੇਸਾ ਲੋਕਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਧਿਂ ਮਨ੍ਥਯਮਾਨੋ ਤਕ੍ਕਂ ਮਨ੍ਥੇਮੀਤਿ ਵੋਹਰਤਿ, ਨ ਤਂ ਤਕ੍ਕਂ, ਯਂ ਸੋ ਮਨ੍ਥੇਤਿ, ਦਧਿਂ ਯੇਵ ਸੋ ਮਨ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਤਕ੍ਕਂ ਮਨ੍ਥੇਮੀਤਿ ਵੋਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋ । ਯਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਰੁਕ੍ਖੋਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤੀਤਿ ਚੇਸਾ ਲੋਕਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਸਾਧੇਤੁਕਾਮੋ ਸਨ੍ਤਂ ਸਾਧੇਮੀਤਿ ਵੋਹਰਤਿ , ਅਸਿਦ੍ਧਂ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਸਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਚੇਤਨੋ। ਯਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਰੁਕ੍ਖੋਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਲ੍ਲਪਤੀਤਿ ਚੇਸਾ ਲੋਕਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਯਾਯ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਜਨੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਤਾਯੇਵ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਰੁਕ੍ਖਅਚੇਤਨਾਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਮਹਪ੍ਫਲਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ਥੇਰੇਹਿ –

‘‘‘ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਕਮ੍ਮਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਆਬਾਧਂ ਸਮ੍ਫੁਸੀ ਧੀਰੋ, ਪਬਾਲ੍ਹਂ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕ’ਨ੍ਤਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੦]॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਯਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ, ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚਾ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤੋ ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਸ੍ਸ [ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਖਰੋ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪਬਾਲ੍ਹਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਾ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚਾ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਦ੍ਵੇਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚ, ਤੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਸ੍ਸ [ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਖਰੋ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪਬਾਲ੍ਹਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਵਿਸਗਤਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲੋ, ਰੋਗੁਪ੍ਪਾਦਕਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲੋ , ਆਯੁਵਿਨਾਸਕਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲੋ, ਭਗਵਤੋ ਜੀਵਿਤਹਰਣਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲੋ? ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਪਰਵਾਦਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯ, ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਲੋਭਵਸੇਨ ਅਤਿਬਹੁਂ ਖਾਯਿਤੇਨ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ਥੇਰੇਹਿ –

‘‘‘ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਕਮ੍ਮਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਆਬਾਧਂ ਸਮ੍ਫੁਸੀ ਧੀਰੋ, ਪਬਾਲ੍ਹਂ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਭਗਵਤਾ ਚ ਭਣਿਤਂ ‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਯਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ [ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ (ਸੀ॰)], ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ, ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਾ ਚਾ’ਤਿ।

‘‘ਸੋ ਪਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਬਹੁਗੁਣੋ ਅਨੇਕਾਨਿਸਂਸੋ। ਦੇਵਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਟ੍ਠਾ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸਾ ‘ਅਯਂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ’ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਸੂਕਰਮਦ੍ਦਵੇ ਆਕਿਰਿਂਸੁ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਪਾਕਂ ਲਹੁਪਾਕਂ [ਬਹੁਪਾਕਂ (ਸੀ॰)] ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਬਹੁਰਸਂ ਜਟ੍ਠਰਗ੍ਗਿਤੇਜਸ੍ਸ ਹਿਤਂ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਕੋਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੇ ਸਰੀਰੇ ਖੀਣੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੋਗੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਕਤਿਯਾ ਜਲਮਾਨੋ ਅਗ੍ਗਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਉਪਾਦਾਨੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਜ੍ਜਲਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੇ ਸਰੀਰੇ ਖੀਣੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੋਗੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਤੋ ਪਕਤਿਯਾ ਸਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠੇ ਮਹਾਮੇਘੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਮਹੋਘੋ ਉਦਕਵਾਹਕੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੇ ਸਰੀਰੇ ਖੀਣੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੋਗੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਕਤਿਯਾ ਅਭਿਸਨ੍ਨਧਾਤੁ ਕੁਚ੍ਛਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਆਯਮੇਯ੍ਯ [ਆਮਯੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੇ ਸਰੀਰੇ ਖੀਣੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰੋਗੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿ, ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਦੋਸੋ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾ ਦੋਸਂ ਆਰੋਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਾ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਧਮ੍ਮਾਨੁਮਜ੍ਜਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਾ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਾ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਵਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਲੋਮਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾ ਸਮਸਮਫਲਾ ਸਮਵਿਪਾਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾ ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਾ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਲੋਮਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ। ਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇ ਅਸਦਿਸਂ ਪਰਮਦਾਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਹਿ ਅਗਣਿਤਂ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ। ਯਾਵ ਮਹਨ੍ਤਾ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਞ੍ਚ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਮਹਪ੍ਫਲਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਨਪਞ੍ਹੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ‘ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ –

‘‘‘ਪੂਜੇਥ ਨਂ ਪੂਜਨਿਯਸ੍ਸ ਧਾਤੁਂ।
ਏਵਂ ਕਰਾ ਸਗ੍ਗਮਿਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ॥

‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਪੂਜੇਥ ਨਂ ਪੂਜਨਿਯਸ੍ਸ ਧਾਤੁਂ, ਏਵਂ ਕਰਾ ਸਗ੍ਗਮਿਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਪੂਜੇਥ ਨਂ ਪੂਜਨਿਯਸ੍ਸ ਧਾਤੁਂ, ਏਵਂ ਕਰਾ ਸਗ੍ਗਮਿਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ’ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ ‘ਪੂਜੇਥ ਨਂ ਪੂਜਨਿਯਸ੍ਸ ਧਾਤੁਂ, ਏਵਂ ਕਰਾ ਸਗ੍ਗਮਿਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ’ਤਿ। ਅਕਮ੍ਮਂ ਹੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪੂਜਾ, ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਾਰਗ੍ਗਾਹੋ, ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਂ, ਸਦਤ੍ਥਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨਾ, ਏਤਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪੂਜਾ ਕਰਣੀਯਾ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥਧਨੁਥਰੁਲੇਖਮੁਦ੍ਦਾਸਿਕ੍ਖਾਖਗ੍ਗਮਨ੍ਤਸੁਤਿ-ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੁਦ੍ਧਯੁਜ੍ਝਾਪਨਕਿਰਿਯਾ ਕਰਣੀਯਾ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪੁਥੁਵੇਸ੍ਸਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਕਸਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਗੋਰਕ੍ਖਾ ਕਰਣੀਯਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ,

ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਮ੍ਮਂ ਹੇਤਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪੂਜਾ, ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਾਰਗ੍ਗਾਹੋ, ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਂ, ਸਦਤ੍ਥਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨਾ, ਏਤਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪੂਜਾ ਕਰਣੀਯਾ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਾਣਵਕਾਨਂ ਇਰੁਵੇਦਂ ਯਜੁਵੇਦਂ ਸਾਮਵੇਦਂ ਅਥਬ੍ਬਣਵੇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਇਤਿਹਾਸਂ ਪੁਰਾਣਂ ਨਿਘਣ੍ਡੁ ਕੇਟੁਭਂ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਂ ਪਦਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਭਾਸਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਾਤਂ ਸੁਪਿਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਛਲਙ੍ਗਂ ਚਨ੍ਦਗ੍ਗਾਹਂ ਸੂਰਿਯਗ੍ਗਾਹਂ ਸੁਕ੍ਕਰਾਹੁਚਰਿਤਂ ਉਲੁਗ੍ਗਹਯੁਦ੍ਧਂ [ਓਲੁਗ੍ਗਹਯੁਦ੍ਧਂ (ਕ॰)] ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਸ੍ਸਰਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਾਪਾਤਂ ਭੂਮਿਕਮ੍ਮਂ [ਭੂਮਿਕਮ੍ਪਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਦਿਸਾਦਾਹਂ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਂ ਜੋਤਿਸਂ ਲੋਕਾਯਤਿਕਂ ਸਾਚਕ੍ਕਂ ਮਿਗਚਕ੍ਕਂ ਅਨ੍ਤਰਚਕ੍ਕਂ ਮਿਸ੍ਸਕੁਪ੍ਪਾਦਂ ਸਕੁਣਰੁਤਰਵਿਤਂ [ਸਕੁਣਰੁਤਂ (ਸੀ॰)] ਸਿਕ੍ਖਾ ਕਰਣੀਯਾ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪੁਥੁਵੇਸ੍ਸਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਕਸਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਗੋਰਕ੍ਖਾ ਕਰਣੀਯਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਮ੍ਮਂ ਹੇਤਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪੂਜਾ, ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਾਰਗ੍ਗਾਹੋ, ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਂ, ਸਦਤ੍ਥਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨਾ, ਏਤਂ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪੂਜਾ ਕਰਣੀਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ 'ਮਾ ਇਮੇ ਅਕਮ੍ਮੇ ਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁ, ਕਮ੍ਮੇ ਇਮੇ ਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੂ'ਤਿ ਆਹ 'ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪੂਜਾਯਾ'ਤਿ। ਯਦੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਯਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਂ ਯੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਨਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਪਾਦਸਕਲਿਕਾਹਤਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਭਗਵਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਅਚੇਤਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਿਨ੍ਨਂ ਉਨ੍ਨਮਤਿ, ਉਨ੍ਨਤਂ ਓਨਮਤੀ'ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਭਣਥ 'ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ'ਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਅਚੇਤਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਿਨ੍ਨਂ ਉਨ੍ਨਮਤਿ, ਉਨ੍ਨਤਂ ਓਨਮਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਭਗਵਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਅਚੇਤਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਿਨ੍ਨਂ ਉਨ੍ਨਮਤਿ ਉਨ੍ਨਤਂ ਓਨਮਤੀ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਸਚ੍ਚਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥੇਤਂ ਭਗਵਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਅਚੇਤਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਿਨ੍ਨਂ ਉਨ੍ਨਮਤਿ ਉਨ੍ਨਤਂ ਓਨਮਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਚ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ, ਨ ਚ ਪਨ ਸਾ ਸਕਲਿਕਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਪਤਿਤਾ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤਿਤਾ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੂਨਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਗਵਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਆਘਾਤੇਨ 'ਮਹਨ੍ਤਂ ਕੂਟਾਗਾਰਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪਾਸਾਣਂ ਭਗਵਤੋ ਉਪਰਿ ਪਾਤੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿ। ਅਥ ਦ੍ਵੇ ਸੇਲਾ ਪਥਵਿਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਾਸਾਣਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਅਥ ਨੇਸਂ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਾਸਾਣਤੋ ਪਪਟਿਕਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ''ਤਿ।

''ਯਥਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦ੍ਵੇ ਸੇਲਾ ਪਾਸਾਣਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਤਥੇਵ ਪਪਟਿਕਾਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ? ''ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਪਸਵਤਿ ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਪਾਣਿਨਾ ਗਹਿਤਂ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਪਸਵਤਿ ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਖੀਰਂ ਤਕ੍ਕਂ ਮਧੁਂ ਸਪ੍ਪਿ ਤੇਲਂ ਮਚ੍ਛਰਸਂ ਮਂਸਰਸਂ ਪਾਣਿਨਾ ਗਹਿਤਂ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਪਸਵਤਿ ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਉਪਗਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੇਲਾਨਂ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਾਸਾਣਤੋ ਪਪਟਿਕਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਅਣੁਰਜਸਮੰ ਪੁਲਿਨੰ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਗਹਿਤੰ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਪਸਵਤਿ ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੰ ਉਪਗਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸੇਲਾਨੰ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਾਸਾਣਤੋ ਪਪਟਿਕਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਬਲ਼ੋ ਮੁਖੇਨ ਗਹਿਤੋ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮੁਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਪਸਵਤਿ ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੰ ਉਪਗਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸੇਲਾਨੰ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਾਸਾਣਤੋ ਪਪਟਿਕਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੇਲੇਹਿ ਪਾਸਾਣੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੋ, ਅਥ ਪਪਟਿਕਾਯਪਿ ਅਪਚਿਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਯਥੇਵ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਦ੍ਵਾਦਸਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਚਿਤਿੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸ? ਰਤ੍ਤੋ ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਪਚਿਤਿੰ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਦੋਸਵਸੇਨ, ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਮੋਹਵਸੇਨ, ਉਨ੍ਨਤੋ ਮਾਨਵਸੇਨ, ਨਿਗ੍ਗੁਣੋ ਅਵਿਸੇਸਤਾਯ, ਅਤਿਥਦ੍ਧੋ ਅਨਿਸੇਧਨਤਾਯ, ਹੀਨੋ ਹੀਨਸਭਾਵਤਾਯ, ਵਚਨਕਰੋ ਅਨਿਸ੍ਸਰਤਾਯ, ਪਾਪੋ ਕਦਰਿਯਤਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਾਪਿਤੋ ਪਟਿਦੁਕ੍ਖਾਪਨਤਾਯ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤਤਾਯ, ਆਯੂਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥਸਾਧਨਤਾਯ [ਅਤ੍ਥਸਾਧਨੇਨ (ਸਜਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਅਪਚਿਤਿੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਪਚਿਤਿੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਚ ਪਨ ਪਪਟਿਕਾ ਪਾਸਾਣਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਮਾਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਅਣੁਰਜੋ ਅਨਿਲਬਲਸਮਾਹਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸੋ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਅਭਿਕਿਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾ ਪਪਟਿਕਾ ਪਾਸਾਣਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਮਾਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ। ਯਦਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾ ਪਪਟਿਕਾ ਪਾਸਾਣਤੋ ਵਿਸੁੰ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇ ਸੇਲਾ ਪਾਸਾਣਪਪਟਿਕੰ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁੰ। ਏਸਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਪਟਿਕਾ ਨ ਭੂਮਟ੍ਠਾ ਨ ਆਕਾਸਟ੍ਠਾ, ਪਾਸਾਣਸਮ੍ਪਹਾਰਵੇਗੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਮਾਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤਮਣ੍ਡਲਿਕਾਯ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸੰ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਸਾ ਪਪਟਿਕਾ ਪਾਸਾਣਸਮ੍ਪਹਾਰਵੇਗੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤਦਿਸਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਤਮਾਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ। ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਕਦਰਿਯਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਾਯ ਪਪਟਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਪਤਿਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਪਾਦਸਕਲਿਕਾਹਤਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਅਗ੍ਗਗ੍ਗਸਮਣਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ –

‘‘‘ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੰ, ਤੰ ਵੇ ਨਰੰ ਸਮਣੰ ਆਹੁ ਲੋਕੇ’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾ ਰਤਿਵਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਕਿਲੇਸਸ੍ਸੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੰ, ਤੰ ਵੇ ਨਰੰ ਸਮਣੰ ਆਹੁ ਲੋਕੇ’ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ ‘ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੰ, ਤੰ ਵੇ ਨਰੰ ਸਮਣੰ ਆਹੁ ਲੋਕੇ’ਤਿ। ਤਦਿਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਚਨੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਗੁਣਵਸੇਨ ਭਣਿਤੰ ‘ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੰ, ਤੰ ਵੇ ਨਰੰ ਸਮਣੰ ਆਹੁ ਲੋਕੇ’ਤਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਨਿਰਵਸੇਸਵਚਨੰ ‘ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਸਮਣੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਜਲਜਥਲਜਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਵਸ੍ਸਿਕੰ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਜਾਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਯੇਵ, ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਪਨ ਵਸ੍ਸਿਕੰ ਯੇਵ ਪੁਪ੍ਫੰ ਜਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਿਤੰ ਪਿਹਯਿਤੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਸਮਣੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਧਞ੍ਞਾਨੰ ਸਾਲਿ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਅਵਸੇਸਾ ਵਿਵਿਧਾ ਧਞ੍ਞਜਾਤਿਯੋ, ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਭੋਜਨਾਨਿ ਸਰੀਰਯਾਪਨਾਯ, ਸਾਲਿ ਯੇਵ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਸਮਣੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਗ੍ਗਗ੍ਗਸਮਣਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਵਣ੍ਣਭਣਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੁੰ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਆਨਨ੍ਦਿਤੋ ਸੁਮਨੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤੁਰਿੰ ਸਕਗੁਣੰ ਪਕਿਤ੍ਤੇਸਿ –

> ‘‘‘ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
> ਧਮ੍ਮੇਨ ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਮਿ, ਚਕ੍ਕੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯]॥

‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੁੰ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਆਨਨ੍ਦਿਤੋ ਸੁਮਨੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤੁਰਿੰ ਸਕਗੁਣੰ ਪਕਿਤ੍ਤੇਸੀਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਆਨਨ੍ਦਿਤੋ ਸੁਮਨੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤੁਰਿੰ ਸਕਗੁਣੰ ਪਕਿਤ੍ਤੇਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੁੰ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੁੰ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੇਲਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤੁਰਿੰ ਸਕਗੁਣੰ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤੰ –

> ‘‘‘ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
> ਧਮ੍ਮੇਨ ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਮਿ, ਚਕ੍ਕੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪਠਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਂ ਸਭਾਵਂ ਅਵਿਤਥਂ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦੀਪਯਮਾਨੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਮਮਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਸਕਗੁਣਂ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ‘ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ’ਤਿ ਤਂ ਨ ਲਾਭਹੇਤੁ, ਨ ਯਸਹੇਤੁ, ਨ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ, ਨ ਪਕ੍ਖਹੇਤੁ, ਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਮ੍ਯਤਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਹਿਤਵਸੇਨ ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਮਾਣਵਕਸਤਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਸਕਗੁਣਂ ਭਣਿਤਂ ‘ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਵਣ੍ਣਭਣਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਅਹਿਂਸਾਨਿਗ੍ਗਹਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਅਹਿਂਸਯਂ ਪਰਂ ਲੋਕੇ, ਪਿਯੋ ਹੋਹਿਸਿ ਮਾਮਕੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ ‘ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਪਗ੍ਗਹਾਰਹ’ਨ੍ਤਿ। ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦੋ ਪਾਦਚ੍ਛੇਦੋ ਵਧੋ ਬਨ੍ਧਨਂ ਕਾਰਣਾ ਮਾਰਣਂ ਸਨ੍ਤਤਿਵਿਕੋਪਨਂ, ਨ ਏਤਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤੋ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਹਿਂਸਯਂ ਪਰਂ ਲੋਕੇ, ਪਿਯੋ ਹੋਹਿਸਿ ਮਾਮਕੋ’’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘‘ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਪਗ੍ਗਹਾਰਹ’’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘‘ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਪਗ੍ਗਹਾਰਹ’’ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘‘ਅਹਿਂਸਯਂ ਪਰਂ ਲੋਕੇ, ਪਿਯੋ ਹੋਹਿਸਿ ਮਾਮਕੋ’’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਅਹਿਂਸਯਂ ਪਰਂ ਲੋਕੇ, ਪਿਯੋ ਹੋਹਿਸਿ ਮਾਮਕੋ’ਤਿ, ਭਣਿਤਞ੍ਚ ‘ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਪਗ੍ਗਹਾਰਹ’ਨ੍ਤਿ । ‘ਅਹਿਂਸਯਂ ਪਰਂ ਲੋਕੇ, ਪਿਯੋ ਹੋਹਿਸਿ ਮਾਮਕੋ’ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਮਤਂ ਏਤਂ, ਏਸਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ, ਏਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਹਿਂਸਾਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਭਾਵਵਚਨਂ ਏਤਂ। ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਹ ‘ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹਂ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇ ਪਗ੍ਗਹਾਰਹ’ਨ੍ਤਿ, ਭਾਸਾ ਏਸਾ, ਉਦ੍ਧਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਨਰਿਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਅਰਿਯੋ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਚੋਰੋ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਚੋਰੋ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ ਪਚ੍ਚਾਗਤੋਸਿ ਮਮ ਵਿਸਯਂ, ਯਮਹਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਗਤੋ। ਚੋਰੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਕਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ? ‘‘ਚੋਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਏਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਰਿਭਾਸਨੀਯੋ ਪਰਿਭਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਦਣ੍ਡਨੀਯੋ ਦਣ੍ਡੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਬਨ੍ਧਨੀਯੋ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਘਾਤਨੀਯੋ ਘਾਤੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ। ‘‘ਯਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਚੋਰਾਨਂ ਘਾਤਨਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਮਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਚੋਰੋ ਅਨੁਸਾਸਨੀਯੋ ਅਨੁਮਤੋ ਤਥਾਗਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਘਾਤੀਯਤਿ, ਨ ਸੋ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਘਾਤੀਯਤਿ, ਸਯਂਕਤੇਨ ਸੋ ਘਾਤੀਯਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਸਾਸੀਯਤਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਪੁਰਿਸਂ ਅਕਾਰਕਂ ਅਨਪਰਾਧਂ ਵੀਥਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਘਾਤਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਕਾਰਕਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਚੋਰੋ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਸਯਂਕਤੇਨ ਸੋ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਾਸਕੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੋਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਹਿੰਸਾਨਿਗ੍ਗਹਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਭਿਕ੍ਖੁਪਣਾਮਿਤਪਞ੍ਹੋ

੧੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ 'ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਵਿਗਤਖਿਲੋਹਮਸ੍ਮੀ'ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਥੇਰੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ ਸਪਰਿਸੇ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਕੁਪਿਤੋ ਪਰਿਸੰ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਉਦਾਹੁ ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਏਤੰ ਤਾਵ ਜਾਨਾਹਿ ਇਮੰ ਨਾਮਾਤਿ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੁਪਿਤੋ ਪਰਿਸੰ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਯਦਿ ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਪਣਾਮਿਤਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਵਿਗਤਖਿਲੋਹਮਸ੍ਮੀ'ਤਿ, ਪਣਾਮਿਤਾ ਚ ਥੇਰਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਸਪਰਿਸਾ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਕੋਪੇਨ, ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਮੂਲੇ ਵਾ ਖਾਣੁਕੇ ਵਾ ਪਾਸਾਣੇ ਵਾ ਕਠਲੇ ਵਾ ਵਿਸਮੇ ਵਾ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਕੁਪਿਤਾ ਤੰ ਪਾਤੇਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਕੋਪੋ ਵਾ ਪਸਾਦੋ ਵਾ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਮਹਾਪਥਵੀ, ਸਯਮੇਵ ਸੋ ਅਲਸੋ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਕੋਪੋ ਵਾ ਪਸਾਦੋ ਵਾ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਯੰ ਕਤੇਨੇਵ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧੇਨ ਪਣਾਮਿਤਾ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਨ ਮਤੇਨ ਕੁਣਪੇਨ ਸੰਵਸਤਿ, ਯੰ ਹੋਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਮਤੰ ਕੁਣਪੰ, ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਿਚ੍ਛੁਭਤਿ ਥਲੰ ਉਸ੍ਸਾਰੇਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਕੁਪਿਤੋ ਤੰ ਕੁਣਪੰ ਨਿਚ੍ਛੁਭਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕੋਪੋ ਵਾ ਪਸਾਦੋ ਵਾ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਕੋਪੋ ਵਾ ਪਸਾਦੋ ਵਾ, ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਯੰ ਕਤੇਨੇਵ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧੇਨ ਪਣਾਮਿਤਾ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਖਲਿਤੋ ਪਤੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰੇ ਖਲਿਤੋ ਪਣਾਮੀਯਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਮਤੰ ਕੁਣਪੰ ਨਿਚ੍ਛੁਭੀਯਤਿ , ਏਵੰ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰੇ ਖਲਿਤੋ ਪਣਾਮੀਯਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਹਿਤਕਾਮੋ ਸੁਖਕਾਮੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮੋ 'ਏਵੰ ਇਮੇ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣੇਹਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਪਣਾਮੇਸੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਪਣਾਮਿਤਪਞ੍ਹੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

ਪਣਾਮਿਤਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਗ੍ਗੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੪. ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਇਦ੍ਧਿਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ 'ਏਤਦਗ੍ਗੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਕਿਰ ਸੋ ਲਗੁਲੇਹਿ ਪਰਿਪੋਥਿਤੋ ਭਿਨ੍ਨਸੀਸੋ ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਿਤਟ੍ਠਿਮੰਸਧਮਨਿਛਿਨ੍ਨਪਰਿਗਤ੍ਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ

[ਧਮਨਿਮਜ੍ਜਪਰਿਕਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਧਮ੍ਮਨਿਮਿਞ੍ਜਪਰਿਗਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਥੇਰੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਗਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਲਗੁਲ਼ੇਹਿ ਪੋਥਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਲਗੁਲ਼ੇਹਿ ਪਰਿਪੋਥਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਗਤੋਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਕਿਂ ਨ ਸਮਤ੍ਥੋ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਘਾਤਂ ਅਪਨਯਿਤੁਂ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਟਿਸਰਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹੋਤਿ? ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ'ਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਲਗੁਲ਼ਹਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤੇਨਾ''ਤਿ।

''ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯੋਪਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਪਿ ਦ੍ਵੇ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾ, ਅਚਿਨ੍ਤਿਯੇਨ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਂ ਅਪਨਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੇਚਿ ਫਲਕਾਮਾ ਕਪਿਟ੍ਠੇਨ ਕਪਿਟ੍ਠਂ ਪੋਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਮ੍ਬੇਨ ਅਮ੍ਬਂ ਪੋਥੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਚਿਨ੍ਤਿਯੇਨ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਂ ਪੋਥਯਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾਨਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਰਾਜਾਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਜਚ੍ਚਾ, ਸਮਜਚ੍ਚਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਏਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾਨਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਭਵਿਯ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਵਸੇਸਾ ਕਿਰਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਕਰਣੇ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਭਾਤਰੋ ਵਾ ਸਖੀ ਵਾ ਸਹਾਯਕਾ ਵਾ [ਭਗਿਨਿਭਾਤਰੋ ਵਾ ਸਖਿਸਹਾਯਕਾ ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਤਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਿਯ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ? ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾਨਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਭਵਿਯ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਵਸੇਸਾ ਕਿਰਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਦਵਡਾਹੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇ ਘਟਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਗ੍ਗਿ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਿਯ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ? ਬਲਵਤਾ ਤੇਜਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾਨਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਭਵਿਯ ਆਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਵਸੇਸਾ ਕਿਰਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਲਗੁਲ਼ੇਹਿ ਪੋਥਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਨਾਹੋਸੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਵਿਵਟੋ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਮਯਂ ਲਭੇਥ, ਵਿਨਯਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਵਿਵਟਾ ਸੋਭੇਯ੍ਯ। ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ? ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਂਯਮੋ ਨਿਯਮੋ ਸੀਲਗੁਣਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ତਿਰਸੋ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਵਿਵਟੋ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਤੇਨ ਹਿ

‘ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਵਿਵਟੋ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਵਿਵਟੋ ਵਿਰੋਚਤਿ ਨੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ, ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤਂ।

‘‘ਤਿਵਿਧੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਵਂਸਵਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਿਹਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਭੂਮਿਯਾ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਿਹਿਤੋ।

‘‘ਕਥਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਵਂਸਵਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ, ਏਸੋ ਵਂਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਜ੍ਝੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਿਹਿਤੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਮਾਯਾ ਖਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਯੇਵ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਤਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਵੇਣੀ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਿਹਿਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਸੋ ਵਂਸੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਜ੍ਝੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਿਹਿਤੋ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਯਾ ਗਣਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਮਲ੍ਲਾ ਅਤੋਣਾ ਪਬ੍ਬਤਾ ਧਮ੍ਮਗਿਰਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਿਰਿਯਾ ਨਟਕਾ ਨਚ੍ਚਕਾ ਲਙ੍ਘਕਾ ਪਿਸਾਚਾ ਮਣਿਭਦ੍ਦਾ ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਸਿਰਿਦੇਵਤਾ ਕਾਲਿਦੇਵਤਾ, ਸਿਵਾ ਵਸੁਦੇਵਾ ਘਨਿਕਾ ਅਸਿਪਾਸਾ ਭਦ੍ਦਿਪੁਤ੍ਤਾਤਿ, ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਰਹਸ੍ਸਂ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਗਣੇਸੁ ਯੇਵ ਚਰਤਿ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਿਹਿਤਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਸੋ ਵਂਸੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਜ੍ਝੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਿਹਿਤੋ। ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਵਂਸਵਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ।

‘‘ਕਥਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ? ਧਮ੍ਮੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਰੁਕੋ ਭਾਰਿਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਰੀ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮ੍ਪਰਾਸਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਯ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮ੍ਪਰਾਸਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਯ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਮਾ ਚਾਯਂ ਸਾਰਧਮ੍ਮੋ ਵਰਧਮ੍ਮੋ ਅਸਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਰੀਨਂ ਹਤ੍ਥਗਤੋ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਭਵਤੁ, ਮਾ ਚਾਯਂ ਸਾਰਧਮ੍ਮੋ ਵਰਧਮ੍ਮੋ ਦੁਜ੍ਜਨਗਤੋ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਭਵਤੂਤਿ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਰਵਰਪਵਰਅਭਿਜਾਤਜਾਤਿਮਨ੍ਤਰਤ੍ਤਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਨਾਮ ਸਵਰਪੁਰਮਨੁਗਤਂ ਓਞ੍ਞਾਤਂ ਅਵਞ੍ਞਾਤਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਖੀਲ਼ਿਤਂ ਗਰਹਿਤਂ ਭਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾ ਚਾਯਂ ਸਾਰਧਮ੍ਮੋ ਵਰਧਮ੍ਮੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਅਸਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਰੀਨਂ ਹਤ੍ਥਗਤੋ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਭਵਤੁ, ਮਾ ਚਾਯਂ ਸਾਰਧਮ੍ਮੋ ਵਰਧਮ੍ਮੋ ਦੁਜ੍ਜਨਗਤੋ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਭਵਤੂਤਿ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ ।

‘‘ਕਥਂ ਭਿਕ੍ਖੁਭੂਮਿਯਾ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਅਤੁਲਿਯੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਅਨਗ੍ਘਿਯੋ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਅਗ੍ਘਾਪੇਤੁਂ ਤੁਲੇਤੁਂ ਪਰਿਮੇਤੁਂ, ਮਾਯਂ ਏਵਰੂਪੇ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਿਤੋ ਲੋਕੇਨ ਸਮਸਮੋ ਭਵਤੂਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਚਰਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਵਰਪਵਰਭਣ੍ਡਂ ਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਰਣਂ ਵਾ ਗਜਤੁਰਙ੍ਗਰਥਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਇਤ੍ਥਿਰਤਨਾਦੀਨਿ ਵਾ ਵਿਜਿਤਕਮ੍ਮਸੂਰਾ ਵਾ [ਨਿਜ੍ਜਿਤਕਮ੍ਮਸੂਰਾ ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਰਾਜਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਵਤਾ ਲੋਕੇ [ਲੋਕੇ ਸਿਕ੍ਖਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]

ਸੁਗਤਾਗਮਪਰਿਯਤ੍ਤਿਆਚਾਰਸံਯਮਸੀਲਸံਵਰਗੁਣਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਮੁਪਗਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵံ ਭਿਕ੍ਖੁਭੂਮਿਯਾ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸੀਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਿਤੋ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਮੁਸਾਵਾਦਗਰੁਲਹੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਕ'ਨ੍ਤਿ। ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ, ਯਞ੍ਚੇਕੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚੇਕੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਕ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਕ'ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਭਣਿਤਞ੍ਚ 'ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਕ'ਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਗਰੁਕਲਹੁਕਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਸ੍ਸ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਿਂ ਦਣ੍ਡਂ ਧਾਰੇਥਾ''ਤਿ? ''ਯਦਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਹ 'ਨਕ੍ਖਮਾਮੀ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਯਂ ਅਕ੍ਖਮਮਾਨੇ ਕਹਾਪਣਂ ਹਰਾਪੇਮਾ''ਤਿ ''ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਯੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਤਵ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕੋ ਦਣ੍ਡੋ''ਤਿ? ''ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਛੇਦਾਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛੇਦਾਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਯਾਵ ਸੀਸਂ ਕਲ਼ੀਰਚ੍ਛੇਜ੍ਜਂ ਛੇਦਾਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਗੇਹਂ ਵਿਲੁਮ੍ਪਾਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਉਭਤੋਪਕ੍ਖੇ [ਉਭਤੋਪਸ੍ਸੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਂ ਕੁਲਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਪੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਸੇਸੋ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ, ਯਂ ਏਕਸ੍ਸ ਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰੇ ਸੁਖੁਮੋ ਕਹਾਪਣੋ ਦਣ੍ਡੋ, ਯਂ ਤਵ ਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰੇ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਜ੍ਜਂ ਪਾਦਚ੍ਛੇਜ੍ਜਂ ਯਾਵ ਕਲ਼ੀਰਚ੍ਛੇਜ੍ਜਂ ਸਬ੍ਬਗੇਹਾਦਾਨਂ ਉਭਤੋਪਕ੍ਖੇ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਕੁਲਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ''ਤਿ? ''ਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਗਰੁਕਲਹੁਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਮੁਸਾਵਾਦਗਰੁਲਹੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਤਾਪਞ੍ਹੋ

੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ **ਧਮ੍ਮਤਾਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ** 'ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਨਿਯਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬੋਧਿ ਨਿਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ ਨਿਯਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਿਯਤੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਤੁਸਿਤੇ ਕਾਯੇ ਠਿਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਵਿਲੋਕਨਾਨਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਕਾਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਦੀਪਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਦੇਸਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਜਨੇਤ੍ਤਿਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਆਯੁਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਮਾਸਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਵਿਲੋਕੇਤੀ'ਤਿ। ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਬੁਜ੍ਝਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਮੇਸਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਆਗਮੇਤੁਂ, ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਮਾਨਸਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਕਾਲਂ ਵਿਲੋਕੇਹਿ 'ਕਮ੍ਹਿ ਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਬੁਜ੍ਝਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਮੇਸਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਆਗਮੇਤੁਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ 'ਕੁਮ੍ਹਿ ਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ

ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਨਿਯਤਾ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਨਿਯਤਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਨਿਯਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਕੁਲਞ੍ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਨ ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ ‘ਯੇ ਮੇ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਉਦਾਹੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’ਤਿ। ਏਵਂ ਕੁਲਂ ਵਿਲੋਕੇਤਿ।

‘‘ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ? ਵਾਣਿਜਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਵਿਕ੍ਕਯਭਣ੍ਡਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਣ੍ਡਾਯ ਅਨਾਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਕਟਿਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤੀਰਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਨਾਵਾ ਪੇਸੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਆਯੁਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਆਤੁਰੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੁਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਥਿਰਾਥਿਰਭਾਵਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰੁਹਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਕਾਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਕੁਲਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ ‘ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਂ ਵਾ’ਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਤਾਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਤ੍ਤਨਿਪਾਤਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਯਮਾਨੋ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਂ ਪਰਮਾਯ ਪਸਂਸਾਯ ਪਸਂਸਤੀ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਯਾਮਾਨੇਨ ਚ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ ਸਮਾਦਪੇਸਿ ਚਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ ਸਮਾਦਪੇਸਿ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸੀਲਵਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਗਦਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਵਿਸਵਿਨਾਸਨੇ, ਓਸਧਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮੇ, ਉਦਕਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਰਜੋਜਲ੍ਲਾਪਹਰਣੇ, ਮਣਿਰਤਨਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਦਾਨੇ, ਨਾਵਾਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਰੋਘਪਾਰਗਮਨੇ, ਸਤ੍ਥਵਾਹਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਤਾਰਣੇ, ਵਾਤਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਨਿਬ੍ਬਾਪਨੇ, ਮਹਾਮੇਘਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਾਨਸਪਰਿਪੂਰਣੇ, ਆਚਰਿਯਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕੁਸਲਸਿਕ੍ਖਾਪਨੇ, ਸੁਦੇਸਕਸਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਖੇਮਪਥਮਾਚਿਕ੍ਖਣੇ। ਏਵਰੂਪੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਗੁਣੋ ਅਨੇਕਗੁਣੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੁਣੋ ਗੁਣਰਾਸਿ ਗੁਣਪੁਞ੍ਜੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਡ੍ਢਿਕਰੋ ਸੀਲਵਾ ‘ਮਾ ਵਿਨਸ੍ਸੀ’ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’ਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰਕਥਿਕੇਨ ਪਾਯਾਸਿਰਾਜਞ੍ਞਸ੍ਸ

ਪਰਲੋਕੰ ਦੀਪਯਮਾਨੇਨ ‘ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਰਾਜਞ੍ਞ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕੇਨ ਪਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਸਮਾਦਪੇਸਿ? ਜਾਤਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਬ੍ਯਾਧਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸੋਕੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਰਿਦੇਵੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਉਪਾਯਾਸੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਮਾਤੁਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਿਤੁਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਭਾਤੁਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਭਗਿਨਿਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪੁਤ੍ਤਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦਾਰਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦਾਸਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ [ਇਦੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ], ਞਾਤਿਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸੀਲਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਰਾਜਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਚੋਰਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਵੇਰਿਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਗ੍ਗਿਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਉਦਕਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਊਮਿਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਆਵਟ੍ਟਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕੁਮ੍ਭੀਲਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸੁਸੁਕਾਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦਣ੍ਡਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਰਿਸਾਸਾਰਜ੍ਜਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਆਜੀਵਕਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਮਰਣਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿ ਤਾਲ਼ਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕਸਾਹਿ ਤਾਲ਼ਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਦ੍ਧਦਣ੍ਡਕੇਹਿ ਤਾਲ਼ਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਾਦਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕਣ੍ਣਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨਾਸਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ , ਬਲ਼ਿਸਮੰਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤਤ੍ਤੇਨ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸੁਨਖੇਹਿ ਖਾਦਾਪਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਜੀਵਸੂਲਾਰੋਪਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਸਿਨਾ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਵਿਧਾਨਿ ਅਨੇਕਵਿਧਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਸੰਸਾਰਗਤੋ ਅਨੁਭਵਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤੇ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠੰ ਉਦਕੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਪਾਸਾਣ ਸਕ੍ਖਰ ਖਰ ਮਰੁਮ੍ਬ ਆਵਟ੍ਟ ਗਗ੍ਗਲਕ ਊਮਿਕਵਙ੍ਕਚਦਿਕ ਆਵਰਣਨੀਵਰਣਮੂਲਕਸਾਖਾਸੁ ਪਰਿਯੋਤ੍ਥਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਬਹੁਵਿਧਾਨਿ ਅਨੇਕਵਿਧਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਸੰਸਾਰਗਤੋ ਅਨੁਭਵਤਿ। ਪਵਤ੍ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੁਖੰ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ [ਪਵਤ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਚ ਭਯੰ ਦੀਪਯਮਾਨੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸਿ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਸਮਾਦਪੇਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਸੁਕਥਿਤੰ ਕਾਰਣੰ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਿਪਾਤਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਨਿਸੰਸਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸੰਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੇ ਏਕਾਦਸ? ਸੁਖੰ ਸੁਪਤਿ, ਸੁਖੰ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ , ਨ ਪਾਪਕੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤਿ [ਸਤ੍ਥੰ ਕਮਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ], ਤੁਵਟੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ

ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਵੁਤੋ ਪਵਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪੀਲ਼ਿਯਕ੍ਖੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਸਪੀਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਤਿਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘‘ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਵੁਤੋ ਪਵਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪੀਲ਼ਿਯਕ੍ਖੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਸਪੀਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਤਿਤੋ’ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਸਾਮੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਵੁਤੋ ਪਵਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪੀਲ਼ਿਯਕ੍ਖੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਸਪੀਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਤਿਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤੀ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਨਿਪੁਣੋ ਪਰਿਸਣ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਅਪਿ ਸੁਨਿਪੁਣਾਨੰ ਮਨੁਜਾਨੰ ਗਤ੍ਤੇ ਸੇਦੰ ਮੋਚੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਵਿਜਟੇਹਿ ਤੰ ਮਹਾਜਟਾਜਟਿਤੰ, ਅਨਾਗਤਾਨੰ ਜਿਨਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਦੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਾਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰.. ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤੀ’ਤਿ। ਸਾਮੋ ਚ ਕੁਮਾਰੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਵੁਤੋ ਪਵਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪੀਲ਼ਿਯਕ੍ਖੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਸਪੀਤੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਤਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਮੰ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ? ਨੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ, ਸਾਮੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮਾਰੋ ਘਟੰ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਓਕਾਸੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਨੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਙ੍ਗਾਮਸੂਰੋ ਅਭੇਜ੍ਜਕਵਚਜਾਲਿਕੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਓਤਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਸਰਾ ਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਓਕਾਸੰ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣੋ ਸਙ੍ਗਾਮਸੂਰਸ੍ਸ, ਅਭੇਜ੍ਜਕਵਚਜਾਲਿਕਾਯੇਸੋ ਗੁਣੋ, ਯਸ੍ਸ ਸਰਾ ਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤਨ੍ਤਿ ਵਿਕਿਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਤੇ ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਖਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਓਕਾਸੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨੇਤੇ , ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ। ਇਧ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਬ੍ਬੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ ਮੂਲੰ ਹਤ੍ਥੇ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਯਾਵ ਤੰ ਮੂਲੰ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਗਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸੋ ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਮੂਲਸ੍ਸੇਸੋ ਗੁਣੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਸ੍ਸ, ਯੰ ਸੋ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁਪਥੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਤੇ ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਓਕਾਸੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਨੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੰ ਸੁਕਤੰ ਮਹਾਲੇਣਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠੰ ਮਹਤਿਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਤੇਮਯਿਤ੍ਤੁੰ, ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਮਹਾਲੇਣਸ੍ਸੇਸੋ ਗੁਣੋ, ਯੰ ਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸਮਾਨੇ ਨ ਤੰ ਤੇਮੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਤੇ ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੇਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥੰ ਵਾ ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤੰ ਕਾਤੁੰ ਨੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯੇਤੇ ਗੁਣਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਪਾਪਨਿਵਾਰਣਾ

ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਗੁਣਾਵਹਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ, ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਸਂਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਨਿਸਂਸਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਮਵਿਸਮਪਞ੍ਹੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ ‘ਕੁਸਲਕਾਰਿਸ੍ਸਪਿ ਅਕੁਸਲਕਾਰਿਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਾਕੋ ਸਮਸਮੋ, ਉਦਾਹੁ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥੀ’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸੋ, ਕੁਸਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ, ਅਕੁਸਲਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਏਕਨ੍ਤਕਣ੍ਹੋ, ਏਕਨ੍ਤਕਣ੍ਹੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਏਕਨ੍ਤਸੁਕ੍ਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਵੇ ਭਵੇ ਯਸੇਨ ਚ ਪਕ੍ਖੇਨ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਸਮਸਮੋ ਹੋਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਅਧਿਕਤਰੋ ਵਾ। ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨਗਰੇ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰੋਹਿਤਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਛਵਕਚਣ੍ਡਾਲੋ ਅਹੋਸਿ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੋ, ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਅਮ੍ਬਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ, ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਹੀਨੋ ਯਸੇਨ ਚ ਨਿਹੀਨੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਮਹਾ ਮਹੀਪਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਙ੍ਗੀ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸੂਪਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ ਸਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਰੁਗਤਿਵਿਲਾਸਂ ਅਸਹਮਾਨੋ ਰਾਜਾ ਵਧਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਂ ਏਵਮਵੋਚ ‘ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਤੇ, ਆਚਰਿਯ, ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸਗਮਨਂ ਨਾਮ ਕਾਰਣਂ ਕਰੋਹੀ’ਤਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਹੀਨੋ ਲਾਮਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਪਵਨੇ ਨਟ੍ਠਾਯਿਕੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪਥਵੀ ਨਾਮ ਮਕ੍ਕਟੋ ਅਹੋਸਿ, ਏਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਸ੍ਸ ਚ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਹੀਨੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਸੋਣੁਤ੍ਤਰੋ ਨਾਮ ਨੇਸਾਦੋ ਬਲਵਾ ਬਲਵਤਰੋ ਨਾਗਬਲੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਤਦਾ ਸੋ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਂ ਘਾਤੇਸਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਵ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਵਨਚਰਕੋ ਅਨਿਕੇਤਵਾਸੀ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝਾਯੀ, ਤਦਾਪਿ ਸੋ ਵਨਚਰਕੋ ਤਂ ਸਕੁਣਂ ਘਾਤੇਸਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਵ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕਲਾਬੁ ਨਾਮ ਕਾਸਿਰਾਜਾ [ਕਾਸਿਕਰਾਜਾ (ਕ॰)] ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਾਪਸੋ ਅਹੋਸਿ ਖਨ੍ਤਿਵਾਦੀ। ਤਦਾ ਸੋ ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸ ਤਾਪਸਸ੍ਸ ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਵਂਸਕਲੀਰੇ ਵਿਯ ਛੇਦਾਪੇਸਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਯਸੇਨ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਵਨਚਰੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਨਾਮ ਵਾਨਰਿਨ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾਪਿ ਸੋ ਵਨਚਰੋ ਤਂ ਵਾਨਰਿਨ੍ਦਂ ਘਾਤੇਸਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਾਤਰਾ ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤਿਕੇਨ ਚ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ ਜਾਤਿਯਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਅਚੇਲਕੋ ਕਾਰਮ੍ਭਿਯੋ ਨਾਮ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਰਕੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ ਜਾਤਿਯਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਪਵਨੇ ਜਟਿਲਕੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ ਮਹਾਸੂਕਰੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚੇਤੀਸੁ ਸੂਰਪਰਿਚਰੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਉਪਰਿ ਪੁਰਿਸਮਤ੍ਤੇ ਗਗਨੇ ਵੇਹਾਸਙ੍ਗਮੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਕਪਿਲੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਯਸੇਨ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਸਾਮੋ ਨਾਮ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਰੁਰੁ ਨਾਮ ਮਿਗਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਪਵਨਚਰੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਦਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਯੋਨਿਯਾ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਅਹੋਸਿ ਖਤ੍ਤਿਯਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਯਾਵਤਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਪਦੇਸਰਾਜਾਨੋ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇ ਅਕਾਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਵਿਧੁਰੋ ਨਾਮ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਯਸੇਨ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਟੁਕਿਕਾਯ ਸਕੁਣਿਕਾਯ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਘਾਤੇਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ ਅਹੋਸਿ ਯੂਥਪਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਹੋਸਿ ਅਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਯਕ੍ਖੋ ਅਹੋਸਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨਾਵਿਕੋ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਕੁਲਸਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਨਾਵਿਕੋ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਕੁਲਸਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਕਟਸਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਕਟਸਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਾਖੋ ਨਾਮ ਮਿਗਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮ ਮਿਗਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਾਖੋ ਨਾਮ ਸੇਨਾਪਤਿ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਉਭੋਪਿ ਸਮਸਮਾ ਅਹੇਸੁੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਖਣ੍ਡਹਾਲੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਖਣ੍ਡਹਾਲੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪਦੁਮੋ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਰਾਜਾ ਸਕਪੁਤ੍ਤੰ ਚੋਰਪਪਾਤੇ ਖਿਪਾਪੇਸਿ, ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਪਿਤਾਵ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਕਤਰੋ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਅਧਿਕਤਰੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ ਯਦਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪਤਾਪੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਪਾਲੋ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਰਾਜਾ ਸਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਸੀਸਞ੍ਚ ਛੇਦਾਪੇਸਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਤਾਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਉਤ੍ਤਰੋ ਅਧਿਕਤਰੋ।

ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਉਭੋਪਿ ਸਕਜਕੁਲੇ ਜਾਯਿੰਸੁ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਲੋਕਨਾਯਕੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਲਯਂ ਅਕਾਸਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਮਯਾ ਭਣਿਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਥਂ ਉਦਾਹੁ ਵਿਤਥ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਯਂ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਵਿਧਂ ਕਾਰਣਂ ਓਸਾਰੇਸਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥੇਵ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਣ੍ਹੋਪਿ ਸੁਕ੍ਕੋਪਿ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਸਮਸਮਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਸਮਸਮਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਜਨੇਹਿ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ। ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਭਵੇ ਪਚ੍ਚਤਿ ਫਲਂ ਦੇਤਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਿਤੋ ਜਨਪਦੇਸੁ ਆਰਕ੍ਖਂ ਦੇਤਿ, ਸੇਤੁਂ ਸਭਂ ਪੁਞ੍ਞਸਾਲਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਣਿਬ੍ਬਕਾਨਂ ਨਾਥਾਨਾਥਾਨਂ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਪਾਕੇਨ ਭਵੇ ਭਵੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਕਸ੍ਸੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਿਨਾ ਦਾਨੇਨ ਦਮੇਨ ਸਂਯਮੇਨ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ?

‘‘ਯਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚ ਏਕਤੋ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਸੋ ਨ ਜਾਤਿਸਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਮਾਗਮੋ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ, ਨ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ, ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਬਹੂਨਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਮਾਗਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ **ਕਾਣਕਚ੍ਛਪੋਪਮਂ** ਉਪਦਸ੍ਸਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਤਥੂਪਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਸਂ ਸਮਾਗਮਂ ਧਾਰੇਹਿ।

‘‘ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਮੋ ਅਹੋਸਿ, ਥੇਰੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਨੇਕੇਸੁ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਮਹਾਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਚੂਲ਼ਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ , ਭਾਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਮਿਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ।

‘‘ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੇਕੇਸੁ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਮਹਾਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਚੂਲ਼ਪਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਭਾਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ , ਮਿਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਂਸਾਰਸੋਤਮਨੁਗਤਾ ਸਂਸਾਰਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿਪਿ ਪਿਯੇਹਿਪਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨਂ ਸੁਚਿਅਸੁਚਿਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕੇਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਂਸਾਰਸੋਤਮਨੁਗਤਾ ਸਂਸਾਰਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿਪਿ ਪਿਯੇਹਿਪਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਕ੍ਖੋ ਸਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਮ੍ਮੋ ਪਰੇ ਅਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਸਟ੍ਠਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿ , ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਕ੍ਖੋ ਸਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਸਟ੍ਠਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਗ੍ਗੇ ਮੋਦਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਙ੍ਗੀ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨਾਸਾਦਨੀਯਮਾਸਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਪਾਵਿਸਿ, ਤਥਾਗਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਮਵਿਸਮਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਅਮਰਾਦੇਵੀਪਞ੍ਹੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘‘ਸਚੇ ਲਭੇਥ ਖਣੰ ਵਾ ਰਹੋ ਵਾ, ਨਿਮਨ੍ਤਕੰ [ਨਿਵਾਤਕੰ (ਕੁਣਾਲਜਾਤਕੇ)] ਵਾਪਿ ਲਭੇਥ ਤਾਦਿਸੰ।
> ਸਬ੍ਬਾਵ [ਸਬ੍ਬਾਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਇਤ੍ਥੀ ਕਯਿਰੁੰ [ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਨੁ ਪਾਪੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਅਲਦ੍ਧਾ ਪੀਠਸਪ੍ਪਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਕਥੀਯਤਿ ‘ਮਹੋਸਧਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ ਅਮਰਾ ਨਾਮ ਇਤ੍ਥੀ ਗਾਮਕੇ ਠਪਿਤਾ ਪਵੁਤ੍ਥਪਤਿਕਾ ਰਹੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾ ਰਾਜਪ੍ਪਟਿਸਮੰ ਸਾਮਿਕੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੀਯਮਾਨਾ ਪਾਪੰ ਨਾਕਾਸੀ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ ‘ਸਚੇ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਿ’ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਹਿ ‘ਮਹੋਸਧਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨਾਕਾਸੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਮਹੋਸਧਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨਾਕਾਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਸਚੇ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਿ’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਸਚੇ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਿ’ਨ੍ਤਿ। ਕਥੀਯਤਿ ਚ ‘ਮਹੋਸਧਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ ...ਪੇ॰... ਨਾਕਾਸੀ’ਤਿ। ਕਰੇਯ੍ਯ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਸਹਸ੍ਸੰ ਲਭਮਾਨਾ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਾਪਕਮ੍ਮੰ, ਨ ਸਾ ਕਰੇਯ੍ਯ ਸਚੇ ਖਣੰ ਵਾ ਰਹੋ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਕੰ ਵਾਪਿ ਤਾਦਿਸੰ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੀ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮਰਾ ਇਤ੍ਥੀ ਨ ਅਦ੍ਦਸ ਖਣੰ ਵਾ ਰਹੋ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਕੰ ਵਾਪਿ ਤਾਦਿਸੰ।

‘‘ਇਧ ਲੋਕੇ ਗਰਹਭਯਾ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਪਰਲੋਕੇ ਨਿਰਯਭਯਾ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਕਟੁਕਵਿਪਾਕੰ ਪਾਪਨ੍ਤਿ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਪਿਯੰ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤਾਯ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਅਪਚਾਯਨ੍ਤੀ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਅਨਰਿਯੰ ਗਰਹਨ੍ਤੀ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ, ਕਿਰਿਯੰ ਅਭਿਨ੍ਦਿਤੁਕਾਮਾ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ। ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਬਹੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਖਣੰ ਨ ਪਸ੍ਸਿ।

‘‘ਰਹੋਪਿ ਸਾ ਲੋਕੇ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਪਾਪੰ ਨਾਕਾਸਿ। ਸਚੇ ਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਰਹੋ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਰਹੋ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਰਹੋ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਰਹੋ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਰਹੋ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂਨੀਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਰਹੋ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂਨੀਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਰਹੋ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪਾਪੇਹਿ ਰਹੋ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪਾਪੇਹਿ ਰਹੋ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਰਹੋ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਬਹੁਵਿਧੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਰਹੋ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪੰ ਨਾਕਾਸਿ।

‘‘ਨਿਮਨ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਸਾ ਲੋਕੇ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸੰ ਅਲਭਨ੍ਤੀ ਪਾਪੰ ਨਾਕਾਸਿ। ਮਹੋਸਧੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ? ਮਹੋਸਧੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰੋ ਹਿਰਿਮਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਸਪਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖਮੋ ਸੀਲਵਾ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸੋਚੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਨਤਿਮਾਨੀ ਅਨੁਸੂਯਕੋ ਵੀਰਿਯਵਾ ਆਯੂਹਕੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸੰਵਿਭਾਗੀ ਸਖਿਲੋ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿ ਸਣ੍ਹੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ਅਤਿਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਿਤ੍ਤਿਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹਿਤੇਸੀ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਪਤ੍ਥਿਤੋ ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਧਨਵਾ ਯਸਵਾ। ਮਹੋਸਧੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸਾ ਅਞ੍ਞੰ ਤਾਦਿਸੰ ਨਿਮਨ੍ਤਕੰ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪੰ ਨਾਕਾਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਮਰਾਦੇਵੀਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਅਰਹਨ੍ਤਅਭਾਯਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਵਿਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਨਗਰੇ ਰਾਜਗਹੇ ਧਨਪਾਲਕਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਭਗਵਤਿ ਓਪਤਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਖੀਣਾਸਵਸਤਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਨਵਰਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਏਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਆਨਨ੍ਦਂ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਭਯਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਦਸਬਲਂ ਪਾਤੇਤੁਕਾਮਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ , ਉਦਾਹੁ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤੁਲਂ ਵਿਪੁਲਮਸਮਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਵਿਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਨਗਰੇ...ਪੇ॰... ਆਨਨ੍ਦ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਨਗਰੇ ਰਾਜਗਹੇ ਧਨਪਾਲਕਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਭਗਵਤਿ ਓਪਤਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਖੀਣਾਸਵਸਤਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਨਵਰਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਏਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਆਨਨ੍ਦਂ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਵਿਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਵਿਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ’ਤਿ, ਨਗਰੇ ਰਾਜਗਹੇ ਧਨਪਾਲਕਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਭਗਵਤਿ ਓਪਤਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਖੀਣਾਸਵਸਤਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਨਵਰਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਏਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਆਨਨ੍ਦਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨ ਭਯਾ, ਨਾਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਾਤੇਤੁਕਾਮਤਾਯ।

‘‘ਯੇਨ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹੇਤੁਨਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਭਾਯੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਭਾਯਤਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਖਣਨ੍ਤੇਪਿ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤੇਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦਪਬ੍ਬਤਗਿਰਿਸਿਖਰੇਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਸੋ ਹੇਤੁ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸੋ ਹੇਤੁ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਭਾਯੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ।

‘‘ਭਾਯਤਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੇ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਹਨ੍ਤੇ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਸੋ ਹੇਤੁ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸੋ ਹੇਤੁ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਭਾਯੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾ।

‘‘ਯਦਿਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਧਾਤੁਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਿਹਤ੍ਥਾ ਏਕਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਉਪਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਤਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ? ਅਟ੍ਠਾਨਮਨਵਕਾਸਤਾਯ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਏਵਂ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਹੋਸਿ ‘ਅਜ੍ਜ ਨਰਵਰਪਵਰੇ ਜਿਨਵਰਵਸਭੇ ਨਗਰਵਰਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਵੀਥਿਯਾ ਧਨਪਾਲਕੋ ਹਤ੍ਥੀ ਆਪਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਸਂਸਯਮਤਿਦੇਵਦੇਵਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਿ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਗੁਣੋ ਪਾਕਟੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਹੇਵ ਚ ਤਥਾਗਤਂ ਸਮੁਪਗਮਿਸ੍ਸਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ, ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਅਪਗਚ੍ਛਾਮ, ਏਵਮਿਦਂ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨਮੋਕ੍ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਗੁਣੋ ਪਾਕਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ, ਏਵਮੇਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਵਾ, ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਰਹਨ੍ਤਅਭਾਯਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਬੁਦ੍ਧਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਥ ‘ਤਥਾਗਤੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਪਣਾਮਿਤੇ ਚਾਤੁਮੇਯ੍ਯਕਾ ਚ ਸਕ੍ਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਬੀਜੂਪਮਞ੍ਚ ਵਚ੍ਛਤਰੁਣੂਪਮਞ੍ਚ ਉਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ

ਪਸਾਦੇਸੁਂ ਖਮਾਪੇਸੁਂ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤੁਂ ਅਕਂਸੂ’ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਞ੍ਞਾਤਾ ਤਾ ਉਪਮਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਯਾਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਉਪਮਾਹਿ ਓਰਤੋ ਖਮਿਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤੁਂ ਗਤੋ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਾ ਉਪਮਾ ਅਞ੍ਞਾਤਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਯਦਿ ਞਾਤਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਵੀਮਂਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪਣਾਮੇਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਰੁਞ੍ਞਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ, ਤਾਹਿ ਚ ਉਪਮਾਹਿ ਭਗਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਓਰਤੋ ਖਮਿਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤੁਂ ਗਤੋ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇਹੇਵ ਤੇ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਾਧੇਸੁਂ ਤੋਸੇਸੁਂ ਪਸਾਦੇਸੁਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇਨੇਵ ਧਨੇਨ ਸਾਮਿਕਂ ਆਰਾਧੇਤਿ ਤੋਸੇਤਿ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਸਾਮਿਕੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਚ ਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇਹੇਵ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਾਧੇਸੁਂ ਤੋਸੇਸੁਂ ਪਸਾਦੇਸੁਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਪ੍ਪਕੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਕੇਨੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣਫਣਕੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਂ ਪਸਾਧਯਮਾਨੋ ਰਾਜਾਨਂ ਆਰਾਧੇਤਿ ਤੋਸੇਤਿ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਰਾਜਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਤਿ, ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਮਨੁਪ੍ਪਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਚ ਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇਹੇਵ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਾਧੇਸੁਂ ਤੋਸੇਸੁਂ ਪਸਾਦੇਸੁਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾਭਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯਂ ਆਰਾਧੇਤਿ ਤੋਸੇਤਿ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਚ ਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇਹੇਵ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਾਧੇਸੁਂ ਤੋਸੇਸੁਂ ਪਸਾਦੇਸੁਂ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੫. ਸਨ੍ਥਵਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਨ੍ਥਵਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ।
ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ। ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ। ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ। ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ। ਭਣਿਤਞ੍ਚ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ। ਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ। ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਭਾਵਵਚਨਂ ਅਸੇਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਚਨਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ ਸਮਣਾਨੁਚ੍ਛਵਂ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਸਮਣਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਸਮਣਾਰਹਂ ਸਮਣਗੋਚਰਂ ਸਮਣਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਸਮਣਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਮਿਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ ਨਿਰਾਲਯੋ ਅਨਿਕੇਤੋ ਯਥਿਚ੍ਛਕਂ ਸਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸਨ੍ਥਵਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ। ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ, ਤਂ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਵਿਹਾਰਦਾਨਂ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਅਨੁਮਤਂ ਥੋਮਿਤਂ ਪਸਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਤੇ ਵਿਹਾਰਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਠਮੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਵਿਹਾਰਦਾਨੇ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤਸਙ੍ਕੇਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸੁਲਭਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾਨਂ, ਅਨਿਕੇਤੇ ਦੁਦ੍ਦਸ੍ਸਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਵਿਹਾਰਦਾਨੇ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ’ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੇਨ ਆਲਯੋ ਕਰਣੀਯੋ ਨਿਕੇਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਸਨ੍ਥਵਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਉਦਰਸਂਯਤਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੁਦਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੁਦਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੁਦਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ, ਭਣਿਤਞ੍ਚ ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੁਦਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ । ਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ

ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ, ਤਂ ਸਭਾਵ਼ਵਚਨਂ ਅਸੇਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਵਚਨਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ ਭੂਤਵਚਨਂ ਤਚ੍ਛਵਚਨਂ ਯਾਥਾਵ਼ਵਚਨਂ ਅਵ਼ਿਪਰੀਤਵਚਨਂ ਇਸਿਵਚਨਂ ਮੁਨਿਵਚਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤੁਵਚਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੁਵਚਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਜਿਨਵਚਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਵਚਨਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਚਨਂ।

‘‘ਉਦਰੇ ਅਸਂਯਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ, ਮਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਪਿਵਤਿ, ਮਾਤਰਮ੍ਪਿ ਜੀਵ਼ਿਤਾ ਵ਼ੋਰੋਪੇਤਿ, ਪਿਤਰਮ੍ਪਿ ਜੀਵ਼ਿਤਾ ਵ਼ੋਰੋਪੇਤਿ, ਅਰਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਜੀਵ਼ਿਤਾ ਵ਼ੋਰੋਪੇਤਿ, ਸਙ੍ਘਮ੍ਪਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਉਦਰੇ ਅਸਂਯਤੋ ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ਼ਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਆਯੂਹਿ [ਆਯੂਹਤਿ (ਕ॰)]। ਏਵਰੂਪਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਬਹੁਵ਼ਿਧਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ।

‘‘ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਂ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਚਤੂਸੁ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵਸੀਭਾਵ਼ਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਪੂਰੇਤਿ। ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਕਪੋਤਕੋ ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਹੁਤ੍ਵ਼ਾ ਯਾਵ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵ਼ਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮੁਪਨੇਸਿ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਬਹੁਵ਼ਿਧਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਉਦਰੇ ਸਂਯਤੋ ਸਿਯਾ’ਤਿ।

‘‘ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੁਦਾਯਿ ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ, ਤਂ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥੇਨ ਵ਼ੁਸਿਤਵ਼ੋਸਾਨੇਨ ਨਿਰਾਵਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾ ਸਯਮ੍ਭੁਨਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਭਣਿਤਂ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਵ਼ਾਸਿਤਸ੍ਸ ਆਤੁਰਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਕਿਰਿਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਦਰੇ ਸਂਯਮੋ ਕਰਣੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਭਾਸਸ੍ਸ ਜਾਤਿਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਜ੍ਜਨਨਿਘਂਸਨਪਰਿਸੋਧਨੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵ਼ਿਸਯੇ ਪਾਰਮਿਂ ਗਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਸੁ ਆਵਰਣਂ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਉਦਰਸਂਯਤਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਬੁਦ੍ਧਅਪ੍ਪਾਬਾਧਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਸਦਾ ਪਯਤਪਾਣਿ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਬਾਕੁਲੋ’ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਰੀਰੇ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਬਾਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਏਤਦਗ੍ਗਂ...ਪੇ॰... ਬਾਕੁਲੋ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਥੇਰੋ ਬਾਕੁਲੋ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ...ਪੇ॰... ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵ਼ਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ...ਪੇ॰... ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ’ਤਿ, ਭਣਿਤਞ੍ਚ ‘ਏਤਦਗ੍ਗਂ...ਪੇ॰... ਬਾਕੁਲੋ’ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਆਗਮਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਿਕਾ, ਤੇ ਠਾਨੇਨ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਦਿਵਾਰਤ੍ਤਿਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਠਾਨੇਨ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਸਯਨੇਨ ਦਿਵਾਰਤ੍ਤਿਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਿਕਾ, ਤੇ ਤੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਏਕਾਸਨਿਕਾ, ਤੇ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਦੁਤਿਯਂ ਭੋਜਨਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਯਾਵ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਾਸਨਿਕਾ, ਤੇ ਤੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ, ਅਨੇਕਵਿਧਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਤਂ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤਾਨਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਦਸਹਿ ਚ ਬਲੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਛਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੇਹਿ ਞਾਣੇਹਿ, ਕੇਵਲੇ ਚ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ...ਪੇ॰... ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕੋ ਜਾਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਧਨਵਾ, ਏਕੋ ਵਿਜ੍ਜਵਾ, ਏਕੋ ਸਿਪ੍ਪਵਾ, ਏਕੋ ਸੂਰੋ, ਏਕੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਅਭਿਭਵਿਯ ਰਾਜਾ ਯੇਵ ਤੇਸਂ ਉਤ੍ਤਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਜੇਟ੍ਠੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

‘‘ਯਂ ਪਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਬਾਕੁਲੋ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ, ਸੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੋਮਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਦਰਵਾਤਾਬਾਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਤਿਣਪੁਪ੍ਫਕਰੋਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਯਂ ਤਾਪਸੋ ਸਮਾਨੋ ਨਾਨਾਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਤਂ ਬਜਾਧਿਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਭਣਿਤੋ ਚ ‘ਏਤਦਗ੍ਗਂ...ਪੇ॰... ਬਾਕੁਲੋ’ਤਿ।

‘‘ਭਗਵਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਜਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗੇ ਆਦਿਯਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨਾਦਿਯਨ੍ਤੇਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤਾ ਸਦਿਸੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ**ਵਰਲਞ੍ਛਕੇ –

‘‘‘ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਵਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਬਹੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ। ‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਅਪ੍ਪਾਬਾਧਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਾਦਨਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਤਥਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਰਾਣਂ ਅਞ੍ਜਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤ’ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਰਾਣਂ ਅਞ੍ਜਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਰਾਣਂ ਅਞ੍ਜਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤ’ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ’ਤਿ। ਭਣਿਤਞ੍ਚ ‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਰਾਣਂ ਅਞ੍ਜਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤ’ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਸਭਾਵਵਚਨਮੇਵ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਅਸਤਿ ਅਨੁਸਾਸਕੇ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਤਂ [ਸੋ ਤਂ

(ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਤਥਾਗਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ [ਸਮ੍ਮਸਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਦ੍ਦਸ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤਂ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਅਦ੍ਦਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਰਾਣਂ ਅਞ੍ਜਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤ'ਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਅਸਤਿ ਅਨੁਸਾਸਕੇ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਮਗ੍ਗਂ ਯਂ ਦਾਨਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ'ਤਿ।

''ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਮਣਿਰਤਨਂ ਗਿਰਿਸਿਖਨ੍ਤਰੇ ਨਿਲੀਯਤਿ, ਅਪਰਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਤਸ੍ਸ ਪਕਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਕਤਿਕਂ ਯੇਵ ਤਂ ਮਣਿਰਤਨਂ, ਤੇਨ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ''ਨ੍ਤਿ [ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਕਤਿਕਂ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਤਥਾਗਤੇਹਿ ਅਨੁਚਿਣ੍ਣਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਸਿਵਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਸਤਿ ਅਨੁਸਾਸਕੇ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਨ੍ਤਂ ਯੇਵ ਪੁਤ੍ਤਂ ਯੋਨਿਯਾ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾ 'ਜਨਿਕਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਨ੍ਤਂ ਯੇਵ ਮਗ੍ਗਂ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਟ੍ਠਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, 'ਤੇਨ ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਜਨੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਨ੍ਤਂ ਯੇਵ ਮਗ੍ਗਂ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਵਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਂ ਨੀਹਰਤਿ, 'ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਭੂਮੀ'ਤਿ ਜਨੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਨ ਚੇਸਾ ਭੂਮਿ ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਂ ਭੂਮਿਂ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਸਾਮਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਨ੍ਤਂ ਯੇਵ ਮਗ੍ਗਂ ਲੁਗ੍ਗਂ ਪਲੁਗ੍ਗਂ ਗੂਲ੍ਹਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਞ੍ਚਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਆਹ 'ਤਥਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ'''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਾਦਨਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਬੁਦ੍ਧਅਵਿਹੇਠਕਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਹਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਹੇਠਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹੋਸਿ'ਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ 'ਲੋਮਸਕਸ੍ਸਪੋ ਨਾਮ ਇਸਿ ਸਮਾਨੋ ਅਨੇਕਸਤੇ ਪਾਣੇ ਘਾਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾਜਪੇਯਂ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਯਜੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ 'ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਹਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਹੇਠਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹੋਸਿ'ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਲੋਮਸਕਸ੍ਸਪੇਨ ਇਸਿਨਾ ਅਨੇਕਸਤੇ ਪਾਣੇ ਘਾਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾਜਪੇਯਂ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਯਜਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ 'ਲੋਮਸਕਸ੍ਸਪੇਨ ਇਸਿਨਾ ਅਨੇਕਸਤੇ ਪਾਣੇ ਘਾਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾਜਪੇਯਂ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਯਜਿਤਂ', ਤੇਨ ਹਿ 'ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਹਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ

ਅਵਿਹੇਠਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹੋਸਿ'ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਹੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਵਿਹੇਠਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹੋਸਿ'ਨ੍ਤਿ, 'ਲੋਮਸਕਸ੍ਸਪੇਨ ਇਸਿਨਾ ਅਨੇਕਸਤੇ ਪਾਣੇ ਘਾਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੰ ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿਤੰ', ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਵਿਸਞ੍ਞਿਨਾ, ਨੋ ਸਚੇਤਨੇਨਾ''ਤਿ।

''ਅਟ੍ਠਿਮੇ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਾਣੰ ਹਨਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ? ਰਤ੍ਤੋ ਰਾਗਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਦੋਸਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਮੋਹਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਮਾਨੀ ਮਾਨਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਲੋਭਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਬਾਲੋ ਹਸ੍ਸਵਸੇਨ [ਅਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ, ਰਾਜਾ ਵਿਨਯਨਵਸੇਨ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਟ੍ਠ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਾਣੰ ਹਨਨ੍ਤਿ। ਪਾਕਤਿਕੰ ਯੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ । ''ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਕਤਿਕੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤੰ, ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਕਤਿਭਾਵੇਨ ਓਨਮੇਯ੍ਯ ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿਤੁੰ, ਨ ਯਿਮੰ ਗਾਥੰ ਭਣੇਯ੍ਯ –

'''ਸਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੰ, ਮਹਿੰ ਸਾਗਰਕੁਣ੍ਡਲੰ।
ਨ ਇਚ੍ਛੇ ਸਹ ਨਿਨ੍ਦਾਯ, ਏਵੰ ਸੇਯ੍ਯ [ਸਯ੍ਹ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਜਾਨਹੀ'ਤਿ॥

''ਏਵੰਵਾਦੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਹ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚਨ੍ਦਵਤਿਯਾ ਰਾਜਕਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਅਹੋਸਿ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞਿਭੂਤੋ ਆਕੁਲਾਕੁਲੋ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ ਤੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਨ੍ਤਲੁਲ੍ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਮਹਤਿਮਹਾਪਸੁਘਾਤਗਲਰੁਹਿਰਸਞ੍ਚਯੰ ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੰ ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਜਲਿਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਵੇਦੰ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਕੁਪਿਤਮ੍ਪਿ ਆਸੀਵਿਸੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥਿੰ ਉਪੇਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਅਤੀਰਦਸ੍ਸਿੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਚਨ੍ਦਨਿਕਮ੍ਪਿ ਓਲ੍ਹਿਗਲ੍ਲਮ੍ਪਿ ਓਮਦ੍ਦਤਿ, ਕਣ੍ਟਕਾਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਪਪਾਤੇਪਿ ਪਤਤਿ, ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਭਕ੍ਖੇਤਿ, ਨਗ੍ਗੋਪਿ ਰਥਿਯਾ ਚਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਬਹੁਵਿਧੰ ਅਕਿਰਿਯੰ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਹ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚਨ੍ਦਵਤਿਯਾ ਰਾਜਕਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਅਹੋਸਿ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞਿਭੂਤੋ ਆਕੁਲਾਕੁਲੋ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ, ਤੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਨ੍ਤਲੁਲ੍ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਮਹਤਿਮਹਾਪਸੁਘਾਤਗਲਰੁਹਿਰਸਞ੍ਚਯੰ ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੰ ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿ।

''ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਤੰ ਪਾਪੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇਪਿ ਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਵਿਪਾਕੇਨਪਿ ਨੋ ਤਥਾ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਜ੍ਝਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਿੰ ਦਣ੍ਡੰ ਧਾਰੇਥਾ''ਤਿ? ''ਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਮਯੰ ਪੋਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਾਪੇਮ, ਏਸੋਵ ਤਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡੋ''ਤਿ। ''ਇਤਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧੇ ਦਣ੍ਡੋਪਿ ਨ ਭਵਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਤੇਪਿ ਨ ਦੋਸੋ ਭਵਤਿ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੋ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਮਸਕਸ੍ਸਪੋ ਇਸਿ ਸਹ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚਨ੍ਦਵਤਿਯਾ ਰਾਜਕਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਅਹੋਸਿ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞਿਭੂਤੋ ਵਿਸਟਪਯਾਤੋ ਆਕੁਲਾਕੁਲੋ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ, ਤੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਨ੍ਤਲੁਲ੍ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਮਹਤਿਮਹਾਪਸੁਘਾਤਗਲਰੁਹਿਰਸਞ੍ਚਯੰ ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੰ ਮਹਾਯਞ੍ਞੰ ਯਜਿ। ਯਦਾ ਚ ਪਨ ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਪੁਨਦੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਅਵਿਹੇਠਕਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਜੋਤਿਪਾਲਾਰਬ੍ਭਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਰਾਜਾ –

'''ਵਧਿਸ੍ਸਮੇਤਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ, ਕਾਸਾਵਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਧਜੰ ਇਸੀਨੰ।
ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸੁਦਪਾਦਿ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਰਹਦ੍ਧਜੋ ਸਬ੍ਭਿ ਅਵਜ੍ਝਰੂਪੋ'ਤਿ॥

''ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ 'ਜੋਤਿਪਾਲਮਾਣਵੋ ਸਮਾਨੋ ਕਸ੍ਸਪੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਮੁਣ੍ਡਕਵਾਦੇਨ ਸਮਣਕਵਾਦੇਨ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿ ਪਰਿਭਾਸੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਕਾਸਾਵੰ ਅਭਿਪੂਜਯਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਜੋਤਿਪਾਲੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੁਣ੍ਡਕਵਾਦੇਨ ਸਮਣਕਵਾਦੇਨ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਭਾਸਿਤੋ'ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਜੋਤਿਪਾਲੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੁਣ੍ਡਕਵਾਦੇਨ ਸਮਣਕਵਾਦੇਨ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਭਾਸਿਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਨਾਗਰਾਜੇਨ ਕਾਸਾਵੰ ਪੂਜਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਕਕ੍ਖਲ਼ਖਰਕਟੁਕਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੇਨ ਲੁਦ੍ਦਕੇਨ ਨਿਵਤ੍ਥੰ ਕਾਸਾਵੰ ਪੂਜਿਤੰ, ਕਿੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਕਸ੍ਸਪੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਦਸਬਲੰ ਲੋਕਨਾਯਕੰ ਉਦਿਤੋਦਿਤੰ ਜਲਿਤਬ੍ਯਾਮੋਭਾਸੰ ਪਵਰੁਤ੍ਤਮੰ ਪਵਰਰੁਚਿਰਕਾਸਿਕਕਾਸਾਵਮਭਿਪਾਰੁਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਪੂਜਯਿ? ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਰਾਜਾ 'ਵਧਿਸ੍ਸਮੇਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਜ੍ਝਰੂਪੋ'ਤਿ। ਜੋਤਿਪਾਲੇਨ ਚ ਮਾਣਵੇਨ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੁਣ੍ਡਕਵਾਦੇਨ ਸਮਣਕਵਾਦੇਨ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਭਾਸਿਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਲਵਸੇਨ। ਜੋਤਿਪਾਲੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਣਵੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਭਗਿਨਿਭਾਤਰੋ ਦਾਸਿਦਾਸਚੇਟਕਪਰਿਵਾਰਕਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਰੁਕਾ, ਤੇ 'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵ ਉਤ੍ਤਮਾ ਪਵਰਾ'ਤਿ ਅਵਸੇਸੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੰ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਮਾਣਵੋ ਘਟਿਕਾਰੇਨ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੇਨ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਕ੍ਕੋਸਿਤੋ ਏਵਮਾਹ 'ਕਿੰ ਪਨ ਤੇਨ ਮੁਣ੍ਡਕੇਨ ਸਮਣਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ , ਅਮਤੰ ਵਿਸਮਾਸਜ੍ਜ ਤਿਤ੍ਤਕੰ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਸੀਤੋਦਕੰ ਅਗ੍ਗਿਮਾਸਜ੍ਜ ਉਣ੍ਹੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਮਾਣਵੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ, ਸੋ ਕੁਲਵਸੇਨ ਅਨ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ [ਸੋ ਕੁਲਜਾਤਿਵਸੇਨ ਅਨ੍ਧੋ ਭਵਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਥਾਗਤੰ ਅਕ੍ਕੋਸਿ ਪਰਿਭਾਸਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਲਿਤਪਜ੍ਜਲਿਤੋ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਪ੍ਪਭਾਸੋ ਉਦਕਮਾਸਜ੍ਜ ਉਪਹਤਪ੍ਪਭਾਤੇਜੋ ਸੀਤਲੋ ਕਾਲ਼ਕੋ ਭਵਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਨਿਗ੍ਗੁਣ੍ਡਿਫਲਸਦਿਸੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਮਾਣਵੋ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਞਾਣਵਿਪੁਲਸਪ੍ਪਭਾਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ, ਸੋ ਕੁਲਵਸੇਨ ਅਨ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੰ ਅਕ੍ਕੋਸਿ ਪਰਿਭਾਸਿ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਮਞ੍ਞਾਯ ਚੇਟਕਭੂਤੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ, ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ।
''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਜੋਤਿਪਾਲਾਰਬ੍ਭਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਘਟਿਕਾਰਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ 'ਘਟਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਆਵੇਸਨੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਮਾਸੰ ਆਕਾਸਚ੍ਛਦਨੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਨ ਦੇਵੋਤਿਵਸ੍ਸੀ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ 'ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ [ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ (ਮ॰ ਨਿ॰

੨.੨੮੯)] ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵਮੁਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲਸ੍ਸ [ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸੋ ਆਨੁਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ? ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਘਟਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਆਵੇਸਨੰ ਅਨੋਵਸ੍ਸੰ ਆਕਾਸਚ੍ਛਦਨੰ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਘਟਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਆਵੇਸਨੰ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੰ ਅਹੋਸਿ ਆਕਾਸਚ੍ਛਦਨ'ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਘਟਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਆਵੇਸਨੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਮਾਸੰ ਆਕਾਸਚ੍ਛਦਨੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਨ ਦੇਵੋਤਿਵਸ੍ਸੀ'ਤਿ। ਭਣਿਤਞ੍ਚ 'ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਘਟਿਕਾਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲੋ ਅਨ੍ਧੇ ਜਿਣ੍ਣੇ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੋਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਯੇਵਸ੍ਸ ਘਰੇ ਤਿਣੰ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਕੁਟਿੰ ਛਾਦੇਸੁੰ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਿਣਹਰਣੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤੰ ਅਸਞ੍ਚਲਿਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਵਿਪੁਲਮਸਮੰ ਪੀਤਿੰ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਅਤੁਲੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ 'ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਭਗਵਾ ਲੋਕਜੇਟ੍ਠੋ ਸੁਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ'ਤਿ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਾਵਤਕੇਨ ਵਿਕਾਰੇਨ ਚਲਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਨੇਰੁ ਗਿਰਿਰਾਜਾ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਵਾਤਸਮ੍ਪਹਾਰੇਨਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ, ਮਹੋਦਧਿ ਵਰਪ੍ਪਵਰਸਾਗਰੋ ਅਨੇਕਸਤਨਹੁਤਮਹਾਗਙ੍ਗਾਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਨ ਪੂਰਤਿ ਨ ਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਤਾਵਤਕੇਨ ਵਿਕਾਰੇਨ ਚਲਤਿ।

''ਯੰ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕੁਟਿ ਓਵਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ। ਦ੍ਵੇਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਤਥਾਗਤਾ ਸਯੰ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਨਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, 'ਅਯੰ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਸਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯੰ ਦਤ੍ਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਦੁਗ੍ਗਤਿਤੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ, ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀਤਿ 'ਮਾ ਅਞ੍ਞੇ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਤਥਾਗਤਾ ਸਯੰ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਨਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕੋ ਵਾ ਤੰ ਕੁਟਿੰ ਅਨੋਵਸ੍ਸੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਸਯੰ ਵਾ, ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤੰ ਯੇਵ ਕਰਣੰ [ਕਾਰਣੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਦੋਸੰ ਸਨਿਗ੍ਗਹੰ, ਇਮੇ ਵਿਭੂਤ [ਵਿਭੂਸੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੰ ਸਮ੍ਮੋਹੇਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਕਰਣੰ ਵਜ੍ਜਨੀਯੰ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਅਵਤ੍ਥੁਯਾਚਨਾਯ ਅਪਰਿਭਾਸਿਯਾ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਘਟਿਕਾਰਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਰਾਜਵਾਦਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਤਥਾਗਤੇਨ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਯੋਗੋ'ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ 'ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤੰ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਯੋਗੋ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾ'ਤਿ ਯੰ ਵਚਨੰ, ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤੰ 'ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਯੋਗੋ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਹਿ ਭਵੇਯ੍ਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਕਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਵਣ੍ਣਾ ਨਾਮ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਯੋਗੋ'ਤਿ, ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤੰ 'ਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਲਾ'ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਰਾਜਾ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਰਾਜਾ ਚ ਹੋਤਿ’’? ‘‘ਸਬ੍ਬੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬਾਹਿਤਾ ਪਹੀਨਾ ਅਪਗਤਾ ਬ੍ਯਪਗਤਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਖੀਣਾ ਖਯਂ ਪਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਸਂਸਯਮਨੇਕਂਸਂ ਵਿਮਤਿਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਂਸਯਮਨੇਕਂਸਂ ਵਿਮਤਿਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਭਵਗਤਿਯੋਨਿਨਿਸ੍ਸਟੋ ਮਲਰਜਗਤਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਹਾਯੋ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਭਵਗਤਿਯੋਨਿਨਿਸ੍ਸਟੋ ਮਲਰਜਗਤਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਹਾਯੋ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਸੇਟ੍ਠਵਰਪਵਰਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਸੇਟ੍ਠਵਰਪਵਰਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਪਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਅਜ੍ਝਯਨ ਅਜ੍ਝਾਪਨ ਦਾਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣ ਦਮ ਸਂਯਮਨਿਯਮਪੁਬ੍ਬਮਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਪਵੇਣਿ ਵਂਸ ਧਰਣੋ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜ੍ਝਯਨ ਅਜ੍ਝਾਪਨ ਦਾਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣ ਦਮ ਸਂਯਮ ਨਿਯਮ ਪੁਬ੍ਬਜਿਨਾਚਿਣ੍ਣ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਪਵੇਣਿ ਵਂਸ ਧਰਣੋ ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਾਸੁਖਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਝਾਯੀ; ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹਾਸੁਖਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਝਾਯੀ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਭਵਾਭਵਗਤੀਸੁ ਅਭਿਜਾਤਿਵਤ੍ਤਿਤਮਨੁਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਭਵਾਭਵਗਤੀਸੁ ਅਭਿਜਾਤਿਵਤ੍ਤਿਤਮਨੁਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਨਾਮਂ ਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵ ਮੂਲੇ ਮਾਰਸੇਨਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਬਾਹੇਤ੍ਵਾ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪਾਤੁਭੂਤਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’’ਤਿ।

‘‘ਕੇਨ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ ਲੋਕਮਨੁਸਾਸਤਿ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਅਨੁਸਾਸਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਜਨਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਯਨ੍ਤੋ ਞਾਤਿਸਙ੍ਘਂ, ਸੋਚਯਨ੍ਤੋ ਅਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਘਂ, ਮਹਤਿਮਹਾਯਸਸਿਰਿਹਰਂ ਥਿਰਸਾਰਦਣ੍ਡਂ ਅਨੂਨਸਤਸਲਾਕਾਲਙ੍ਕਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਪਣ੍ਡਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਚਯਨ੍ਤੋ ਮਾਰਸੇਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਂ, ਨਨ੍ਦਯਨ੍ਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਮਹਤਿਮਹਾਯਸਸਿਰਿਹਰਂ ਖਨ੍ਤਿਥਿਰਸਾਰਦਣ੍ਡਂ ਞਾਣਵਰਸਤਸਲਾਕਾਲਙ੍ਕਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਗ੍ਗਵਰਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ ਉਪਗਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਜਨਾਨਂ ਬਹੂਨਮਭਿਵਨ੍ਦਨੀਯੋ ਭਵਤਿ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਗਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬਹੂਨਮਭਿਵਨ੍ਦਨੀਯੋ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰਾਧਕਸ੍ਸ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਰਿਤਂ ਵਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਨ ਤਪ੍ਪਯਤਿ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਆਰਾਧਕਸ੍ਸ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਰਿਤਂ ਵਰਮਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਸੇਸਕਾਮਵਰੇਨ ਚ ਤਪ੍ਪਯਤਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ ਆਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਵਿਗਰਹਤਿ ਝਾਪੇਤਿ [ਜਾਪੇਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਧਂਸੇਤਿ, ਭਗਵਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਸਨਵਰੇ ਆਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਅਲਜ੍ਜੀ ਮਙ੍ਕੁਭਾਵੇਨ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਜ੍ਜਤਿ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰਮ੍ਹਾ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਪਵੇਣਿਮਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਧਮ੍ਮਮਨੁਦੀਪਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰਯਮਾਨੋ ਪਿਹਯਿਤੋ ਪਿਯੋ ਪਤ੍ਥਿਤੋ ਭਵਤਿ ਜਨਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਿਰਂ ਰਾਜਕੁਲਵਂਸਂ ਠਪਯਤਿ ਧਮ੍ਮਗੁਣਬਲੇਨ, ਭਗਵਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਸਯਮ੍ਭੂਨਂ ਪਵੇਣਿਮਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਧਮ੍ਮਮਨੁਦੀਪਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਲੋਕਮਨੁਸਾਸਮਾਨੋ ਪਿਹਯਿਤੋ ਪਿਯੋ ਪਤ੍ਥਿਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਿਰਂ ਸਾਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਗੁਣਬਲੇਨ, ਤੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਰਾਜਾ’ਤਿ। ਏਵਮਨੇਕਵਿਧਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯ ਰਾਜਾਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸੁਨਿਪੁਣੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਅਤਿਬਹੁਂ ਭਣਿਤੇਨ, ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਰਾਜਵਾਦਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਭੋਜਨਕਥਾਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯਂ [ਅਭੋਜਨੀਯਂ (ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ।
> ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਨੁਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਤੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚ ਭਗਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਂ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਦਾਨਕਥਂ ਕਥੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲਕਥਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਉਯ੍ਯੋਜਿਤਂ ਦਾਨਂ ਸਾਵਕਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਭਣਿਤਂ ‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਭਗਵਾ ਦਾਨਕਥਂ ਪਠਮਂ ਕਥੇਤੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਦਾਨਕਥਂ ਪਠਮਂ ਕਥੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ? ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਗਿਹੀਨਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਕਥੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਤਂ ਦਾਨਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਨਿਪੁਣੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯਂ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ। ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਨੁਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਤੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ’ਤਿ, ਕਥੇਤਿ ਚ ਭਗਵਾ ਪਠਮਂ ਦਾਨਕਥਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਕਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਪਠਮਂ ਦਾਨਕਥਾਯ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਰਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਰੁਣਦਾਰਕਾਨਂ

ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਕੀਲ਼ਾਭਣ੍ਡਕਾਨਿ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਵਙ੍ਕਕਂ ਘਟਿਕਂ ਚਿਙ੍ਗੁਲਕਂ ਪਤ੍ਤਾਲ਼੍ਹਕਂ ਰਥਕਂ ਧਨੁਕਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਸਕੇ ਸਕੇ ਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਠਮਂ ਦਾਨਕਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਰਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਨਾਮ ਆਤੁਰਾਨਂ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਚਤੁਹਪਞ੍ਚਾਹਂ ਤੇਲਂ ਪਾਯੇਤਿ ਬਲਕਰਣਾਯ ਸਿਨੇਹਨਾਯ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਰੇਚੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਦਾਨਕਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਰਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਦਾਯਕਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਨਪਤੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਦੁਕਂ ਹੋਤਿ ਮਦ੍ਦਵਂ ਸਿਨਿਦ੍ਧਂ, ਤੇਨ ਤੇ ਦਾਨਸੇਤੁਸਙ੍ਕਮੇਨ ਦਾਨਨਾਵਾਯ ਸਂਸਾਰਸਾਗਰਪਾਰਮਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਪਠਮਂ ਕਮ੍ਮਭੂਮਿਮਨੁਸਾਸਤਿ, ਨ ਚ ਕੇਨਚਿ [ਤੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਿ ਪਨ ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ? ''ਦ੍ਵੇਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ।

''ਕਤਮਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੋਕਾਸੇ ਠਿਤੋ ਠਾਨਂ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੋਕਾਸੇ ਠਿਤੋ ਗਲਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਮੋਰਪੇਕ੍ਖਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਤਿ 'ਏਵਂ ਇਮੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਤੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹਨੁਕਾਯ ਵਾ ਭਮੁਕਾਯ ਵਾ ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਕਤਮਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਠਾਨੇਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਦਾਤੁਕਾਮੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਦਾਤੁਕਾਮੇਸੁ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਯਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਹੋਤਿ ਥੁਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋ ਸਲ੍ਲੇਖਿਤਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

'ਨ ਵੇ ਯਾਚਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਧੀਰੋ ਚ ਵੇਦਿਤੁਮਰਹਤਿ [ਅਰਿਯਾ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਯਾਚਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਅਰਿਯਾਨ ਯਾਚਨਾ'ਤਿ॥

''ਕਤਮਾ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾਚਾਯ ਬਹੁਵਿਧਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਅਯਂ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰੇਸਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਭਣਤਿ ‘ਇਮਿਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਵਾਚਾਯ ਪਰੇਸਂ ਸਾਵਿਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਚੀਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨ ਪਰਿਸਾਯ ਸਾਵੇਤਿ ‘ਏਵਞ੍ਚ ਏਵਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਤੇ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੋਪਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਗਿਲਾਨੋ ਸਮਾਨੋ ਥੇਰੇਨ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪੁਚ੍ਛੀਯਮਾਨੋ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਅਥ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ‘ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਮੇ ਇਮਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਮਾ ਮੇ ਆਜੀਵੋ ਭਿਜ੍ਜੀ’ਤਿ ਆਜੀਵਭੇਦਭਯਾ ਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਜਹਿ ਨ ਉਪਜੀਵਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਞਾਤਿਪਵਾਰਿਤੇਸੁ ਕੁਲੇਸੁ, ਅਯਂ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ, ਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮਯੇ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਹੋਤਿ ਥੋਮਿਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨੁਮਤੋ ਤਥਾਗਤੇਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ।

‘‘ਯਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭੋਜਨਂ ਪਜਹਿ [ਪਜਹਤਿ (ਕ॰)], ਤਂ ਆਵੇਠਨਵਿਨਿਵੇਠਨਕਡ੍ਢਨਨਿਗ੍ਗਹਪ੍ਪਟਿਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ ਨ ਉਪਜੀਵੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਪਤ੍ਤੇ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ‘ਸੂਕਰਮਦ੍ਦਵੇ ਚ ਮਧੁਪਾਯਾਸੇ ਚਾ’ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਯੇਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਸੁ ਆਕਿਰਿਂਸੂ’’ਤਿ? ‘‘ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੇ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟੁਦ੍ਧਟੇ ਆਲੋਪੇ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਸੂਦੋ ਰਞ੍ਞੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੂਪਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ ਕਬਲ਼ੇ ਕਬਲ਼ੇ ਸੂਪਂ ਆਕਿਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਤਥਾਗਤੇ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟੁਦ੍ਧਟੇ ਆਲੋਪੇ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ। ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਖਯਵਪੁਲਕੇ [ਸੁਕ੍ਖਯਵਮੂਲਕੇ (ਕ॰)] ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਓਜੇਨ ਤੇਮਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਮਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਿਂਸੁ, ਤੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਉਪਚਿਤੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਲਾਭਾ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ, ਯਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨਾ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਭੋਜਨਕਥਾਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚਿਤਂ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯਾ’ਤਿ। ਪੁਨ ਚ ‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਾਸਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਬਹੁਕੇ ਦਿਵਸੇ ਸਙ੍ਗਾਮਤ੍ਥਾਯ ਉਪਾਸਨਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਮਹਾਯੁਦ੍ਧੇ ਓਸਕ੍ਕੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤ੍ਵਾ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਲ੍ਲੋ ਵਾ ਮਲ੍ਲਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਬਹੁਕੇ ਦਿਵਸੇ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਮਲ੍ਲਯੁਦ੍ਧੇ ਓਸਕ੍ਕੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤ੍ਵਾ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਯਾ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਪਾਕਟਤਾਯ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਇਙ੍ਘ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਯ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚਿਤਂ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ’ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ, ਤੇਨ ਹਿ ‘ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਤਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚਿਤਂ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯਾ’ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਨ੍ਨਿਬ੍ਬੇਠੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

‘‘ਪਰਿਪਾਚਿਤਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਮਹਤੋ ਜਨਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਾਯ, ਪਤ੍ਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਨਿਪੁਣਦੁਦ੍ਦਸਦੁਰਨੁਬੋਧਸੁਖੁਮਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਲਯਾਰਾਮਤਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਲ੍ਹਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ’ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਚਿਨ੍ਤਨਮਾਨਸਂ ਯੇਵੇਤਂ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਅਨੇਕਬ੍ਯਾਧਿਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਂ ਨਰਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ ‘ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਕਤਮੇਨ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਧਿ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤਂ ਜਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਨਿਪੁਣਦੁਦ੍ਦਸਦੁਰਨੁਬੋਧਸੁਖੁਮਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ’ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਚਿਨ੍ਤਨਮਾਨਸਂ ਯੇਵੇਤਂ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਵਾਰਿਕਅਨੀਕਟ੍ਠਪਾਰਿਸਜ੍ਜਨੇਗਮਭਟਬਲ [ਬਲਤ੍ਥ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਮਚ੍ਚਰਾਜਞ੍ਞਰਾਜੂਪਜੀਵਿਨੇ ਜਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਇਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਨਿਪੁਣਦੁਦ੍ਦਸਦੁਰਨੁਬੋਧਸੁਖੁਮਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਲਯਾਰਾਮਤਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਲ੍ਹਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ’ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਚਿਨ੍ਤਨਮਾਨਸਂ ਯੇਵੇਤਂ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ, ਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਆਯਾਚਿਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ? ਯੇ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਰੁਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਾਯਣਾ, ਤਸ੍ਮਾ

ਤਸ੍ਸ ਬਲਵਤੋ ਯਸਵਤੋ ਞਾਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਓਨਮਨੇਨ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਓਨਮਿਸ੍ਸਤਿ ਓਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਆਯਾਚਿਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਰਾਜਾ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਓਨਮਤਿ ਅਪਚਿਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਬਲਵਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਓਨਮਨੇਨ ਅਵਸੇਸਾ ਜਨਤਾ ਓਨਮਤਿ ਅਪਚਿਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਓਨਮਿਤੇ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਓਨਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੂਜਿਤਪੂਜਕੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਆਯਾਚਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ, ਤੇਨ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਆਯਾਚਿਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਅਤਿਭਦ੍ਰਕਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਆਚਰਿਯਾਨਾਚਰਿਯਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ''ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

'''ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ [ਮਹਾਵ॰ ੧੧]॥

''ਪੁਨ ਚ ਭਣਿਤਂ 'ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ 'ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸੀ'ਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ 'ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਤੋ ਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੇਨ 'ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ, ਭਣਿਤਞ੍ਚ 'ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸੀ'ਤਿ।

''ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਵਚਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਆਚਰਿਯਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ।

'ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਆਚਰਿਯਾ, ਯੇਹਿ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦਿਵਸਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਸਿ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਜਾਤਮਤ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਰਾਮੋ ਧਜੋ ਲਕ੍ਖਣੋ ਮਨ੍ਤੀ ਯਞ੍ਞੋ ਸੁਯਾਮੋ ਸੁਭੋਜੋ ਸੁਦਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਂ ਪਵੇਦਯਿਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਾਕਮ੍ਮਂ ਅਕਂਸੁ, ਤੇ ਚ ਪਠਮਂ ਆਚਰਿਯਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨੋ ਰਾਜਾ ਯਂ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਭਿਜਾਤਂ ਉਦਿਚ੍ਚਜਾਤਿਮਨ੍ਤਂ ਪਦਕਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਛਲ਼ਙ੍ਗਵਨ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੋਵਣ੍ਣੇਨ ਭਿਙ੍ਗਾਰੇਨ [ਭਿਙ੍ਕਾਰੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਦਕਂ

ਓਣੋਜੇਤ੍ਵਾ ‘ਇਮਂ ਕੁਮਾਰਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਹੀ’ਤਿ ਅਦਾਸਿ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਆਚਰਿਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਸਂਵੇਜੇਸੀ, ਯਸ੍ਸਾ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਖਣੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿ, ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਆਚਰਿਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿ, ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਚਰਿਯੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿ [ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ (ਕ॰)], ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਚਰਿਯੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਪਞ੍ਚ ਆਚਰਿਯਾ। ਤੇ ਚ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾ ਲੋਕਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਅਨੁਸਾਸਕੋ, ਸਯਮ੍ਭੂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਭਣਿਤਂ ‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਆਚਰਿਯਾਨਾਚਰਿਯਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

ਸਨ੍ਥਵਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਏਕਾਦਸ ਪਞ੍ਹੋ।

ਮੇਣ੍ਡਕਪਞ੍ਹੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੫. ਅਨੁਮਾਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਭਗਵਤਾ 'ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯੰ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ। ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਥਯਮਾਨਾ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਾ ਚ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਮਾਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਦਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਏਕਾ ਦੇਸਨਾ ਏਕਾ ਕਥਾ ਏਕਾ ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਤਥਾਗਤਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਏਕੇਨਪਿ ਤਾਵ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਓਭਾਸਜਾਤੋ, ਯਦਿ ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਭਾਯ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਓਭਾਸਜਾਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਓਵਦਮਾਨਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਤਥਾਗਤਾ ਸੁਖੰ ਓਵਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਨੁਸਾਸਮਾਨਾ ਚ ਸੁਖੰ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਕਾਰਣੰ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਯਥਾਹੰ ਨਿਸ੍ਸੰਸਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਯੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਏਕਬੁਦ੍ਧਧਾਰਣੀ, ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਯਦਿ ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨਾਯੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਚਲੇਯ੍ਯ ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਮੇਯ੍ਯ ਓਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ ਵਿਧਮੇਯ੍ਯ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ ਏਕਪੁਰਿਸਸਨ੍ਧਾਰਣੀ [ਏਕਪੁਰਿਸਸਨ੍ਤਾਰਣੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪੁਰਿਸੇ ਅਭਿਰੂਲ੍ਹੇ ਸਾ ਨਾਵਾ ਸਮੁਪਾਦਿਕਾ [ਸਮੁਦਕਾ (ਕ॰)] ਭਵੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਤਾਦਿਸੋ ਆਯੁਨਾ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਯੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਕਿਸਥੂਲੇਨ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਨ, ਸੋ ਤੰ ਨਾਵੰ ਅਭਿਰੂਹੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਲੇਯ੍ਯ ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਮੇਯ੍ਯ ਓਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ ਵਿਧਮੇਯ੍ਯ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਓਸੀਦੇਯ੍ਯ ਉਦਕੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਏਕਬੁਦ੍ਧਧਾਰਣੀ, ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਯਦਿ ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨਾਯੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਚਲੇਯ੍ਯ ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਮੇਯ੍ਯ ਓਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ ਵਿਧਮੇਯ੍ਯ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਛਾਦੇਨ੍ਤੰ ਯਾਵ ਕਣ੍ਠਮਭਿਪੂਰਯਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਧਾਤੋ ਪੀਣਿਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰੋ ਤਨ੍ਦਿਕਤੋ ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡਜਾਤੋ ਪੁਨਦੇਵ ਤਤ੍ਤਕੰ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਖਿਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕਿੰ ਭੁਤ੍ਤੋਵ ਮਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ [ਭੁਤ੍ਤੋ ਵਮੇਯ੍ਯਾਤਿ (ਕ॰)]। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਏਕਬੁਦ੍ਧਧਾਰਣੀ, ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਯਦਿ ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨਾਯੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਚਲੇਯ੍ਯ ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਮੇਯ੍ਯ ਓਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਨਮੇਯ੍ਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ ਵਿਧਮੇਯ੍ਯ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਧਮ੍ਮਭਾਰੇਨ ਪਥਵੀ ਚਲਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਕਟਾ ਰਤਨਪਰਿਪੂਰਿਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ ਯਾਵ ਮੁਖਸਮਾ, ਏਕਸ੍ਮਾ ਸਕਟਤੋ ਰਤਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਕਟੇ ਆਕਿਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਟੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਕਟਾਨੰ ਰਤਨੰ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਭਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਫਲੇਯ੍ਯ, ਅਰਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ, ਨੇਮਿਪਿ ਤਸ੍ਸ

ਓਪਤੇਯ੍ਯ, ਅਕ੍ਖੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਰਤਨਭਾਰੇਨ ਸਕਟਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਧਮ੍ਮਭਾਰੇਨ ਪਥਵੀ ਚਲਤਿ।

''ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਂ ਕਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਬਲਪਰਿਦੀਪਨਾਯ ਓਸਾਰਿਤਂ। ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, ਉਭਤੋ ਪਕ੍ਖਜਾਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬਲਵਾਮਚ੍ਚਾਨਂ ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਮਚ੍ਚੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਮਚ੍ਚੋ'ਤਿ, ਉਭਤੋ ਪਕ੍ਖਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, ਉਭਤੋ ਪਕ੍ਖਜਾਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ । ਇਦਂ ਤਾਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਂ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, 'ਅਗ੍ਗੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, 'ਜੇਟ੍ਠੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, 'ਸੇਟ੍ਠੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਉਤ੍ਤਮੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਪਵਰੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਅਸਮੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਅਸਮਸਮੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਯਂ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

''ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਭਾਵਪਕਤਿ ਏਸਾਯਂ, ਏਕੋ ਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ? ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ। ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਂ ਲੋਕੇ ਮਹਨ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਕਂ ਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਪਥਵੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਨ੍ਤੀ, ਸਾ ਏਕਾ ਯੇਵ। ਸਾਗਰੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਸਿਨੇਰੁ ਗਿਰਿਰਾਜਾ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਆਕਾਸੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਮਾਰੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ। ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਕੋ ਯੇਵ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਕੋ ਯੇਵ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

''ਸੁਕਥਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਅਨਿਪੁਣੋਪੇਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਪਨ ਮਾਦਿਸੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਗੋਤਮਿਵਤ੍ਥਦਾਨਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਯਾ ਗੋਤਮਿਯਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯ ਦੀਯਮਾਨਾਯ 'ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾ'ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਤੋ ਨ ਭਾਰਿਕੋ ਨ ਗਰੁਕੋ ਨ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਕਾਯ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਸਯਂ ਪਿਞ੍ਜਿਤਂ [ਪਿਚ੍ਛਿਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਯਂ ਲੁਞ੍ਚਿਤਂ ਸਯਂ ਪੋਥਿਤਂ ਸਯਂ ਕਨ੍ਤਿਤਂ ਸਯਂ ਵਾਯਿਤਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੀਯਮਾਨਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਪੇਸਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਧਿਕੋ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ, 'ਮਯਿ ਦਿਨ੍ਨੇ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਨ ਤਥਾਗਤੋ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਸਯਂ ਪਿਞ੍ਜਿਤਂ ਸਯਂ ਲੁਞ੍ਚਿਤਂ ਸਯਂ ਪੋਥਿਤਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਸਙ੍ਘੇ ਦਾਪੇਯ੍ਯ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ ਤਥਾਗਤੋ

ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਪਤ੍ਥਯਤਿ [ਨ ਪਤ੍ਥੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਤਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਪੇਸੀ''ਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਯਾ ਗੋਤਮਿਯਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯ ਦੀਯਮਾਨਾਯ 'ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾ'ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਿਮਾਨਨਸ੍ਸ ਅਵਿਪਾਕਤਾਯ ਨ ਅਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਯ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਯੇਵ ਗੁਣੇ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ 'ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾ'ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਤਾ ਧਰਮਾਨੋ ਯੇਵ ਅਮਚ੍ਚਭਟਬਲਦੋਵਾਰਿਕਅਨੀਕਟ੍ਠਪਾਰਿਸਜ੍ਜਜਨਮਜ੍ਝੇ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਯੇਵ ਗੁਣਂ ਪਕਿਤ੍ਤੇਤਿ [ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤਿ (ਕ॰)] 'ਇਧ ਠਪਿਤੋ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਜਨਮਜ੍ਝੇ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਙ੍ਘੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਯੇਵ ਗੁਣੇ ਪਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ 'ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਪੁਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾ'ਤਿ।

''ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਤਥਾਗਤਤੋ ਅਧਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਾਹੇਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਮਤ੍ਤਕੇਨ 'ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਅਧਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ'ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਨ੍ਤੇ ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਤਾਵਤਕੇਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਤਥਾਗਤਤੋ ਅਧਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਅਕਾਮਕਰਣੀਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯ ਤਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਪੇਸਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯਨਂ ਆਹਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਰਾਜਾ ਉਪਾਯਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਟਸ੍ਸ ਵਾ ਬਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਰੋਹਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਾਵਤਕੇਨ ਉਪਾਯਨਪਟਿਲਾਭਮਤ੍ਤਕੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਅਧਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜੂਪਜੀਵੀ, ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਉਪਾਯਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਤਾਵਤਕੇਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਤਥਾਗਤਤੋ ਅਧਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਤਥਾਗਤਭਤ੍ਤਿਕੋ ਤਥਾਗਤੂਪਜੀਵੀ। ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਦਾਪੇਸਿ।

''ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ 'ਸਭਾਵਪਟਿਪੂਜਨੀਯੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਮਮ ਸਨ੍ਤਕੇਨ ਸਙ੍ਘਂ ਪਟਿਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਦਾਪੇਸਿ, ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯੇਵ ਪਟਿਪੂਜਨਂ ਵਣ੍ਣੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਯੇ ਲੋਕੇ ਪਟਿਪੂਜਨਾਰਹਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਟਿਪੂਜਨਂ ਵਣ੍ਣੇਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਵਰਲਞ੍ਛਕੇ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੇਨ 'ਅਸੁ ਯੇਵ ਮੇ ਪੁਰਿਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਜ੍ਜਤਰੋ ਚ ਪਾਸਂਸਤਰੋ ਚਾ'ਤਿ। ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਵੇਸੁ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੋ ਵਾ ਅਧਿਕੋ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਉਤ੍ਤਰੋ ਅਧਿਕੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ ਮਾਣਵਗਾਮਿਕੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਠਤ੍ਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਮਜ੍ਝੇ –

‘‘‘ਵਿਪੁਲੋ ਰਾਜਗਹੀਯਾਨਂ [ਰਾਜਗਹਿਕਾਨਂ (ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਗਿਰਿ ਸੇਟ੍ਠੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਸੇਤੋ ਹਿਮਵਤਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਅਘਗਾਮਿਨਂ॥

‘‘‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਉਦਧਿਨਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਾ।
ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਗ੍ਗੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’ਤਿ॥

‘‘ਤਾ ਖੋ ਪਨੇਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਣਵਗਾਮਿਕੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਗਾਥਾ ਸੁਗੀਤਾ ਨ ਦੁਗ੍ਗੀਤਾ, ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਨ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾ, ਅਨੁਮਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ, ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨਪਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਭਣਿਤਂ –

‘‘‘ਏਕੋ ਮਨੋਪਸਾਦੋ। ਸਰਣਗਮਨਮਞ੍ਜਲਿਪਣਾਮੋ ਵਾ।
ਉਸ੍ਸਹਤੇ ਤਾਰਯਿਤੁਂ, ਮਾਰਬਲਨਿਸੂਦਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ’ਤਿ॥

‘‘ਭਗਵਤਾ ਚ ਭਣਿਤਂ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ‘ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ? ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ... ਪੇ॰... ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਗੋਤਮਿਵਤ੍ਥਦਾਨਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਗਿਹਿਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ

[੩] ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਗਿਹਿਨੋ ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਣ੍ਣੇਮਿ, ਗਿਹੀ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਹੇਤੁ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨੋ ਕਾਮਭੋਗੀ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸਮ੍ਬਾਧਸਯਨਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ ਕਾਸਿਕਚਨ੍ਦਨਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੋ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲ [ਮਣਿਕਨਕ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਚਿਤ੍ਤਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ ਭਣ੍ਡੁਕਾਸਾਵਵਤ੍ਥਵਸਨੋ ਪਰਪਿਣ੍ਡਮਜ੍ਝੁਪਗਤੋ ਚਤੂਸੁ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਦਿਯਡ੍ਢੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤੇਸੁ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਤੇਰਸਸੁ ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਅਨਵਸੇਸਂ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ। ਤਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਗਿਹਿਨੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ? ਅਫਲਂ ਹੋਤਿ ਤਪੋਕਮ੍ਮਂ, ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਵਞ੍ਝਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਗੋਪਨਾ, ਮੋਘਂ ਧੁਤਗੁਣਸਮਾਦਾਨਂ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਚਿਣ੍ਣੇਨ, ਨਨੁ ਨਾਮ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ‘ਗਿਹਿਨੋ ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਣ੍ਣੇਮਿ, ਗਿਹੀ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਹੇਤੁ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਮ੍ਹੀ’ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਆਰਕਾਵ ਸਾਮਞ੍ਞਾ, ਆਰਕਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ, ਪਗੇਵ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨੋ। ਗਿਹੀਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਆਰਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ।

‘‘ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਵ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰੋ ਅਧਿਪਤਿ; ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਗੁਣਾ ਅਨੇਕਗੁਣਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੁਣਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਗੁਣਂ ਪਰਿਮਾਣਂ ਕਾਤੁਂ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਮਦਦਸ੍ਸ ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਧਨੇਨ ਅਗ੍ਘੋ ਪਰਿਮਾਣੰ ਕਾਤੁੰ ‘ਏਤ੍ਤਕੰ ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਮੂਲ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਬਹੁਗੁਣਾ ਅਨੇਕਗੁਣਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੁਣਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਗੁਣੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਕਾਤੁੰ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਊਮਿਯੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਿਮਾਣੰ ਕਾਤੁੰ ‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਊਮਿਯੋ’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਬਹੁਗੁਣਾ ਅਨੇਕਗੁਣਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੁਣਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਗੁਣੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਕਾਤੁੰ।

‘‘ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਚਿਰਰਤ੍ਤਾਯ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸੰਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਨਿਰਾਲਯੋ ਅਨਿਕੇਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲੋ ਸਲ੍ਲੇਖਿਤਾਚਾਰੋ ਧੁਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਕਾਰਣਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਚਿਰਰਤ੍ਤਾਯ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿਸਮਸੁਧੋਤਉਜੁਵਿਮਲਨਾਰਾਚੋ ਸੁਸਜ੍ਜਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੀਯੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਚਿਰਰਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਗਿਹਿਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਪਟਿਪਦਾਦੋਸਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕੰ ਅਕਾਸਿ, ਨੇਤਾਦਿਸੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਆਰਮ੍ਭੋ ਅਹੋਸਿ ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧੰ ਮਚ੍ਚੁਸੇਨੰ ਵਿਧਮਨੰ ਆਹਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ, ਏਵਰੂਪੇ ਪਰਕ੍ਕਮੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਵੋਚ ‘ਨ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਇਮਾਯ ਕਟੁਕਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛਾਮਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੰ, ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ, ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਪੁਨ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ।

‘‘‘ਆਰਮ੍ਭਥ ਨਿਕ੍ਖਮਥ, ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
ਧੁਨਾਥ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨੰ, ਨਲ਼ਾਗਾਰੰਵ ਕੁਞ੍ਜਰੋ’ਤਿ [ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫]॥

‘‘ਕੇਨ ਨ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਯਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੋ ਵਿਰਤ੍ਤਰੂਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਤਦਾਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤਰਹਿਪਿ ਸਾ ਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾ, ਤੰ ਯੇਵ ਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ। ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਤਿਵੀਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਆਹਾਰੰ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿ। ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰੂਪਰੋਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੇਨ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ, ਸੋ ਮਤ੍ਤਮਤ੍ਤੰ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੰ ਸੇਵਨ੍ਤੋ ਤਾਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾਯ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਸੋ ਯੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਪਦਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਹਾਰੋ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ, ਆਹਾਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾ ਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੋਸੋ ਆਰਮ੍ਭਸ੍ਸ, ਨ ਨਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ, ਨ ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਨ ਪਾਪੁਣਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ, ਅਥ ਖੋ ਆਹਾਰੂਪਰੋਧਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ, ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਯੇਵੇਸਾ ਪਟਿਪਦਾ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਤਿਵੇਗੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤੇਨ ਸੋ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ ਵਾ ਅਸਞ੍ਚਰੋ ਪਥਵਿਤਲੇ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਦੋਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ; ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪਥਵੀ, ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੋਸੋ? ਵਾਯਾਮਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ, ਯੇਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਸੋ ਦੋਸੋ ਆਰਮ੍ਭਸ੍ਸ, ਨ ਨਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ, ਨ ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨ ਪਾਪੁਣਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਆਹਾਰੂਪਰੋਧਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਯੇਵੇਸਾ ਪਟਿਪਦਾ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਸਾਟਕਂ ਨਿਵਾਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਧੋਵਾਪੇਯ੍ਯ, ਨੇਸੋ ਦੋਸੋ ਉਦਕਸ੍ਸ, ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਉਦਕਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨੇਸੋ ਦੋਸੋ ਆਰਮ੍ਭਸ੍ਸ, ਨ ਨਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ, ਨ ਕਿਲੇਸਯੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨ ਪਾਪੁਣਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਆਹਾਰੂਪਰੋਧਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ, ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਯੇਵੇਸਾ ਪਟਿਪਦਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਤਾਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਸਾ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਪਟਿਪਦਾਦੋਸਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨਂ ਸਾਰਂ ਵਰਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਪਵਰਂ ਅਨੁਪਮਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਵਿਮਲਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਗਿਹਿਂ ਤਾਵਤਕਂ ਪਬ੍ਬਜੇਤੁਂ, ਗਿਹੀ ਯੇਵ [ਗਿਹਿਂ ਯੇਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲੇ ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ ਯਦਾ ਅਪੁਨਰਾਵਤ੍ਤੀ ਹੋਤਿ ਤਦਾ ਸੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਇਮੇ ਦੁਜ੍ਜਨਾ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ ਸਾਸਨੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਾਗਮਨੇਨ ਅਯਂ ਮਹਾਜਨੋ ਏਵਂ ਵਿਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ‘ਤੁਚ੍ਛਕਂ ਵਤ ਭੋ ਏਤਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂ ਇਮੇ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਲ਼ਾਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਸੁਚਿਵਿਮਲਸੀਤਲਸਲਿਲੋ, ਅਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਮਲਕਦ੍ਦਮਗਤੋ ਤਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਤਮਂ ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਤਲ਼ਾਕਂ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ‘ਅਯਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਨਹਾਯਿਤੁਕਾਮਂ ਤਲ਼ਾਕੋ ਸਯਂ ਨਹਾਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਤਲ਼ਾਕਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਰਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਰਤਲ਼ਾਕਂ ਮਾਪੇਸਿ ‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸਮਲਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਸਚੇਤਨਾ ਬੁਧਾ, ਤੇ ਇਧ ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਵਾਹਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਰਤਲ਼ਾਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਕਿਲੇਸੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ ਤਂ ਯੇਵ ਜਨੋ ਗਰਹਿਸ੍ਸਤਿ ‘ਅਯਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਸਯਂ ਬੋਧੇਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ?

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਰੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਂ ਅਮੋਘਧੁਵਸਿਦ੍ਧਕਮ੍ਮਂ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਯਾਧਿਕੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ਆਤੁਰਂ ਵਾ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਤੁਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ‘ਅਯਂ ਰੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਂ ਅਮੋਘਧੁਵਸਿਦ੍ਧਕਮ੍ਮਂ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਯਾਧਿਕੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਨ੍ਤਂ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਯਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨ੍ਤੋਸਾਸਨਸਮੁਗ੍ਗੇ ਕੇਵਲਂ ਸਕਲਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਨਸਮਤ੍ਥਂ ਅਮਤੋਸਧਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿ, ‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਪੀਲ਼ਿਤਾ ਸਚੇਤਨਾ ਬੁਧਾ, ਤੇ ਇਮਂ ਅਮਤੋਸਧਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਂ ਵੂਪਸਮੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਯਂ ਅਮਤੋਸਧਂ

ਅਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਸਕਿਲੇਸੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਯੇਵ ਜਨੋ ਗਰਹਿਸ੍ਸਤਿ ‘ਅਯਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਸਯਂ ਬੋਧੇਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ?

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਾਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਤਿਮਹਾਪੁਞ੍ਞਭਤ੍ਤਪਰਿਵੇਸਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਤ੍ਤਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਛਾਤੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ਛਾਤਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਭਤ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਛਾਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਨੋ ਗਰਹੇਯ੍ਯ ‘ਅਯਂ ਖੁਦਾਪੀਲ਼ਿਤੋ ਪੁਞ੍ਞਭਤ੍ਤਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਛਾਤੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਸ੍ਸ ਅਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਜਨਂ ਸਯਂ ਮੁਖਂ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨ੍ਤੋਸਾਸਨਸਮੁਗ੍ਗੇ ਪਰਮਪਵਰਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸਿਵਂ ਪਣੀਤਂ ਅਮਤਂ ਪਰਮਮਧੁਰਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭੋਜਨਂ ਠਪੇਸਿ ‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਿਲੇਸਛਾਤਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਪਰੇਤਮਾਨਸਾ ਸਚੇਤਨਾ ਬੁਧਾ, ਤੇ ਇਮਂ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਸਬ੍ਬਂ ਤਣ੍ਹਮਪਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਸਿਤੋਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਨੋ ਗਰਹਿਸ੍ਸਤਿ ‘ਅਯਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਇਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਸਯਂ ਬੋਧੇਸ੍ਸਸਿ, ਕੋ ਦੋਸੋ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋ ਗਿਹਿਂ ਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲੇ ਵਿਨੀਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਨ ਨਾਮਾਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਕਰਣੀਯਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਨੇਕਸਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਤਲ਼ਾਕਂ ਖਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਏਵਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਯ੍ਯ ‘ਮਾ ਮੇ, ਭੋਨ੍ਤੋ, ਕੇਚਿ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਇਮਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਓਤਰਥ, ਪਵਾਹਿਤਰਜੋਜਲ੍ਲਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਿਮਲਮਟ੍ਠਾ ਇਮਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਓਤਰਥਾ’ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਪਵਾਹਿਤਰਜੋਜਲ੍ਲਾਨਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਮਲਮਟ੍ਠਾਨਂ ਤੇਨ ਤਲ਼ਾਕੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤੇ ਤਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਤੇਨ ਤਲ਼ਾਕੇਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੋ ਗਿਹਿਂ ਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲੇ ਵਿਨੀਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਭਾਵਇਸਿਭਤ੍ਤਿਕੋ ਸੁਤਮਨ੍ਤਪਦਧਰੋ ਅਤਕ੍ਕਿਕੋ ਰੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਅਮੋਘਧੁਵਸਿਦ੍ਧਕਮ੍ਮੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਰੋਗੂਪਸਮਭੇਸਜ੍ਜਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਏਵਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਯ੍ਯ ‘ਮਾ ਖੋ, ਭੋਨ੍ਤੋ , ਕੇਚਿ ਸਬ੍ਯਾਧਿਕਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਗਚ੍ਛਥ, ਅਬ੍ਯਾਧਿਕਾ ਅਰੋਗਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਗਚ੍ਛਥਾ’ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਬ੍ਯਾਧਿਕਾਨਂ ਅਰੋਗਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਂ ਉਦਗ੍ਗਾਨਂ ਤੇਨ ਭਿਸਕ੍ਕੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤੇ ਤਂ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਤੇਨ ਭਿਸਕ੍ਕੇਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੋ ਗਿਹਿਂ ਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲੇ ਵਿਨੀਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ?

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਅਨੇਕਥਾਲਿਪਾਕਸਤਂ ਭੋਜਨਂ ਪਟਿਯਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਏਵਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਯ੍ਯ ‘ਮਾ ਮੇ, ਭੋਨ੍ਤੋ, ਕੇਚਿ ਛਾਤਾ ਇਮਂ ਪਰਿਵੇਸਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਥ, ਸੁਭੁਤ੍ਤਾ ਤਿਤ੍ਤਾ ਸੁਹਿਤਾ ਧਾਤਾ ਪੀਣਿਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਇਮਂ ਪਰਿਵੇਸਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀਨਂ ਤਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਹਿਤਾਨਂ ਧਾਤਾਨਂ ਪੀਣਿਤਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਂ ਤੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤੇ ਤਂ ਪਰਿਵੇਸਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਤਾਯ ਪਰਿਵੇਸਨਾਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੋ ਗਿਹਿਂ ਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲੇ ਵਿਨੀਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤੇਸਂ ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਕਿਂ ਤੇਸਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ?

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਤੁਲਿਯੇ ਗੁਣੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਭੂਮਿਮਹਨ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਾਪੇਹਿ ਅਸਂਵਾਸਿਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਸਂਵਰਰਕ੍ਖਿਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਭੂਮਿਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਧਨੋ ਹੀਨਜਚ੍ਚੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੋ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹੀਨੋ ਮਹਾਰਜ੍ਜੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਪਤਤਿ ਪਰਿਧੰਸਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਯਸਤੋ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁੰ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ ? ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਾ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹੀਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਪਵਰੁਤ੍ਤਮੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਪਰਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਧੰਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਜਿਨਸਾਸਨੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁੰ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਜਿਨਸਾਸਨਭੂਮਿਯਾ। ਏਵੰ ਭੂਮਿਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਰਿ ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤੇ ਵਿਕਿਰਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਵਿਧੰਸੇਤਿ, ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨੂਪਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਤ੍ਤਾ ਪਦੁਮਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਠਾ ਕੂਟਾ ਵਙ੍ਕਾ ਕੁਟਿਲਾ ਵਿਸਮਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਨਿਕ੍ਕਣ੍ਟਕਪਣ੍ਡਰਵਰਪ੍ਪਵਰਸਾਸਨਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਧੰਸੇਤ੍ਵਾ ਅਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਤ੍ਤਾ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਪਾਪੇਹਿ ਅਸੰਵਾਸਿਯਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਨ ਮਤੇਨ ਕੁਣਪੇਨ ਸੰਵਸਤਿ, ਯੰ ਹੋਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਮਤੰ ਕੁਣਪੰ, ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤੀਰੰ ਉਪਨੇਤਿ ਥਲੰ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਰੇਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਭਵਨਤ੍ਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਪਕਾ ਅਸੰਵੁਤਾ ਅਹਿਰਿਕਾ ਅਕਿਰਿਯਾ ਓਸਨ੍ਨਵੀਰਿਯਾ ਕੁਸੀਤਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਦੁਜ੍ਜਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਜਿਨਸਾਸਨਤੋ ਅਰਹਨ੍ਤਵਿਮਲਖੀਣਾਸਵਮਹਾਭੂਤਭਵਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਸੰਵਸਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਪਾਪੇਹਿ ਅਸੰਵਾਸਿਯਤ੍ਤਾ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਪਾਪੇਹਿ ਅਸੰਵਾਸਿਯਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਛੇਕਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਅਸਿਪ੍ਪਿਨੋ ਮਤਿਵਿਪ੍ਪਹੀਨਾ ਇਸ੍ਸਾਸਾ [ਇਸ੍ਸਤ੍ਥਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵਾਲਗ੍ਗਵੇਧੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤਾ ਵਿਗਲ਼ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤ੍ਤਾ ਵਾਲਗ੍ਗਸ੍ਸ । ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਜਲ਼ਾ ਏਲ਼ਮੂਗਾ ਮੂਲ਼੍ਹਾ ਦਨ੍ਧਗਤਿਕਾ ਜਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੰ ਪਰਮਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਚਤੁਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤਾ ਜਿਨਸਾਸਨਾ ਵਿਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਪਰਮਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤਾਯ ਸਚ੍ਚਾਨੰ। ਏਵੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਬਹੁਸੰਵਰਰਕ੍ਖਿਯਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ? ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਤਿਮਹਾਯੁਦ੍ਧਭੂਮਿਮੁਪਗਤੋ ਪਰਸੇਨਾਯ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਸਤ੍ତਿਹਤ੍ਥੰ ਜਨਮੁਪੇਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੀਤੋ ਓਸਕ੍ਕਤਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਪਲਾਯਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਬਹੁਵਿਧਯੁਦ੍ਧਮੁਖਰਕ੍ਖਣਭਯਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਪਕਾ ਅਸੰਵੁਤਾ ਅਹਿਰਿਕਾ ਅਕਿਰਿਯਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਚਪਲਾ ਚਲਿਤਾ ਇਤ੍ਤਰਾ ਬਾਲਜਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਬਹੁਵਿਧੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਰਿਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤਾ ਓਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਬਹੁਵਿਧਸੰਵਰਰਕ੍ਖਿਯਭਾਵਤ੍ਤਾ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਬਹੁਵਿਧਸੰਵਰਰਕ੍ਖਿਯਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਥਲਜੁਤ੍ਤਮੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਸ੍ਸਿਕਾਗੁਮ੍ਬੇ ਕਿਮਿਵਿਦ੍ਧਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਕੁਰਾਨਿ ਸਙ੍ਕੁਟਿਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਯੇਵ ਪਰਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਸੁ ਪਰਿਪਤਿਤੇਸੁ ਵਸ੍ਸਿਕਾਗੁਮ੍ਬੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਧੇਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸੰ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਕਿਮਿਵਿਦ੍ਧਾਨਿ ਵਸ੍ਸਿਕਾਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਿਯ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਹਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਣ੍ਣਾਕਾਰਸੀਲਾ ਅਭਬ੍ਬਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ, ਨ ਚ ਤੇਸੰ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨੰ ਹੀਲ਼ਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤੇ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਸੀਲਵਰਗਨ੍ਧੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸਾਲੀਨਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਰਾਤਙ੍ਕਾਨਂ ਲੋਹਿਤਕਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਕਰੁਮ੍ਭਕਂ ਨਾਮ ਸਾਲਿਜਾਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਯੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਕਸਾਲੀ ਹੀਲ਼ਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਸਾਲੀ, ਤੇ ਰਾਜੂਪਭੋਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਲੋਹਿਤਕਸਾਲੀਨਮਨ੍ਤਰੇ ਕਰੁਮ੍ਭਕਾ ਵਿਯ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਨ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ [ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਅਨ੍ਤਰਾ ਯੇਵ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਾਮਦਦਸ੍ਸਾਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ [ਏਕਦੇਸੇ (ਕ॰)] ਕਕ੍ਕਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਕ੍ਕਸੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਣਿਰਤਨਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ, ਤਂ ਜਨਸ੍ਸ ਹਾਸਕਰਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕਕ੍ਕਸਾ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਪਟਿਕਾ, ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤੇ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਾਸਜਨਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਪੂਤਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਗਨ੍ਧਂ। ਨ ਤੇਨ ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਅਪੂਤਿਕਂ ਸੁਗਨ੍ਧਂ, ਤਂ ਸਮਨ੍ਤਾ ਵਿਧੂਪੇਤਿ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸਾਰਨ੍ਤਰੇ ਪੂਤਿਕਦੇਸਮਿਵ ਛਡ੍ਡਨੀਯਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ, ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਹੀਲ਼ਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤੇ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਸੀਲਵਰਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧੇਨ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਦਿਸੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਨਿਰਵਜ੍ਜਮਨੁਪਾਪਿਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਪਰਿਦੀਪਿਤਂ, ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਤੇ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਂ ਯੇਵ ਪਰਿਦੀਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਅਰਹਨ੍ਤਵੇਦਨਾਵੇਦਿਯਨਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਅਰਹਾ ਏਕਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ ਕਾਯਿਕਂ, ਨ ਚੇਤਸਿਕ’ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਰਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਂ ਕਾਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਰਹਾ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ ਅਸ੍ਸਾਮੀ ਅਵਸਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਯਂ ਸੋ ਸਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਾਯੇ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ ਅਸ੍ਸਾਮੀ ਅਵਸਵਤ੍ਤੀ; ਸਕੁਣੋਪਿ ਤਾਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲਾਵਕੇ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਇਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ ਸਾਮੀ ਵਸਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਦਸਯਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯਾਨੁਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਵੇ ਭਵੇ ਕਾਯਂ ਅਨੁਧਾਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਮਿਦ੍ਧਂ ਜਰਾ ਬ੍ਯਾਧਿ ਮਰਣਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਕਾਯਾਨੁਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਵੇ ਭਵੇ ਕਾਯਂ ਅਨੁਧਾਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਰਹਾ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ ਅਸ੍ਸਾਮੀ ਅਵਸਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਰਹਤੋ ਕਾਯੇ ਆਣਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਥਵਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਪਥਵਿਯਾ ਆਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚ ਅਰਹਤੋ ਕਾਯੇ ਆਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਵਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਣੋ ਛਾਤੋ ਪਰਿਤਸਿਤੋ

ਅਬਲਦੁਬ੍ਬਲਪਰਿਤ੍ਤਕਤਿਣੇਸੁ ਵਾ ਲਤਾਯ ਵਾ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ, ਯਦਾ ਸੋ ਗੋਣੋ ਪਰਿਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਸਹ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਕੋਪੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਕੁਪਿਤਂ ਕਾਯਂ ਆਭੁਜਤਿ ਨਿਬ੍ਭੁਜਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਤਸਤਿ ਰਵਤਿ ਭੇਰਵਰਾਵਮਭਿਰਵਤਿ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤੀ''ਤਿ।

``ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਰਹਾ ਏਕਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ ਕਾਯਿਕਂ, ਨ ਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿ? ``ਅਰਹਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਦਨ੍ਤਂ ਸੁਦਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਵਂ ਵਚਨਕਰਂ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਮਾਧਿਥਮ੍ਭੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਥਮ੍ਭੇ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨ ਚਲਤਿ, ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਵਿਕਾਰਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨ ਕਾਯੋ ਆਭੁਜਤਿ ਨਿਬ੍ਭੁਜਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਰਹਾ ਏਕਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ ਕਾਯਿਕਂ, ਨ ਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿ।

``ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਂ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਯਂ ਕਾਯੇ ਚਲਮਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਚਲਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰੂਹੀ''ਤਿ। ``ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇ ਖਨ੍ਧਸਾਖਾਪਲਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਨਿਲਬਲਸਮਾਹਤੇ ਸਾਖਾ ਚਲਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਚਲਤੀ''ਤਿ? ``ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ । ``ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਾ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ 'ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਮਾਧਿਥਮ੍ਭੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਥਮ੍ਭੇ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨ ਚਲਤਿ, ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਵਿਕਾਰਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨ ਕਾਯੋ ਆਭੁਜਤਿ ਨਿਬ੍ਭੁਜਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ``ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਮੇ ਏਵਰੂਪੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋ ਧਮ੍ਮਪਦੀਪੋ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਅਰਹਨ੍ਤਵੇਦਨਾਵੇਦਿਯਨਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਪਞ੍ਹੋ

੭. ``ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਧ ਯੋ ਕੋਚਿ ਗਿਹੀ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਸੋ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ 'ਗਿਹਿਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋਸ੍ਮੀ'ਤਿ, ਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ 'ਗਿਹਿਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋਸੀ'ਤਿ। ਸੋ ਚ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ``ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ``ਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ? ``ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਾਯ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਭਵਤੀ''ਤਿ।

``ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ ਸਤਿ ਆਵਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਆਵਟੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਜਾਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਸਮੇਨ ਵਿਸਮੇਨੇਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜੇਥਾ''ਤਿ।

``ਰੁਹਤਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਕਟ੍ਠੇ ਸੁਕਲਲੇ ਮਣ੍ਡਖੇਤ੍ਤੇ ਸਾਰਦਂ ਸੁਖਸਯਿਤਂ ਬੀਜ''ਨ੍ਤਿ? ``ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ``ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਬੀਜਂ ਘਨਸੇਲਸਿਲਾਤਲੇ ਰੁਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ``ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ``ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਬੀਜਂ ਕਲਲੇ ਰੁਹਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਘਨਸੇਲੇ ਨ ਰੁਹਤੀ''ਤਿ? ``ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਬੀਜਸ੍ਸ ਰੁਹਨਾਯ ਘਨਸੇਲੇ ਹੇਤੁ, ਅਹੇਤੁਨਾ ਬੀਜਂ ਨ ਰੁਹਤੀ''ਤਿ। ``ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਅਹੇਤੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਣ੍ਡਲੇਡ੍ਡੁਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰਾ ਪਥਵਿਯਾ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇ ਯੇਵ ਦਣ੍ਡਲੇਡ੍ਡੁਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰਾ ਗਗਨੇ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੇ ਯੇਵ ਦਣ੍ਡਲੇਡ੍ਡੁਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰਾ ਪਥਵਿਯਾ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗਗਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਸਂ ਦਣ੍ਡਲੇਡ੍ਡੁਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਆਕਾਸੇ ਹੇਤੁ, ਅਹੇਤੁਨਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ’’ਤਿ । ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਦੋਸੇਨ ਅਭਿਸਮਯਹੇਤੁ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਹੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇ ਅਹੇਤੁਨਾ ਅਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਲੇ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਯੇਵ ਅਗ੍ਗਿ ਉਦਕੇ ਜਲਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸੋ ਯੇਵ ਅਗ੍ਗਿ ਥਲੇ ਜਲਤਿ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਉਦਕੇ ਨ ਜਲਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਜਲਨਾਯ ਉਦਕੇ ਹੇਤੁ, ਅਹੇਤੁਨਾ ਨ ਜਲਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਦੋਸੇਨ ਅਭਿਸਮਯਹੇਤੁ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਹੇਤੁਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇ ਅਹੇਤੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਨਪੇਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤੇਹਿ, ਨ ਮੇ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਭਵਤਿ, ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ ਆਵਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਸਂ ਹਲਾਹਲਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਖਾਯਿਤਂ ਜੀਵਿਤਂ ਹਰਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਡਹਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਾਨਨ੍ਤਂ ਆਸੀਵਿਸੋ ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਂ ਹਰਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲਿਙ੍ਗਰਾਜਾ ਸਮਣਕੋਲਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਪਰਿਕਿਣ੍ਣੋ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਮਭਿਰੁਯ੍ਹ ਕੁਲਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਉਪਰਿਤੋ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਜਿਨਭਾਸਿਤਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤੁਂ, ਏਸੋਵੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਅਭਿਸਮਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਦੁਸ੍ਸੀਲਪਞ੍ਹੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਗਿਹਿਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਸਮਸਮਗਤਿਕਾ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮਸਮੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਾਨਾਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ?

‘‘ਦਸ ਯਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਣਾ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਗਿਹਿਦੁਸ੍ਸੀਲਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ, ਦਸਹਿ ਚ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਵਿਸੋਧੇਤਿ।

‘‘ਕਤਮੇ ਦਸ ਗੁਣਾ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਗਿਹਿਦੁਸ੍ਸੀਲਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਾਯਮਤਿ, ਸਵਨਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਨ੍ਨਸੀਲੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਰਿਸਗਤੋ ਆਕਪ੍ਪਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਗਰਹਭਯਾ ਕਾਯਿਕਂ

ਵਾਚਸਿਕं ਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਧਾਨਾਭਿਮੁਖਞ੍ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤं, ਭਿਕ੍ਖੁਸਾਮਞ੍ਞं ਉਪਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪं ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨं ਆਚਰਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਸਪਤਿਕਾ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਰਹਸ੍ਸੇਨੇਵ ਪਾਪਮਾਚਰਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪं ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨं ਆਚਰਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਗੁਣਾ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਗਿਹਿਦੁਸ੍ਸੀਲਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾ।

''ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ? ਅਨਵਜ੍ਜਕਵਚਧਾਰਣਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਇਸਿਸਾਮਞ੍ਞਭਣ੍ਡੁਲਿਙ੍ਗਧਾਰਣਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਸਙ੍ਘਸਮਯਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਰਣਗਤਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਪਧਾਨਾਸਯਨਿਕੇਤਵਾਸਿਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਜਿਨਸਾਸਨਧਰ [ਜਿਨਸਾਸਨਧਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਯੇਸਨਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਪਵਰਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਦੀਪਗਤਿਪਰਾਯਣਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, 'ਅਗ੍ਗੋ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਉਜੁਦਿਟ੍ਠਿਤਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਉਪੋਸਥਸਮਾਦਾਨਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ ।

''ਸੁਵਿਪਨ੍ਨੋਪਿ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦਾਯਕਾਨं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕं ਸੁਬਹਲਮ੍ਪਿ ਕਲਲਕਦ੍ਦਮਰਜੋਜਲ੍ਲं ਅਪਨੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਵਿਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦਾਯਕਾਨं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਣ੍ਹੋਦਕं ਸੁਕ੍ਕਧਿਤਮ੍ਪਿ [ਸੁਕਠਿਤਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ), ਸੁਖੁਠਿਤਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜ੍ਜਲਨ੍ਤं ਮਹਨ੍ਤं ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧं ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਵਿਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦਾਯਕਾਨं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨं ਵਿਰਸਮ੍ਪਿ ਖੁਦਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯं ਅਪਨੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਵਿਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਣਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦਾਯਕਾਨं ਦਕ੍ਖਿਣं ਵਿਸੋਧੇਤਿ।

''ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤं, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਵਰਲਞ੍ਛਕੇ ਦਕ੍ਖਿਣਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ –

'''ਯੋ ਸੀਲਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਸੁ ਦਦਾਤਿ ਦਾਨं, ਧਮ੍ਮੇਨ ਲਦ੍ਧं ਸੁਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ।
ਅਭਿਸਦ੍ਦਹं ਕਮ੍ਮਫਲं ਉਲ਼ਾਰं, ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਾਯਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''''ਤਿ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੨]॥

''ਅਚ੍ਛਰਿਯं , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤं, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਾਵਤਕं ਮਯं ਪਞ੍ਹं ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਤं ਤ੍ਵं ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਮਤਮਧੁਰं ਸਵਨੂਪਗं ਅਕਾਸਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੂਦੋ ਵਾ ਸੂਦਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਾਵਤਕं ਮंਸं ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਵਿਧੇਹਿ ਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜੂਪਭੋਗं ਕਰੋਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਾਵਤਕं ਮਯं ਪਞ੍ਹं ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਤं ਤ੍ਵं ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਮਧੁਰं ਸਵਨੂਪਗं ਅਕਾਸੀ''ਤਿ।

ਦੁਸ੍ਸੀਲਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਉਦਕਸਤ੍ਤਜੀਵਪਞ੍ਹੋ

੯. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮं ਉਦਕं ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਤਪ੍ਪਮਾਨं ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧं, ਕਿं ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਉਦਕं ਜੀਵਤਿ, ਕਿं ਕੀਲ਼ਮਾਨं ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤं ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕं ਜੀਵਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕं ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧ''ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਉਦਕਂ ਜੀਵਤੀਤਿ ਸੀਤੋਦਕਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਕਤਿਕਵੇਕਤਿਕਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਵਨ੍ਤਿ ‘ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਜੀਵਂ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਗਰਹਂ ਪਰਿਭਵਂ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਅਪਨੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਜੀਵਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧਂ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਸੋਬ੍ਭਸਰਸਰਿਤਦਹਤਲ਼ਾਕਕਨ੍ਦਰਪਦਰਉਦਪਾਨਨਿਨ੍ਨਪੋਕ੍ਖਰਣਿਗਤਂ ਵਾਤਾਤਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਤ੍ਥ ਉਦਕਂ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯੇਯ੍ਯ, ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨਾਹਿ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਭਾਜਨਗਤਂ ਹੋਤਿ ਪਿਹਿਤਂ ਉਦ੍ਧਨੇ ਅਠਪਿਤਂ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਤ੍ਥ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚਲਂ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਯੇਵ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਭਾਜਨਗਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਨੇ ਠਪਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਤ੍ਥ ਉਦਕਂ ਅਚਲਂ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਲਤਿ ਖੁਬ੍ਭਤਿ ਲੁਲ਼ਤਿ ਆਵਿਲਤਿ ਊਮਿਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਪਤਰਤਿ ਫੇਣਮਾਲੀ ਹੋਤੀਤਿ। ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ , ਪਾਕਤਿਕਂ ਉਦਕਂ ਨ ਚਲਤਿ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਗਤਂ ਚਲਤਿ ਖੁਬ੍ਭਤਿ ਲੁਲ਼ਤਿ ਆਵਿਲਤਿ ਊਮਿਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਪਤਰਤਿ ਫੇਣਮਾਲੀ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਪਾਕਤਿਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਦਕਂ ਨ ਚਲਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਕਤਂ ਪਨ ਉਦਕਂ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਇਮਿਨਾਪਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨਾਹਿ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ। ਹੋਤਿ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਘਰੇ ਘਰੇ ਉਦਕਵਾਰਕਗਤਂ ਪਿਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਚਲਤਿ ਖੁਬ੍ਭਤਿ ਲੁਲ਼ਤਿ ਆਵਿਲਤਿ ਊਮਿਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਪਤਰਤਿ ਫੇਣਮਾਲੀ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚਲਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਪਾਕਤਿਕਂ ਉਦਕਵਾਰਕਗਤਂ ਉਦਕ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਚਲਤਿ ਖੁਬ੍ਭਤਿ ਲੁਲ਼ਤਿ ਆਵਿਲਤਿ ਊਮਿਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਪਤਰਤਿ ਫੇਣਮਾਲੀ ਹੋਤਿ, ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਓਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ [ਓਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਵੇਲਾਯ ਪਹਰਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਬਹੁਵਿਧ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਏਤਂ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ ‘ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਹਤ੍ਥਸਤਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਹਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਗਗਨੇ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਵਾਰਕਗਤਂ ਉਦਕਂ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਚਲਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵਾਤਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਚਲਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਉਦਕਵਾਰਕਗਤਂ ਉਦਕਂ ਅਘਟ੍ਟਿਤਂ ਕੇਹਿਚਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਚਲਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਏਵਮੇਵ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੇਰਿਪੋਕ੍ਖਰਂ ਸੁਕ੍ਖਂ ਸੁਕ੍ਖੇਨ ਗੋਚਮ੍ਮੇਨ ਓਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੇਰਿਯਾ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੇਰੀ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਤਜ੍ਜੇਨ ਵਾਯਾਮੇਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਤਜ੍ਜੇਨ ਵਾਯਾਮੇਨ ਭੇਰੀ

ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨਾਹਿ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਾਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਭਾਜਨੇਹਿ ਉਦਕਂ ਤਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਚ੍ਚੇਹਿ ਯੇਵ ਭਾਜਨੇਹਿ ਤਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਭਾਜਨੇਹਿ ਉਦਕਂ ਤਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇਹਿ ਯੇਵ ਭਾਜਨੇਹਿ ਉਦਕਂ ਤਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਹਿਤੋਸਿ ਸਕਸਮਯਂ, ਪਚ੍ਚਾਗਤੋਸਿ ਮਮ ਵਿਸਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਭਾਜਨੇਹਿ ਉਦਕਂ ਤਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯੇਯ੍ਯ, ਯੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ‘ਉਦਕਂ ਜੀਵਤੀ’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਦ੍ਵਯਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਤਂ ਜੀਵਤਿ, ਯਂ ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਤਂ ਨ ਜੀਵਤੀਤਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯ, ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਾਨਂ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕਾਯਾਨਂ ਪਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸੋਣ੍ਡਾਯ ਉਸ੍ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਵੇਸਯਨ੍ਤਾਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਤੇਸਂ ਦਨ੍ਤਨ੍ਤਰੇ ਚਿਪ੍ਪਿਯਮਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਯੇਯ੍ਯ। ਹਤ੍ਥਸਤਿਕਾਪਿ ਮਹਾਨਾਵਾ ਗਰੁਕਾ ਭਾਰਿਕਾ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਭਾਰਪਰਿਪੂਰਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿਪਿ ਚਿਪ੍ਪਿਯਮਾਨਂ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯੇਯ੍ਯ। ਮਹਤਿਮਹਨ੍ਤਾਪਿ ਮਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਸਤਯੋਜਨਿਕਕਾਯਾ ਤਿਮੀ ਤਿਮਿਙ੍ਗਲਾ ਤਿਮਿਰਪਿਙ੍ਗਲਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਾ ਮਹਾਉਦਕਧਾਰਾ ਆਚਮਨ੍ਤਿ ਧਮਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਨ੍ਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਉਦਰਨ੍ਤਰੇਪਿ ਚਿਪ੍ਪਿਯਮਾਨਂ ਉਦਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨੇਹਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਂ ਉਦਕਂ ਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਉਦਕੇ ਜੀਵੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾਤਿ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਾਰੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੋਸਾਗਤੋ ਪਞ੍ਹੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਹਗ੍ਘਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਛੇਕਂ ਆਚਰਿਯਂ ਕੁਸਲਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਂ ਮਣਿਕਾਰਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਲਭੇਯ੍ਯ ਥੋਮਨਂ ਪਸਂਸਂ, ਮੁਤ੍ਤਾਰਤਨਂ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਿਕਂ ਦੁਸ੍ਸਰਤਨਂ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਿਕਂ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਵਾ ਗਨ੍ਧਿਕਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਲਭੇਯ੍ਯ ਥੋਮਨਂ ਪਸਂਸਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੋਸਾਗਤੋ [ਦੇਸਾਗਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਞ੍ਹੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਉਦਕਸਤ੍ਤਜੀਵਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਨਵ ਪਞ੍ਹਾ।

੨. ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ’ਤਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ , ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ, ਨਵਕਮ੍ਮੇਨ ਪਲਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਦਾਨੇਨ ਚ ਪੂਜਾਯ ਚ, ਨਨੁ ਤੇ ਜਿਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯਜਂ ਵੇਯਜਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ, ਨਵਕਮ੍ਮੇਨ ਪਲਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਦਾਨੇਨ ਚ ਪੂਜਾਯ ਚ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸਿਤਵਾਸਨਾ, ਤੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਪ੍ਪਪਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਇਮੇਹਿ ਪਯੋਗੇਹਿ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਖੇਤ੍ਤੇ ਬੀਜਂ ਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਵਿਨਾ ਪਾਕਾਰਵਤਿਯਾ ਧਞ੍ਞਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਖੇਤ੍ਤੇ ਬੀਜਂ ਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਸਾਖਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਤਿਪਾਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਵਤਿਪਾਕਾਰਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਸਾ ਧਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸਿਤਵਾਸਨਾ, ਤੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਾ ਵਤਿਪਾਕਾਰਂ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਧਞ੍ਞੁਦ੍ਧਾਰੋ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਇਮੇਹਿ ਪਯੋਗੇਹਿ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤਿਪਾਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਧਞ੍ਞੁਦ੍ਧਾਰੋ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਤਿਮਹਨ੍ਤੇ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਮਤ੍ਥਕੇ ਫਲਪਿਣ੍ਡਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਹਰੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਾ, ਸੋ ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਵਲ੍ਲਿਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਹਰੇਯ੍ਯ। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਸਾ ਫਲਤ੍ਥਾਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸਿਤਵਾਸਨਾ, ਤੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਵਿਯ ਰੁਕ੍ਖਫਲਂ ਹਰਨ੍ਤੋ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਗੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਯਾ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੋ ਰੁਕ੍ਖਫਲਂ ਹਰਨ੍ਤੋ ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਕਰਣਿਕੋ ਏਕਕੋ ਯੇਵ ਸਾਮਿਕਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਏਕੋ ਧਨਵਾ ਧਨਵਸੇਨ ਪਰਿਸਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤ੍ਥਾਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸਿਤਵਾਸਨਾ, ਤੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨ ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵਸਿਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਏਕਕੋ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਇਮੇਹਿ ਪਯੋਗੇਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਮਭਿਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ।

‘‘ਉਦ੍ਦੇਸੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਕਾਰੋ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਨਵਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਾਰਂ, ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਾਰਂ, ਪੂਜਾਪਿ ਬਹੁਕਾਰਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਕਰਣੀਯੇਸੁ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜੂਪਸੇਵੀ ਕਤਾਵੀ ਅਮਚ੍ਚਭਟਬਲਦੋਵਾਰਿਕਅਨੀਕਟ੍ਠਪਾਰਿਸਜ੍ਜਜਨੇਹਿ, ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਉਪਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਨਵਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਾਰਂ, ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਾਰਂ, ਪੂਜਾਪਿ ਬਹੁਕਾਰਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਕਰਣੀਯੇਸੁ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਭਿਜਾਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਨੁਸਾਸਨੇਨ [ਅਨੁਸਾਸਕੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਰਣੀਯਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਵਨੇਨ ਕਰਣੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਥੇਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰਿਮਿਤਮਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਉਪਚਿਤਕੁਸਲਮੂਲੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕੋਟਿਂ ਗਤੋ, ਸੋਪਿ ਵਿਨਾ ਸਵਨੇਨ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਕਾਰਂ ਸਵਨਂ, ਤਥਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸੁਨਿਜ੍ਝਾਪਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਯੋ ਗਿਹੀ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਦ੍ਵੇ ਵਾਸ੍ਸ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਵਾ। ਨ ਸੋ ਦਿਵਸੋ ਸਕ੍ਕਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਆਚਰਿਯਂ

ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭੇਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਅਰਹਾ ਸਯਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ ਦਿਵਸਂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਰਹਾ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿ? ''ਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਾ ਸਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ, ਸਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੋ ਥੇਯ੍ਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਰਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਜਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਯੇਨ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਹਾਰੋ ਭਵਤੀ''ਤਿ।

''ਵਿਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ, ਵਿਸਮੇ ਲਿਙ੍ਗੇ ਲਿਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਹੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਵਾ। ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੋਸੋ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ ਯਦਿਦਂ ਲਿਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਤਾ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਾਲਕਂ ਜੀਵਿਤਰਕ੍ਖਕਂ ਵਿਸਮਕੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਦੁਬ੍ਬਲਗਹਣਿਕਸ੍ਸ ਅਵਿਪਾਕੇਨ ਜੀਵਿਤਂ ਹਰਤਿ। ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੋਸੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ, ਕੋਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ ਯਦਿਦਂ ਅਗ੍ਗਿਦੁਬ੍ਬਲਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਸਮੇ ਲਿਙ੍ਗੇ ਲਿਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਹੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਵਾ। ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੋਸੋ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵੇਸੋ ਦੋਸੋ ਯਦਿਦਂ ਲਿਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਤਾ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਤਿਣਸਲਾਕਂ ਉਪਰਿ ਗਰੁਕੇ ਪਾਸਾਣੇ ਠਪਿਤੇ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਹੀ ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਵਾ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਬਲੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਨਿਹੀਨਜਚ੍ਚੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪੁਞ੍ਞੋ ਮਹਤਿਮਹਾਰਜ੍ਜਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਖਣੇਨ ਪਰਿਪਤਤਿ ਪਰਿਧਂਸਤਿ ਓਸਕ੍ਕਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਧਾਰੇਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਹੀ ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ , ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਦਿਵਸੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਵਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਖੀਣਾਸਵਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ''ਤਿ? ''ਵਿਗਤਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ''ਤਿ। ''ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਹਾ ਆਪਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਕੁਟਿਕਾਰੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤੇ, ਵਿਕਾਲੇ ਕਾਲਸਞ੍ਞਾਯ, ਪਵਾਰਿਤੇ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤੇ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ 'ਯੇ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯੇਨ ਵਾ ਅਜਾਨਨੇਨ ਵਾ'ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਹਤੋ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਅਰਹਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ।

''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਰਹਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਅਰਹਤੋ ਅਨਾਦਰਿਯਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ, ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਰਹਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹਿ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਲੇਸਾ ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਞ੍ਚਾਤਿ। ਕਤਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ? ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ। ਕਤਮਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਂ? ਯਂ ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਣਾਨਂ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਂ, ਗਿਹੀਨਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ‘ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯ’ਨ੍ਤਿ। ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਂ। ਭੂਤਗਾਮਵਿਕੋਪਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਂ। ਉਦਕੇ ਹਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਂ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਏਵਰੂਪਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਾਨਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਂ।

‘‘ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਤਂ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ, ਯਂ ਕਿਲੇਸਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਵਿਸਯੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਬਲਂ ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤੁਂ। ਅਨਞ੍ਞਾਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਨਾਮਮ੍ਪਿ ਗੋਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਾਤੋ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਰਹਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ; ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ ਅਰਹਾ ਸਕਵਿਸਯਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ; ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਖੀਣਾਸਵਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾਨੋ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਦੇਸਰਾਜਾਨੋ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਧਨਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਧਨਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ, ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ, ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ, ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਸੁਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੂਪਭੋਗਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਣ੍ਡਜਾ ਜਲਾਬੁਜਾ ਸਂਸੇਦਜਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ ਬਹੁਪ੍ਪਦਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਯਕ੍ਖਾ ਰਕ੍ਖਸਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾ ਅਸੁਰਾ ਦਾਨਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਪੇਤਾ ਪਿਸਾਚਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਨ੍ਨਰਾ ਮਹੋਰਗਾ ਨਾਗਾ ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਹਤ੍ਥੀ ਅਸ੍ਸਾ ਗਾਵੋ ਮਹਿਂਸਾ [ਮਹਿਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਓਟ੍ਟਾ ਗਦ੍ਰਭਾ ਅਜਾ ਏਲ਼ਕਾ ਮਿਗਾ ਸੂਕਰਾ ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਸੋਣਾ ਸਿਙ੍ਗਾਲਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਬਹੁਵਿਧਾ ਸਕੁਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਰਜਤਂ ਮੁਤ੍ਤਾ ਮਣਿ ਸਙ੍ਖੋ ਸਿਲਾ ਪਵਾਲ਼ਂ ਲੋਹਿਤਙ੍ਕੋ ਮਸਾਰਗਲ੍ਲਂ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋ ਵਜਿਰਂ ਫਲਿਕਂ ਕਾਲ਼ਲੋਹਂ ਤਮ੍ਬਲੋਹਂ ਵਟ੍ਟਲੋਹਂ ਕਂਸਲੋਹਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਖੋਮਂ ਕੋਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਂ ਸਾਣਂ ਭਙ੍ਗਂ ਕਮ੍ਬਲਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਲਿ ਵੀਹਿ ਯਵੋ ਕਙ੍ਗੁ ਕੁਦ੍ਰੂਸੋ ਵਰਕੋ ਗੋਧੂਮੋ ਮੁਗ੍ਗੋ, ਮਾਸੋ ਤਿਲਂ ਕੁਲਤ੍ਥਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ ਸਾਰਗਨ੍ਧੋ ਫੇਗ੍ਗੁਗਨ੍ਧੋ ਤਚਗਨ੍ਧੋ ਪਤ੍ਤਗਨ੍ਧੋ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ ਫਲਗਨ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਧੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਿਣ ਲਤਾ ਗਚ੍ਛ ਰੁਕ੍ਖ ਓਸਧਿ ਵਨਪ੍ਪਤਿ ਨਦੀ ਪਬ੍ਬਤ ਸਮੁਦ੍ਦ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਮੇ ਕਥੇਹੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਸਚੇਤਨਾ ਵਾ ਅਚੇਤਨਾ ਵਾ ਅਜਰਾਮਰਾ ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੀਣਿ ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਕਮ੍ਮਜਾਦਿਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਉਤੁਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਯਂ ਲੋਕੇ ਅਕਮ੍ਮਜਂ ਅਹੇਤੁਜਂ ਅਨੁਤੁਜਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ। ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਅਕਮ੍ਮਜਾ ਅਹੇਤੁਜਾ ਅਨੁਤੁਜਾ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਆਕਾਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਮ੍ਮਜੋ ਅਹੇਤੁਜੋ ਅਨੁਤੁਜੋ; ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਮ੍ਮਜਂ ਅਹੇਤੁਜਂ ਅਨੁਤੁਜਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਅਕਮ੍ਮਜਾ ਅਹੇਤੁਜਾ ਅਨੁਤੁਜਾ''ਤਿ।

''ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਜਿਨਵਚਨਂ ਮਕ੍ਖੇਹਿ, ਮਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਹਂ ਵਦਾਮਿ, ਯਂ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ 'ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਜਿਨਵਚਨਂ ਮਕ੍ਖੇਹਿ, ਮਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਹੀ'''ਤਿ? ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤੁਂ 'ਆਕਾਸੋ ਅਕਮ੍ਮਜੋ ਅਹੇਤੁਜੋ ਅਨੁਤੁਜੋ'ਤਿ। ਅਨੇਕਸਤੇਹਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ 'ਅਹੇਤੁਜਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'''ਨ੍ਤਿ। ''ਸਚ੍ਚਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਨੇਕਸਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਾਵਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਨ ਚ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''ਤਿ।

''ਏਤ੍ਥ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਰਂ ਪਵਿਸਾਮ, ਵਨਤੋ ਵਨਤਰਂ ਪਵਿਸਾਮ, ਗਹਨਤੋ ਗਹਨਤਰਂ [ਗਹਨਨ੍ਤਰਤੋ ਗਹਨਨ੍ਤਰਂ (ਕ॰)] ਪਵਿਸਾਮ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਪਿ ਹੇਤੁ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਯਥਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪਿਤੁਨੋਪਿ ਪਿਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਆਚਰਿਯੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ । ਯਥਾ ਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਬੀਜਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਬੀਜਸ੍ਸਪਿ ਬੀਜਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਪਿ ਹੇਤੁ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਲਤਾਯ ਵਾ ਅਗ੍ਗੇ ਸਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਪਿ ਹੇਤੁ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ'''ਤਿ।

''ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੀਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''ਤਿ। ''ਇਙ੍ਘ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹਿ, ਯਥਾਹਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ।

''ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੋਤਂ ਓਦਹ, ਸਾਧੁਕਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਬਲੇਨ ਇਤੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਪਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਬਲੇਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਂ ਇਧ ਆਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ।

''ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਬਲੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਨਾਵਾਯ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ? ''ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਪਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਬਲੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ ਇਧ ਆਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੇਤੁ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਅਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ।

‘‘ਅਸਙ੍ਖਤਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਕਤਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਨੀਯਂ ਨ ਅਤੀਤਂ ਨ ਅਨਾਗਤਂ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਪਦਿਸਥ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮਾਨਸੇਨ ਪਣੀਤੇਨ ਉਜੁਕੇਨ ਅਨਾਵਰਣੇਨ ਨਿਰਾਮਿਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕੀਦਿਸਂ ਪਨ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯਂ ਤਂ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਆਦੀਪਨੀਯਂ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹਿ, ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਂ ਓਪਮ੍ਮੇਹਿ ਆਦੀਪਨੀਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਇਙ੍ਘ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਤਂ ਦਸ੍ਸੇਹਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਾ ਅਣੁਂ ਵਾ ਥੂਲਂ ਵਾ ਦੀਘਂ ਵਾ ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਾਤੋ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਨ ਸੋ ਵਾਤੋ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਂ ਵਾ ਉਪੇਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਵਾਤੋ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਾਤੋ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਾਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਜਾਨਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਾਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇ ਹਦਯੇ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਚਾਹਂ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਵਾਤਂ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੂਪਦਸ੍ਸਿਤਂ ਓਪਮ੍ਮਂ, ਸੁਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਕਾਰਣਂ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਕਮ੍ਮਜਾਦਿਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮੇ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਾ, ਕਤਮੇ ਹੇਤੁਜਾ, ਕਤਮੇ ਉਤੁਜਾ, ਕਤਮੇ ਨ ਕਮ੍ਮਜਾ, ਨ ਹੇਤੁਜਾ, ਨ ਉਤੁਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਚੇਤਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਮ੍ਮਜਾ; ਅਗ੍ਗਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਬੀਜਜਾਤਾਨਿ ਹੇਤੁਜਾਨਿ; ਪਥਵੀ ਚ ਪਬ੍ਬਤਾ ਚ ਉਦਕਞ੍ਚ ਵਾਤੋ ਚ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਉਤੁਜਾ; ਆਕਾਸੋ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਕਮ੍ਮਜਾ ਅਹੇਤੁਜਾ ਅਨੁਤੁਜਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਤੁਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯਂ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਰਮਣੀਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯੋ ਏਕਨ੍ਤਗਤੋ, ਵਿਮਤਿ ਉਪ੍ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤ੍ਵਂ ਗਣਿਵਰਪਵਰਮਾਸਜ੍ਜਾ’’ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਯਕ੍ਖਪਞ੍ਹੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਯਕ੍ਖਾ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਯਕ੍ਖਾ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਚਵਨ੍ਤਿ ਪਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਤਮ੍ਹਾ ਯੋਨਿਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਵਨ੍ਤਿ ਤੇ ਯਕ੍ਖਾ ਤਮ੍ਹਾ ਯੋਨਿਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇਸਂ ਮਤਾਨਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਰੀਰਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੋਪਿ ਨ ਵਾਯਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਤਾਨਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਰੀਰਂ, ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੋਪਿ ਤੇਸਂ ਵਾਯਤਿ, ਮਤਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਰੀਰਂ ਕੀਟਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਮਿਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ,

ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਙ੍ਗਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਹਿਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਚ੍ਛਿਕਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਪਦਿਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਜਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਿਗਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ''ਕੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਞ੍ਞੋ ਇਦੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਤਾ''ਤਿ।

ਯਕ੍ਖਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਅਨਵਸੇਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇ ਤੇ ਅਹੇਸੁੰ ਤਿਕਿਚ੍ਛਕਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਆਚਰਿਯਾ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਨਾਰਦੋ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰੀ [ਧਨ੍ਵਨ੍ਤਰੀ (?)] ਅਙ੍ਗਿਰਸੋ ਕਪਿਲੋ ਕਣ੍ਡਰਗ੍ਗਿ ਸਾਮੋ ਅਤੁਲੋ ਪੁਬ੍ਬਕਚ੍ਚਾਯਨੋ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਆਚਰਿਯਾ ਸਕਿੰ ਯੇਵ ਰੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਨਿਦਾਨਞ੍ਚ ਸਭਾਵਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚ ਕਿਰਿਯਞ੍ਚ ਸਿਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ [ਸਨ੍ਤੰ (ਕ॰)] ਨਿਰਵਸੇਸੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ 'ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਏਤ੍ਤਕਾ ਰੋਗਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਕਲਾਪਗ੍ਗਾਹੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੰ ਬਨ੍ਧਿੰਸੁ, ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਮਾਨੋ ਅਨਾਗਤੰ ਕਿਰਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ 'ਏਤ੍ਤਕੇ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਏਤ੍ਤਕੰ ਨਾਮ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਯਸੇ ਪਾਕਟੇ ਦੋਸੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੇ ਪੁਥੁਗਤੇ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸੀ''ਤਿ?

''ਞਾਤਮੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ 'ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਇਮੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਾਧਿਕੰ ਦਿਯਡ੍ਢਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਅਹੋਸਿ 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹੰ ਸਾਧਿਕੰ ਦਿਯਡ੍ਢਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤੰ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਹਾਜਨੋ ਸਨ੍ਤਾਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ 'ਬਹੁਕੰ ਇਧ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਵਤ ਭੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਕਾਮਾਪਿ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਚਨਞ੍ਚ ਮੇ ਨ ਸਦ੍ਦਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਪਾਯਗਾਮਿਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤ-ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟੇ ਦੋਸੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ। ''ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਯਾਵ ਮਹਨ੍ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ, ਏਵਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਏਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਥਾਗਤੇਨ, 'ਬਹੁਕੰ ਇਧ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਕੋਪਿ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਨ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਤੰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਅਨਵਸੇਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸੂਰਿਯਤਪਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਯੰ ਸੂਰਿਯੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਕਠਿਨੰ ਤਪਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੰ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤੀ''ਤਿ? ''ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਕਠਿਨੰ ਤਪਤਿ , ਨ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੰ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤੀ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੂਰਿਯੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਕਠਿਨੰ ਤਪਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਸੂਰਿਯੋ ਕਠਿਨੰ ਤਪਤਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤੀ''ਤਿ? ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗਾ, ਯੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਅਬ੍ਭੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗੋ, ਤੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤਿ। ਮਹਿਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗੋ, ਤੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤਿ। ਮੇਘੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗੋ, ਤੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤਿ। ਰਾਹੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗੋ, ਤੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰੋਗਾ, ਯੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦੰ ਤਪਤੀ''ਤਿ। ''ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਤਾਵ ਤੇਜੋਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ, ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਤਾ''ਤਿ।

ਸੂਰਿਯਤਪਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਕਠਿਨਤਪਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਸੂਰਿਯੋ ਕਠਿਨਂ ਤਪਤਿ, ਨੋ ਤਥਾ ਗਿਮ੍ਹੇ’’ਤਿ? ‘‘ਗਿਮ੍ਹੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਪਹਤਂ ਹੋਤਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ, ਵਾਤਕ੍ਖੁਭਿਤਾ ਰੇਣੂ ਗਗਨਾਨੁਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਅਬ੍ਭਾ ਸੁਬਹਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਵਾਤੋ ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਵਾਯਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਨਾਨਾਕੁਲਾ ਸਮਾਯੁਤਾ ਸੂਰਿਯਰਂਸਿਯੋ ਪਿਦਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਗਿਮ੍ਹੇ ਸੂਰਿਯੋ ਮਨ੍ਦਂ ਤਪਤਿ।

‘‘ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਥਵੀ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਹੋਤਿ, ਉਪਰਿ ਮਹਾਮੇਘੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ, ਰੇਣੁ ਚ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਂ ਗਗਨੇ ਚਰਤਿ, ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਆਕਾਸੋ, ਵਾਤੋ ਚ ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦਂ ਵਾਯਤਿ, ਏਤੇਸਂ ਉਪਰਤਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ [ਵਿਸਦਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੂਰਿਯਰਂਸਿਯੋ, ਉਪਘਾਤਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਤਾਪੋ ਅਤਿ ਵਿਯ ਤਪਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸੂਰਿਯੋ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਕਠਿਨਂ ਤਪਤਿ, ਨੋ ਤਥਾ ਗਿਮ੍ਹੇ’’ਤਿ। ‘‘ਸਬ੍ਬੀਤਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੂਰਿਯੋ ਕਠਿਨਂ ਤਪਤਿ, ਮੇਘਾਦਿਸਹਗਤੋ ਕਠਿਨਂ ਨ ਤਪਤੀ’’ਤਿ।

ਕਠਿਨਤਪਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੩. ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸਬ੍ਬੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੇਸਂ ਅਨੁਮਤੇਨ ਦੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਭਰਿਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਮਤਾ, ਦਾਰਕਾ ਪਨ ਬਾਲਤਾਯ ਵਿਲਪਿਂਸੁ [ਲਾਲਪਿਂਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਯਦਿ ਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਪਿ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤੇ ਵਿਲਪੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤਂ, ਯਂ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਰਸੇ ਪਿਯੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਾਸਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਦੁਤਿਯਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਰਸੇ ਪਿਯੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਬਾਲਕੇ ਤਰੁਣਕੇ ਲਤਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਲਤਾਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਤਿਯਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਸੋ ਸਕੇਨ ਬਲੇਨ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇ ਦਾਰਕੇ ਸਾਰਜ੍ਜਮੁਪਗਤੇ ਪੁਨਦੇਵ ਲਤਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਸੋ ਦਾਰਕੇ ‘ਅਯਂ ਖੋ, ਤਾਤ, ਯਕ੍ਖੋ ਖਾਦਿਤੁਂ ਨੇਤਿ ਅਮ੍ਹੇ’ਤਿ ਵਿਲਪਨ੍ਤੇ ‘ਮਾ ਭਾਯਿਤ੍ਥਾ’ਤਿ ਨ ਅਸ੍ਸਾਸੇਸਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਮਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਸੋ ਜਾਲਿਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਰੁਦਮਾਨਸ੍ਸ ਪਾਦੇਸੁ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ‘ਅਲਂ, ਤਾਤ, ਕਣ੍ਹਾਜਿਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਹਿ, ਅਹਮੇਵ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਯਕ੍ਖੇਨ ਸਹ, ਖਾਦਤੁ ਮਂ ਯਕ੍ਖੋ’ਤਿ ਯਾਚਮਾਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਛਟ੍ਠਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਸੋ ਜਾਲਿਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ‘ਪਾਸਾਣਸਮਂ ਨੂਨ ਤੇ, ਤਾਤ, ਹਦਯਂ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤਾਨਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਨਿਮ੍ਮਨੁਸ੍ਸਕੇ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੇ ਯਕ੍ਖੇਨ ਨੀਯਮਾਨੇ ਨ ਨਿਵਾਰੇਸੀ’ਤਿ ਵਿਲਪਮਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਨਾਕਾਸਿ।

‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਮਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਂ, ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਰੁਲ਼ਰੁਲ਼ਸ੍ਸ ਭੀਮਭੀਮਸ੍ਸ ਨੀਤੇ ਦਾਰਕੇ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮਿਤੇ ਨ ਫਲਿ ਹਦਯਂ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ, ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੇਨ ਮਨੁਜੇਨ ਕਿਂ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨੇਨ, ਨਨੁ ਨਾਮ ਸਕਦਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਤਤ੍ਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ, ਦੇਵਾ ਦੇਵਭਵਨੇ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਰਾ ਅਸੁਰਭਵਨੇ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਗਰੁਲ਼ਾ ਗਰੁਲ਼ਭਵਨੇ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਾ ਨਾਗਭਵਨੇ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਯਕ੍ਖਾ ਯਕ੍ਖਭਵਨੇ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਇਧ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਮਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਮਯਂ ਦਾਨਂ ਪਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸੁਦਿਨ੍ਨਂ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਦ੍ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪੁਣਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਵਿਦੂਨਂ ਵਿਭਾਵੀਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ ਗੁਣੇ ਅਨੁਦਸ੍ਸਤਿ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਅਗੇਧਤਾ ਨਿਰਾਲਯਤਾ ਚਾਗੋ ਪਹਾਨਂ ਅਪੁਨਰਾਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸੁਖੁਮਤਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਦੁਰਨੁਬੋਧਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭਤਾ ਅਸਦਿਸਤਾ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪੁਣਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਵਿਦੂਨਂ ਵਿਭਾਵੀਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਇਮੇ ਦਸ ਗੁਣੇ ਅਨੁਦਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਪਰਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਂ ਦਾਨਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤਿ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਇਙ੍ਘ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ ਉਪਦਸ੍ਸੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਤਮੇਨਂ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੋ ਯਾਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਦੇਸਮਨੁਪਾਪੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਤਂ ਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ? ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਾ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਅਸ੍ਸਯਾਨਂ ਵਾ ਰਥਯਾਨਂ ਵਾ, ਥਲੇ ਥਲਯਾਨਂ ਜਲੇ ਜਲਯਾਨਂ ਦੇਵੇਸੁ ਦੇਵਯਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਯਾਨਂ, ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਤਦਨੁਲੋਮਿਕਂ ਭਵੇ ਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ ਤਦਨੁਲੋਮਿਕਾਨਿ ਚਸ੍ਸ ਸੁਖਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੁਗਤਿਤੋ ਸੁਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਨ੍ਦੇਨ ਇਦ੍ਧਿਯਾਨਂ ਅਭਿਰੁਯ੍ਹ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨੇਨ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤਿ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ , ਯਂ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਤਿ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯਥਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨੇਨ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤਿ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਰਾਜਾ ਜਨਪਦਤੋ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਬਲਿਂ ਉਦ੍ਧਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਦਾਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵੇਯ੍ਯ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਤਂ ਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਗੁਣਂ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਰਾਜੂਨਂ ਅਤਿਰਾਜਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਮਣਾਨਂ ਅਤਿਸਮਣੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਤਿਅਰਹਾ [ਅਤਿਅਰਹਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨੇਨ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਹੋਤਿ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ, ਯਂ ਸੋ ਰਾਜਾ ਬਲਿਨਾ ਜਨਂ ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੇਨ ਏਵਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਯਸਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਤਿਦਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਯਂ ਸੋ ਸਕਂ ਭਰਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸ ਭਰਿਯਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ, ਸਕੇ ਓਰਸੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਾਸਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ, ਅਤਿਦਾਨਂ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਲੋਕੇ ਵਿਦੂਹਿ ਨਿਨ੍ਦਿਤਂ ਗਰਹਿਤਂ, ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਭਾਰੇਨ ਸਕਟਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਤਿਭਾਰੇਨ ਨਾਵਾ ਓਸੀਦਤਿ, ਅਤਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਭੋਜਨਂ ਵਿਸਮਂ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਅਤਿਵਸ੍ਸੇਨ

ਧਞ੍ਞਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਤਿਦਾਨੇਨ ਭੋਗਕ੍ਖਯਂ ਉਪੇਤਿ, ਅਤਿਤਾਪੇਨ ਪਥਵੀ ਉਪਡਯ੍ਹਤਿ, ਅਤਿਰਾਗੇਨ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਦੋਸੇਨ ਵਜ੍ਝੋ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਮੋਹੇਨ ਅਨਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤਿਲੋਭੇਨ ਚੋਰਗ੍ਗਹਣਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤਿਭਯੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਤਿਪੂਰੇਨ ਨਦੀ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਅਤਿਵਾਤੇਨ ਅਸਨਿ ਪਤਤਿ, ਅਤਿਅਗ੍ਗਿਨਾ ਓਦਨਂ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਅਤਿਸਞ੍ਚਰਣੇਨ ਨ ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤਿਦਾਨਂ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਨਿਨ੍ਦਿਤਂ ਗਰਹਿਤਂ, ਅਤਿਦਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਫਲਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਤਿਦਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਥੁਤਂ ਪਸਤ੍ਥਂ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਯਾਦਿਸਂ ਕੀਦਿਸਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ [ਕੇਚਿ ਯਾਦਿਸਂ ਤਾਦਿਸਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਤਿਦਾਨਦਾਯੀ ਲੋਕੇ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਪਵਰਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਂ ਵਨਮੂਲਂ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਜਨਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਯਤਿ, ਅਗਦੋ ਅਤਿਜਚ੍ਚਤਾਯ [ਅਤਿਉਸਭਤਾਯ (ਕ॰)] ਪੀਲ਼ਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕੋ ਰੋਗਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋ, ਅਗ੍ਗਿ ਅਤਿਜੋਤਿਤਾਯ ਡਹਤਿ, ਉਦਕਂ ਅਤਿਸੀਤਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਪਦੁਮਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਵਾਰਿਕਦ੍ਦਮੇਨ, ਮਣਿ ਅਤਿਗੁਣਤਾਯ ਕਾਮਦਦੋ, ਵਜਿਰਂ ਅਤਿਤਿਖਿਣਤਾਯ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਫਲਿਕਂ, ਪਥਵੀ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਨਰੋਰਗਮਿਗਪਕ੍ਖਿਜਲਸੇਲਪਬ੍ਬਤਦੁਮੇ ਧਾਰੇਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਅਪਰਿਪੂਰਣੋ, ਸਿਨੇਰੁ ਅਤਿਭਾਰਤਾਯ ਅਚਲੋ, ਆਕਾਸੋ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤੋ, ਸੂਰਿਯੋ ਅਤਿਪ੍ਪਭਤਾਯ ਤਿਮਿਰਂ ਘਾਤੇਤਿ, ਸੀਹੋ ਅਤਿਜਾਤਿਤਾਯ ਵਿਗਤਭਯੋ, ਮਲ੍ਲੋ ਅਤਿਬਲਵਤਾਯ ਪਟਿਮਲ੍ਲਂ ਖਿਪ੍ਪਂ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ , ਰਾਜਾ ਅਤਿਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਅਧਿਪਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤਿਸੀਲਵਨ੍ਤਤਾਯ ਨਾਗਯਕ੍ਖਨਰਮਰੂਹਿ ਨਮਸ੍ਸਨੀਯੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਤਿਅਗ੍ਗਤਾਯ [ਅਤਿਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਪਮੋ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤਿਦਾਨਂ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਥੁਤਂ ਪਸਤ੍ਥਂ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਯਾਦਿਸਂ ਕੀਦਿਸਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਦਾਨਦਾਯੀ ਲੋਕੇ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਤਿਦਾਨੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਥੁਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋ ਮਹਿਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਅਤਿਦਾਨੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ ਅਗ੍ਗੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ।

''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਠਪਨੀਯਂ ਦਾਨਂ, ਯਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਦਸ ਖੋ ਪਨਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦਾਨਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਅਦਾਨਸਮ੍ਮਤਾਨਿ, ਯੋ ਤਾਨਿ ਦਾਨਾਨਿ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਅਪਾਯਗਾਮੀ ਹੋਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਦਸ? ਮਜ੍ਜਦਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਲੋਕੇ ਅਦਾਨਸਮ੍ਮਤਂ, ਯੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਅਪਾਯਗਾਮੀ ਹੋਤਿ। ਸਮਜ੍ਜਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਇਤ੍ਥਿਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਉਸਭਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਦਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਵਿਸਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਲਿਕਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤੁਲਾਕੂਟਮਾਨਕੂਟਦਾਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਲੋਕੇ ਅਦਾਨਸਮ੍ਮਤਂ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਅਪਾਯਗਾਮੀ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦਸ ਦਾਨਾਨਿ ਲੋਕੇ ਅਦਾਨਸਮ੍ਮਤਾਨਿ, ਯੋ ਤਾਨਿ ਦਾਨਾਨਿ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਅਪਾਯਗਾਮੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਨਾਹਂ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਦਾਨਸਮ੍ਮਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਇਮਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ 'ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਠਪਨੀਯਂ ਦਾਨਂ, ਯਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ। ''ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਲੋਕੇ ਠਪਨੀਯਂ ਦਾਨਂ। ਯਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕੇਚਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨਂ ਭੋਜਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਅਚ੍ਛਾਦਨਂ, ਕੇਚਿ ਸਯਨਂ, ਕੇਚਿ ਆਵਸਥਂ, ਕੇਚਿ ਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਂ, ਕੇਚਿ ਦਾਸਿਦਾਸਂ, ਕੇਚਿ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਂ, ਕੇਚਿ ਦ੍ਵਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦਂ, ਕੇਚਿ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਕੇਚਿ ਮਹਾਰਜ੍ਜਂ, ਕੇਚਿ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਯਦਿ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੇਚਿ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਂ ਦਾਨਪਤਿਂ ਅਤਿਬਾਲ਼੍ਹਂ ਪਰਿਪਾਤੇਸਿ ਸੁਦਿਨ੍ਨੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਦਾਰੇ ਚ?

''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕਪਕਤਿ ਲੋਕਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਲਭਤਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਇਣਟ੍ਟੋ ਵਾ ਆਜੀਵਿਕਪਕਤੋ ਵਾ ਆਵਪਿਤੁਂ ਵਾ [ਆਧਾਪੇਤੁਂ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਆਧਪਿਤੁਂ ਵਾ (ਕ॰)] ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤੁਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭਤਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਇਣਟ੍ਟੋ ਵਾ ਆਜੀਵਿਕਪਕਤੋ ਵਾ ਆਵਪਿਤੁਂ ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤੁਂ ਵਾ''ਤਿ। ''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲਭਤਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਇਣਟ੍ਟੋ ਵਾ ਆਜੀਵਿਕਪਕਤੋ ਵਾ ਆਵਪਿਤੁਂ ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤੁਂ ਵਾ , ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ ਅਲਭਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ

ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਧਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਆਵਪੇਸਿ ਚ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿ ਚ। ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਯੇਵ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਕਤਂ ਯੇਵ ਕਤਂ। ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਦਾਨੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਂ ਦਾਨਪਤਿਂ ਅਤਿਬਾਲ੍ਹਂ ਅਪਸਾਦੇਸੀ’’ਤਿ?

‘‘ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਨਪਤਿਨੋ ਦਾਨਂ ਗਰਹਾਮਿ, ਅਪਿ ਚ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਯਾਚਨ੍ਤੇ ਨਿਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਤਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਬ੍ਭਿਕਾਰਣਂ, ਯਂ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਯਾਚਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਯਂ ਯਂ ਹਿ ਯਾਚਨ੍ਤੇ ਤਂ ਤਦੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਤਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਨੀਯਂ ਆਹਰਾਪੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਯੋ ਭੋਜਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਸੋ ਆਹਰਾਪੇਤਿ, ਤਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਦੇਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਯਾਚਨ੍ਤੇ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਯੇਵ ਅਦਾਸਿ। ਸਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਯਾਚੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਨ ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਯੇਵ ਸਰੀਰਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਂ ਦਾਨਪਤਿਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਚੇਯ੍ਯ ‘ਦਾਸਤ੍ਤਂ ਮੇ ਉਪੇਹੀ’ਤਿ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਯੇਵਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਪੇਯ੍ਯ [ਠਪੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰)], ਰਞ੍ਞੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣੋ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਕ੍ਕਾ ਮਂਸਪੇਸਿ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਲਿਤੋ [ਫਲਿਨੋ (?)] ਰੁਕ੍ਖੋ ਨਾਨਾਦਿਜਗਣਸਾਧਾਰਣੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣੋ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ‘ਏਵਾਹਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਧਨੋ ਧਨਤ੍ਥਿਕੋ ਧਨਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਅਜਪਥਂ ਸਙ੍ਕੁਪਥਂ ਵੇਤ੍ਤਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਲਥਲਵਾਣਿਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਧਨਂ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਧਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਵਾਯਮਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਧਨੋ ਬੁਦ੍ਧਧਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਰਤਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਯਾਚਕਾਨਂ ਧਨਧਞ੍ਞਂ ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਯਾਨਵਾਹਨਂ ਸਕਲਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਸਕਂ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮਚ੍ਚੋ ਮੁਦ੍ਦਕਾਮੋ ਮੁਦ੍ਦਾਧਿਕਰਣਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗੇਹੇ ਧਨਧਞ੍ਞਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਤ੍ਵਾਪਿ ਮੁਦ੍ਦਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਵਾਯਮਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਦਾਨਪਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਨਪਤਿਨੋ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ ‘ਯਂ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਚਤਿ, ਤਮੇਵਾਹਂ ਤਸ੍ਸ ਦੇਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਮੀ’ਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ। ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦੇਸ੍ਸਤਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ, ਨ ਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾਯ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ, ਨ ਅਤਿਬਹੁਕਾ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ, ‘ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਤੇ ਪੋਸੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ, ਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ‘ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਮੇ’ਤਿ ਨੀਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਰਤਨਸ੍ਸੇਵ ਪਿਯਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਏਵਰੂਪਂ ਅਤੁਲਂ ਵਿਪੁਲਮਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਿਯਂ ਮਨਾਪਂ ਦਯਿਤਂ ਪਾਣਸਮਂ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਦਾਨਵਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕੇ** –

‘‘‘ਨ ਮੇ ਦੇਸ੍ਸਾ ਉਭੋ ਪੁਤ੍ਤਾ, ਮਦ੍ਦੀ ਦੇਵੀ ਨ ਦੇਸ੍ਸਿਯਾ।
ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਿਯਂ ਮਯ੍ਹਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਿਯੇ ਅਦਾਸਹ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਤਰੋ ਰਾਜਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੰ [ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੰ (ਕ॰)] ਦਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਾਲੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਪੇਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਬਲਵਸੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਉਣ੍ਹਮਹੋਸਿ। ਨਾਸਿਕਾਯ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤਿਯਾ ਮੁਖੇਨ ਉਣ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਅਸ੍ਸੂਨਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਲੋਹਿਤਬਿਨ੍ਦੂਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੇਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿੰਸੁ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਮਦਾਸਿ ‘ਮਾ ਮੇ ਦਾਨਪਥੋ ਪਰਿਹਾਯੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕੇ ਅਦਾਸਿ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਦਾਨਪਥੋ ਚ ਮੇ ਅਪਰਿਹੀਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੇ ਚ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਵਨਮੂਲਫਲੇਹਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨੰ ਅਯ੍ਯਕੋ ਮੋਚੇਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ‘ਨ ਮੇ ਦਾਰਕਾ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਇਮੇ ਚ ਦਾਰਕੇ ਅਯ੍ਯਕੋ ਨਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਗਮਨੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕੇ ਅਦਾਸਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਅਯੰ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਜਿਣ੍ਣੋ ਵੁਡ੍ਢੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਭਗ੍ਗੋ ਦਣ੍ਡਪਰਾਯਣੋ ਖੀਣਾਯੁਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪੁਞ੍ਞੋ, ਨੇਸੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਇਮੇ ਦਾਰਕੇ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’ਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਬਲੇਨ ਇਮੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੇਲ਼ਾਯ ਵਾ ਸਮੁਗ੍ਗੇ ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਭੇ ਕਤ੍ਵਾ ਥਾਲਕਪਰਿਭੋਗੇਨ [ਪਦੀਪਪਰਿਭੋਗੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਾਰਣੰ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਮਣਿਰਤਨੰ ਸੁਭੰ ਜਾਤਿਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੰ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੰ ਚਤੁਹਤ੍ਥਾਯਾਮੰ ਸਕਟਨਾਭਿਪਰਿਣਾਹੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਪੇਲ਼ਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਕਨਿਸਾਨਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਮਣਿਰਤਨਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਾਰਣੰ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਧਾ ਪਭਿਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਸੇਤੋ ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਟ੍ਠਰਤਨੁਬ੍ਬੇਧੋ ਨਵਰਤਨਾਯਾਮਪਰਿਣਾਹੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਸੁਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਸਰਾਵੇਨ ਵਾ ਪਿਦਹਿਤੁੰ, ਗੋਵਚ੍ਛਕੋ ਵਿਯ ਵਚ੍ਛਕਸਾਲਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤੁੰ ਵਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਉਪੋਸਥਨਾਗਰਾਜਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਾਰਣੰ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦੀਘਪੁਥੁਲਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਦੁਰੁਤ੍ਤਰੋ ਅਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹੋ ਅਨਾਵਟੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਏਕਤਿਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਭੋਗੰ ਕਾਤੁੰ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਾਰਣੰ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮਵਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤੰ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਨਭੇ ਤਿਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਕੂਟਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਮਹਾਨਦੀਸਤਾਨੰ ਪਭਵੋ ਮਹਾਭੂਤਗਣਾਲਯੋ ਨਾਨਾਵਿਧਗਨ੍ਧਧਰੋ ਦਿਬ੍ਬੋਸਧਸਤਸਮਲਙ੍ਕਤੋ ਨਭੇ ਵਲਾਹਕੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤਰਾਜਪ੍ਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯਂ ਉਪਰਿਪਬ੍ਬਤਗ੍ਗੇ ਜਲਮਾਨੋ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੁਵਿਦੂਰੇਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾ ਪਬ੍ਬਤਗ੍ਗੇ ਜਲਮਾਨੋ ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਸੁਵਿਦੂਰੇਪਿ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਨਾਗਪੁਪ੍ਫਸਮਯੇ ਉਜੁਵਾਤੇ ਵਾਯਨ੍ਤੇ ਦਸ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯੋਜਨਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ ਵਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਨਂ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸੁਰਾਸੁਰਗਰੁਲ਼ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਮਹੋਰਗਕਿਨ੍ਨਰਇਨ੍ਦਭਵਨੇਸੁ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ, ਸੀਲਵਰਗਨ੍ਧੋ ਚਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਵਾਯਤਿ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਦਾਰਕਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਦਾਸਭੋਗੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਲੀ ਕੁਮਾਰੋ ਪਿਤਰਾ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇਨ ਰਞ੍ਞਾ 'ਅਯ੍ਯਕੋ ਤੇ, ਤਾਤ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਸਹਸ੍ਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਿਣਾਤੁ, ਕਣ੍ਹਾਜਿਨਂ ਨਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੋ ਦਾਸਸਤਂ ਦਾਸਿਸਤਂ ਹਤ੍ਥਿਸਤਂ ਅਸ੍ਸਸਤਂ ਧੇਨੁਸਤਂ ਉਸਭਸਤਂ ਨਿਕ੍ਖਸਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਿਣਾਤੁ, ਯਦਿ ਤੇ, ਤਾਤ, ਅਯ੍ਯਕੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਆਣਾਯ ਬਲਸਾ ਮੁਧਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਕਰਿਤ੍ਥ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਯਾਯਿਨੋ ਹੋਥਾ'ਤਿ, ਏਵਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਪੇਸੇਸਿ, ਤਤੋ ਜਾਲੀਕੁਮਾਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਯ੍ਯਕੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਥੇਸਿ –

'''ਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਂ ਹਿ ਮਂ ਤਾਤ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਅਦਾ।
ਅਥੋ ਕਣ੍ਹਾਜਿਨਂ ਕਞ੍ਞਂ, ਹਤ੍ਥੀਨਞ੍ਚ ਸਤੇਨ ਚਾ''’ਤਿ॥

''ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਞ੍ਹੋ; ਸੁਭਿਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ; ਸੁਮਦ੍ਦਿਤੋ ਪਰਵਾਦੋ; ਸਕਸਮਯੋ ਸੁਦੀਪਿਤੋ; ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸੁਪਰਿਸੋਧਿਤਂ; ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ; ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਗੋਤਮੇਨੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਕਤਾ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ, ਗੋਤਮੇਨੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਕਤਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਚਤੂਹਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਠਾਨੇਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ? ਕੁਲਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਪਧਾਨਵੇਮਤ੍ਤਤਾ [ਅਦ੍ਧਾਨਵੇਮਤ੍ਤਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਆਯੁਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਪਮਾਣਵੇਮਤ੍ਤਤਾਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪੇ ਸੀਲੇ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇ ਦਸਤਥਾਗਤਬਲੇ ਛਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣੇ ਚੁਦ੍ਦਸਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਕੇਵਲੇ ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ [ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਤ੍ਥਿ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਸਮਾ''ਤਿ।

''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਸਮਾ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਕਤਾ''ਤਿ? ''ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਣੇ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਗੋਤਮੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਮਭਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ ਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚਯਮਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਕਤਾ''ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਨਨੁ ਨਾਮ ਞਾਣੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਪਰੀਤੰ ਇਤ੍ਥਾਗਾਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਸ੍ਸ ਅਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਅਰਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਮਾਰਕਾਯਿਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ‘ਅਯੰ ਖੋ ਕਾਲੋ ਅਰਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਾਯਾ’ਤਿ ਵੇਹਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਇਦੰ ਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ –

‘‘ਮਾਰਿਸ, ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵੰ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਇਤੋ ਤੇ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰੰ ਸਨੇਮਿਕੰ ਸਨਾਭਿਕੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੰ, ਪਥਵਿਗਤਾਨਿ ਚ ਤੇ ਰਤਨਾਨਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਾਨਿ ਚ ਸਯਮੇਵ ਉਪਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਰਿਵਾਰੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਦੀਪੇਸੁ ਏਕਮੁਖੇਨ ਆਣਾ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤੇ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ , ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਕਿਣ੍ਣੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੁਦ੍ਦੀਪਮਨੁਸਾਸਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਨਾਮ ਦਿਵਸਸਨ੍ਤਤ੍ਤੰ ਅਯੋਸੂਲੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪਡਹਨ੍ਤੰ ਕਣ੍ਣਸੋਤੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਚਨੰ ਕਣ੍ਣਸੋਤੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਥ, ਇਤਿ ਸੋ ਪਕਤਿਯਾਵ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾਯ ਵਚਨੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵੇਗਮਾਪਜ੍ਜਿ।

‘‘ਯਥਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਜਲਮਾਨੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਡਹਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਜਲੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਕਤਿਯਾਵ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾਯ ਵਚਨੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵੇਗਮਾਪਜ੍ਜਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਪਕਤਿਤਿਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਹਰਿਤਸਦ੍ਦਲਾ ਆਸਿਤ੍ਤੋਦਕਾ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਜਾਤਾ ਪੁਨਦੇਵ ਮਹਾਮੇਘੇ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠੇ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਤਰਾ ਅਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਕਤਿਯਾਵ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾਯ ਵਚਨੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਿ ਸੰਵੇਗਮਾਪਜ੍ਜੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਦਿ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਚ ਪਲੋਭਨਤ੍ਥਾਯ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਮੁਸਾ ਭਣਿਤੰ, ਯਦਿਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ‘ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਦਲ੍ਹੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਯੰ ਪਤ੍ਤੋ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹਤੋ ਉਦਕੰ ਗਙ੍ਗੰ ਨਦਿੰ ਪਵਿਸਤਿ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਵਿਸਤਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਪਾਤਾਲਮੁਖੰ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੰ ਉਦਕੰ ਪਾਤਾਲਮੁਖਗਤੰ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਗਙ੍ਗੰ ਨਦਿੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਪੁਨ ਅਨੋਤਤ੍ਤੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਚਤੁਰੋ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਕੁਸਲੰ ਪਰਿਪਾਚਿਤੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ, ਸੋਯੰ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਬੋਧਿਞਾਣੰ ਛਹਿ ਵਸ੍ਸੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਕਾਰਣਾ [ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ [ਪਰਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਸਕਾਨਨਾ ਸਪਬ੍ਬਤਾ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ। ਆਰੋਹੇਯ੍ਯਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਦਕਂ ਪਟਿਸੋਤਂ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ; ਵਿਸੁਸ੍ਸੇਯ੍ਯਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਪਰਿਮਿਤਜਲਧਰੋ ਗੋਪਦੇ ਉਦਕਂ ਵਿਯ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ; ਫਲੇਯ੍ਯਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਸਤਧਾ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਵਾ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ; ਪਤੇਯ੍ਯੁਮ੍ਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਸਤਾਰਕਾ ਲੇਡ੍ਡੁ ਵਿਯ ਛਮਾਯਂ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ; ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਕਿਲਞ੍ਜਮਿਵ, ਨਤ੍ਵੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਅਪਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਦਾਲਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਬਨ੍ਧਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਿ ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਦਸ ਖੋ ਪਨਿਮਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਦਸ? ਮਾਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਪਿਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਭਰਿਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਪੁਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਞਾਤੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਮਿਤ੍ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਧਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਇਮਾਨਿ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸ ਲੋਕੇ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਪਦਾਲਿਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਰਤਿਚਿਤ੍ਤੇ ਦੇਵਤਾਯ ਵਚਨੇਨ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੇ ਞਾਣੇ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਮਭਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਕਤਾਯ, ਨਨੁ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਭਕ੍ਖੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮਯਮਾਨੇਨਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦਸ ਖੋ ਪਨਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਓਞ੍ਞਾਤਾ ਅਵਞ੍ਞਾਤਾ ਹੀਲ਼ਿਤਾ ਖੀਲ਼ਿਤਾ ਗਰਹਿਤਾ ਪਰਿਭੂਤਾ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਇਤ੍ਥੀ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਧਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਓਞ੍ਞਾਤਾ ਅਵਞ੍ਞਾਤਾ ਹੀਲ਼ਿਤਾ ਖੀਲ਼ਿਤਾ ਗਰਹਿਤਾ ਪਰਿਭੂਤਾ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾ। ਦੁਬ੍ਬਲੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਮਿਤ੍ਤਞਾਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਮਹਗ੍ਘਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਗਰੁਕੁਲਵਾਸਿਕੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਧਨਹੀਨੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਆਚਾਰਹੀਨੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਹੀਨੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਪਯੋਗਹੀਨੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਓਞ੍ਞਾਤੋ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੀਲ਼ਿਤੋ ਖੀਲ਼ਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਪਰਿਭੂਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਓਞ੍ਞਾਤਾ ਅਵਞ੍ਞਾਤਾ ਹੀਲ਼ਿਤਾ ਖੀਲ਼ਿਤਾ ਗਰਹਿਤਾ ਪਰਿਭੂਤਾ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਠਾਨਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਮਾਨਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ‘ਮਾਹਂ ਕਮ੍ਮਹੀਨੋ ਅਸ੍ਸਂ ਪਯੋਗਹੀਨੋ ਗਰਹਿਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਅਸ੍ਸਂ ਕਮ੍ਮਗਰੁ ਕਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਕਮ੍ਮਸੀਲੋ ਕਮ੍ਮਧੋਰਯ੍ਹੋ ਕਮ੍ਮਨਿਕੇਤਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਅਕਾਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ ‘ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਇਮਾਯ ਕਟੁਕਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛਾਮਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ, ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ। ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ?

‘‘ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਖੋ ਪਨਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ? ਕੋਧੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ

ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ, ਉਪਨਾਹੋ...ਪੇ॰... ਮਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਪਲ਼ਾਸੋ...ਪੇ॰... ਇਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਮਾਯਾ...ਪੇ॰... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਥਮ੍ਭੋ...ਪੇ॰... ਸਾਰਮ੍ਭੋ...ਪੇ॰... ਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਅਤਿਮਾਨੋ ...ਪੇ॰... ਮਦੋ...ਪੇ॰... ਪਮਾਦੋ...ਪੇ॰... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਤਨ੍ਦਿ [ਨਨ੍ਦੀ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ...ਪੇ॰... ਆਲਸ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਰਸਾ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਖੁਦਾਪਿਪਾਸਾ...ਪੇ॰... ਅਰਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਚਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ।

ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੁਦਾਪਿਪਾਸਾ [ਖੁਦਾਪਿਪਾਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਕਾਯਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਂਸੁ, ਕਾਯੇ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ। ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਪ੍ਪਾਨਂ [ਕਪ੍ਪੇ (ਕ॰)] ਚਤੁਰੋ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਕਪ੍ਪੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯੇਵ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਿਸਮਯਂ ਅਨ੍ਵੇਸਿ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ, ਕਿਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਭਵੇ ਅਭਿਸਮਯਜਾਤਿਯਂ ਮਗ੍ਗਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੋ ਹੇਸ੍ਸਤਿ? ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ 'ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ'ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਏਕਮਾਸਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਪਿਤੁ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਸੀਤਾਯ ਜਮ੍ਬੁਚ੍ਛਾਯਾਯ ਸਿਰਿਸਯਨੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਬਲਵਤਰਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ ਕੁਸਲਂ ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਕੁਸਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਨੋ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲ'ਨ੍ਤਿ। ''ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਂ ਵਚਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ 'ਕੁਸਲਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ, ਨੋ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲ'ਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਧ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯਿਨੋ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਿਨੋ ਮੁਸਾਵਾਦਿਨੋ ਗਾਮਘਾਤਿਕਾ ਪਨ੍ਥਦੂਸਕਾ ਨੇਕਤਿਕਾ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਤਾਵਤਕੇਨ ਪਾਪੇਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਂ ਪਾਦਚ੍ਛੇਦਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਂ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛੇਦਂ ਨਾਸਚ੍ਛੇਦਂ ਕਣ੍ਣਨਾਸਚ੍ਛੇਦਂ ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਂ ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਂ ਰਾਹੁਮੁਖਂ ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਂ ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਂ ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਂ ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਂ ਏਣੇਯ੍ਯਕਂ ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਂ ਕਹਾਪਣਿਕਂ ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਂ ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਂ ਪਲਾਲਪੀਠਕਂ ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨਂ ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪਨਂ ਜੀਵਸੂਲਾਰੋਪਨਂ ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਂ, ਕੇਚਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਯੇਵ ਵਿਪਾਕਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਯੇਵ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਦਿਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਯੇਵ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਦਿਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਯੇਵ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਦਿਵਸੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਪਾਕਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸਪਰਿਵਾਰਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਭੋਗਂ ਵਾ ਯਸਂ ਵਾ ਸੁਖਂ ਵਾ ਅਨੁਭਵਿਤਾ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ''ਤਿ?

''ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਤੇਨੇਵ ਸਰੀਰਦੇਹੇਨ ਤਿਦਸਪੁਰੇ ਸਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ''ਤਿ [ਯਸਮਨੁਪਤ੍ਤਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ''ਕੋ ਚ ਕੋ ਚ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ? ''ਮਨ੍ਧਾਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾ, ਨਿਮਿ ਰਾਜਾ, ਸਾਧੀਨੋ ਰਾਜਾ, ਗੁਤ੍ਤਿਲੋ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਨੇਕੇਹਿ ਤਂ ਭਵਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਅਨ੍ਤਰਿਤਂ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪੇਤਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ [ਦੀਪਿਤਂ, ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪੇਤਂ (ਕ॰)] ਪਰੋਕ੍ਖਂ, ਯਦਿ ਸਮਤ੍ਥੋਸਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕੇ ਭਵੇ ਭਗਵਤੋ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ? ''ਵਤ੍ਤਮਾਨਕੇਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਵੇ ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਦਾਸੋ ਥੇਰਸ੍ਸ

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਜਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ, ਸੋ ਏਤਰਹਿ ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਸੇਟ੍ਠੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿ, ਗੋਪਾਲਮਾਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸੇ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਹਾਪਣੇਹਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਚਣ੍ਡਪਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸ [ਉਦੇਨਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਤਾ। ਸੁਪ੍ਪਿਯਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਊਰੁਮੰਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੀਯੰ ਦਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਯੇਵ ਰੂਲ੍ਹਵਣਾ ਸਞ੍ਛਵੀ [ਸਚ੍ਛਵੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਰੋਗਾ ਜਾਤਾ। ਮਲ੍ਲਿਕਾ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੋ ਆਭਿਦੋਸਿਕੰ ਕੁਮ੍ਮਾਸਪਿਣ੍ਡੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਜਾਤਾ। ਸੁਮਨੋ ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠੀਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਯੇਵ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਤ੍ਤੋ। ਏਕਸਾਟਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਤ੍ਤਰਸਾਟਕੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਯੇਵ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਕੰ ਲਭਿ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੰ ਭੋਗਞ੍ਚ ਯਸਞ੍ਚ ਅਨੁਭਵਿੰਸੂ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਛ ਜਨੇ ਯੇਵ ਅਦ੍ਦਸਾਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਕੁਸਲੰ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਬਲਵਤਰੰ, ਨੋ ਤਥਾ ਕੁਸਲੰ। ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਕਦਿਵਸੰ ਯੇਵ ਦਸਪਿ ਪੁਰਿਸੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਸੂਲੇਸੁ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇ, ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸਸਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਸੂਲੇਸੁ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇ। ਨਨ੍ਦਕੁਲਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਭਦ੍ਦਸਾਲੋ ਨਾਮ ਸੇਨਾਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਚ ਰਞ੍ਞਾ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਉਭਤੋ ਬਲਕਾਯੇ ਅਸੀਤਿਕਬਨ੍ਧਰੂਪਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਕਿਰ ਸੀਸਕਬਨ੍ਧੇ ਪਰਿਪਾਤੇ [ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਏਕੰ ਕਬਨ੍ਧਰੂਪੰ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਪਾਪਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਨ੍ਨਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਨ ਭਣਾਮਿ ਅਕੁਸਲੰ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਬਲਵਤਰੰ, ਨੋ ਤਥਾ ਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਕੋਸਲੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਅਸਦਿਸਦਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਯ੍ਯਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋਸਲਰਾਜਾ ਤੰ ਅਸਦਿਸੰ ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਕਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੰ ਭੋਗੰ ਵਾ ਯਸੰ ਵਾ ਸੁਖੰ ਵਾ ਪਟਿਲਭੀ’’ਤਿ [ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ (ਕ॰)]? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋਸਲਰਾਜਾ ਏਵਰੂਪੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਲਭਿ [ਨ ਲਭਤਿ (ਕ॰)] ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਕਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੰ ਭੋਗੰ ਵਾ ਯਸੰ ਵਾ ਸੁਖੰ ਵਾ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਕੁਸਲੰ ਯੇਵ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਬਲਵਤਰੰ, ਨੋ ਤਥਾ ਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲੰ ਖਿਪ੍ਪੰ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲੰ ਦੀਘੇਨ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਉਪਮਾਯਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਜਨਪਦੇ ਕੁਮੁਦਭਣ੍ਡਿਕਾ ਨਾਮ ਧਞ੍ਞਜਾਤਿ ਮਾਸਲੂਨਾ [ਮਾਸਪੂਰਾ (ਕ॰)] ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਗਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਲਯੋ ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਮਾਸੇਹਿ ਪਰਿਣਮਨ੍ਤਿ , ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨ੍ਤਰੰ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਕੁਮੁਦਭਣ੍ਡਿਕਾਯ ਚ ਸਾਲੀਨਞ੍ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਮੁਦਭਣ੍ਡਿਕਾਯ, ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਲੀਨੰ। ਸਾਲਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਾਜਾਰਹਾ ਰਾਜਭੋਜਨੰ, ਕੁਮੁਦਭਣ੍ਡਿਕਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾਨੰ ਭੋਜਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲੰ ਖਿਪ੍ਪੰ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲੰ ਦੀਘੇਨ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਣਮਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯੰ ਤਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਖਿਪ੍ਪੰ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਤੰ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਬਲਵਤਰੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲੰ ਬਲਵਤਰੰ, ਨੋ ਤਥਾ ਕੁਸਲੰ। ਯਥਾ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਯੋਧੋ ਮਹਤਿਮਹਾਯੁਦ੍ਧੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁੰ ਉਪਕਚ੍ਛਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਤਰੰ ਸਾਮਿਨੋ ਉਪਨੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਲੋਕੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਸੂਰੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਚ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਸਲ੍ਲੰ ਉਦ੍ਧਰਤਿ ਰੋਗਮਪਨੇਤਿ, ਸੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਛੇਕੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਗਣਕੋ ਸੀਘਸੀਘੰ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪੰ ਦਸ੍ਸਯਤਿ, ਸੋ ਗਣਕੋ ਛੇਕੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਮਲ੍ਲੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਪਟਿਮਲ੍ਲੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਾਨਕੰ ਪਾਤੇਤਿ, ਸੋ ਮਲ੍ਲੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਸੂਰੋ ਨਾਮ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੰ ਖਿਪ੍ਪੰ ਪਰਿਣਮਤਿ ਕੁਸਲੰ ਵਾ ਅਕੁਸਲੰ ਵਾ, ਤੰ ਲੋਕੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਬਲਵਤਰ’’ਨ੍ਤਿ।

“ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਮੇਵ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਕੁਸਲਂ ਸਾਵਜ੍ਜਤਾਯ ਖਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਠਪਿਤੋ ਏਸੋ ਨਿਯਮੋ ‘ਯੋ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ, ਸੋ ਦਣ੍ਡਾਰਹੋ…ਪੇ॰… ਯੋ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਪਰਦਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਗਾਮਂ ਘਾਤੇਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਪਨ੍ਥਂ ਦੂਸੇਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਨਿਕਤਿਂ ਕਰੋਤਿ…ਪੇ॰… ਯੋ ਵਞ੍ਚਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਦਣ੍ਡਾਰਹੋ ਵਧਿਤਬ੍ਬੋ ਛੇਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭੇਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ’ਤਿ। ਤਂ ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡੇਨ੍ਤਿ ਵਧੇਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਹਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਹਿਚਿ ਠਪਿਤੋ ਨਿਯਮੋ ‘ਯੋ ਦਾਨਂ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਨਂ ਵਾ ਯਸਂ ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ; ਅਪਿ ਨੁ ਤਂ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਧਨਂ ਵਾ ਯਸਂ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਸ੍ਸ ਕਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਧਬਨ੍ਧਨਂ ਵਿਯਾ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ। “ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਧਨਂ ਵਾ ਯਸਂ ਵਾ ਦਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਯਕੇ ਨ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਿ ‘ਧਨਂ ਵਾ ਯਸਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ। ਇਮਿਨਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇਵ ਸੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਬਲਵਤਰਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤੀ”ਤਿ। “ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤਵਾਦਿਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਨੇਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਸੁਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯੋ, ਲੋਕਿਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤ”ਨ੍ਤਿ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਬਲਵਤਰਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਦਿਸਪਞ੍ਹੋ

੪. “ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮੇ ਦਾਯਕਾ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਨਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ [ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ‘ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤੂ’ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ”ਤਿ? “ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ”ਤਿ। “ਕੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ”ਤਿ? “ਨਿਰਯੂਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਸਗ੍ਗਗਤਾ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਤਾ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੇਤਾਨਂ ਤਯੋ ਪੇਤਾ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਤਾਸਿਕਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਿਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕਾ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਪੇਤਾ ਪਰਦਤ੍ਤੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤੇਪਿ ਸਰਮਾਨਾ ਯੇਵ ਲਭਨ੍ਤੀ”ਤਿ।

“ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਦਾਨਂ ਵਿਸੋਸਿਤਂ [ਵਿਸੋਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਤਿ ਅਫਲਂ, ਯੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਂ ਯਦਿ ਤੇ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਨਂ ਅਫਲਂ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਾਕਂ, ਦਾਯਕਾ ਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ”ਤਿ। “ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ”ਤਿ। “ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਮਂਸਸੁਰਾਭਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕਾਨਿ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਦਿ ਤੇ ਞਾਤਕਾ ਤਂ ਉਪਾਯਨਂ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਂ ਉਪਾਯਨਂ ਵਿਸੋਸਿਤਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਯੇਵ ਤਂ ਹੋਤੀ”ਤਿ। “ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਯਕਾ ਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ , ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਅਸਤਿ ਪੁਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਮੁਖੇ ਕੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯਾ”ਤਿ। “ਪਵਿਟ੍ਠੇਨੇਵ ਭਨ੍ਤੇ”ਤਿ। “ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਯਕਾ ਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ”ਤਿ। “ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਦਾਯਕਾ ਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਯਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਵਿਲੋਮੇਮਾਤਿ।

“ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਇਮੇਸਂ ਦਾਯਕਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਯੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਲੁਦ੍ਦੋ ਲੋਹਿਤਪਾਣੀ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਦਾਰੁਣਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਨਂ ਆਦਿਸੇਯ੍ਯ ‘ਇਮਸ੍ਸ ਮੇ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤੂ’ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ”ਤਿ? “ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ”ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੋ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕੁਸਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਅਕੁਸਲੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ? ''ਨੇਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਾ ਚ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਵਿਸਜ੍ਜਕੋ ਅਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਪੁਚ੍ਛਿ, 'ਕਿਸ੍ਸ ਆਕਾਸੋ ਨਿਰਾਲਮ੍ਬੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਗਙ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧਮ੍ਮੁਖਾ ਨ ਸਨ੍ਦਤਿ, ਕਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਦਿਜਾ ਚ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਮਿਗਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ'ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ। ''ਨਾਹੰ ਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਿਹੇਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਅਪਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ [ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਦੇਹਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਲੋਕੇ ਵਾਮਗਾਮਿਨੋ [ਪਾਪਗਾਹਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਾ, 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਓਤਾਰੰ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ ਏਵਾਹੰ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ। ''ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਹ ਅਕਤੇਨ ਅਨਨੁਮਤੇਨ ਸਹ ਪਾਪੰ ਕਮ੍ਮੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਦਕਨਿਬ੍ਬਾਹਨੇਨ ਉਦਕੰ ਸੁਵਿਦੂਰਮ੍ਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਘਨਮਹਾਸੇਲਪਬ੍ਬਤੋ [ਪਬ੍ਬਤਤੋ (ਕ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਹਨੇਨ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤੰ ਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਲੇਨ ਪਦੀਪੋ ਜਾਲੇਤੁੰ, ਅਪਿ ਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਉਦਕੇਨ ਪਦੀਪੋ ਜਾਲੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕਾ ਤਲ਼ਾਕਤੋ ਉਦਕੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞੰ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਉਦਕੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ। ਕਾਰਣੇਨ ਮੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹਿ, ਨਾਹੰ ਅਨ੍ਧੋ ਅਨਾਲੋਕੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਅਕੁਸਲੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੋਕੰ, ਕੁਸਲੰ ਬਹੁਕੰ, ਥੋਕਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲੰ ਕਤ੍ਤਾਰੰ ਯੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਬਹੁਕਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲੰ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤੀ''ਤਿ। ''ਓਪਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਏਕੰ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ ਪਥਵਿਯੰ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ ਦਸਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਪਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਤ੍ਥ ਤੰ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ ਨਿਪਤਿਤੰ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਅਕੁਸਲੰ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਾਰੰ ਯੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਤਪ੍ਪਯਨ੍ਤੋ ਧਰਣਿਤਲੰ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਮੇਘੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਓਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੂਰਯਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਮਹਾਮੇਘੋ ਸੋਬ੍ਭਸਰ ਸਰਿਤਸਾਖਾਕਨ੍ਦਰਪਦਰਦਹਤਲ਼ਾਕ [ਮਾਤਿਕਾਤਲ਼ਾਕ (ਕ॰)] ਉਦਪਾਨਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਦਸਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਪਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮੇਘਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੰ ਬਹੁਕੰ, ਬਹੁਕਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲੰ ਥੋਕੰ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁਤਰ''ਨ੍ਤਿ? ''ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਸੀਲੰ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਹਟ੍ਠੋ ਪਹਟ੍ਠੋ ਹਸਿਤੋ ਪਮੁਦਿਤੋ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸੋ ਵੇਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਕੁਸਲੰ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਪਾਨੇ ਬਹੁਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੇ ਏਕੇਨ ਦੇਸੇਨ ਉਦਕੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਏਕੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯ, ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਪਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਖਯੰ ਪਾਪੇਤੁੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੰ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ। ਵਸ੍ਸਸਤੇਪਿ ਚੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਕਤੰ ਕੁਸਲੰ ਆਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਆਵਜ੍ਜਿਤੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤੇ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਕੁਸਲੰ ਪਵਡ੍ਢਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਕੁਸਲੰ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਯਥਿਚ੍ਛਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁਤਰੰ।

‘‘ਅਕੁਸਲਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਲੀਯਤਿ ਪਟਿਕੁਟਤਿ ਪਟਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰੀਯਤਿ ਸੋਚਤਿ ਤਪ੍ਪਤਿ ਹਾਯਤਿ ਖੀਯਤਿ ਨ ਪਰਿਵਡ੍ਢਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਕ੍ਖਾਯ ਨਦਿਯਾ ਮਹਾਪੁਲ਼ਿਨਾਯ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤਾਯ ਕੁਟਿਲਸਙ੍ਕੁਟਿਲਾਯ ਉਪਰਿਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਉਦਕਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਹਾਯਤਿ ਖੀਯਤਿ ਨ ਪਰਿਵਡ੍ਢਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਲੀਯਤਿ ਪਟਿਕੁਟਤਿ ਪਟਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰੀਯਤਿ ਸੋਚਤਿ ਤਪ੍ਪਤਿ ਹਾਯਤਿ ਖੀਯਤਿ ਨ ਪਰਿਵਡ੍ਢਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲਂ ਥੋਕ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਾਦਿਸਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਸੁਪਿਨਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਨਰਨਾਰਿਯੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮ੍ਪਿ ਪਾਪਕਮ੍ਪਿ, ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ, ਕਤਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਕਤਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ, ਖੇਮਮ੍ਪਿ ਸਭਯਮ੍ਪਿ, ਦੂਰੇਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇਪਿ, ਬਹੁਵਿਧਾਨਿਪਿ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਸੁਪਿਨਂ ਨਾਮ, ਕੋ ਚੇਤਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਪਿਨਂ ਨਾਮ, ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਾਤ [ਆਪਾਥ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਛਯਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਾਤਿਕੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਤ੍ਤਿਕੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਮ੍ਹਿਕੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤੂਪਸਂਹਾਰਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਮੁਦਾਚਿਣ੍ਣਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਯੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਅਵਸੇਸਂ ਮਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਾਤਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਂ ਯੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਾਤਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਦਾਸੋ ਨ ਸਯਂ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਛਾਯਂ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਛਾਯਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਸਂ ਆਰੋਪੇਤਿ [ਆਰੋਚੇਤਿ (ਕ॰)], ਅਥ ਖੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਛਾਯਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਦਾਸਸ੍ਸ ਆਪਾਤਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਾਤਮੁਪਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਏਵਂ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਖੇਮਂ ਵਾ ਭਯਂ ਵਾ’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਏਵਂਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਖੇਮਂ ਵਾ ਭਯਂ ਵਾ’ਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਕਥੇਤਿ, ਤਤੋ ਤੇ ਅਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਇਙ੍ਘ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਾਰਣਂ ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਰੀਰੇ ਤਿਲਕਾ ਪੀਲ਼ਕਾ ਦਦ੍ਦੂਨਿ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਲਾਭਾਯ ਵਾ ਅਲਾਭਾਯ ਵਾ, ਯਸਾਯ ਵਾ ਅਯਸਾਯ ਵਾ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਵਾ ਪਸਂਸਾਯ ਵਾ, ਸੁਖਾਯ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵਾ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੀਲ਼ਕਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ‘ਇਮਂ ਨਾਮ ਮਯਂ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਸ੍ਸਾਮਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਦਿਸੇ ਤਾ ਓਕਾਸੇ ਪੀਲ਼ਕਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਾ ਪੀਲ਼ਕਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤਿ ‘ਏਵਂ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਏਵਂ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਖੇਮਂ ਵਾ ਭਯਂ ਵਾ’ਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਕਥੇਤਿ, ਤਤੋ ਤੇ ਅਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਜਾਗਰਨ੍ਤੋ [ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਸੋ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨਾਪਿ ਜਾਗਰਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਮਿਦ੍ਧੇ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਭਵਙ੍ਗੇ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਰੂਲ੍ਹਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਪਿਨੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਮਿਰੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਅਪ੍ਪਭਾਸੇ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਪਿ ਆਦਾਸੇ ਛਾਯਾ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ , ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਰੂਲ੍ਹੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਭਵਙ੍ਗਗਤੇ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੇਪਿ ਸਰੀਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸੁਪਿਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ । ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਦਾਸੋ, ਏਵਂ ਸਰੀਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਯਥਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ, ਏਵਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਯਥਾ ਆਲੋਕੋ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਿਕੋਤ੍ਥਟਸ੍ਸ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਭਾ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਾ ਯੇਵ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਯਾ ਆਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਰੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸੁਪਿਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ, ਏਵਂ ਸਰੀਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਯਥਾ ਮਹਿਕੋਤ੍ਥਰਣਂ, ਏਵਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਯਥਾ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

‘‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਰੀਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਰੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਗਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਰੀਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਰੀਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਜਾਗਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਲੋਲਂ ਹੋਤਿ ਵਿਵਟਂ ਪਾਕਟਂ ਅਨਿਬਦ੍ਧਂ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਪਾਤਂ ਨ ਉਪੇਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਂ ਵਿਵਟਂ ਪਾਕਟਂ ਅਕਿਰਿਯਂ ਅਰਹਸ੍ਸਂ ਰਹਸ੍ਸਕਾਮਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਗਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਾਤਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਗਰਨ੍ਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਕੁਸੀਤਂ ਹੀਨਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਪਾਤਂ ਨ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਗਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ ਆਪਾਤਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਗਰਨ੍ਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਤਮਂ ਆਦਿ, ਕਤਮਂ ਮਜ੍ਝਂ, ਕਤਮਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਓਨਾਹੋ ਪਰਿਯੋਨਾਹੋ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਮਨ੍ਦਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਅਯਂ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਦਿ; ਯੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਵੋਕਿਣ੍ਣਕਂ ਜਗ੍ਗਤਿ [ਵੋਕਿਣ੍ਣਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ (ਨਿਸ੍ਯ)], ਇਦਂ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਂ; ਭਵਙ੍ਗਗਤਿ ਪਰਿਯੋਸਨਂ। ਮਜ੍ਝੂਪਗਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਯਤਚਾਰੀ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ਅਚਲਬੁਦ੍ਧਿ ਪਹੀਨਕੋਤੂਹਲਸਦ੍ਦੇ ਵਨਮਜ੍ਝੋਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਨ ਚ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਖੁਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਗਰੋ ਨ ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ , ਮਜ੍ਝੂਪਗਤੋ ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਤੂਹਲਸਦ੍ਦੋ, ਏਵਂ ਜਾਗਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਯਥਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਵਨਂ, ਏਵਂ ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ; ਯਥਾ ਸੋ ਕੋਤੂਹਲਸਦ੍ਦਂ ਓਹਾਯ ਮਿਦ੍ਧਂ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤੋ ਸੁਖੁਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਗਰੋ ਨ ਮਿਦ੍ਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਸੁਪਿਨਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਅਕਾਲਮਰਣਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਕਾਲੇਪਿ ਮਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲੇਪਿ ਮਰਣਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਾਲੇਪਿ ਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕੇ ਕਾਲੇ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਅਕਾਲੇ ਮਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਾ ਵਾ ਜਮ੍ਬੁਰੁਕ੍ਖਾ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾ ਵਾ ਪਨ ਫਲਰੁਕ੍ਖਾ ਫਲਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਾਨਿ ਆਮਾਨਿ ਚ ਪਕ੍ਕਾਨਿ ਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫਲਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਕਾਲੇਪੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਫਲਾਨਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਨਿ ਵਿਲੀਨਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਾਲੇ ਪਤਨ੍ਤਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨਿ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਤੇਸੁ ਕਾਨਿਚਿ ਕਿਮਿਵਿਦ੍ਧਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਕਾਨਿਚਿ ਲਗੁਲ਼ਹਤਾਨਿ [ਸਕੁਣਪਹਤਾ (ਸਜਾ॰), ਲਕੁਟਹਤਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪਤਨ੍ਤਿ, ਕਾਨਿਚਿ ਵਾਤਪ੍ਪਹਤਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਕਾਨਿਚਿ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਕਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਕਾਲੇ ਪਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਜਰਾਵੇਗਹਤਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਯੇਵ ਕਾਲੇ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਕੇਚਿ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਗਤਿਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਕਿਰਿਯਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇ ਤੇ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਯੇਪਿ ਤੇ ਗਤਿਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਯੇਪਿ ਤੇ ਕਿਰਿਯਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਯੇਪਿ ਤੇ ਜਰਾਵੇਗਪ੍ਪਟਿਬਾਲ਼੍ਹਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਯੋਪਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ, ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਸੋ ਮਰਤਿ। ਯੋਪਿ ਵਿਜਾਤਘਰੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ , ਸੋਪਿ ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਮਰਤਿ। ਯੋਪਿ ਮਾਸਿਕੋ ਮਰਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋਪਿ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ, ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਸੋ ਮਰਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਯੇਵ ਮਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਜਿਘਚ੍ਛਿਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਉਪਹਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਪਿਪਾਸਿਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਨੀਯਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਪਰਿਸੁਕ੍ਖਹਦਯੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਅਹਿਨਾ ਦਟ੍ਠੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਸਵੇਗਾਭਿਹਤੋ ਤਿਕਿਚ੍ਛਕਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਵਿਸਮਾਸਿਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਡਯ੍ਹਨ੍ਤੇਸੁ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਸੁ ਅਗਦਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਗਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਝਾਯਮਾਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਉਦਕਗਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸਤ੍ਤਿਹਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਬਾਧਿਕੋ ਭਿਸਕ੍ਕਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਂਸੇਨ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਉਤੁਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰੇਨ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਿਦਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ, ਸਾ ਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਯਿਕਾ [ਸਾਮਾਯਿਕਾ (ਕ॰)] ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਅਸਾਮਯਿਕਾ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾਤਿ। ਭਵਤਿ ਚ –

‘‘‘ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਿਪਾਸਾਯ, ਅਹਿਦਟ੍ਠਾ [ਅਹਿਦਟ੍ਠੋ (ਸੀ॰), ਅਹਿਨਾ ਦਟ੍ਠੋ (ਪੀ॰)] ਵਿਸੇਨ ਚ।
ਅਗ੍ਗਿਉਦਕਸਤ੍ਤੀਹਿ, ਅਕਾਲੇ ਤਤ੍ਥ ਮੀਯਤਿ।
ਵਾਤਪਿਤ੍ਤੇਨ ਸੇਮ੍ਹੇਨ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨੁਤੂਹਿ ਚ।
ਵਿਸਮੋਪਕ੍ਕਮਕਮ੍ਮੇਹਿ, ਅਕਾਲੇ ਤਤ੍ਥ ਮੀਯਤੀ’ਤਿ॥

''ਕੇਚਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ ਮਰਨ੍ਤਿ। ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਰਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਛਾਤੋ ਪਰਿਕਿਲਨ੍ਤੋ ਸੁਕ੍ਖਮਿਲਾਤਹਦਯੋ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ [ਸੁਕ੍ਖਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵਿਸੁਕ੍ਖਿਤੋ ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਪਰਿਡਯ੍ਹਨ੍ਤੋ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਯੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਪਿਪਾਸਾਯ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪੇਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਲੂਖੋ ਕਿਸੋ ਪਰਿਸੁਕ੍ਖਿਤਹਦਯੋ ਪਿਪਾਸਾਯ ਯੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਅਹਿਨਾ ਡੰਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਜਗਰਮੁਖੇਨੇਵ ਅਜਗਰਮੁਖੰ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਮੁਖੇਨੇਵ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਮੁਖੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਖਾਯਿਤਖਾਯਿਤੋ ਅਹੀਹਿ ਦਟ੍ਠੋ ਯੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਵਿਸੰ ਦਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਡਯ੍ਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਹਿ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਸਰੀਰੇਨ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੰ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਸੇਨੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਰਪਬ੍ਬਤੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗਾਰਪਬ੍ਬਤੰ ਯਮਵਿਸਯੇਨੇਵ ਯਮਵਿਸਯੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਡ੍ਢਵਿਦਡ੍ਢਗਤ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਯੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਲਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਉਦਕੇਨ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹਤਵਿਲੁਤ੍ਤਭਗ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਗਤ੍ਤੋ ਖੁਬ੍ਭਿਤਚਿਤ੍ਤੋ [ਖੁਭਿਤਚਿਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਦਕੇਨੇਵ [ਉਦਕੇ ਯੇਵ (ਬਹੂਸੁ)] ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ।

''ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਕੋਟ੍ਟਿਤਵਿਕੋਟ੍ਟਿਤੋ ਸਤ੍ਤਿਮੁਖਸਮਾਹਤੋ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਯੇਵ ਮਰਤਿ ਦਹਰੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋਪਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਯਿਕਮਰਣੰ''।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਕਾਲੇ ਮਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯੰ ਵਦੇਤਿ, ਇਙ੍ਘ ਮੇ ਤ੍ਵੰ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਅਤਿਦਿਸਾਤਿ''। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਆਦਿਨ੍ਨਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਭਕ੍ਖੋ ਉਪਾਦਾਨਸਙ੍ਖਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ 'ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਸਮਯੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨਾਮਾ'ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਬਹੂਨਿ ਦਿਵਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ 'ਸਮਯੇ ਮਰਣਮੁਪਗਤੋ'ਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਆਦਿਨ੍ਨਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸੋ ਅਸ੍ਸ, ਤੰ ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨੇ ਯੇਵ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸੇ ਮਹਤਿਮਹਾਮੇਘੋ ਅਭਿਪ੍ਪਵਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮਯੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪੁਰਿਮਕੇਨ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕੋ ਨਾਹੋਸੀ''ਤਿ? ''ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮੇਘੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਸਮਯੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ''ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਵਾ ਉਤ੍ਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਵਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਵਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਪਿਪਾਸਾਯ ਵਾ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਾਸਿਤੇਨ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਗਨੇ ਮਹਤਿਮਹਾਵਲਾਹਕੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਥਲਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਯਨ੍ਤੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਮੇਘੋ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਵਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਚਿਰੰ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਸਮਯੇ ਮਰਣਮੁਪਗਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਗਨੇ ਮਹਤਿਮਹਾਵਲਾਹਕੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਮਹਤਾ ਵਾਤੇਨ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਵਲਾਹਕੋ ਸਮਯੇ ਵਿਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਵਲਾਹਕੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਲਾਹਕੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕੋ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਾਤੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸੋ ਵਲਾਹਕੋ ਅਸਮਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯੇਵ ਵਿਗਤੋ’’ਤਿ । ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਲਵਾ ਆਸੀਵਿਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੰ ਡੰਸੇਯਜ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਿਸੰ ਅਨੀਤਿਕੰ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੰ ਮਰਣੰ ਪਾਪੇਯਜ, ਤੰ ਵਿਸੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕਮਨੁਪਦ੍ਦਵੰ ਕੋਟਿਗਤ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਚਿਰੰ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਜੀਵਿਤਕੋਟਿਗਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਮਰਣਮੁਪਗਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਲਵਤਾ ਆਸੀਵਿਸੇਨ ਦਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਆਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕੋ ਅਗਦੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੰ ਕਰੇਯਜ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਸੰ ਸਮਯੇ ਵਿਗਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਵਿਸੰ ਪੁਰਿਮਕੇਨ ਵਿਸੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕੰ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗਦੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੰ ਵਿਸੰ ਅਕੋਟਿਗਤੰ ਯੇਵ ਵਿਗਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਸਰੰ ਪਾਤੇਯਜ, ਸਚੇ ਸੋ ਸਰੋ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਸਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕੰ ਗਤੋ ਨਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਚਿਰੰ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਸਮਯੇ ਮਰਣਮੁਪਗਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਸਰੰ ਪਾਤੇਯਜ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਸਰੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਯੇਵ ਖਣੇ ਕੋਚਿ ਗਣ੍ਹੇਯਜ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਰੋ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕੰ ਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਸਰੋ ਪੁਰਿਮਕੇਨ ਸਰੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕੋ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਹਣੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ ਗਮਨੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਲੋਹਮਯੰ ਭਾਜਨੰ ਆਕੋਟੇਯਜ, ਤਸ੍ਸ ਆਕੋਟਨੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕੰ ਗਤੋ ਨਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਬਹੂਨਿ ਦਿਵਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਸਮਯੇ ਮਰਣਮੁਪਾਗਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਲੋਹਮਯਂ ਭਾਜਨਂ ਆਕੋਟੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਆਕੋਟਨੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਦ੍ਧੁਰਗਤੋ ਕੋਚਿ ਆਮਸੇਯ੍ਯ, ਸਹ ਆਮਸਨੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ , ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਗਤਿਗਮਨਪਥਮਤ੍ਥਕਂ ਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਮਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕੋ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਮਸਨੇਨ ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਤੋ’’ਤਿ । ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਸੁਵਿਰੂਲ਼੍ਹਂ ਧਞ੍ਞਬੀਜਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਵਸ੍ਸੇਨ ਓਤਤਵਿਤਤਆਕਿਣ੍ਣਬਹੁਫਲਂ ਹੁਤ੍ਵਾ [ਉਟ੍ਟਿਤਆਕਿਣ੍ਣਬਹੁਫਲਂ ਭਵਿਤ੍ਵਾ (ਸਜਾ॰)] ਸਸ੍ਸੁਟ੍ਠਾਨਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਂ ਧਞ੍ਞਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕਮਨੁਪਦ੍ਦਵਂ ਸਮਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਬਹੂਨਿ ਦਿਵਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਿਤ੍ਵਾ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘ਅਨੀਤਿਕੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਸਮਯੇ ਮਰਣਮੁਪਗਤੋ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਸੁਵਿਰੂਲ਼੍ਹਂ ਧਞ੍ਞਬੀਜਂ ਉਦਕੇਨ ਵਿਕਲਂ ਮਰੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਞ੍ਞਂ ਅਸਮਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਧਞ੍ਞਂ ਪੁਰਿਮਕੇਨ ਧਞ੍ਞੇਨ ਸਮਸਮਗਤਿਕਂ ਨਾਹੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਣ੍ਹੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਂ ਤਂ ਧਞ੍ਞਂ ਮਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰੁਣਸਸ੍ਸਂ ਕਿਮਯੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਮੂਲਂ ਨਾਸੇਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਸ੍ਸਂ ਕਾਲੇ ਨਟ੍ਠਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਕਾਲੇ ਨਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿ ਖੋ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਸ੍ਸਂ ਕਿਮਯੋ ਨ ਖਾਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਸ੍ਸੁਦ੍ਧਰਣਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਉਪਘਾਤੇਨ ਸਸ੍ਸਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਰੁਪਘਾਤਂ ਸਸ੍ਸਂ ਸਸ੍ਸੁਦ੍ਧਰਣਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਮਰਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

‘‘ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਨ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਸ੍ਸੇ ਫਲਭਾਰਨਮਿਤੇ ਮਞ੍ਜਰਿਤਪਤ੍ਤੇ ਕਰਕਵਸ੍ਸਂ ਨਾਮ ਵਸ੍ਸਜਾਤਿ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਅਫਲਂ ਕਰੋਤੀ’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਸ੍ਸਂ ਕਾਲੇ ਨਟ੍ਠਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਕਾਲੇ ਨਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿ ਖੋ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਸ੍ਸਂ ਕਰਕਵਸ੍ਸਂ ਨ ਵਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਸ੍ਸੁਦ੍ਧਰਣਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਉਪਘਾਤੇਨ ਸਸ੍ਸਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਰੁਪਘਾਤਂ ਸਸ੍ਸਂ ਸਸ੍ਸੁਦ੍ਧਰਣਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਵਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਵਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਵਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਪਿਪਾਸਾਯ ਵਾ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਾਸਿਤੇਨ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿਵੇਗਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਾ ਅਕਾਲੇ ਮਰਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਰੋਗੇਨ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਮਯੇਵ ਮਰਣਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸੁਦਸ੍ਸਿਤਂ ਕਾਰਣਂ, ਸੁਦਸ੍ਸਿਤਂ ਓਪਮ੍ਮਂ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣਸ੍ਸ ਪਰਿਦੀਪਨਾਯ, ‘ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣ’ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤਂ, ਅਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਨੁਜੋ

ਏਕਮੇਕੇਨਪਿ ਤਾਵ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ 'ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣ'ਨ੍ਤਿ , ਕਿਂ ਪਨ ਮਨੁਜੋ ਸਚੇਤਨੋ? ਪਠਮੋਪਮ੍ਮੇਨੇਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਦਹਾਮਿ 'ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਾਲੇ ਮਰਣ'ਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਅਪਰਾਪਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਕਾਲਮਰਣਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਚੇਤਿਯਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਂ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਯੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹੋਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਕਤਮੇਸਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੋਤਿ, ਕਤਮੇਸਂ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ 'ਏਵਂਨਾਮ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤੂ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਰਹਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ 'ਇਮਿਨਾ ਪਾਟਿਹੀਰੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਪਸਨ੍ਨਾ ਕੁਸਲੇਨ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਏਵਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯੋਨਿਸੋ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਂ ਵਾ ਮਾਲਂ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯੇ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ 'ਏਵਂਨਾਮ ਹੋਤੂ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ।

''ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਹੋਤਿ।

''ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਪਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯੇ ਪਾਟਿਹੀਰਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਪਾਟਿਹੀਰੇ ਚਰਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਓਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤਬ੍ਬਂ 'ਸੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋ'''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਚੇਤਿਯਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇ ਤੇ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਕਸ੍ਸਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ''ਕਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤੇ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕੁਹਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮਾਤੁਘਾਤਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਿਤੁਘਾਤਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਤੇਰਸਨ੍ਨਂ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਣ੍ਡਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ

ਹੋਤਿ…ਪੇ०… ਯੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਦਹਰਕੋ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੇ ਤੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਯੇਵ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਥ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਦਹਰਕਸ੍ਸ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਪਞ੍ਹੋ ਭਵਤਿ 'ਨਨੁ ਨਾਮ ਦਹਰਕਸ੍ਸ ਨ ਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਮਾਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਰਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਮਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਸੋ ਨਾਮ ਦਹਰਕੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਚ ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਅਰਹਤਿ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਤਦ੍ਵੇਵੇਤ੍ਥ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨਾਹਂ ਕਾਰਣੇਨ ਭਣਾਮਿ 'ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਯਦਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ ਰਜਨੀਯੇ ਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ ਦੁਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮੋਹਨੀਯੇ ਮੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਮਦਨੀਯੇ ਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਰਤਿਞ੍ਚ ਅਰਤਿਞ੍ਚ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯ, ਭਵੇਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਥੋਕਂ ਮਨ੍ਦਂ ਅਵਿਭੂਤਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਗਰੁਕਾ ਭਾਰਿਕਾ ਵਿਪੁਲਾ ਮਹਤੀ। ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤੇਕੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਅਵਿਭੂਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਗਰੁਕਂ ਭਾਰਿਕਂ ਵਿਪੁਲਂ ਮਹਤਿਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਗਰੁਕੋ ਭਾਰਿਕੋ ਵਿਪੁਲੋ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਥਾਮਬਲਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਥੋਕਂ ਮਨ੍ਦਂ ਅਵਿਭੂਤਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਗਰੁਕਾ ਭਾਰਿਕਾ ਵਿਪੁਲਾ ਮਹਤੀ। ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ ਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਅਵਿਭੂਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਗਰੁਕਂ ਭਾਰਿਕਂ ਵਿਪੁਲਂ ਮਹਤਿਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਯਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਦੀਘਾ ਆਯਤਾ ਪੁਥੁਲਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾ ਵਿਸਾਲਾ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਵਿਪੁਲਾ ਮਹਨ੍ਤਾ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਕੇਨ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਸ੍ਸ, ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਥੋਕਂ ਮਨ੍ਦਂ ਅਵਿਭੂਤਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਦੀਘਾ ਆਯਤਾ ਪੁਥੁਲਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾ ਵਿਸਾਲਾ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ ਵਿਪੁਲਾ ਮਹਨ੍ਤਾ। ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ ਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਅਵਿਭੂਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਮਹਤਿਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਬਲਦੁਬ੍ਬਲਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਥੋਕਮਨ੍ਦਗ੍ਗਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ? ''ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਥੋਕਂ ਮਨ੍ਦਂ ਅਵਿਭੂਤਂ, ਮਹਤਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਿਹਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਤੁਰੋ ਕਿਸੋ ਅਣੁਪਰਿਮਿਤਕਾਯੋ ਸਾਲਕਕਿਮਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਂ ਤਿਧਾ ਪਭਿਨ੍ਨਂ ਨਵਾਯਤਂ ਤਿਵਿਤ੍ਥਤਂ ਦਸਪਰਿਣਾਹਂ ਅਟ੍ਠਰਤਨਿਕਂ ਸਕਟ੍ਠਾਨਮੁਪਗਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਗਿਲਿਤੁਂ ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਲਕਕਿਮਿ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਂ ਗਿਲਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ? ‘‘ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਲਕਕਿਮਿਸ੍ਸ, ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਥੋਕਂ ਮਨ੍ਦਂ ਅਵਿਭੂਤਂ, ਮਹਤੀ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ। ਸੋ ਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਅਵਿਭੂਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਮਹਤਿਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਊਨਕਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨ ਮਯਂ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਾਮ ‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪਚ੍ਚੇਮ ‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ, ਕਾਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਲਭਾਮ ‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਂ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ? ਯੇ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਆਤਾਪੋ ਪਰਿਤਾਪੋ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਾਹਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਉਪਰੋਧੋ ਆਯਤਨਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਂ ਧਨਧਞ੍ਞਪਿਯਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪਜਹਨਂ। ਯੇ ਕੇਚਿ ਲੋਕੇ ਸੁਖਿਤਾ ਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਆਯਤਨੇ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਬਹੁਵਿਧਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਗੀਤਵਾਦਿਤਬਹੁਵਿਧਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੋਤਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਪੁਪ੍ਫਫਲਪਤ੍ਤਤਚਮੂਲਸਾਰਬਹੁਵਿਧਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਗਨ੍ਧੇਨ ਘਾਨਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਲੇਯ੍ਯਪੇਯ੍ਯਸਾਯਨੀਯਬਹੁਵਿਧਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਰਸੇਨ ਜਿਵ੍ਹਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਮੁਦੁਮਦ੍ਦਵਬਹੁਵਿਧਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਫਸ੍ਸੇਨ ਕਾਯਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕਮਨਾਪਿਕਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਸੁਭਾਸੁਭਬਹੁਵਿਧਵਿਤਕ੍ਕਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਮਨਂ ਰਮੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਂ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਮਨੋਬ੍ਰੂਹਨਂ ਹਨਥ ਉਪਹਨਥ, ਛਿਨ੍ਦਥ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਥ, ਰੁਨ੍ਧਥ ਉਪਰੁਨ੍ਧਥ। ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਪਰਿਤਪਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਤਪਤਿ, ਕਾਯੇ ਪਰਿਤਤ੍ਤੇ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਤਤ੍ਤੇ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਤਿ। ਨਨੁ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਪਿ [ਮਾਗਨ੍ਦਿਯੋਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਰਹਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ ‘ਭੂਨਹੁ [ਭੂਤਹਚ੍ਚੋ (ਪੀ॰), ਭੂਨਹਚ੍ਚੋ (ਕ॰)] ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ’ਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨਾਹਂ ਕਾਰਣੇਨ ਬ੍ਰੂਮਿ ‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ , ਬ੍ਰੂਸਿ ‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ, ਨੇਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਸੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੇਸਨਂ ਏਤਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਯੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ। ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜੂਨਂ ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਜੂਨਂ ਰਜ੍ਜਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਜਾਨੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਕੁਪਿਤੇ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਪਟਿਸੇਧਾਯ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਪਰਿਣਾਯਕੇਹਿ ਭਟੇਹਿ ਬਲਤ੍ਥੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤਾ ਪਵਾਸਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਾ ਸਮਵਿਸਮੇ ਪਰਿਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਯੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਿਤਸਂਸਯਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਨਾਮ, ਰਜ੍ਜਸੁਖਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਸੋ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ,

ਰਾਜਾਨੋ ਰਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ। ਯੇ ਪਨ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਆਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਾਹਾਰਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਿਦ੍ਧਂ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਨਿਹਤਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਰਾਜਾਨੋ ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ। ਏਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

''ਅਪਰਮ੍ਪਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ। ''ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਚਰਿਯਾ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਉਦਕਾਹਰਣਘਰਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮੁਖੋਦਕਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠਪਟਿਗ੍ਗਹਣਉਚ੍ਛਾਦਨਨ੍ਹਾਪਨਪਾਦਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਸਕਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸੇਯ੍ਯਾਯ ਵਿਸਮਭੋਜਨੇਨ ਕਾਯਂ ਆਤਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ ਨਾਮ, ਸਿਪ੍ਪਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਸੋ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਆਚਰਿਯਾ ਸਿਪ੍ਪਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ। ਯੇ ਪਨ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਆਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਾਹਾਰਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਿਦ੍ਧਂ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਆਚਰਿਯਾ ਵਿਯ ਸਿਪ੍ਪਸੁਖਂ। ਏਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਨਿਬ੍ਬਾਨਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਤਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਯਂ ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਅਪਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਹੀ''ਤਿ। ''ਹੋਤੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਤਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੇਸੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ''ਤਿ। ''ਸਚੇ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ 'ਕਿਤ੍ਤਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ, ਕਤਿ ਪਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ? ''ਸਚੇ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋਚਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ 'ਕਿਤ੍ਤਕਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ, ਕਤਿ ਪਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯਂ 'ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ ਪੁਚ੍ਛਸਿ, ਨੇਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕੇਨਚਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਠਪਨੀਯੋ ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ। ਅਵਿਭਤ੍ਤੋ ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕੇਹਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਪਰਿਮਿਨਿਤੁਂ ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸਮੁਪਗਤਾਤਿ ਏਵਾਹਂ ਭਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯ'''ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਏਵਂ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਦੇਯਜਾਸਿ, ਨਨੁ ਵਿਗਣੇਤ੍ਵਾ [ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਤਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਵਿਸਯੋ ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ’’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮੇ ਯੇਵ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਉਦਕਂ ਪਰਿਗਣੇਤੁਂ [ਪਰਿਮਿਨਿਤੁਂ (ਕ॰)] ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸਮੁਪਗਤਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਵਿਗਣੇਯਜ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਤਤ੍ਰਾਸਯੇ ਚ ਸਤ੍ਤੇ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ।

‘‘ਅਪਰਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਣੋਹਿ, ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵੇਸੁ ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ’’’ਤਿ। ‘‘ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਸਂ ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਸਂ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇਵ ਅਰੂਪਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਹੋਤੁ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਯਂ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਵਾ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਓਪਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸਰੂਪਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਤ੍ਥਿ, ਗੁਣਤੋ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਓਪਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਥਾਹਂ ਲਭਾਮਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗੁਣਤੋਪਿ ਏਕਦੇਸਪਰਿਦੀਪਨਮਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਸੀਘਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਹਿ ਮੇ ਹਦਯਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਵਿਨਯ ਸੀਤਲਮਧੁਰਵਚਨਮਾਲੁਤੇਨਾ’’ਤਿ।

‘‘ਪਦੁਮਸ੍ਸ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣਾ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗੁਣਾ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਦਸ ਗੁਣਾ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ , ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਏਕੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੋ ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਏਕੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਂ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ ਉਦਕੇਨ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਏਕੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ।

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਉਦਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਉਦਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਸੀਤਲਂ ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੀਤਲਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ

ਕਿਲਨ੍ਤਸਿਤਪਿਪਾਸਿਤਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਪਸੁਪਜਾਨਂ ਪਿਪਾਸਾਵਿਨਯਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਭਵਤਣ੍ਹਾਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਪਿਪਾਸਾਵਿਨਯਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਅਗਦਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਅਗਦਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦੋ ਵਿਸਪੀਲ਼ਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਿਲੇਸਵਿਸਪੀਲ਼ਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦੋ ਰੋਗਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦੋ ਅਮਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਮਤਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਸਬ੍ਬਕੁਣਪੇਹਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੁਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਕੁਣਪੇਹਿ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ , ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਨੋਰਪਾਰੋ, ਨ ਪਰਿਪੂਰਤਿ ਸਬ੍ਬਸਵਨ੍ਤੀਹਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਨੋਰਪਾਰਂ, ਨ ਪੂਰਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਭੂਤਾਨਂ ਆਵਾਸੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਮਲਖੀਣਾਸਵਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਵਸੀਭੂਤਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਆਵਾਸੋ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਪਰਿਮਿਤਵਿਵਿਧਵਿਪੁਲਵੀਚਿਪੁਪ੍ਫਸਂਕੁਸੁਮਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਪਰਿਮਿਤਵਿਵਿਧਵਿਪੁਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪੁਪ੍ਫਸਂਕੁਸੁਮਿਤਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਧਾਰਣਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਜਰਾਮਰਣਨਾਸਨਤੋ ਆਯੁਧਾਰਣਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬਲਵਡ੍ਢਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿਬਲਵਡ੍ਢਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਣ੍ਣਜਨਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗੁਣਵਣ੍ਣਜਨਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਰਥਵੂਪਸਮਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਵੂਪਸਮਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਜਪਟਿਵਿਨੋਦਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਜਪਟਿਵਿਨੋਦਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਦਸ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਦਸ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਨ ਜਾਯਤਿ, ਨ ਜੀਯਤਿ, ਨ ਮੀਯਤਿ, ਨ ਚਵਤਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਸਹੋ, ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ, ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਵਿਹਗਗਮਨੋ, ਨਿਰਾਵਰਣੋ, ਅਨਨ੍ਤੋ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਜਾਯਤਿ, ਨ ਜੀਯਤਿ , ਨ

ਮੀਯਤਿ, ਨ ਚਵਤਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਸਹਂ, ਅਚੋਰਾਹਰਣਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਰਿਯਗਮਨਂ, ਨਿਰਾਵਰਣਂ, ਅਨਨ੍ਤਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਦਸ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਕਾਮਦਦਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਾਮਦਦਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਹਾਸਕਰਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹਾਸਕਰਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਉਜ੍ਜੋਤਤ੍ਤਕਰਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਜ੍ਜੋਤਤ੍ਤਕਰਂ [ਉਜ੍ਜੋਤਤ੍ਥਕਰਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਉਜ੍ਜੋਤਿਤਤ੍ਥਕਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਦੁਲ੍ਲਭਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਲ੍ਲਭਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਅਸਮਸੁਗਨ੍ਧਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਸਮਸੁਗਨ੍ਧਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਸਜ੍ਜਨਪਸਤ੍ਥਂ [ਸਬ੍ਬਜਨਪਸਤ੍ਥਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰਿਯਸਜ੍ਜਨਪਸਤ੍ਥਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗੁਣਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੀਲਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਤਯੋ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੇ ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਚ੍ਚੁਗਤਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਅਚਲਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਚਲਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਦੁਰਧਿਰੋਹਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਰਧਿਰੋਹਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਂ ਅਵਿਰੂਹਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਵਿਰੂਹਨਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਂ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੋ ਗੁਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ । ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਰਿਸਿਖਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਗੁਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਰਣਪਞ੍ਹੋ

੧੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ ‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਅਤੀਤੰ, ਨ ਅਨਾਗਤੰ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਨੀਯ’ਨ੍ਤਿ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯੋ ਕੋਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ, ਯੰ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਇਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਹਿ, ਵਿਵਟੰ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਹਿ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ, ਯੰ ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਿਤੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਏਤ੍ਥੇਵਾਕਿਰਾਹਿ, ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਜਨੋ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਿਮਤਿਜਾਤੋ ਸੰਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ, ਭਿਨ੍ਦੇਤੰ ਅਨ੍ਤੋਦੋਸਸਲ੍ਲ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਪਣੀਤਾ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਜਿਨਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਆਚਰਿਯਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਜਿਨਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਪਨ ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਅਨੀਤਿਤੋ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਤੋ ਅਭਯਤੋ ਖੇਮਤੋ ਸਨ੍ਤਤੋ ਸੁਖਤੋ ਸਾਤਤੋ ਪਣੀਤਤੋ ਸੁਚਿਤੋ ਸੀਤਲਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਬਹੁਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇਨ ਜਲਿਤਕਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਯ੍ਹਮਾਨੋ ਵਾਯਾਮੇਨ ਤਤੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰਗ੍ਗਿਕੋਕਾਸੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਸੁਖੰ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਪਗਤਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪੰ ਪਰਮਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗ੍ਗਿ, ਏਵੰ ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਿਗਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਨਿਰਗ੍ਗਿਕੋਕਾਸੋ, ਏਵੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿਕੁਕ੍ਕੁਰਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪਸਰੀਰਵਲਞ੍ਜਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਗਤੋ ਕੁਣਪਜਟਾਜਟਿਤਨ੍ਤਰਮਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਾਯਾਮੇਨ ਤਤੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕੁਣਪੋਕਾਸੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਸੁਖੰ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਪਗਤਕਿਲੇਸਕੁਣਪੰ ਪਰਮਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਣਪੰ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ; ਯਥਾ ਕੁਣਪਗਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਨਿਕ੍ਕੁਣਪੋਕਾਸੋ, ਏਵੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਭੀਤੋ ਤਸਿਤੋ ਕਮ੍ਪਿਤੋ ਵਿਪਰੀਤਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾਯਾਮੇਨ ਤਤੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੰ ਥਿਰੰ ਅਚਲੰ ਅਭਯਟ੍ਠਾਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਸੁਖੰ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਪਗਤਭਯਸਨ੍ਤਾਸੰ ਪਰਮਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਯੰ, ਏਵੰ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਭਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ; ਯਥਾ ਭੀਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਅਭਯਟ੍ਠਾਨੰ, ਏਵੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਮਲਿਨਕਲਲਕਦ੍ਦਮਦੇਸੇ ਪਤਿਤੋ ਵਾਯਾਮੇਨ ਤੰ ਕਲਲਕਦ੍ਦਮੰ ਅਪਵਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਦੇਸਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਮਸੁਖੰ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ

ਬਜਪਗਤਕਿਲੇਸਮਲਕਦ੍ਦੂਮਂ ਪਰਮਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਲਲਂ, ਏਵਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਕਲਲਗਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ; ਯਥਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮਲਦੇਸੋ, ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

''ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਕਿਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ? ਯੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਸਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜਰਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਮਰਣਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਖਂ ਸਾਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਦਿਤੋਪਿ ਮਜ੍ਝਤੋਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋਪਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਵਸਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਗੁਲ਼ੇ ਜਲਿਤੇ ਤਤ੍ਤੇ ਕਠਿਤੇ ਆਦਿਤੋਪਿ ਮਜ੍ਝਤੋਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਪਦੇਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਸੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਸਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜਰਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਮਰਣਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਖਂ ਸਾਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਦਿਤੋਪਿ ਮਜ੍ਝਤੋਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋਪਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ [ਇਦਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਰਤਿ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਡਾਹੋ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੋ ਅਤਾਣੋ ਅਸਰਣੋ ਅਸਰਣੀਭੂਤੋ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਜਲਿਤਜਾਲਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤਾਣੋ ਅਸਰਣੋ ਅਸਰਣੀਭੂਤੋ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਸ੍ਸ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਰਤਿ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਡਾਹੋ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੋ ਅਤਾਣੋ ਅਸਰਣੋ ਅਸਰਣੀਭੂਤੋ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤੇ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ 'ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਬਹੂਪਾਯਾਸਂ, ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਲਭੇਥ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਹੇਤਂ [ਹਿਤਂ (ਸੀ॰), ਹਿ ਇਦਂ (ਪੀ॰)] ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਪਹਂਸਯਤਿ ਤੁਸਯਤਿ [ਪਹਂਸੀਯਤਿ ਕੁਹੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]'ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਖੋ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਪ੍ਪਨਟ੍ਠੋ ਵਿਦੇਸਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਮਗ੍ਗਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਪਹਂਸਯਤਿ ਤੁਸਯਤਿ [ਪਹਂਸੀਯਤਿ ਕੁਹੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] 'ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਹਨਮਗ੍ਗੋ'ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਪਹਂਸਯਤਿ ਤੁਸਯਤਿ [ਪਹਂਸੀਯਤਿ ਕੁਹੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] 'ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਖੋ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ।

''ਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਆਯੂਹਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਂ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਵੀਰਿਯਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਪੀਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ 'ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਏਵਮੇਤਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਰਣਪਞ੍ਹੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਨਿਹਿਤਪਞ੍ਹੋ

੧੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਅਧੋ ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਵਾ, ਯਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਪਦੇਸੋ

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਅਧੋ ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਵਾ, ਯਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ।

''ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ? ਯੇਸਞ੍ਚ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਕਾਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਯਥਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਹਿਯਾ ਧਞ੍ਞੁਟ੍ਠਾਨਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਗਨ੍ਧੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਪ੍ਫਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਪੁਪ੍ਫੁਟ੍ਠਾਨਂ ਗੁਮ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਫਲੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਰਤਨੁਟ੍ਠਾਨਂ ਆਕਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਾਨੋਕਾਸੋਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਾਨੋਕਾਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ।

''ਨਤ੍ਥਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਚੇਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਗ੍ਗਿ ਨਾਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ, ਦ੍ਵੇ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਨਾਮ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਂ। ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਰਤਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਬਲੇਨ ਤਾਨਿ ਰਤਨਾਨਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਕਾਸੋ ਮਾ ਹੋਤੁ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜ , ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ।

''ਕਤਮਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ? ''ਸੀਲਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਠਾਨਂ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਯਵਨੇਪਿ ਚੀਨਵਿਲਾਤੇਪਿ ਅਲਸਨ੍ਦੇਪਿ ਨਿਗੁਮ੍ਬੇਪਿ [ਨਿਕੁਮ੍ਬੇਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਾਸਿਕੋਸਲੇਪਿ ਕਸ੍ਮੀਰੇਪਿ ਗਨ੍ਧਾਰੇਪਿ ਨਗਮੁਦ੍ਧਨਿਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਕਯਵਨੇਪਿ ਚੀਨਵਿਲਾਤੇਪਿ ਅਲਸਨ੍ਦੇਪਿ ਨਿਗੁਮ੍ਬੇਪਿ ਕਾਸਿਕੋਸਲੇਪਿ ਕਸ੍ਮੀਰੇਪਿ ਗਨ੍ਧਾਰੇਪਿ ਨਗਮੁਦ੍ਧਨਿਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਿਤੋ ਆਕਾਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਕਯਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ।

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਯਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦਿਸਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਯਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਦੇਸਿਤਂ ਤਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਦੇਸਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਸੀਲਗੁਣਾ, ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੋ ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੋ, ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ, ਅਵਞ੍ਝੋ ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ, ਏਵਮੇਤਂ ਗਣਿਵਰਪਵਰ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਨਿਹਿਤਪਞ੍ਹੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਞ੍ਹਾ।

੪. ਅਨੁਮਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨੁਮਾਨਪਞ੍ਹੋ

੧. ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਞਾਤੁਕਾਮੋ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਧਾਰੇਤੁਕਾਮੋ ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਕਾਮੋ ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਨਾਸੇਤੁਕਾਮੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਧਿਤਿਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸਾਹਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਸੇਨਂ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਿਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨ ਕਿਰ ਤਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨਾਪਿ ਕਿਰ ਤੇ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਯੇ ਤੇ ਤਵ ਖਤ੍ਤਿਯਵਂਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ। ਕੋ ਸਂਸਯੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਯੇ ਮਮ ਖਤ੍ਤਿਯਵਂਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯੇ ਪਨ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ ਪੁਰੋਹਿਤਾ ਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਅਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਯਦਿ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਨਾਪਿ ਕਿਰ ਤੇ ਅਨੁਸਾਸਕੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਅਨੁਭੂਤਾਨਿ ਪਰਿਭੋਗਭਣ੍ਡਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਉਣ੍ਹੀਸਂ ਪਾਦੁਕਾ ਵਾਲਬੀਜਨੀ ਖਗ੍ਗਰਤਨਂ ਮਹਾਰਹਾਨਿ ਚ ਸਯਨਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਮਯਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਸਦ੍ਦਹੇਯ੍ਯਾਮ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯਮ੍ਪੇਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਸਦ੍ਦਹੇਯ੍ਯਾਮ। ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨ ਮਯਂ ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਸਦ੍ਦਹੇਯ੍ਯਾਮ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ? ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਨੁਭੂਤਾਨਿ ਪਰਿਭੋਗਭਣ੍ਡਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਯੇਹਿ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ। ਇਮਿਨਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਇਮਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੋ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ।

‘‘‘ਬਹੂ ਜਨੇ ਤਾਰਯਿਤ੍ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਉਪਧਿਕ੍ਖਯੇ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੋ’’’ਤਿ॥

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਗਰਵਡ੍ਢਕੀ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਸਮਂ ਅਨੁਨ੍ਨਤਮਨੋਨਤਂ ਅਸਕ੍ਖਰਪਾਸਾਣਂ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਮਨਵਜ੍ਜਂ ਰਮਣੀਯਂ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਮਂ, ਤਂ ਸਮਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਂ ਵਿਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਯ੍ਯ ਸੋਭਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਭਾਗਸੋ ਮਿਤਂ ਉਕ੍ਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖਾਪਾਕਾਰਂ ਦਲ੍ਹਗੋਪੁਰਟ੍ਟਾਲਕੋਟ੍ਠਕਂ ਪੁਥੁਚਚ੍ਚਰਚਤੁਕ੍ਕਸਨ੍ਧਿਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਸੁਚਿਸਮਤਲਰਾਜਮਗ੍ਗਂ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਤਲ਼ਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣਿਉਦਪਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬਹੁਵਿਧਦੇਵਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਸਬ੍ਬਦੋਸਵਿਰਹਿਤਂ, ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਂ ਦੇਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਤਂ ਨਗਰਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਇਦ੍ਧਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਫੀਤਂ ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਖੇਮਂ

ਸਮਿਦ੍ਧਂ ਸਿਵਂ ਅਨੀਤਿਕਂ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਂ ਨਾਨਾਜਨਸਮਾਕੁਲਂ, ਪੁਥੂ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ ਰਥਿਕਾ ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ ਥਰੁਗ੍ਗਹਾ ਚੇਲਕਾ ਚਲਕਾ ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ ਉਗ੍ਗਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਨੋ ਮਹਾਨਾਗਾ ਸੂਰਾ ਵਮ੍ਮਿਨੋ ਯੋਧਿਨੋ ਦਾਸਿਕਪੁਤ੍ਤਾ ਭਟਿਪੁਤ੍ਤਾ [ਦਾਸਪੁਤ੍ਤਾ ਭਟ੍ਟਿਪੁਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਲ੍ਲਕਾ ਗਣਕਾ ਆਲ਼ਾਰਿਕਾ ਸੂਦਾ ਕਪ੍ਪਕਾ ਨਹਾਪਕਾ ਚੁਨ੍ਦਾ ਮਾਲਾਕਾਰਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਾ ਸਜ੍ਝੁਕਾਰਾ ਸੀਸਕਾਰਾ ਤਿਪੁਕਾਰਾ ਲੋਹਕਾਰਾ ਵਟ੍ਟਕਾਰਾ ਅਯੋਕਾਰਾ ਮਣਿਕਾਰਾ ਪੇਸਕਾਰਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾ ਵੇਣੁਕਾਰਾ ਲੋਣਕਾਰਾ ਚਮ੍ਮਕਾਰਾ ਰਥਕਾਰਾ ਦਨ੍ਤਕਾਰਾ ਰਜ੍ਜੁਕਾਰਾ ਕੋਚ੍ਛਕਾਰਾ ਸੁਤ੍ਤਕਾਰਾ ਵਿਲੀਵਕਾਰਾ ਧਨੁਕਾਰਾ ਜਿਯਕਾਰਾ ਉਸੁਕਾਰਾ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾ ਰਙ੍ਗਕਾਰਾ ਰਜਕਾ ਤਨ੍ਤਵਾਯਾ ਤੁਨ੍ਨਵਾਯਾ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਾ ਦੁਸ੍ਸਿਕਾ ਗਨ੍ਧਿਕਾ ਤਿਣਹਾਰਕਾ ਕਟ੍ਠਹਾਰਕਾ ਭਤਕਾ ਪਣ੍ਣਿਕਾ ਫਲਿਕਾ [ਫਲ੍ਲਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮੂਲਿਕਾ ਓਦਨਿਕਾ ਪੂਵਿਕਾ ਮਚ੍ਛਿਕਾ ਮਂਸਿਕਾ ਮਜ੍ਜਿਕਾ ਨਟਕਾ ਨਚ੍ਚਕਾ ਲਙ੍ਘਕਾ ਇਨ੍ਦਜਾਲਿਕਾ ਵੇਤਾਲਿਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਛਵਡਾਹਕਾ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਾ ਵੇਨਾ ਨੇਸਾਦਾ ਗਣਿਕਾ ਲਾਸਿਕਾ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਯੋ ਸਕ੍ਕਯਵਨਚੀਨਵਿਲਾਤਾ ਉਜ੍ਜੇਨਕਾ ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਕਾ ਕਾਸਿਕੋਸਲਾ ਪਰਨ੍ਤਕਾ ਮਾਗਧਕਾ ਸਾਕੇਤਕਾ ਸੋਰੇਯ੍ਯਕਾ [ਸੋਰਟ੍ਠਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਕੋਟੁਮ੍ਬਰਮਾਥੁਰਕਾ ਅਲਸਨ੍ਦਕਸ੍ਮੀਰਗਨ੍ਧਾਰਾ ਤਂ ਨਗਰਂ ਵਾਸਾਯ ਉਪਗਤਾ ਨਾਨਾਵਿਸਯਿਨੋ ਜਨਾ ਨਵਂ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਂ ਅਦੋਸਮਨਵਜ੍ਜਂ ਰਮਣੀਯਂ ਤਂ ਨਗਰਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ 'ਛੇਕੋ ਵਤ ਭੋ ਸੋ ਨਗਰਵਡ੍ਢਕੀ, ਯੋ ਇਮਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਮਾਪੇਤਾ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮੋ ਅਸਦਿਸੋ ਅਤੁਲੋ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯੋ ਅਮਿਤਗੁਣੋ ਗੁਣਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨਨ੍ਤਧਿਤਿ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਵੀਰਿਯੋ ਅਨਨ੍ਤਬਲੋ ਬੁਦ੍ਧਬਲਪਾਰਮਿਂ ਗਤੋ ਸਸੇਨਮਾਰਂ ਪਰਾਜੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੁਕ੍ਕਂ ਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰਂ ਮਾਪੇਸਿ।

''ਭਗਵਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਨਗਰਂ ਸੀਲਪਾਕਾਰਂ ਹਿਰਿਪਰਿਖਂ ਞਾਣਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਂ ਵੀਰਿਯਅਟ੍ਟਾਲਕਂ ਸਦ੍ਧਾਏਸਿਕਂ ਸਤਿਦੋਵਾਰਿਕਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਚਚ੍ਚਰਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਵਿਨਯਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਕਂ, ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਯਂ ਏਵਰੂਪਾ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਪੁਪ੍ਫਾਪਣਂ ਗਨ੍ਧਾਪਣਂ ਫਲਾਪਣਂ ਅਗਦਾਪਣਂ ਓਸਧਾਪਣਂ ਅਮਤਾਪਣਂ ਰਤਨਾਪਣਂ ਸਬ੍ਬਾਪਣ''ਨ੍ਤਿ।

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪੁਪ੍ਫਾਪਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਾਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਾ ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਨੀਲਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾ ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾ ਲੋਹਿਤਕਸਞ੍ਞਾ ਪੁਲ਼ਵਕਸਞ੍ਞਾ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾ ਮੇਤ੍ਤਾਸਞ੍ਞਾ ਕਰੁਣਾਸਞ੍ਞਾ ਮੁਦਿਤਾਸਞ੍ਞਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਞ੍ਞਾ ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ, ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਜਰਾਮਰਣਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਦੋਸਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੋਹਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਾਨਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਂਸਾਰਂ ਤਰਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਉਪਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਮਲਂ ਵਿਰਜਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਅਜਾਤਿਂ ਅਜਰਂ ਅਮਰਂ ਸੁਖਂ ਸੀਤਿਭੂਤਂ ਅਭਯਂ ਨਗਰੁਤ੍ਤਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੋਚੇਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਰਾਜ 'ਭਗਵਤੋ ਪੁਪ੍ਫਾਪਣ'ਨ੍ਤਿ।

'''ਕਮ੍ਮਮੂਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਆਪਣਂ ਉਪਗਚ੍ਛਥ।
ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾਨ, ਤਤੋ ਮੁਚ੍ਚਥ ਮੁਤ੍ਤਿਯਾ'''ਤਿ॥

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਗਨ੍ਧਾਪਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸੀਲਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਯੇਨ ਸੀਲਗਨ੍ਧੇਨ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਸੀਲਗਨ੍ਧੇਨ ਧੂਪੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਮ੍ਪਿ ਅਨੁਦਿਸਮ੍ਪਿ

ਅਨੁਵਾਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਵਾਤਮ੍ਪਿ ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਾਯਨ੍ਤਿ, ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾ ਤਾ ਸੀਲਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ? ਸਰਣਸੀਲਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸੀਲਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸੀਲਂ ਦਸਙ੍ਗਸੀਲਂ ਪਞ੍ਚੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਭਗਵਤੋ ਗਨ੍ਧਾਪਣ'ਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

> '''ਨ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ ਪਟਿਵਾਤਮੇਤਿ, ਨ ਚਨ੍ਦਨਂ ਤਗ੍ਗਰਮਲ੍ਲਿਕਾ ਵਾ।
> ਸਤਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧੋ ਪਟਿਵਾਤਮੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਪਵਾਯਤਿ [ਪਵਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੫੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ]॥

> '''ਚਨ੍ਦਨਂ ਤਗਰਂ ਵਾਪਿ, ਉਪ੍ਪਲਂ ਅਥ ਵਸ੍ਸਿਕੀ।
> ਏਤੇਸਂ ਗਨ੍ਧਜਾਤਾਨਂ, ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ॥

> '''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਤਗਰਚਨ੍ਦਨਂ।
> ਯੋ ਚ ਸੀਲਵਤਂ ਗਨ੍ਧੋ, ਵਾਤਿ ਦੇਵੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮੋ'''ਤਿ॥

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਫਲਾਪਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਫਲਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਸੁਞ੍ਞਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਯਂ ਫਲਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਕਮ੍ਮਮੂਲਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਫਲਂ ਕਿਣਾਤਿ। ਯਦਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਯਦਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਯਦਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਯਦਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ, ਯਦਿ ਸੁਞ੍ਞਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ, ਯਦਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ, ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧੁਵਫਲੋ ਅਮ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਨ ਤਾਵ ਤਤੋ ਫਲਾਨਿ ਪਾਤੇਤਿ, ਯਾਵ ਕਯਿਕਾ ਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਨ ਕਯਿਕੇ ਮੂਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ ਏਸੋ ਖੋ ਧੁਵਫਲੋ ਅਮ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਫਲਂ ਗਣ੍ਹਾਹਿ ਸਲਾਟੁਕਂ ਵਾ ਦੋਵਿਲਂ ਵਾ ਕੇਸਿਕਂ ਵਾ ਆਮਂ ਵਾ ਪਕ੍ਕਂ ਵਾ'ਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦਿਨ੍ਨਮੂਲੇਨ ਯਦਿ ਸਲਾਟੁਕਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸਲਾਟੁਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਦਿ ਦੋਵਿਲਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਦੋਵਿਲਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਦਿ ਕੇਸਿਕਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਕੇਸਿਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਦਿ ਆਮਕਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਆਮਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਦਿ ਪਕ੍ਕਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਪਕ੍ਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਯਂ ਫਲਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਕਮ੍ਮਮੂਲਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਫਲਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਦਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ...ਪੇ॰... ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਭਗਵਤੋ ਫਲਾਪਣ'ਨ੍ਤਿ।

> '''ਕਮ੍ਮਮੂਲਂ ਜਨਾ ਦਤ੍ਵਾ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਮਤਮ੍ਫਲਂ।
> ਤੇਨ ਤੇ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕੀਤਾ ਅਮਤਪ੍ਫਲ'''ਨ੍ਤਿ॥

''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਗਦਾਪਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਗਦਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਅਗਦੇਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਕਿਲੇਸਵਿਸਤੋ ਪਰਿਮੋਚੇਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨਿ ਅਗਦਾਨਿ? ਯਾਨਿਮਾਨਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ , ਜਰਾਯ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਰਾਜ 'ਭਗਵਤੋ ਅਗਦਾਪਣ'ਨ੍ਤਿ।

> '''ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਗਦਾ ਲੋਕੇ [ਲੋਕੇ ਅਗਦਾ (ਪੀ॰)], ਵਿਸਾਨਂ ਪਟਿਬਾਹਕਾ।
> ਧਮ੍ਮਾਗਦਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਤਂ ਪਿਵਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ'''ਤਿ॥

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਓਸਧਾਪਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਓਸਧਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਓਸਧੇਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇ ਤਿਕਿਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਤੇਹਿ ਓਸਧੇਹਿ ਭਗਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਂ ਵਿਰੇਚੇਤਿ, ਲੋਭਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਦੋਸਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਮੋਹਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਮਾਨਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਮਨਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਓਸਧਾਪਣ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਓਸਧਾ ਲੋਕੇ, ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਬਹੂ।
ਧਮ੍ਮੋਸਧਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਤਂ ਪਿਵਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

‘‘‘ਧਮ੍ਮੋਸਧਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਜਰਾਮਰਣਾ ਸਿਯੁਂ।
ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਉਪਧਿਕ੍ਖਯੇ’’’ਤਿ॥

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਮਤਾਪਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਮਤਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਂ, ਯੇਨ ਅਮਤੇਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿ , ਯੇਨ ਅਮਤੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਅਮਤਂ? ਯਦਿਦਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ‘ਅਮਤਂ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਅਮਤਾਪਣ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਬ੍ਯਾਧਿਤਂ ਜਨਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਅਮਤਾਪਣਂ ਪਸਾਰਯਿ।
ਕਮ੍ਮੇਨ ਤਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਮਤਂ ਆਦੇਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’’ਤਿ॥

‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਰਤਨਾਪਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਰਤਨਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਰਤਨੇਹਿ ਵਿਭੂਸਿਤਾ ਭਗਵਤੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਵਿਰੋਚਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤਿ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤਿ ਜਲਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਰਤਨਾਨਿ? ਸੀਲਰਤਨਂ ਸਮਾਧਿਰਤਨਂ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਰਤਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਰਤਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨਂ।

‘‘ਕਤਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸੀਲਰਤਨਂ? ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਚੂਲ਼ਸੀਲਂ ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਂ ਮਹਾਸੀਲਂ ਮਗ੍ਗਸੀਲਂ ਫਲਸੀਲਂ। ਸੀਲਰਤਨੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਭੂਸਿਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਪਿਹਯਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਸੀਲਰਤਨਪਿਲ਼ਨ੍ਧੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਸਮ੍ਪਿ ਅਨੁਦਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਅਧੋਪਿ ਤਿਰਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਰੋਚਤਿ ਅਤਿਵਿਰੋਚਤਿ [ਅਤਿਰੋਚਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਂ ਉਪਰਿਤੋ ਭਵਗ੍ਗਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਬ੍ਬਰਤਨਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ [ਅਤਿਸਯਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲਰਤਨਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਰਤਨਾਪਣੇ ਪਸਾਰਿਤਾਨਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ‘ਭਗਵਤੋ ਸੀਲਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ, ਸਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਪਣੇ।

ਕਮ੍ਮੇਨ ਤਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾਨ, ਰਤਨਂ ਵੋ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਥਾ’ਤਿ॥

‘‘ਕਤਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸਮਾਧਿਰਤਨਂ? ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਸਮਾਧਿਰਤਨਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੇ ਤੇ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਮਾਨੁੱਦ੍ਧਚ੍ਚਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਚ ਕੁਵਿਤਕ੍ਕਾਨਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਾਧਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਵਿਕਿਰਨ੍ਤਿ ਵਿਧਮਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ [ਨ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)] ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿ [ਨ ਉਪਲਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਰਿ ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤੇ ਵਿਕਿਰਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਤਿ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਦੁਮਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਾਧਿਰਤਨਂ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੇ ਤੇ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਮਾਨੁੱਦ੍ਧਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਚ ਕੁਵਿਤਕ੍ਕਾਨਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਮਾਧਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਵਿਕਿਰਨ੍ਤਿ ਵਿਧਮਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਣ੍ਠਨ੍ਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਸਮਾਧਿਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਾਧਿਰਤਨਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਰਤਨਾਪਣੇ ਪਸਾਰਿਤਾਨਿ।

‘‘‘ਸਮਾਧਿਰਤਨਮਾਲਸ੍ਸ , ਕੁਵਿਤਕ੍ਕਾ ਨ ਜਾਯਰੇ।
ਨ ਚ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਤਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਥਾ’ਤਿ॥

‘‘ਕਤਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ? ਯਾਯ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ‘ਇਦਂ ਕੁਸਲ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਇਦਂ ਅਕੁਸਲ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਇਦਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਇਦਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਇਦਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਂ ਹੀਨਂ, ਇਦਂ ਪਣੀਤਂ, ਇਦਂ ਕਣ੍ਹਂ, ਇਦਂ ਸੁਕ੍ਕਂ, ਇਦਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ‘ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਮਾਲਸ੍ਸ, ਨ ਚਿਰਂ ਵਤ੍ਤਤੇ ਭਵੋ।
ਖਿਪ੍ਪਂ ਫਸ੍ਸੇਤਿ [ਫੁਸ੍ਸੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਸ੍ਸਤਿ (ਕ॰)] ਅਮਤਂ, ਨ ਚ ਸੋ ਰੋਚਤੇ ਭਵੇ’ਤਿ॥

‘‘ਕਤਮਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਂ’’? ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਂ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਂ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਮੁਤ੍ਤਾਕਲਾਪਮਣਿਕਲਾਪਪਵਾਲ਼ਕਲਾਪਾਭਰਣਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ [ਪਵਾਲ਼ਾਭਰਣਪਟਿਪਣ੍ਡਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਗਲੁਤਗਰਤਾਲੀਸਕਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਾਨੁਲਿਤ੍ਤਗਤ੍ਤੋ ਨਾਗਪੁਨ੍ਨਾਗਸਾਲਸਲਲਚਮ੍ਪਕਯੂਥਿਕਾਤਿਮੁਤ੍ਤਕਪਾਟਲੁਪ੍ਪਲਵਸ੍ਸਿਕਮਲ੍ਲਿਕਾਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਸੇਸਜਨੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰੋਚਤਿ ਅਤਿਵਿਰੋਚਤਿ ਓਭਾਸਤਿ ਪਭਾਸਤਿ ਸਮ੍ਪਭਾਸਤਿ ਜਲਤਿ ਪਜ੍ਜਲਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਰਤਨਾਭਰਣੇਹਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਪਿਲ਼ਨ੍ਧੋ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰੋਚਤਿ ਅਤਿਵਿਰੋਚਤਿ ਓਭਾਸਤਿ ਪਭਾਸਤਿ ਸਮ੍ਪਭਾਸਤਿ ਜਲਤਿ ਪਜ੍ਜਲਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਗ੍ਗਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤਂ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਂ ਸਬ੍ਬਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਂ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਮਣਿਮਾਲਾਧਰਂ ਗੇਹ, ਜਨੋ [ਗੇਹਂ, ਜਨੋ (ਕ॰)] ਸਾਮਿਂ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿ।
ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਤਨਮਾਲਨ੍ਤੁ, ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਦੇਵਕਾ’ਤਿ॥

‘‘ਕਤਮਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਰਤਨਂ? ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਰਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸੇ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ।

‘‘‘ਯੇ ਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਰਿਯਾ ਕਤਕਿਚ੍ਚਤਂ।
ਤਂ ਞਾਣਰਤਨਂ ਲਦ੍ਧੁਂ, ਵਾਯਮੇਥ ਜਿਨੋਰਸਾ’ਤਿ॥

‘‘ਕਤਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਰਤਨਂ? ਚਤਸ੍ਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤੂਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਰਤਨੇਹਿ ਸਮਲਙ੍ਕਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਯਂ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ, ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ, ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ, ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਅਭੀਰੁ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਧੋ ਸਙ੍ਗਾਮਸੂਰੋ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਪਞ੍ਚਾਵੁਧੋ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤੋ [ਅਸਮ੍ਭੀਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਤਿ, ‘ਸਚੇ ਅਮਿਤ੍ਤਾ ਦੂਰੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਉਸੁਨਾ ਪਾਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਤੋ ਓਰਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਪਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਤੋ ਓਰਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਣਯੇਨ ਪਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਉਪਗਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਮਣ੍ਡਲਗ੍ਗੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਾਯੂਪਗਤਂ ਛੁਰਿਕਾਯ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ [ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ (ਸੀ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਰਤਨਮਣ੍ਡਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਾਰਣੇਨ ਕਾਰਣਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੇਤੁਨਾ ਹੇਤੁਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਯੇਨ ਨਯਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਵੇਚੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੋਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ।

‘‘ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਮਤੇਨ ਅਮਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਸਙ੍ਖਤੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਞ੍ਞਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ , ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੇਜੇਨ ਅਨੇਜਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਵੇਚੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੋਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ।

‘‘ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਦੇਨ ਪਦਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਪਦੇਨ ਅਨੁਪਦਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਕ੍ਖਰੇਨ ਅਕ੍ਖਰਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਨ੍ਧਿਯਾ ਸਨ੍ਧਿਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਰੇਨ ਸਰਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵੋਹਾਰੇਨ ਵੋਹਾਰਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਵੇਚੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੋਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ।

‘‘ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਪਟਿਭਾਨਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਓਪਮ੍ਮਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਰਸੇਨ ਰਸਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਵੇਚੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੋਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨਾਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘‘ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾਨ, ਞਾਣੇਨ ਫਸ੍ਸਯੇਯ੍ਯ ਯੋ।
ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਅਨੁਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ, ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਸਦੇਵਕੇ’ਤਿ॥

“ਕਤਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨੰ? ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬੰ ਤਮੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਓਭਾਸੇਤਿ ਪਭਾਸੇਤਿ ਆਲੋਕੰ ਜਨੇਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

“‘ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨਮਾਲਸ੍ਸ , ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ [ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ (ਕ॰), ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਦੇਵਕਾ।
ਕਮ੍ਮੇਨ ਤੰ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾਨ, ਰਤਨੰ ਵੋ ਪਿਲਨ੍ਧਥਾ’’’ਤਿ॥

“ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਮੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਣ’’ਨ੍ਤਿ? “ਸਬ੍ਬਾਪਣੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਨਵਙ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਸਾਰੀਰਿਕਾਨਿ ਪਾਰਿਭੋਗਿਕਾਨਿ ਚੇਤਿਯਾਨਿ ਸਙ੍ਘਰਤਨਞ੍ਚ। ਸਬ੍ਬਾਪਣੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਆਯੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਆਰੋਗ੍ਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਮਾਨੁਸਿਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਸਾਰਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੰ ਤੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਮ੍ਮਮੂਲੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਿਤਪਤ੍ਥਿਤੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਿਣਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਸੀਲਸਮਾਦਾਨੇਨ ਕਿਣਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਕਿਣਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਕਮ੍ਮਮੂਲੇਨ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਣਿਕਸ੍ਸ ਆਪਣੇ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸੇ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸੇਨ ਅਪ੍ਪਕੇਨਪਿ ਮੂਲੇਨ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਣੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਕਮ੍ਮਮੂਲੇਨ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ‘ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਣ’ਨ੍ਤਿ।

“‘ਆਯੁ ਅਰੋਗਤਾ ਵਣ੍ਣੰ, ਸਗ੍ਗੰ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾ।
ਅਸਙ੍ਖਤਞ੍ਚ ਅਮਤੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਾਪਣੇ ਜਿਨੇ॥

“‘ਅਪ੍ਪੇਨ ਬਹੁਕੇਨਾਪਿ, ਕਮ੍ਮਮੂਲੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ।
ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਮੂਲੇਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਾ ਹੋਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’ਤਿ॥

“ਭਗਵਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਏਵਰੂਪਾ ਜਨਾ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ ਵੇਨਯਿਕਾ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ ਜਾਤਕਭਾਣਕਾ ਦੀਘਭਾਣਕਾ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਸੰਯੁਤ੍ਤਭਾਣਕਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਣਕਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਰਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਸਦਤ੍ਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਾ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਿਕਾ ਸੋਸਾਨਿਕਾ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਾ ਫਲਟ੍ਠਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਮਿੰਗਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਵਰਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਰੂਪਾਰੂਪਸਨ੍ਤਸੁਖਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਾ, ਤੇਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਆਕੁਲੰ ਸਮਾਕੁਲੰ ਆਕਿਣ੍ਣੰ ਸਮਾਕਿਣ੍ਣੰ ਨਲ਼ਵਨਸਰਵਨਮਿਵ ਧਮ੍ਮਨਗਰੰ ਅਹੋਸਿ। ਭਵਤੀਹ –

“‘ਵੀਤਰਾਗਾ ਵੀਤਦੋਸਾ, ਵੀਤਮੋਹਾ ਅਨਾਸਵਾ।
ਵੀਤਤਣ੍ਹਾ ਅਨਾਦਾਨਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

“‘ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ ਧੁਤਧਰਾ, ਝਾਯਿਨੋ ਲੂਖਚੀਵਰਾ।
ਵਿਵੇਕਾਭਿਰਤਾ ਧੀਰਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

“‘ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ ਸਨ੍ਥਤਿਕਾ, ਅਥੋਪਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਾ।

ਪਂਸੁਕੂਲਧਰਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਤਿਚੀਵਰਧਰਾ ਸਨ੍ਤਾ, ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਚਤੁਤ੍ਥਕਾ।
ਰਤਾ ਏਕਾਸਨੇ ਵਿਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ ਨਿਪਕਾ ਧੀਰਾ, ਅਪ੍ਪਾਹਾਰਾ ਅਲੋਲੁਪਾ।
ਲਾਭਾਲਾਭੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤਾ ਧੀਰਾ, ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਸਮਾਹਿਤਾ।
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਪਤ੍ਥਯਾਨਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਫਲਟ੍ਠਾ ਚ, ਸੇਕ੍ਖਾ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ।
ਆਸੀਸਕਾ [ਆਸਿਂਸਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਚ ਵਿਮਲਾ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਯੇ।
ਅਨਾਗਾਮੀ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ , ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਰਤਾ।
ਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਕੁਸਲਾ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਰਤਾ।
ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਗੋਚਰੇ ਰਤਾ।
ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਮ੍ਹਿ ਚਰਣਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੂ ਮਿਤਭਾਣੀ, ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ ਸੁਸਂਵੁਤਾ।
ਸੁਦਨ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮੇ ਦਮ੍ਮੇ [ਧਮ੍ਮੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

'''ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ ਚ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਰਮਿਂ ਗਤਾ।
ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਤੇ'ਤਿ॥

''ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪਰਿਮਿਤਞਾਣਵਰਧਰਾ ਅਸਙ੍ਗਾ ਅਤੁਲਗੁਣਾ [ਅਤੁਲਿਯਗੁਣਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਅਤੁਲਯਸਾ ਅਤੁਲਬਲਾ ਅਤੁਲਤੇਜਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਾਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਂ ਗਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ '**ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ**'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

''ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾ ਗਗਨਚਰਾ ਦੁਰਾਸਦਾ ਦੁਪ੍ਪਸਹਾ ਅਨਾਲਮ੍ਬਚਰਾ ਸਸਾਗਰਮਹਿਧਰਪਥਵਿਕਮ੍ਪਕੋ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਪਰਿਮਜ੍ਜਕਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨੀਹਾਰਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਰਮਿਂ ਗਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ '**ਪੁਰੋਹਿਤਾ**'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਧੁਤਙ੍ਗਮਨੁਗਤਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਨੇਸਨਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਨੋ ਭਮਰਾਵ ਗਨ੍ਧਮਨੁਘਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਕਾਨਨਂ, ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣੇ ਅਗ੍ਗਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਅਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਿਮਲਾ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਚੁਤੂਪਪਾਤਕੁਸਲਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਪਾਰਮਿਂ ਗਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਨਗਰਜੋਤਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਦੀਘਰਸ੍ਸਗਰੁਕਲਹੁਕਕ੍ਖਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕੁਸਲਾ ਨਵਙ੍ਗਸਾਸਨਧਰਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਨਯਞ੍ਞੂ ਵਿਨਯਕੋਵਿਦਾ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ [ਨਿਦਾਨਪਠਨਕੁਸਲਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਨਿਦਾਨਵੁਟ੍ਠਕੁਸਲਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਪਤ੍ਤਾਨਾਪਤ੍ਤਿਗਰੁਕਲਹੁਕਸਤੇਕਿਚ੍ਛਅਤੇਕਿਚ੍ਛਵੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਨਿਗ੍ਗਹ-ਪਟਿਕਮ੍ਮਓਸਾਰਣਨਿਸ੍ਸਾਰਣਪਟਿਸਾਰਣਕੁਸਲਾ ਵਿਨਯੇ ਪਾਰਮਿਂ ਗਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਰੂਪਰਕ੍ਖਾ’**ਤਿ [ਰੂਪਦਕ੍ਖਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਰਕੁਸੁਮਮਾਲਬਦ੍ਧਾ ਵਰਪਵਰਮਹਗ੍ਘਸੇਟ੍ਠਭਾਵਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਮਭਿਪਤ੍ਥਿਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਪੁਪ੍ਫਾਪਣਿਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ ਚਤੂਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਫਲਸੁਖਾ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇ ਫਲੇ ਸਂਵਿਭਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਫਲਾਪਣਿਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਸਂਵਰਗਨ੍ਧਮਨੁਲਿਤ੍ਤਾ [ਸੀਲਵਰਸੁਗਨ੍ਧਮਨੁਲਿਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੇਕਵਿਧਬਹੁਗੁਣਧਰਾ ਕਿਲੇਸਮਲਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਿਧਮਕਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਗਨ੍ਧਾਪਣਿਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਕਾਮਾ ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਾਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਾਪਿ ਧਮ੍ਮਵਰਰਸਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਵਰਰਸਮੋਗਾਲ਼੍ਹਾ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸਨਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਇਤੋ ਵਾ ਤਤੋ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥਾ ਪਵਿਵੇਕਕਥਾ ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਸੀਲਕਥਾ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥਾ , ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਕਥਾਰਸਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਸੋਣ੍ਡਾ ਪਿਪਾਸਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਚਙ੍ਕਮੇਹਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਪਟਿਬਾਹਨਾਯ ਸਦਤ੍ਥਪ੍ਪਸੁਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਨਗਰਗੁਤ੍ਤਿਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

“ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਵਙ੍ਗਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਨਯਤੋ ਚ ਕਾਰਣਤੋ ਚ ਹੇਤੁਤੋ ਚ ਉਦਾਹਰਣਤੋ ਚ ਵਾਚੇਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਾਚੇਨ੍ਤਿ ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਨੁਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ **‘ਧਮ੍ਮਾਪਣਿਕਾ’**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਰਤਨਭੋਗੇਨ ਆਗਮਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸੁਤਭੋਗੇਨ ਭੋਗਿਨੋ ਧਨਿਨੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਰਬਜਵ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਵਿਦ੍ਦੂ ਫਰਣਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ‘**ਧਮ੍ਮਸੇਟ੍ਠਿਨੋ**’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯੇ ਪਨ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਲ਼ਾਰਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਾ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣਵਿਭਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਸਿਕ੍ਖਾਗੁਣਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੇ ‘**ਵਿਸ੍ਸੁਤਧਮ੍ਮਿਕਾ**’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਗਰੰ ਏਵੰ ਸੁਮਾਪਿਤੰ ਏਵੰ ਸੁਵਿਹਿਤੰ ਏਵੰ ਸੁਪਰਿਪੂਰਿਤੰ ਏਵੰ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੰ ਏਵੰ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤੰ ਏਵੰ ਸੁਗੋਪਿਤੰ ਏਵੰ ਦੁਪ੍ਪਸਯ੍ਹੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ, ਇਮਿਨਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣੇਨ ਇਮਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ।

‘‘‘ਯਥਾਪਿ ਨਗਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੰ ਮਨੋਰਮੰ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਵਡ੍ਢਕਿਸ੍ਸ ਮਹਤ੍ਤਨੰ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਪੁਰੰ ਵਰੰ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਊਮਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਸਾਗਰੇ।
ਯਥਾਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤੇ ਊਮਿ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘‘ਤਥਾ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸੋਕਨੁਦੰ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮਪਰਾਜਿਤੰ।
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਭਵਸੰਸਾਰਮੋਚਨੰ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਊਮਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ।
ਯਥਾ ਧਮ੍ਮੂਮਿਵਿਪ੍ਫਾਰੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੰ ਗਿਰਿੰ।
ਯਥਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਏਸੋ, ਹਿਮਵਾ ਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘‘ਤਥਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਗਿਰਿੰ, ਸੀਤੀਭੂਤੰ ਨਿਰੂਪਧਿੰ।
ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੰ ਭਗਵਤੋ, ਅਚਲੰ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮਪਬ੍ਬਤੰ।
ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘‘ਯਥਾਪਿ ਗਜਰਾਜਸ੍ਸ, ਪਦੰ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਾਨੁਸਾ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਮਹਾ ਏਸੋ ਗਜੋ ਇਤਿ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧਨਾਗਸ੍ਸ, ਪਦੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਿਨੋ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਉਲ਼ਾਰੋ ਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਭੀਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਕੁਮ੍ਮਿਗੇ।
ਮਿਗਰਾਜਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੇਨ, ਭੀਤਾਮੇ ਕੁਮ੍ਮਿਗਾ ਇਤਿ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਵਿਤ੍ਥਤੇ ਭੀਤਮਾਨਸੇ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ ਗਜ੍ਜਿਤਂ॥

‘‘‘ਨਿਬ੍ਬੁਤਂ ਪਥਵਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਹਰਿਤਪਤ੍ਤਂ ਮਹੋਦਿਕਂ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਮੇਘੇਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤਂ॥

‘‘‘ਤਥੇਵਿਮਂ ਜਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਆਮੋਦਿਤਪਮੋਦਿਤਂ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਧਮ੍ਮਮੇਘੇਨ ਤਪ੍ਪਿਤਂ॥

‘‘‘ਲਗ੍ਗਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁਸਂ ਪਙ੍ਕਂ, ਕਲਲਦ੍ਦਗਤਂ ਮਹਿਂ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਵਾਰਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਮਹਾ ਗਤੋ॥

‘‘‘ਤਥੇਵਿਮਂ ਜਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਰਜਪਙ੍ਕਸਮੋਹਿਤਂ।
ਵਹਿਤਂ ਧਮ੍ਮਨਦਿਯਾ, ਵਿਸਟ੍ਠਂ ਧਮ੍ਮਸਾਗਰੇ॥

‘‘‘ਧਮ੍ਮਾਮਤਗਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਸਦੇਵਕਮਿਮਂ ਮਹਿਂ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਮਹਾ ਗਤੋ॥

‘‘‘ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਯਥਾਯਂ ਵਾਯਤੇ ਗਨ੍ਧੋ, ਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਿਤਾ ਦੁਮਾ॥

‘‘‘ਤਥੇਵਾਯਂ ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ, ਪਵਾਯਤਿ ਸਦੇਵਕੇ।
ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ’ਤਿ॥

‘‘ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਣਸਤੇਨ ਕਾਰਣਸਹਸ੍ਸੇਨ ਹੇਤੁਸਤੇਨ ਹੇਤੁਸਹਸ੍ਸੇਨ ਨਯਸਤੇਨ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਤੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਹਸ੍ਸੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਬੁਦ੍ਧਬਲਂ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਕ੍ਖੋ ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਮ੍ਹਾ ਆਚਰਿਯਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਮਾਲਾਗੁਣਰਾਸਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿ ਵਿਯ ਅਨਨ੍ਤਗੁਣੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਗੁਣੋ, ਅਹਮੇਤਰਹਿ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਥਕੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਮਗ੍ਗੇਨਪਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬੁਦ੍ਧਿਬਲੇਨਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਬਲਂ ਦੀਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤ੍ਵਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਹਿ ਸਵਨਾਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ , ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਏਵਰੂਪੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਬਲਂ ਉਪਦਸ੍ਸਯਿਤੁਂ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੋਸ੍ਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਮਵਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਨੁਮਾਨਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਧੁਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

‘‘ਪਸ੍ਸਤਾਰਵ੍ਵਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੇ ਧੁਤੇ ਗੁਣੇ।
ਪੁਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਗਿਹੀ ਰਾਜਾ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਠਿਤੇ॥

‘‘ਉਭੋਪਿ ਤੇ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਸੰਸਯੋ ਮਹਾ।
ਬੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਚੇ ਗਿਹੀ ਧਮ੍ਮੇ, ਧੁਤਙ੍ਗੰ ਨਿਪ੍ਫਲੰ ਸਿਯਾ॥

‘‘ਪਰਵਾਦਿਵਾਦਮਥਨੰ, ਨਿਪੁਣੰ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇ।
ਹਨ੍ਦ ਪੁਚ੍ਛੇ ਕਥਿਸੇਟ੍ਠੰ, ਸੋ ਮੇ ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸੇਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ, ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਾਗਸੇਨੰ ਏਤਦਵੋਚ ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕੋ ਕਾਮਭੋਗੀ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸਮ੍ਬਾਧਸਯਨੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ ਕਾਸਿਕਚਨ੍ਦਨੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੋ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨੰ ਧਾਰਯਨ੍ਤੋ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਕਞ੍ਚਨਵਿਚਿਤ੍ਤਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧੋ ਯੇਨ ਸਨ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਞ੍ਞੇਵ ਸਤੰ ਨ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ ਨ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤਾਨਿ ਨ ਸਹਸ੍ਸੰ ਨ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਨ ਕੋਟਿਸਤੰ ਨ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸੰ ਨ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੰ, ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਨ੍ਨੰ ਵੀਸਤਿਯਾ ਸਤਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਕਤਮੇਨ ਤੇ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਮ੍ਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤ੍ਵਮੇਵੇਤੰ ਬ੍ਰੂਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨਹਿ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਤੇਨ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਕੋਟਿਯਾ ਵਾ ਕੋਟਿਸਤੇਨ ਵਾ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨ ਵਾ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਸਲ੍ਲੇਖਿਤਾਚਾਰਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧੁਤਵਰਙ੍ਗਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ [ਧੁਤਵਰਙ੍ਗਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਥਾ, ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਇਧ ਸਮੋਸਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਨ੍ਨੁਨ੍ਨਤਸਮਵਿਸਮਥਲਾਥਲਦੇਸਭਾਗੇ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠੰ ਉਦਕੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਤੋ ਵਿਨਿਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਮਹੋਦਧਿੰ ਸਾਗਰੰ ਸਮੋਸਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਪਾਦਕੇ ਸਤਿ ਯਾ ਕਾਚਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਸਲ੍ਲੇਖਿਤਾਚਾਰਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣਧਰਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਕਥਾ, ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਇਧ ਸਮੋਸਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

‘‘ਮਯ੍ਹਮ੍ਪੇਤ੍ਥ , ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣਪਰਿਦੀਪਨੰ ਸਮੋਸਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ ਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੀਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੋ ਲੇਖਾਚਰਿਯੋ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ ਲੇਖੰ ਓਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣਪਰਿਦੀਪਨੇਨ ਲੇਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ, ਏਵੰ ਸਾ ਲੇਖਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਅਨੂਨਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਮਯ੍ਹਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣਪਰਿਦੀਪਨੰ ਸਮੋਸਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ ਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੀਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਨਗਰੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਪਞ੍ਚਕੋਟਿਮਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਾਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਚ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਿਹੀ ਯੇਵ, ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ। ਪੁਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਣ੍ਡਮ੍ਬਮੂਲੇ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵੀਸਤਿ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ ਅਭਿਸਮਿੰਸੁ, ਪੁਨ ਚੂਲ਼ਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ [ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਸਮਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇ, ਪਰਾਭਵਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ।

“ਨਗਰੇ ਰਾਜਗਹੇ ਪਞ੍ਚਾਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਚ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਯੋ, ਪੁਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਧਨਪਾਲਹਤ੍ਥਿਨਾਗਦਮਨੇ ਨਵੁਤਿ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ, ਪਾਰਾਯਨਸਮਾਗਮੇ ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ, ਪੁਨ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯਂ ਅਸੀਤਿ ਦੇਵਤਾਕੋਟਿਯੋ, ਪੁਨ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ ਪਠਮੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋਟਿਯੋ ਅਪਰਿਮਾਣਾ ਚ ਦੇਵਤਾਯੋ, ਪੁਨ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਸੀਤਿ ਦੇਵਤਾਕੋਟਿਯੋ, ਦੇਵੋਰੋਹਣੇ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਲੋਕਵਿਵਰਣਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ ਨਰਮਰੂਨਂ ਤਿਂਸ ਕੋਟਿਯੋ ਅਭਿਸਮਿਂਸੁ।

ਪੁਨ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਗ੍ਰੋਧਾਰਾਮੇ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸਦੇਸਨਾਯ ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਚ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ । ਪੁਨ ਸੁਮਨਮਾਲਾਕਾਰਸਮਾਗਮੇ, ਗਰਹਦਿਨ੍ਨਸਮਾਗਮੇ, ਆਨਨ੍ਦਸੇਟ੍ਠਿਸਮਾਗਮੇ, ਜਮ੍ਬੁਕਾਜੀਵਕਸਮਾਗਮੇ, ਮਣ੍ਡੁਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਮਾਗਮੇ, ਮਟ੍ਠਕੁਣ੍ਡਲਿਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਮਾਗਮੇ, ਸੁਲਸਾਨਗਰਸੋਭਿਨਿਸਮਾਗਮੇ, ਸਿਰਿਮਾਨਗਰਸੋਭਿਨਿਸਮਾਗਮੇ, ਪੇਸਕਾਰਧੀਤੁਸਮਾਗਮੇ, ਚੂਲ਼ਸੁਭਦ੍ਦਾਸਮਾਗਮੇ, ਸਾਕੇਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਲ਼ਾਹਨਦਸ੍ਸਨਸਮਾਗਮੇ, ਸੂਨਾਪਰਨ੍ਤਕਸਮਾਗਮੇ, ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹਸਮਾਗਮੇ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸਮਾਗਮੇ [ਤਿਰੋਕੁਡ੍ਡਸਮਾਗਮੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸਮਾਗਮੇ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਯਾਵਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਾਵ ਤੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਮਹਾਜਨਪਦੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਂਸੁ। ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੇਵਾ ਗਿਹੀ ਯੇਵ, ਨ ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਏਤਾਨਿ ਚੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਅਨੇਕਾਨਿ ਦੇਵਤਾਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਂਸੂ”ਤਿ।

“ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਇਮਾਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਅਕਿਚ੍ਚਕਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਵਿਨਾ ਮਨ੍ਤੋਸਧੇਹਿ ਬ੍ਯਾਧਯੋ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਵਮਨਵਿਰੇਚਨਾਦਿਨਾ ਸਰੀਰਦੁਬ੍ਬਲਕਰਣੇਨ? ਯਦਿ ਮੁਟ੍ਠੀਹਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਨਿਗ੍ਗਹੋ ਭਵਤਿ, ਕਿਂ ਅਸਿਸਤ੍ਤਿਸਰਧਨੁਕੋਦਣ੍ਡਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰੇਹਿ? ਯਦਿ ਗਣ੍ਠਿਕੁਟਿਲਸੁਸਿਰਕਣ੍ਟਲਤਾਸਾਖਾ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮਭਿਰੂਹਨਂ ਭਵਤਿ, ਕਿਂ ਦੀਘਦਲ਼੍ਹਨਿਸ੍ਸੇਣਿਪਰਿਯੇਸਨੇਨ? ਯਦਿ ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯ੍ਯਾਯ ਧਾਤੁਸਮਤਾ ਭਵਤਿ, ਕਿਂ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਮਹਤਿਮਹਾਸਿਰਿਸਯਨਪਰਿਯੇਸਨੇਨ? ਯਦਿ ਏਕਕੋ ਸਾਸਙ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਯਵਿਸਮਕਨ੍ਤਾਰਤਰਣਸਮਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਕਿਂ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਸਜ੍ਜਮਹਤਿਮਹਾਸਤ੍ਥਪਰਿਯੇਸਨੇਨ? ਯਦਿ ਨਦਿਸਰਂ ਬਾਹੁਨਾ ਤਰਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ, ਕਿਂ ਧੁਵਸੇਤੁਨਾਵਾਪਰਿਯੇਸਨੇਨ? ਯਦਿ ਸਕਸਨ੍ਤਕੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਂ ਕਾਤੁਂ ਪਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਪਰੂਪਸੇਵਨਪਿਯਸਮੁਲ੍ਲਾਪਪਚ੍ਛਾਪੁਰੇਧਾਵਨੇਨ? ਯਦਿ ਅਖਾਤਤਲ਼ਾਕੇ ਉਦਕਂ ਲਭਤਿ, ਕਿਂ ਉਦਪਾਨਤਲ਼ਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣਿਖਣਨੇਨ? ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਦਿ ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਧੁਤਗੁਣਵਰਸਮਾਦਿਯਨੇਨਾ”ਤਿ?

“ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਖੋ ਪਨਿਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣਾ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾ, ਯੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਿਹਯਿਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥਿਤਾਨਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਂ ਸੁਖਫਲਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਨ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਂ ਅਭਯਂ ਅਸਮ੍ਪੀਲ਼ਨਂ ਏਕਨ੍ਤਵਡ੍ਢਿਕਂ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਂ ਅਮਾਯਂ ਆਰਕ੍ਖਾ ਪਤ੍ਥਿਤਦਦਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਦਮਨਂ ਸਂਵਰਹਿਤਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਰਾਗਕ੍ਖਯਂ ਦੋਸਕ੍ਖਯਂ ਮੋਹਕ੍ਖਯਂ ਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕੁਵਿਤਕ੍ਕਚ੍ਛੇਦਨਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਂ ਕੋਸਜ੍ਜਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ ਅਰਤਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਖਮਨਂ ਅਤੁਲਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਮਨਂ, ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣਾ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾ ਯੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਿਹਯਿਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥਿਤਾਨਿ।

“ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੁਪੇਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ? ਆਚਾਰੋ ਤੇਸਂ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਪੂਰਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਿਕਂ ਵਾਚਸਿਕਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਸੁਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਯਂ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਪਗਤਾ ਹੋਤਿ, ਆਘਾਤੋ ਉਪਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ,

ਆਹਾਰੋ ਪਰਿਵ੍ਵਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰੁਕਤੋ ਹੋਤਿ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਜਾਗਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਕੇਤੋ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਫਾਸੁ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਜੇਗੁਚ੍ਛੀ ਹੋਤਿ, ਵਿਵੇਕਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੁਪੇਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਦਸ ਇਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧੁਤਗੁਣਾਰਹਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਹਿਰਿਮਾ ਧਿਤਿਮਾ ਅਕੁਹੋ ਅਤ੍ਥਵਸੀ ਅਲੋਲੋ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਦਲ੍ਹਸਮਾਦਾਨੋ ਅਨੁਜ੍ਝਾਨਬਹੁਲੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ, ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਸ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧੁਤਗੁਣਾਰਹਾ।

‘‘ਯੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਕਤੂਪਾਸਨਾ ਕਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਚਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਗਿਹੀ ਯੇਵ ਸਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਸਲੋ ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਉਪਾਸਨਸਾਲਾਯਂ ਚਾਪਭੇਦਚਾਪਾਰੋਪਨਗ੍ਗਹਣਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਅਙ੍ਗੁਲਿਵਿਨਾਮਨਪਾਦਠਪਨਸਰਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਨਹਨਆਕਡ੍ਢਨ ਸਦ੍ਧਾਰਣਲਕ੍ਖਨਿਯਮਨਖਿਪਨੇ ਤਿਣਪੁਰਿਸਕਛਕਣ [ਖਣਕ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਿਣਪਲਾਲਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜਫਲਕਲਕ੍ਖਵੇਧੇ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਾਸਨਂ ਆਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ ਆਜਞ੍ਞਰਥਗਜਤੁਰਙ੍ਗਧਨਧਞ੍ਞਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਦਾਸਿਦਾਸਭਰਿਯਗਾਮਵਰਂ ਲਭਤਿ , ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਕਤੂਪਾਸਨਾ ਕਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਗਿਹੀ ਯੇਵ ਸਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਾਸੇਵਨਂ ਵਿਨਾ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਯੇਵ ਜਾਤਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਪਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਉਤ੍ਤਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਆਚਰਿਯਂ ਧਨੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਛੇਦਨਲੇਖਨਵੇਧਨਸਲ੍ਲੁਦ੍ਧਰਣਵਣਧੋਵਨਸੋਸਨਭੇਸਜ੍ਜਾਨੁਲਿਮ੍ਪਨਵਮਨ ਵਿਰੇਚਨਾਨੁਵਾਸਨਕਿਰਿਯਮਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਸੁ ਕਤਸਿਕ੍ਖੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਆਤੁਰੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੇ ਤੇ ਗਿਹੀ ਅਗਾਰਿਕਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਕਤੂਪਾਸਨਾ ਕਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਗਿਹੀ ਯੇਵ ਸਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਸੇਚਨੇਨ ਬੀਜਾਨਂ ਅਵਿਰੂਹਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਕਤਕੁਸਲਾਨਂ ਅਕਤਕਲ੍ਯਾਣਾਨਂ ਸੁਗਤਿਗਮਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪਥਵਿਸਮਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਆਪੋਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲਧੋਵਨਟ੍ਠੇਨ। ਤੇਜੋਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਨਜ੍ਝਾਪਨਟ੍ਠੇਨ । ਵਾਯੋਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲਰਜੋਪਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਅਗਦਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਨਟ੍ਠੇਨ। ਅਮਤਸਮਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਿਸਨਾਸਨਟ੍ਠੇਨ। ਖੇਤ੍ਤਸਮਂ,

ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਸਸ੍ਸਵਿਰੂਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਮਨੋਹਰਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਪਤ੍ਥਿਤਿਚ੍ਛਿਤਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਰਦਦਟ੍ਠੇਨ। ਨਾਵਾਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸੰਸਾਰਮਹਣ੍ਣਵਪਾਰਗਮਨਟ੍ਠੇਨ। ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਜਰਾਮਰਣਭੀਤਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਸਕਰਣਟ੍ਠੇਨ। ਮਾਤੁਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਾਨੰ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਟ੍ਠੇਨ। ਪਿਤੁਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕੁਸਲਵਡ੍ਢਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਜਨਕਟ੍ਠੇਨ। ਮਿਤ੍ਤਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਪਰਿਯੇਸਨਅਵਿਸੰਵਾਦਕਟ੍ਠੇਨ। ਪਦੁਮਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲੇਹਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿਯਵਰਗਨ੍ਧਸਮੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਪਟਿਵਿਨੋਦਨਟ੍ਠੇਨ। ਗਿਰਿਰਾਜਵਰਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਅਟ੍ਠਲੋਕਧਮ੍ਮਵਾਤੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ। ਆਕਾਸਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗਹਣਾਪਗਤਉਰੁਵਿਸਟਵਿਤ੍ਥਤਮਹਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। ਨਦੀਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਮਲਪਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਸੁਦੇਸਕਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਕਿਲੇਸਵਨਗਹਨਨਿਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠੇਨ। ਮਹਾਸਤ੍ਥਵਾਹਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਭਯਸੁਞ੍ਞਖੇਮਅਭਯਵਰਪਵਰਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਸਮ੍ਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ । ਸੁਮਜ੍ਜਿਤਵਿਮਲਾਦਾਸਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। ਫਲਕਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਲਗੁਲ਼ਸਰਸਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਛਤ੍ਤਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਕਿਲੇਸਵਸ੍ਸਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਾਤਪਪਟਿਬਾਹਨਟ੍ਠੇਨ। ਚਨ੍ਦਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਪਿਹਯਿਤਪਤ੍ਥਿਤਟ੍ਠੇਨ। ਸੂਰਿਯਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਮੋਹਤਮਤਿਮਿਰਨਾਸਨਟ੍ਠੇਨ। ਸਾਗਰਸਮੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਅਨੇਕਵਿਧਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਵਰਰਤਨੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਪਰਿਮਿਤਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਜਅਪ੍ਪਮੇਯਜਟ੍ਠੇਨ ਚ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਨੰ ਬਹੂਪਕਾਰੰ ਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਨੁਦੰ ਅਰਤਿਨੁਦੰ ਭਯਨੁਦੰ ਭਵਨੁਦੰ ਖੀਲਨੁਦੰ ਮਲਨੁਦੰ ਸੋਕਨੁਦੰ ਦੁਕ੍ਖਨੁਦੰ ਰਾਗਨੁਦੰ ਦੋਸਨੁਦੰ ਮੋਹਨੁਦੰ ਮਾਨਨੁਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨੁਦੰ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਨੁਦੰ ਯਸਾਵਹੰ ਹਿਤਾਵਹੰ ਸੁਖਾਵਹੰ ਫਾਸੁਕਰੰ ਪੀਤਿਕਰੰ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਰੰ ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਇਟ੍ਠਸੁਖਵਿਪਾਕੰ ਗੁਣਰਾਸਿਗੁਣਪੁਞ੍ਜੰ ਅਪਰਿਮਿਤਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਜ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜਗੁਣੰ ਵਰੰ ਪਵਰੰ ਅਗ੍ਗੰ।

‘‘ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਵਸੇਨ ਭੋਜਨੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਹਿਤਵਸੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਉਪਕਾਰਵਸੇਨ ਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤਾਰਣਵਸੇਨ ਨਾਵੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਸੁਗਨ੍ਧਵਸੇਨ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਭਯਵਸੇਨ ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ [ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ (ਕ॰)] ਪਥਵਿੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਵਸੇਨ ਆਚਰਿਯੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਯਸਵਸੇਨ ਰਾਜਾਨੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਕਾਮਦਦਵਸੇਨ ਮਣਿਰਤਨੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਦਦਵਸੇਨ ਅਰਿਯਾ ਧੁਤਗੁਣੰ ਉਪਸੇਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕੰ ਬੀਜਵਿਰੂਹਨਾਯ, ਅਗ੍ਗਿ ਝਾਪਨਾਯ, ਆਹਾਰੋ ਬਲਾਹਰਣਾਯ, ਲਤਾ ਬਨ੍ਧਨਾਯ, ਸਤ੍ਥੰ ਛੇਦਨਾਯ, ਪਾਨੀਯੰ ਪਿਪਾਸਾਵਿਨਯਨਾਯ, ਨਿਧਿ ਅਸ੍ਸਾਸਕਰਣਾਯ, ਨਾਵਾ ਤੀਰਸਮ੍ਪਾਪਨਾਯ, ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਨਾਯ, ਯਾਨੰ ਸੁਖਗਮਨਾਯ, ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣੰ ਭਯਵਿਨੋਦਨਾਯ, ਰਾਜਾ ਆਰਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ, ਫਲਕੰ ਦਣ੍ਡਲੇਡ੍ਡੁਲਗੁਲ਼ਸਰਸਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਹਨਾਯ, ਆਚਰਿਯੋ ਅਨੁਸਾਸਨਾਯ, ਮਾਤਾ ਪੋਸਨਾਯ, ਆਦਾਸੋ ਓਲੋਕਨਾਯ, ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਸੋਭਨਾਯ, ਵਤ੍ਥੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਯ, ਨਿਸ੍ਸੇਣੀ ਆਰੋਹਨਾਯ, ਤੁਲਾ ਵਿਸਮਵਿਕ੍ਖੇਪਨਾਯ [ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਨ੍ਤੰ ਪਰਿਜਪ੍ਪਨਾਯ, ਆਵੁਧੰ ਤਜ੍ਜਨੀਯਪਟਿਬਾਹਨਾਯ , ਪਦੀਪੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਾਯ, ਵਾਤੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਸਿਪ੍ਪੰ ਵੁਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਯ, ਅਗਦੰ ਜੀਵਿਤਰਕ੍ਖਣਾਯ, ਆਕਰੋ ਰਤਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਯ, ਰਤਨੰ ਅਲਙ੍ਕਰਾਯ, ਆਣਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਵਸਵਤ੍ਤਨਾਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣੰ ਸਾਮਞ੍ਞਬੀਜਵਿਰੂਹਨਾਯ, ਕਿਲੇਸਮਲਝਾਪਨਾਯ, ਇਦ੍ਧਿਬਲਾਹਰਣਾਯ, ਸਤਿਸੰਵਰਨਿਬਨ੍ਧਨਾਯ, ਵਿਮਤਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਾਯ, ਤਣ੍ਹਾਪਿਪਾਸਾਵਿਨਯਨਾਯ, ਅਭਿਸਮਯਅਸ੍ਸਾਸਕਰਣਾਯ, ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਾਯ, ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਭਯਵਿਨੋਦਨਾਯ, ਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਪਰਿਰਕ੍ਖਣਾਯ,

ਅਰਤਿਕੁਵਿਤਕ੍ਕਪਟਿਬਾਹਨਾਯ, ਸਕਲਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨਾਯ, ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਪੋਸਨਾਯ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਸਕਲਲੋਕਥੁਤਥੋਮਿਤਮਹਤਿਮਹਾਸੋਭਨਕਰਣਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਪਾਯਪਿਦਹਨਾਯ, ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਸੇਲਸਿਖਰਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਰੂਹਨਾਯ, ਵਙ੍ਕਕੁਟਿਲਵਿਸਮਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਨਾਯ [ਚਿਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਨਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਾਧੁਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਾਯ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਟਿਸਤ੍ਤੁਤਜ੍ਜਨਾਯ , ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਾਯ, ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ, ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸਨ੍ਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਯ, ਸਕਲਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਪਰਿਰਕ੍ਖਣਾਯ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਰਰਤਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਯ, ਯੋਗਿਜਨਾਲਙ੍ਕਰਣਾਯ, ਅਨਵਜ੍ਜਨਿਪੁਣਸੁਖੁਮਸਨ੍ਤਿਸੁਖਮਨਤਿਕ੍ਕਮਨਾਯ , ਸਕਲਸਾਮਞ੍ਞਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਸਵਤ੍ਤਨਾਯ। ਇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾਯ ਯਦਿਦਂ ਏਕਮੇਕਂ ਧੁਤਗੁਣਂ, ਏਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤੁਲਿਯਂ ਧੁਤਗੁਣਂ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਅਸਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਰਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਅਧਿਕਂ ਆਯਤਂ ਪੁਥੁਲਂ ਵਿਸਟਂ ਵਿਤ੍ਥਤਂ ਗਰੁਕਂ ਭਾਰਿਯਂ ਮਹਨ੍ਤਂ।

‘‘ਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਕੁਹਕੋ ਲੁਦ੍ਧੋ ਓਦਰਿਕੋ ਲਾਭਕਾਮੋ ਯਸਕਾਮੋ ਕਿਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਅਨਰਹੋ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੋ ਧੁਤਙ੍ਗਂ [ਤਧੁਗੁਣਂ (ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਦਿਗੁਣਂ ਦਣ੍ਡਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਗੁਣਘਾਤਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਹੀਲ਼ਨਂ ਖੀਲ਼ਨਂ ਗਰਹਨਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਂ ਖਿਪਨਂ ਅਸਮ੍ਭੋਗਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਂ ਨਿਚ੍ਛੁਭਨਂ ਪਵਾਹਨਂ ਪਬ੍ਬਾਜਨਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇਪਿ ਸਤਯੋਜਨਿਕੇ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੇ ਉਣ੍ਹਕਠਿਤਤਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤ੍ਤਅਚ੍ਚਿਜਾਲਾਮਾਲਕੇ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਂ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ [ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਿਸਫਰੁਸਕਾਲ਼ਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੋ ਸੂਨੁਦ੍ਧੁਮਾਤਸੁਸਿਰੁਤ੍ਤਮਙ੍ਗੋ [ਸੂਨੁਦ੍ਧੁਮਾਤਸੂਚਿਮੁਖਪਮਾਣਸੁਸਿਰੁਤ੍ਤਮਙ੍ਗੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਛਾਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਵਿਸਮਭੀਮਰੂਪਵਣ੍ਣੋ ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਣਸੋਤੋ ਉਮ੍ਮੀਲਿਤਨਿਮੀਲਿਤਨੇਤ੍ਤਨਯਨੋ ਅਰੁਗਤ੍ਤਪਕ੍ਕਗਤ੍ਤੋ ਪੁਲ਼ਵਾਕਿਣ੍ਣਸਬ੍ਬਕਾਯੋ ਵਾਤਮੁਖੇ ਜਲਮਾਨੋ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤੋ ਜਲਮਾਨੋ ਪਜ੍ਜਲਮਾਨੋ ਅਤਾਣੋ ਅਸਰਣੋ ਆਰੁਣ੍ਣਰੁਣ੍ਣਕਾਰੁਞ੍ਞਰਵਂ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨੋ ਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕੋ ਸਮਣਮਹਾਪੇਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹਿਣ੍ਡਮਾਨੋ ਮਹਿਯਾ ਅਟ੍ਟਸ੍ਸਰਂ ਕਰੋਤਿ।

‘‘ਯਥਾ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਿ ਅਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਅਨਰਹੋ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੋ ਹੀਨੋ ਕੁਜਾਤਿਕੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਲਭਤਿ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਂ ਪਾਦਚ੍ਛੇਦਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚ੍ਛੇਦਂ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛੇਦਂ ਨਾਸਚ੍ਛੇਦਂ ਕਣ੍ਣਨਾਸਚ੍ਛੇਦਂ ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਂ ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਂ ਰਾਹੁਮੁਖਂ ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਂ ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਂ ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਂ ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਂ ਏਣੇਯ੍ਯਕਂ ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਂ ਕਹਾਪਣਕਂ ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਂ ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਂ ਪਲਾਲਪੀਠਕਂ ਤਤ੍ਤੇਨ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨਂ ਸੁਨਖੇਹਿ ਖਾਦਾਪਨਂ ਜੀਵਸੂਲਾਰੋਪਨਂ ਅਸਿਨਾ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਅਨੁਭਵਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਅਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਅਨਰਹੋ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੋ ਹੀਨੋ ਕੁਜਾਤਿਕੋ ਮਹਨ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਾਨੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਠਪੇਸਿ, ਵੇਲਂ ਘਾਤੇਸਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ...ਪੇ॰... ਮਹਿਯਾ ਅਟ੍ਟਸ੍ਸਰਂ ਕਰੋਤਿ।

‘‘ਯੋ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਅਰਹੋ ਪਤਿਰੂਪੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯੋ ਅਨੋਦਰਿਕੋ ਅਲਾਭਕਾਮੋ ਅਯਸਕਾਮੋ ਅਕਿਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਸਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਜਰਾਮਰਣਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ‘ਸਾਸਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਦਿਗੁਣਂ ਪੂਜਂ ਅਰਹਤਿ ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਪਿਹਯਿਤੋ ਪਤ੍ਥਿਤੋ, ਜਾਤਿਸੁਮਨਮਲ੍ਲਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫਂ ਨਹਾਤਾਨੁਲਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਜਿਘਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਣੀਤਭੋਜਨਂ, ਪਿਪਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੀਤਲਵਿਮਲਸੁਰਭਿਪਾਨੀਯਂ, ਵਿਸਗਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਓਸਧਵਰਂ, ਸੀਘਗਮਨਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਜਞ੍ਞਰਥਵਰੁਤ੍ਤਮਂ, ਅਤ੍ਥਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਮਨੋਹਰਮਣਿਰਤਨਂ, ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਾਧਿਗਮਮਨੁਤ੍ਤਰਂ। ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ,

ਅਧਿਗਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਰਿਣਮਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ ਕੇਵਲੋ ਚ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਸਬ੍ਬੇ ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਕੁਲਕੁਲੀਨਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤਿ ਸਰਟ੍ਠਨੇਗਮਜਾਨਪਦਭਟਬਲਾ [ਬਲਤ੍ਥਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਟ੍ਠਤ੍ਤਿੰਸਾ ਚ ਰਾਜਪਰਿਸਾ ਨਟਨਚ੍ਚਕਾ ਮੁਖਮਙ੍ਗਲਿਕਾ ਸੋਤ੍ਥਿਵਾਚਕਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਬ੍ਬਪਾਸਣ੍ਡਗਣਾ ਅਭਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਥਵਿਯਾ ਪਟ੍ਟਨਰਤਨਾਕਰਨਗਰਸੁਙ੍ਕਟ੍ਠਾਨਵੇਰਜ੍ਜਕਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜਜਨਮਨੁਸਾਸਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਾਮਿਕੋ ਭਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ।

‘‘ਤੇਰਸਿਮਾਨਿ , ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਬਹੁਵਿਧਂ ਧਮ੍ਮਕੀਲ਼ਮਭਿਕੀਲ਼ਤਿ, ਰੂਪਾਰੂਪਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਲਞ੍ਜੇਤਿ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਧਾਤੁਂ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਜਾਨਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਸਬ੍ਬਾਸਵਕ੍ਖਯਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਤਮੇ ਤੇਰਸ? ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਂ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਂ ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਂ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ, ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸੇਵਿਤੇਹਿ ਨਿਸੇਵਿਤੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਚਰਿਤੇਹਿ ਉਪਚਰਿਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰਿਤੇਹਿ ਕੇਵਲਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਾ ਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਧਨੋ ਨਾਵਿਕੋ ਪਟ੍ਟਨੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਸੁਙ੍ਕੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਙ੍ਗਂ ਤਕ੍ਕੋਲਂ ਚੀਨਂ ਸੋਵੀਰਂ ਸੁਰਟ੍ਠਂ ਅਲਸਨ੍ਦਂ ਕੋਲਪਟ੍ਟਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਾਵਾਸਞ੍ਚਰਣਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸੇਵਿਤੇਹਿ ਨਿਸੇਵਿਤੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਚਰਿਤੇਹਿ ਉਪਚਰਿਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰਿਤੇਹਿ ਕੇਵਲਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਾ ਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਸ੍ਸਕੋ ਪਠਮਂ ਖੇਤ੍ਤਦੋਸਂ ਤਿਣਕਟ੍ਠਪਾਸਾਣਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਉਦਕਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ ਲਵਨਮਦ੍ਦਨੇਨ ਬਹੁਧਞ੍ਞਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਧਨਾ ਕਪਣਾ ਦਲਿਦ੍ਦਾ ਦੁਗ੍ਗਤਜਨਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸੇਵਿਤੇਹਿ...ਪੇ॰... ਕੇਵਲਾ ਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

‘‘ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋ ਅਭਿਜਾਤਕੁਲੀਨੋ ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜਜਨਮਨੁਸਾਸਨੇ ਇਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਸਾਮਿਕੋ ਇਚ੍ਛਾਕਰਣੋ, ਕੇਵਲਾ ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸੇਵਿਤੇਹਿ ਨਿਸੇਵਿਤੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਚਰਿਤੇਹਿ ਉਪਚਰਿਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰਿਤੇਹਿ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰੇ ਇਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਸਾਮਿਕੋ ਇਚ੍ਛਾਕਰਣੋ, ਕੇਵਲਾ ਚ ਸਮਣਗੁਣਾ ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨਨੁ , ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੋ ਉਪਸੇਨੋ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੋ ਸਲ੍ਲੇਖਧੁਤਗੁਣੇ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਤਿਕਂ ਸਪਰਿਸੋ ਨਰਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਗਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ, ਭਗਵਾ ਚ ਤਂ ਸੁਵਿਨੀਤਂ ਪਰਿਸਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਪਮੁਦਿਤੋ ਉਦਗ੍ਗੋ ਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਾਪਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੇਨ ਏਤਦਵੋਚ ‘ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਖੋ ਪਨ ਤ੍ਯਾਯਂ ਉਪਸੇਨ ਪਰਿਸਾ, ਕਥਂ ਤ੍ਵਂ ਉਪਸੇਨ ਪਰਿਸਂ ਵਿਨੇਸੀ’ਤਿ। ਸੋਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾ ਦਸਬਲੇਨ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਗੁਣਵਸੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

“ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਸങ്കਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਵਾ ਯਾਚਤਿ, ਤਮਹਂ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ “ਅਹਂ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ। ਸਚੇ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ, ਏਵਾਹਂ ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ਸਚੇ ਸੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਤਿ ਓਰਮਤਿ, ਏਵਾਹਂ ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਮਿ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦੇਮਿ, ਸਚੇ ਨ ਨਨ੍ਦਤਿ ਨ ਓਰਮਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਮਿ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦੇਮਿ, ਏਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਿਸਂ ਵਿਨੇਮੀ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ [ਏਵਮ੍ਪਿ (ਕ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਧੁਤਗੁਣਵਰਸਮਾਦਿਨ੍ਨੋ ਜਿਨਸਾਸਨਵਰੇ ਇਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ। ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਸਾਮਿਕੋ ਇਚ੍ਛਾਕਰਣੋ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਯਜਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਾ ਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

“ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਂ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਪਰਿਸੁਦ੍ਧਉਦਿਚ੍ਚਜਾਤਿਪ੍ਪਭਵਂ ਸਿਨਿਦ੍ਧਂ ਮੁਦੁ ਲੋਭਨੀਯਂ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਪਿਯਂ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਪਸਤ੍ਥਂ ਜਲਕਦ੍ਦਮਮਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ ਅਣੁਪਤ੍ਤਕੇਸਰਕਣ੍ਣਿਕਾਭਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਭਮਰਗਣਸੇਵਿਤਂ ਸੀਤਲਸਲਿਲਸਂਵਦ੍ਧਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸੇਵਿਤੇਹਿ ਨਿਸੇਵਿਤੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੇਹਿ ਚਰਿਤੇਹਿ ਉਪਚਰਿਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰਿਤੇਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਿਂਸਗੁਣਵਰੇਹਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਹੋਤਿ।

“ਕਤਮੇਹਿ ਤਿਂਸਗੁਣਵਰੇਹਿ? ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਦ੍ਦਵਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਘਾਤਿਤਹਤਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਹਤਨਿਹਤਮਾਨਦਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਅਚਲਦਲ੍ਹਨਿਵਿਟ੍ਠਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪੀਣਿਤਪਹਟ੍ਠਲੋਭਨੀਯਸਨ੍ਤਸੁਖਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਵਰਪਵਰਅਸਮਸੁਚਿਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ, ਖੀਣਾਸਵਅਰਿਯਵਰਪੁਗ੍ਗਲਪਤ੍ਥਿਤੋ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਨ੍ਦਿਤਪੂਜਿਤੋ, ਬੁਧਵਿਬੁਧਪਣ੍ਡਿਤਜਨਾਨਂ ਥੁਤਥਵਿਤਥੋਮਿਤਪਸਤ੍ਥੋ , ਇਧ ਵਾ ਹੁਰਂ ਵਾ ਲੋਕੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਥੋਕਵਜ੍ਜੇਪਿ [ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੇਪਿ (ਕ॰)] ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਵਿਪੁਲਵਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਮਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਵਰਤ੍ਥਸਾਧਨੋ, ਆਯਾਚਿਤਵਿਪੁਲਪਣੀਤਪਚ੍ਚਯਭਾਗੀ, ਅਨਿਕੇਤਸਯਨੋ, ਝਾਨਜ੍ਝੋਸਿਤਤਪ੍ਪਵਰਵਿਹਾਰੀ , ਵਿਜਟਿਤਕਿਲੇਸਜਾਲਵਤ੍ਥੁ, ਭਿਨ੍ਨਭਗ੍ਗਸਙ੍ਕੁਟਿਤਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਗਤਿਨੀਵਰਣੋ, ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ, ਅਭਿਨੀਤਵਾਸੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਭੋਗੀ , ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸਬ੍ਬਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਜ੍ਝੋਸਿਤਤ੍ਥੋ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਜ੍ਝਾਸਿਤਤ੍ਥੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ, ਅਚਲਦਲ੍ਹਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣਮੁਪਗਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨੁਸਯੋ, ਸਬ੍ਬਾਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਸਨ੍ਤਸੁਖਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ, ਸਬ੍ਬਸਮਣਗੁਣਸਮੁਪੇਤੋ, ਇਮੇਹਿ ਤਿਂਸਗੁਣਵਰੇਹਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਹੋਤਿ।

“ਨਨੁ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਅਗ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਂ ਲੋਕਾਚਰਿਯਂ, ਸੋਪਿ ਅਪਰਿਮਿਤਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਕਪ੍ਪੇ ਸਮਾਚਿਤਕੁਸਲਮੂਲੋ [ਸਮਾਚਿਣ੍ਣਕੁਸਲਮੂਲੋ (ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਕੁਲੀਨੋ ਮਨਾਪਿਕਂ ਕਾਮਰਤਿਂ ਅਨੇਕਸਤਸਙ੍ਖਂ ਧਨਵਰਞ੍ਚ ਓਹਾਯ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਧੁਤਗੁਣੇਹਿ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਂ ਦਮਯਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜੇਤਰਹਿ ਅਨਨ੍ਤਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਵਰੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਮਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕੋ ਜਾਤੋ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਏਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਵਰਲਞ੍ਛਕੇ –

“ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੋ ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਯਥਯਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ’’’ਤਿ।

“ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਵਙ੍ਗਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਕਿਰਿਯਾ, ਯਾ ਚ ਲੋਕੇ ਅਧਿਗਮਵਿਪੁਲਵਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤੇਰਸਸੁ ਧੁਤਗੁਣੇਸੁ ਸਮੋਧਾਨੋਪਗਤ’’ [ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਂ (ਕ॰)] ਨ੍ਤਿ।

ਧੁਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਅਨੁਮਾਨਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੬. ਓਪਮ੍ਮਕਥਾਪਞ੍ਹੋ

ਮਾਤਿਕਾ

ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਕਤਿਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ?

ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਕਾਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ –

ਗਦ੍ਰਭਸ੍ਸ [ਘੋਰਸ੍ਸਰਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕਲਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਦੀਪਿਨਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਦੀਪਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਵਂਸਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚਾਪਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਵਾਯਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਗਦ੍ਰਭਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਲਾਬੁਲਤਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਬੀਜਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਾਲਕਲ੍ਯਾਣਿਕਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨਾਵਾਯ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਸ੍ਸ [ਨਾਵਾਲਗਨਕਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕੂਪਸ੍ਸ [ਕੂਪਕਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮਕਾਰਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਮੁਦ੍ਦ੧ਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਪਥ੧ਿਯਾ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਆਪਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੇਜਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੧ਾਯੁਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਕ੍ਕ੧ਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਥ੧ੀ੧ਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਉਪਚਿਕਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਦ੍੧ੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਉਨ੍ਦੂਰਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

੧ਿਚ੍ਛਿਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਨਕੁਲਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਦ੍੧ੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਿਗਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਵਰਾਹਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਉਪਚਿਕਾਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਸੀਹਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਕ੍ਕਵਾਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪੇਣਾਹਿਕਾਯ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਘਰਕਪੋਤਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਉਲੂਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਵਗ੍ਗੁਲਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਜਲੂਕਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਜਗਰਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸੀਹਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਥਨਸਿਤਦਾਰਕਸ੍ਸ [ਥਨਪੀਤਦਾਰਕਸ੍ਸ (ਸਜਾ॰)] ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ [ਚਿਤ੍ਤਕਥਲਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਪਵਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਕ੍ਕਟਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਾਲ਼ਾਯਸਸ੍ਸ [ਕਾਲ਼ਹਂਸਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਗਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕੁਮ੍ਭਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਰਞ੍ਞੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਦੋਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਨਿਸਦਾਯ ਏਕਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਯੂਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੁਰङ੍ਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੋਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਨ੍ਦਖੀਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੁਲਾਯ ਏਕਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਖਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਚ੍ਛਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਣਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਬਜਾਧਿਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਨਦਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਉਸਭਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੁਙ੍ਕਸਾਯਿਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚੋਰਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਕੁਣਗ੍ਘਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਿਕਿਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਮਰਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਿਕਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕਪੋਤਿਕਾਯ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਕਨਯਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਜਮ੍ਬੁਕਸਿਙ੍ਗਾਲਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚਙ੍ਗਵਾਰਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਦਬ੍ਬਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਣਸਾਧਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਨੁਵਿਚਿਨਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਾਰਥਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਭੋਜਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੁਨ੍ਨਵਾਯਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨਾਵਿਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਭਮਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਗਦ੍ਰਭਵਗ੍ਗੋ

੧. ਗਦ੍ਰਭਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਗਦ੍ਰਭਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਦ੍ਰਭੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕੇਪਿ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਪਿ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਯਤਿ, ਨ ਸਯਨਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਕਟ੍ਠਮਞ੍ਚਕੇਪਿ ਛਮਾਯਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਸਯਨਬਹੁਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਦ੍ਰਭਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ‘ਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਧਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਧਾਨਸ੍ਮਿ’ਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਪਿ –

‘‘‘ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਜਣ੍ਣੁਕੇਨਾਭਿਵਸ੍ਸਤਿ।
ਅਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’’ਤਿ॥

ਗਦ੍ਰਭਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਕੁਕ੍ਕੁਟਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਕਾਲੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮਯੇਨੇਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਕਾਲੇਨ ਸਮਯੇਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮਯੇਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਦੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਪਥਵਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ’ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਕਨ੍ਤਾਰੇ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂਵ, ਅਕ੍ਖਸ੍ਸਬ੍ਭਞ੍ਜਨਂ ਯਥਾ।
ਏਵਂ ਆਹਰਿ ਆਹਾਰਂ, ਯਾਪਨਤ੍ਥਮਮੁਚ੍ਛਿਤੋ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਸਚਕ੍ਖੁਕੋਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਨਨ੍ਧੇਨੇਵ ਅਨ੍ਧੇਨ ਵਿਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਰਞ੍ਞੇਪਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੇਨਪਿ ਰਜਨੀਯੇਸੁ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨ੍ਧੇਨ ਬਧਿਰੇਨ ਮੂਗੇਨ ਵਿਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ –

‘ਚਕ੍ਖੁਮਾਸ੍ਸ ਯਥਾ ਅਨ੍ਧੋ, ਸੋਤਵਾ ਬਧਿਰੋ ਯਥਾ।
ਪਞ੍ਞਵਾਸ੍ਸ [ਜਿਵ੍ਹਾਵਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਯਥਾ ਮੂਗੋ, ਬਲਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲੋਰਿਵ।
ਅਤ੍ਤਅਤ੍ਥੇ [ਅਥ ਅਤ੍ਥੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਸਯੇਥ ਮਤਸਾਯਿਕ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਲਗੁਲ਼ਮੁਗ੍ਗਰੇਹਿ ਪਰਿਪਾਤਿਯਨ੍ਤੋਪਿ ਸਕਂ ਗੇਹਂ ਨ ਵਿਜਹਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਪਿ ਨਵਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਪਿ ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨੋ ਗੇਹਂ, ਯਦਿਦਂ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ । ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ । ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ‘ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’ਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਪਿ –

‘‘‘ਯਥਾ ਸੁਦਨ੍ਤੋ ਮਾਤਙ੍ਗੋ, ਸਕਂ ਸੋਣ੍ਡਂ ਨ ਮਦ੍ਦਤਿ।
ਭਕ੍ਖਾਭਕ੍ਖਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੁਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਨਂ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੇਨ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਪਨ।
ਜਿਨਵਚਨਂ ਨ ਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਨਸਿਕਾਰਵਰੁਤ੍ਤਮ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਕੁਕ੍ਕੁਟਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਕਲਨ੍ਦਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਕਲਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਲਨ੍ਦਕੋ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ਓਪਤਨ੍ਤੇ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਂ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਲਗੁਲ਼ੇਨ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਿਲੇਸਸਤ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ਓਪਤਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਲਗੁਲ਼ਂ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਲਗੁਲ਼ੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਲਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੇਨ –

> 'ਯਦਾ ਕਿਲੇਸਾ ਓਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਧਂਸਨਾ।
> ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਲਗੁਲ਼ੇਨ, ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਕਲਨ੍ਦਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਦੀਪਿਨਿਯਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਦੀਪਿਨਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਨੀ ਸਕਿਂ ਯੇਵ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੁਰਿਸਂ ਉਪੇਤਿ? ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਂ ਚੁਤਿਂ ਭੇਦਂ ਖਯਂ ਵਿਨਾਸਂ ਸਂਸਾਰਭਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਸਮਂ ਸਮ੍ਪੀਲ਼ਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ 'ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਨਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕਰਣੀਯੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਨਿਯਾ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਧਨਿਯਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤੇ –

> '''ਉਸਭੋਰਿਵ ਛੇਤ੍ਵ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਨਾਗੋ ਪੂਤਿਲਤਂਵ ਦਾਲਯਿਤ੍ਵਾ।
> ਨਾਹਂ ਪੁਨੁਪੇਸ੍ਸਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਥ ਚੇ ਪਤ੍ਥਯਸੀ ਪਵਸ੍ਸ ਦੇਵਾ'''ਤਿ॥

ਦੀਪਿਨਿਯਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਦੀਪਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਦੀਪਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਣਗਹਨਂ ਵਾ ਵਨਗਹਨਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਗਹਨਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਮਿਗੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵਿਵੇਕਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਂ ਵਿਜਨਵਾਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਂ; ਵਿਵੇਕਂ ਸੇਵਮਾਨੋ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗੀ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਚ ਵਸਿਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ –

> '''ਯਥਾਪਿ ਦੀਪਿਕੋ ਨਾਮ, ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਤੇ [ਗਣ੍ਹਤੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਿਗੇ।
> ਤਥੇਵਾਯਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋ, ਯੁਤ੍ਤਯੋਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ।
> ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾਨ, ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਫਲਮੁਤ੍ਤਮ'ਨ੍ਤਿ॥

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਕੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਸੁਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਾਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਪਤਿਤਂ ਨ ਭਕ੍ਖੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵੇਲ਼ੁਦਾਨੇਨ ਵਾ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇਨ ਵਾ ਫਲਦਾਨੇਨ ਵਾ ਸਿਨਾਨਦਾਨੇਨ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇਨ

ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨ ਵਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ ਵਾ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨ ਵਾ ਚਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ [ਮੁਗ੍ਗਸੁਪ੍ਪਤਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਪਾਰਿਭਟ [ਪਾਰਿਭਟ੍ਟਤਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਯਤਾਯ ਵਾ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨੀਯੇਨ ਵਾ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਦੂਤਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ [ਨਗਵਿਜ੍ਜਾਯ (ਕ॰)] ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੰ ਭੋਜਨੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ [ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਾਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਪਤਿਤੰ ਪਸੁੰ ਵਿਯ ਦੀਪਿਕੋ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦੀਪਿਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

> '''ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਮਧੁਪਾਯਸੰ।
> ਸਚੇ ਭੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਹੰ, ਸਾਜੀਵੋ ਗਰਹਿਤੋ ਮਮ॥
>
> '''ਯਦਿਪਿ ਮੇ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹੀ ਚਰੇ।
> ਨੇਵ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਮਾਜੀਵੰ, ਚਜਮਾਨੋਪਿ ਜੀਵਿਤ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਦੀਪਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਕੁਮ੍ਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮੋ ਉਦਕਚਰੋ ਉਦਕੇਯੇਵ ਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮੋ ਉਦਕੇ ਉਪ੍ਪਿਲਵਨ੍ਤੋ ਸੀਸੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ ਗਾਲ੍ਹਮੋਗਾਹਤਿ 'ਮਾ ਮੰ ਤੇ ਪੁਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਓਪਤਨ੍ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਸਰੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਗਾਲ੍ਹਮੋਗਾਹਿਤਬ੍ਬੰ 'ਮਾ ਮੰ ਕਿਲੇਸਾ ਪੁਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮੋ ਉਦਕਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯੰ ਓਤਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਸਯਨਚਙ੍ਕਮਤੋ ਮਾਨਸੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਮਾਨਸੰ ਓਤਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮੋ ਪਥਵਿੰ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੰ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਕਾਨਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੰ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਮੋਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਯੇਵ ਵਾਸੰ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਸੇਨੇਨ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੇਨ –

> '''ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੰ, ਵਾਲ਼ਮਿਗਨਿਸੇਵਿਤੰ।
> ਸੇਵੇ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਕਾਰਣਾ'ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮੋ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਯਦਿ ਕਞ੍ਚਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਵਾ, ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ ਵਾ, ਸੋਣ੍ਡਿਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਕੇ ਕਪਾਲੇ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਕਾਯਮਨੁਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਪਤਨ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸੰਵਰਕਵਾਟੰ ਅਨੁਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਮਾਨਸੰ ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ ਸੰਵਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬੰ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਮਾਨੇਨ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ ਕੁਮ੍ਮੂਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ –

‘‘‘ਕੁਮ੍ਮੋਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਕੇ ਕਪਾਲੇ, ਸਮੋਦਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕੇ।
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞਮਹੇਠਯਾਨੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਨੂਪਵਦੇਯ੍ਯ ਕਞ੍ਚੀ’’’ਤਿ॥

ਕੁਮ੍ਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਵੰਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਵੰਸਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੰਸੋ ਯਤ੍ਥ ਵਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥਮਨੁਧਾਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੰ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤੰ ਨਵਙ੍ਗੰ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨੰ, ਤੰ ਅਨੁਲੋਮਯਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਨਵਜ੍ਜੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੰਸਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਮਹਾਰਾਜ ਥੇਰੇਨ ਰਾਹੁਲੇਨ –

‘‘‘ਨਵਙ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ, ਅਨੁਲੋਮੇਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਦਾ।
ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਨਵਜ੍ਜਸ੍ਮਿੰ, ਠਤ੍ਵਾਪਾਯੰ ਸਮੁਤ੍ਤਰਿ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਵੰਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਚਾਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਚਾਪਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਾਪੋ ਸੁਤਚ੍ਛਿਤੋ ਨਮਿਤੋ [ਮਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਯਾਵਗ੍ਗਮੂਲੰ ਸਮਕਮੇਵ ਅਨੁਨਮਤਿ ਨਪ੍ਪਟਿਤ੍ਥਮ੍ਭਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਥੇਰਨਵਮਜ੍ਝਿਮਸਮਕੇਸੁ ਅਨੁਨਮਿਤਬ੍ਬੰ ਨਪ੍ਪਟਿਫਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਾਪਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਵਿਧੁਰ [ਪੁਣ੍ਣਕ] ਜਾਤਕੇ –

‘‘‘ਚਾਪੋਵੂਨੁਦਰੋ ਧੀਰੋ, ਵੰਸੋ ਵਾਪਿ ਪਕਮ੍ਪਯੇ [ਚਾਪੋ ਵਾ ਨੁਨ ਮੇ ਧੀਰੋ, ਵੰਸੋਵ ਅਨੁਲੋਮਯੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]।
ਪਟਿਲੋਮੰ ਨ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਸ ਰਾਜਵਸਤਿੰ ਵਸੇ’’’ਤਿ॥

ਚਾਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਵਾਯਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਵਾਯਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯਸੋ ਆਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੋ ਯਤ੍ਤਪ੍ਪਯਤ੍ਤੋ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ

ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੇਨ ਯਤ੍ਤੁਪਯਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਂਵੁਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯਸਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯਸੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਜਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਞਾਤੀਹਿ ਸਂਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਸਚੇ ਮੇ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ।
ਸਬ੍ਬੇ ਸਂਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾਨ, ਤਤੋ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ ਭੋਜਨ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਵਾਯਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਮਕ੍ਕਟਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਕ੍ਕਟੋ ਵਾਸਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਥਾਰੂਪੇ ਓਕਾਸੇ ਮਹਤਿਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਕਸਾਖੇ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਸਾਖੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਸਾਖੇ (ਕ॰)] ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣੇ ਵਾਸਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਲਜ੍ਜਿਂ ਪੇਸਲਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਂ ਧਮ੍ਮਧਰਂ ਵਿਨਯਧਰਂ ਪਿਯਂ ਗਰੁਭਾਵਨੀਯਂ ਵਤ੍ਤਾਰਂ ਵਚਨਕ੍ਖਮਂ ਓਵਾਦਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪਕਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਕਂ ਸਮਾਦਪਕਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਕਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਕਂ ਏਵਰੂਪਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਚਰਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਕ੍ਕਟੋ ਰੁਕ੍ਖੇ ਯੇਵ ਚਰਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਯਦਿ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾਸਮਨੁਭਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਵਨਾਭਿਮੁਖੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਵਨੇ ਯੇਵ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਂ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨੇਨ ਵਾ।
ਪਵਨੇ ਸੋਭਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਵਨਨ੍ਤਂਵ ਵਣ੍ਣਿਤ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਮਕ੍ਕਟਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਗਦ੍ਰਭਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਗਦ੍ਰਭੋ ਚੇਵ [ਘੋਰਸ੍ਸਰੋ ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ, ਕਲਨ੍ਦੋ ਦੀਪਿਨਿ ਦੀਪਿਕੋ।
ਕੁਮ੍ਮੋ ਵਂਸੋ ਚ ਚਾਪੋ ਚ, ਵਾਯਸੋ ਅਥ ਮਕ੍ਕਟੋਤਿ॥

੨. ਸਮੁਦ੍ਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਲਾਬੁਲਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਲਾਬੁਲਤਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲਾਬੁਲਤਾ ਤਿਣੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠੇ ਵਾ ਲਤਾਯ ਵਾ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਹਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਤੁਕਾਮੇਨ ਮਨਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲਾਬੁਲਤਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਯਥਾ ਲਾਬੁਲਤਾ ਨਾਮ, ਤਿਣੇ ਕਟ੍ਠੇ ਲਤਾਯ ਵਾ।
ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਹਿ, ਤਤੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਉਪ੍ਪਰਿ॥

'''ਤਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੇਨ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕਾਮਿਨਾ।
ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ, ਵਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬੰ ਅਸੇਕ੍ਖਫਲੇ'''ਤਿ॥

ਲਾਬੁਲਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਪਦੁਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮੰ ਉਦਕੇ ਜਾਤੰ ਉਦਕੇ ਸੰਵਦ੍ਧੰ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੰ ਉਦਕੇਨ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਲਾਭੇ ਯਸੇ ਸਕ੍ਕਾਰੇ ਸਮ੍ਮਾਨਨਾਯ ਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮੰ ਉਦਕਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਠਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਅਨਿਲੇਨ ਏਰਿਤੰ ਚਲਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੁਪਿ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਸੰਯਮੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ 'ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ'ਤਿ।

ਪਦੁਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਬੀਜਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਬੀਜਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੀਜੰ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਭਦ੍ਦਕੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਦੇਵੇ ਸਮ੍ਮਾ ਧਾਰੰ ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਸੁਬਹੂਨਿ ਫਲਾਨਿ ਅਨੁਦਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯਥਾ ਪਟਿਪਾਦਿਤੰ ਸੀਲੰ ਕੇਵਲੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਮਨੁਦਸ੍ਸਤਿ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੀਜਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੀਜੰ ਸੁਪਰਿਸੋਧਿਤੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਰੋਪਿਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸੰਵਿਰੂਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਮਾਨਸੰ ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਪਰਿਸੋਧਿਤੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਖੇਤ੍ਤਵਰੇ ਖਿਤ੍ਤੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਵਿਰੂਹਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬੀਜਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ । ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ –

‘‘‘ਯਥਾਪਿ ਖੇਤ੍ਤੇ [ਯਥਾ ਖੇਤ੍ਤੇ (ਸੀ॰)] ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ, ਬੀਜਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ।
ਵਿਪੁਲੰ ਤਸ੍ਸ ਫਲੰ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਤੋਸੇਤਿ ਕਸ੍ਸਕੰ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਵਿਸੋਧਿਤੰ।
ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਖੇਤ੍ਤਮ੍ਹਿ, ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਵਿਰੂਹਤੀ’’’ਤਿ॥

ਬੀਜਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾ ਨਾਮ ਅਨ੍ਤੋਪਥਵਿਯੰ ਯੇਵ ਅਭਿਵਡ੍ਢਤਿ ਹਤ੍ਥਸਤਮ੍ਪਿ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਯੇਵ ਪਰਿਪੂਰਯਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾਯ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਰਾਹੁਲੇਨ –

‘‘‘ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾ ਨਾਮ, ਪਾਦਪੋ ਧਰਣੀਰੁਹੋ।
ਅਨ੍ਤੋਪਥਵਿਯੰ ਯੇਵ, ਸਤਹਤ੍ਥੋਪਿ ਵਡ੍ਢਤਿ॥

‘‘‘ਯਥਾ ਕਾਲਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ, ਪਰਿਪਾਕੇਨ ਸੋ ਦੁਮੋ।
ਉਗ੍ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਵਾਨ ਏਕਾਹੰ, ਸਤਹਤ੍ਥੋਪਿ ਵਡ੍ਢਤਿ॥

‘‘‘ਏਵਮੇਵਾਹੰ ਮਹਾਵੀਰ, ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾ ਵਿਯ।
ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਯਿ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਨਾਵਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਨਾਵਾਯ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ ਬਹੁਵਿਧਦਾਰੁਸਙ੍ਘਾਟਸਮਵਾਯੇਨ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਜਨੰ ਤਾਰਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਬਹੁਵਿਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਟਸਮਵਾਯੇਨ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਤਾਰਯਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਯ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ ਬਹੁਵਿਧਊਮਿਤ੍ਥਨਿਤਵੇਗਵਿਸਟਮਾਵਟ੍ਟਵੇਗੰ ਸਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਬਹੁਵਿਧਕਿਲੇਸਊਮਿਵੇਗੰ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਯਸਸਿਲੋਕਪੂਜਨਵਨ੍ਦਨਾ ਪਰਕੁਲੇਸੁ

ਨਿਨ੍ਦਾਪਸੰਸਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਮਾਨਨਵਿਮਾਨਨਬਹੁਵਿਧਦੋਸਊਮਿਵੇਗਞ੍ਚ ਸਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਯ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾ ਅਪਰਿਮਿਤਮਨਨ੍ਤਮਪਾਰਮਕ੍ਖੋਭਿਤਗਮ੍ਭੀਰੇ ਮਹਤਿਮਹਾਘੋਸੇ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਮਕਰਮਚ੍ਛਗਣਾਕੁਲੇ ਮਹਤਿਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇ ਮਾਨਸਂ ਸਞ੍ਚਾਰਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਯ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ ਸਚ੍ਚਸਂਯੁਤ੍ਤੇ –

'''ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਾ ਚ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਥ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਥ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਥ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਥਾ'''ਤਿ।

ਨਾਵਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਂ ਬਹੁਊਮਿਜਾਲਾਕੁਲਵਿਕ੍ਖੋਭਿਤਸਲਿਲਤਲੇ ਮਹਤਿਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨਾਵਂ ਲਗ੍ਗੇਤਿ ਠਪੇਤਿ, ਨ ਦੇਤਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਹਰਿਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹੂਮਿਜਾਲੇ ਮਹਤਿਮਹਾਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਹਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਲਗ੍ਗੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਹਰਿਤੁਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਂ ਨ ਪ੍ਲਵਤਿ [ਨ ਪਿਲਵਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਸੀਦਤਿ, ਹਤ੍ਥਸਤੇਪਿ ਉਦਕੇ ਨਾਵਂ ਲਗ੍ਗੇਤਿ ਠਾਨਮੁਪਨੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਲਾਭਯਸਸਕ੍ਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਅਪਚਿਤੀਸੁ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗੇਪਿ ਨ ਪ੍ਲਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਰੀਰਯਾਪਨਮਤ੍ਤਕੇ ਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਲਗ੍ਗਨਕਂ, ਨ ਪ੍ਲਵਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ।
ਤਥੇਵ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇ, ਮਾ ਪ੍ਲਵਥ ਵਿਸੀਦਥਾ'''ਤਿ॥

ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਕੂਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਕੂਪਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੂਪੋ ਰਜ੍ਜੁਞ੍ਚ ਵਰਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਙ੍ਕਾਰਞ੍ਚ ਧਾਰੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੂਪਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ 'ਸਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਅਯਂ ਵੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਸਾਸਨੀ'''ਤਿ।

ਕੂਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਨਿਯਾਮਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕੋ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਯਤ੍ਤਪ੍ਪਯਤ੍ਤੋ ਨਾਵਂ ਸਾਰੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਯਾਮਯਮਾਨੇਨ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਯਤ੍ਤਪ੍ਪਯਤ੍ਤੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਯਾਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਧਮ੍ਮਪਦੇ –

'''ਅਪ੍ਪਮਾਦਰਤਾ ਹੋਥ, ਸਚਿਤ੍ਤਮਨੁਰਕ੍ਖਥ।
ਦੁਗ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧਰਥਤ੍ਤਾਨਂ, ਪਙ੍ਕੇ ਸਨ੍ਨੋਵ [ਸਤ੍ਤੋਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕੁਞ੍ਜਰੋ'ਤਿ॥

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਵਾ ਪਾਪਕਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਂ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕੋ ਯਨ੍ਤੇ ਮੁਦ੍ਦਿਕਂ ਦੇਤਿ 'ਮਾ ਕੋਚਿ ਯਨ੍ਤਂ ਆਮਸਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਂਵਰਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ 'ਮਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਕਂ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੀ'ਤਿ, ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ 'ਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਥ, ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ, ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕ'''ਨ੍ਤਿ।

ਨਿਯਾਮਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਕਮ੍ਮਕਾਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਕਮ੍ਮਕਾਰਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ 'ਭਤਕੋ ਅਹਂ ਇਮਾਯ ਨਾਵਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਮਿ, ਇਮਾਯਾਹਂ ਨਾਵਾਯ ਵਾਹਸਾ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਂ ਲਭਾਮਿ, ਨ ਮੇ ਪਮਾਦੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਮੇ ਅਯਂ ਨਾਵਾ ਵਾਹੇਤਬ੍ਬਾ'ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਂ 'ਇਮਂ ਖੋ ਅਹਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਂ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਮੇ ਕਰਣੀਯੋ'ਤਿ, ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਕਾਯਂ ਇਮਂ ਸਮ੍ਮਸਥ, ਪਰਿਜਾਨਾਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ।
ਕਾਯੇ ਸਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਥਾ'ਤਿ॥

ਕਮ੍ਮਕਾਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਸਮੁਦ੍ਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਤੇਨ ਕੁਣਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਸਂਵਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਕੁਟਿਲਵਿਸਮਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਲੇਸਮਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਸਂਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵੇਲ਼ੁਰਿਯਸਙ੍ਖਸਿਲਾਪਵਾਲ਼ਫਲਿਕਮਣਿਵਿਵਿਧਰਤਨਨਿਚਯਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਪਿਦਹਤਿ, ਨ ਬਹਿ ਵਿਕਿਰਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਵਿਵਿਧਗੁਣਰਤਨਾਨਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਦਹਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਬਹਿ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਂ ਧੁਤਵਾਦਂ ਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਂ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਲਜ੍ਜਿਂ ਪੇਸਲਂ ਗਰੁਂ ਭਾਵਨੀਯਂ ਵਤ੍ਤਾਰਂ ਵਚਨਕ੍ਖਮਂ ਚੋਦਕਂ ਪਾਪਗਰਹਿਂ ਓਵਾਦਕਂ ਅਨੁਸਾਸਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪਕਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਕਂ ਸਮਾਦਪਕਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਕਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਕਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਨਵਸਲਿਲਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾਹਿ ਗਙ੍ਗਾਯਮੁਨਾਅਚਿਰਵਤੀਸਰਭੂਮਹੀਆਦੀਹਿ ਨਦੀਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਸਲਿਲਧਾਰਾਹਿ ਚ ਪੂਰਿਤੋਪਿ ਸਕਂ ਵੇਲਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਵਨ੍ਦਨਮਾਨਨਪੂਜਨਕਾਰਣਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨ ਕਰਣੀਯੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ [ਪਹਾਰਾਧ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵੇਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਂ ਮਹਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਸਵਨ੍ਤੀਹਿ ਗਙ੍ਗਾਯਮੁਨਾਅਚਿਰਵਤੀਸਰਭੂਮਹੀਹਿ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਉਦਕਧਾਰਾਹਿਪਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਸਵਨਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਨਯਗਾਲ਼੍ਹਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵਿਗ੍ਗਹਪਦਨਿਕ੍ਖੇਪਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਵਿਭਤ੍ਤਿਨਵਙ੍ਗਜਿਨਸਾਸਨਵਰਂ ਸੁਣਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਤਪ੍ਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤਸੋਮਜਾਤਕੇ –

> ‘‘‘ਅਗ੍ਗਿ ਯਥਾ ਤਿਣਕਟ੍ਠਂ ਦਹਨ੍ਤੋ, ਨ ਤਪ੍ਪਤਿ ਸਾਗਰੋ ਵਾ ਨਦੀਹਿ।
> ਏਵਮ੍ਪਿ ਚੇ [ਏਵਮ੍ਪਿ ਵੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਏਵਂ ਹਿ ਮੇ (ਕ॰) ਜਾ॰ ੧ ਅਸੀਤਿਨਿਪਾਤੇ] ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਰਾਜਸੇਟ੍ਠ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ
> ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਸਿਤੇਨਾ’’’ਤਿ॥

ਸਮੁਦ੍ਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।ਸਮੁਦ੍ਦਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਲਾਬੁਲਤਾ ਚ ਪਦੁਮੰ, ਬੀਜੰ ਸਾਲਕਲਜਾਣਿਕਾ।
ਨਾਵਾ ਚ ਨਾਵਾਲਗ੍ਗਨੰ, ਕੂਪੋ ਨਿਯਾਮਕੋ ਤਥਾ।
ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਚ, ਵਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

੩. ਪਥਵੀਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਥਵੀਅਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਪਥਵਿਯਾ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਨਿ ਕਪ੍ਪੂਰਾਗਰੁਤਗਰਚਨ੍ਦਨਕੁਙ੍ਕੁਮਾਦੀਨਿ ਆਕਿਰਨ੍ਤੇਪਿ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਰੁਹਿਰਸੇਦਮੇਦਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਲਸਿਕ- ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਾਦੀਨਿ ਆਕਿਰਨ੍ਤੇਪਿ ਤਾਦਿਸਾ ਯੇਵ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਲਾਭਾਲਾਭੇ ਯਸਾਯਸੇ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਯ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਾਦਿਨਾ ਯੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਪਗਤਾ ਸਕਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਿਤਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵਿਭੂਸਨਾਪਗਤੇਨ ਸਕਸੀਲਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ ਅਖਣ੍ਡਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾ ਅਸੁਸਿਰਾ ਬਹਲਾ ਘਨਾ ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮਖਣ੍ਡਚ੍ਛਿਦ੍ਦਮਸੁਸਿਰਬਹਲਘਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਸੀਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਜਨਪਦਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਨਦੀਤਲ਼ਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣੀਮਿਗਪਕ੍ਖਿਮਨੁਜਨਰਨਾਰਿਗਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਪਿ ਅਕਿਲਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਓਵਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੇਨਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸੁ ਅਕਿਲਾਸੁਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵੀ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੇਨ ਪਥਵਿਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਵਿਯਾ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਸੁਭਦ੍ਦਾਯ ਸਕਸਮਣੇ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨਾਯ –

'''ਏਕਞ੍ਚੇ ਬਾਹਂ ਵਾਸਿਯਾ, ਤਚ੍ਛੇ ਕੁਪਿਤਮਾਨਸਾ [ਕੁਪਿਤਮਾਨਸੋ (ਕ॰)]।
ਏਕਞ੍ਚੇਬਾਹਂ ਗਨ੍ਧੇਨ, ਆਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਪਮੋਦਿਤਾ [ਪਮੋਦਿਤੋ (ਕ॰)]॥

'''ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਘੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਰਾਗੋ ਅਸ੍ਮਿਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਪਥਵੀਸਮਚਿਤ੍ਤਾ ਤੇ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮਾ'''ਤਿ॥

ਪਥਵੀਅਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਆਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਆਪਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪੋ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਮਕਮ੍ਪਿਤਮਲੁਲ਼ਿਤਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਹਨਲਪਨਨੇਮਿਤ੍ਤਕਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਮਕਮ੍ਪਿਤਮਲੁਲ਼ਿਤਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਚਾਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪੋ ਸੀਤਲਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਤਿਮੇਤ੍ਤਾਨੁਦ੍ਦਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਹਿਤੇਸਿਨਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪੋ ਅਸੁਚਿਂ ਸੁਚਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਗਾਮੇ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯਮਤ੍ਤੇਸੁ ਆਚਰਿਯੇ ਆਚਰਿਯਮਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨਧਿਕਰਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨਵਸੇਸਕਾਰਿਨਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪੋ ਬਹੁਜਨਪਤ੍ਥਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਪਵਿਵਿਤ੍ਤਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇਨ ਸਤਤਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕਮਭਿਪਤ੍ਥਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪੋ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਹਿਤਮੁਪਦਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਰਭਣ੍ਡਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਰਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਅਰਤਿਜਨਨਂ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਪਾਪਕਂ ਨ ਕਰਣੀਯਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ, ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਕਣ੍ਹਜਾਤਕੇ –

> ‘‘‘ਵਰਞ੍ਚੇ ਮੇ ਅਦੋ ਸਕ੍ਕ, ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨਮਿਸ੍ਸਰ।
> ਨ ਮਨੋ ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਵਾ, ਮਂ-ਕਤੇ ਸਕ੍ਕ ਕਸ੍ਸਚਿ।
> ਕਦਾਚਿ ਉਪਹਞ੍ਞੇਥ, ਏਤਂ ਸਕ੍ਕ ਵਰਂ ਵਰੇ’’’ਤਿ॥

ਆਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਤੇਜਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਤੇਜਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜੋ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਡਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੇ ਤੇ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ ਵਾ ਬਾਹਿਰਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਡਹਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜੋ ਨਿਦ੍ਦਯੋ ਅਕਾਰੁਣਿਕੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਸੁ ਕਾਰੁਞ੍ਞਾਨੁਦ੍ਦਯਾ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜੋ ਸੀਤਂ ਪਟਿਹਨਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵੀਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਤੇਜਂ ਅਭਿਜਨੇਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਹਨ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜੋ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਉਣ੍ਹਮਭਿਜਨੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਨੁਨਯਪ੍ਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੇਨ ਤੇਜੋਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ [ਵਿਧਮਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਾਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਕਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ਰਾਹੁਲਂ ਓਵਦਨ੍ਤੇਨ –

‘ਤੇਜੋਸਮਂ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯], ਰਾਹੁਲ, ਭਾਵਨਂ ਭਾਵੇਹਿ, ਤੇਜੋਸਮਂ ਹਿ ਤੇ, ਰਾਹੁਲ, ਭਾਵਨਂ ਭਾਵਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ? ਮਨਾਪਾਮਨਾਪਾ ਫਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ।

ਤੇਜਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਵਾਯੁਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਵਨਸਣ੍ਡਨ੍ਤਰਂ ਅਭਿਵਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਰਕੁਸੁਮਪੁਪ੍ਫਿਤਾਰਮ੍ਮਣਵਨਨ੍ਤਰੇ ਰਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁ ਧਰਣੀਰੁਹਪਾਦਪਗਣੇ ਮਥਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵਨਨ੍ਤਰਗਤੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਮਥਯਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁ ਆਕਾਸੇ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਾਨਸਂ ਸਞ੍ਚਾਰਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁ ਗਨ੍ਧਂ ਅਨੁਭਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਰਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧੋ [ਸੀਲਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁ ਨਿਰਾਲਯੋ ਅਨਿਕੇਤਵਾਸੀ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਨਿਰਾਲਯਮਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਾਯੁਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ –

‘‘‘ਸਨ੍ਥਵਾਤੋ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਨਿਕੇਤਾ ਜਾਯਤੇ ਰਜੋ।
ਅਨਿਕੇਤਮਸਨ੍ਥਵਂ, ਏਤਂ ਵੇ ਮੁਨਿਦਸ੍ਸਨ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਵਾਯੁਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਪਬ੍ਬਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਚਲੋ ਅਕਮ੍ਪਿਤੋ [ਅਕਮ੍ਪਿਯੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ,

ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਮ੍ਮਾਨਨੇ ਵਿਮਾਨਨੇ ਸਕ੍ਕਾਰੇ ਅਸਕ੍ਕਾਰੇ ਗਰੁਕਾਰੇ ਅਗਰੁਕਾਰੇ ਯਸੇ ਅਯਸੇ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਪਸੰਸਾਯ ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰਜਨੀਯੇਸੁ ਨ ਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇਸੁ ਨ ਦੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਮੁਯ੍ਹਨੀਯੇਸੁ ਨ ਮੁਯ੍ਹਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਕਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬੰ ਨ ਚਲਿਤਬ੍ਬੰ, ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਵਿਯ ਅਚਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਸੇਲੋ ਯਥਾ ਏਕਘਨੋ [ਏਕਗ੍ਘਨੋ (ਕ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੮੧ ਧਮ੍ਮਪਦੇ], ਵਾਤੇਨ ਨ ਸਮੀਰਤਿ।
ਏਵੰ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸੰਸਾਸੁ, ਨ ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤੋ ਥਦ੍ਧੋ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਥਦ੍ਧੇਨ ਅਸੰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਕੇਨਚਿ ਸੰਸਗ੍ਗੋ ਕਰਣੀਯੋ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਅਸੰਸਟ੍ਠੰ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ, ਅਨਾਗਾਰੇਹਿ ਚੂਭਯੰ।
ਅਨੋਕਸਾਰਿਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛੰ, ਤਮਹੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤੇ ਬੀਜੰ ਨ ਵਿਰੂਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਕਮਾਨਸੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਵਿਰੂਹਾਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸੁਭੂਤਿਨਾ –

‘‘‘ਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਯਦਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਮਮ।
ਸਯੰਵ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਾਮਿ [ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)], ਏਕਗ੍ਗੋ [ਏਕਕੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਤੰ ਦਮੇਮਹੰ॥

‘‘‘ਰਜ੍ਜਸੇ [ਰਜ੍ਜਸਿ (ਸੀ॰), ਰਞ੍ਜਸਿ (ਪੀ॰)] ਰਜਨੀਯੇ ਚ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ ਚ ਦੁਸ੍ਸਸੇ।
ਮੁਯ੍ਹਸੇ [ਮੁਯ੍ਹਸਿ (ਸੀ॰)] ਮੋਹਨੀਯੇ ਚ, ਨਿਕ੍ਖਮਸ੍ਸੁ ਵਨਾ ਤੁਵੰ॥

‘‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਯੰ ਵਾਸੋ, ਨਿਮ੍ਮਲਾਨੰ ਤਪਸ੍ਸਿਨੰ।
ਮਾ ਖੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਦੂਸੇਸਿ, ਨਿਕ੍ਖਮਸ੍ਸੁ ਵਨਾ ਤੁਵ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਞਾਣਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਪਮਾਦੰ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ, ਯਦਾ ਨੁਦਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ, ਅਸੋਕੋ ਸੋਕਿਨਿੰ ਪਜੰ।
ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋਵ ਭੂਮਟ੍ਠੇ [ਭੁਮ੍ਮਟ੍ਠੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਧੀਰੋ ਬਾਲੇ ਅਵੇਕ੍ਖਤੀ’ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਨ੍ਨਤੋ ਅਨੋਨਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤਿ ਨ ਕਰਣੀਯਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਚੂਲ਼ਸੁਭਦ੍ਦਾਯ ਸਕਸਮਣੇ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨਾਯ –

‘‘‘ਲਾਭੇਨ ਉਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਲਾਭੇਨ ਚ ਓਨਤੋ।

ਲਾਭਾਲਾਭੇਨ ਏਕਤ੍ਥਾ [ਏਕਟ੍ਠਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮਾ'''ਤਿ॥

ਪਬ੍ਬਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਆਕਾਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਗਯ੍ਹੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਗਯ੍ਹੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਇਸਿਤਾਪਸਭੂਤਦਿਜਗਣਾਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ 'ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਮਾਨਸਂ ਸਞ੍ਚਾਰਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਸਨ੍ਤਾਸਨੀਯੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਭਵਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ ਮਾਨਸਂ ਉਬ੍ਬੇਜਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਅਨਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਨਨ੍ਤਸੀਲੇਨ ਅਪਰਿਮਿਤਞਾਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸੋ ਅਲਗ੍ਗੋ ਅਸਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਲਾਭੇ ਆਵਾਸੇ ਪਲਿਬੋਧੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਲਗ੍ਗੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਾਸਤ੍ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਕਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ਰਾਹੁਲਂ ਓਵਦਨ੍ਤੇਨ – 'ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਰਾਹੁਲ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯], ਆਕਾਸੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਰਾਹੁਲ, ਆਕਾਸਸਮਂ ਭਾਵਨਂ ਭਾਵੇਹਿ, ਆਕਾਸਸਮਂ ਹਿ ਤੇ, ਰਾਹੁਲ, ਭਾਵਨਂ ਭਾਵਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪਾ ਫਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'''ਤਿ।

ਆਕਾਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਚਨ੍ਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਉਦਯਨ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਮਾਧਿਗਮੇ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੇ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਵਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦੋ ਉਲ਼ਾਰਾਧਿਪਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਲ਼ਾਰੇਨ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦੋ ਨਿਸਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਮਾਨਕੇਤੁ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੀਲਕੇਤੁਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦੋ ਆਯਾਚਿਤਪਟ੍ਟਿਤੋ ਉਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਯਾਚਿਤਪਟ੍ਟਿਤੇਨ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ ‘ਚਨ੍ਦੂਪਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਥ, ਅਪਕਸ੍ਸੇਵ ਕਾਯੰ ਅਪਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਚਨਵਕਾ ਕੁਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭਾ’’’ਤਿ [ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਬਾਤਿ (ਕ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੬]।

ਚਨ੍ਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਸੂਰਿਯਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ [ਸੁਰਿਯਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਸਬ੍ਬੰ ਉਦਕੰ ਪਰਿਸੋਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਅਨਵਸੇਸੰ ਪਰਿਸੋਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਤਮਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਰਾਗਤਮੰ ਦੋਸਤਮੰ ਮੋਹਤਮੰ ਮਾਨਤਮੰ ਦਿਟ੍ਠਿਤਮੰ ਕਿਲੇਸਤਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਮੰ ਵਿਧਮਯਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਅਭਿਕ੍ਖਣੰ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਭਿਕ੍ਖਣੰ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਰੰਸਿਮਾਲੀ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮਾਲਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਮਹਾਜਨਕਾਯੰ ਸਨ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੋ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਚਾਰਸੀਲਗੁਣਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਨ੍ਤਾਪਯਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਰਾਹੁਭਯਾ ਭੀਤੋ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਸਮਕਨ੍ਤਾਰਵਿਪਾਕਵਿਨਿਪਾਤਕਿਲੇਸਜਾਲਜਟਿਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਪਟਿਮੁਕ੍ਕੇ ਕੁਪਥਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੇ [ਕੁਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਤਾ ਸੰਵੇਗਭਯੇਨ ਮਾਨਸੰ ਸੰਵੇਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਵਙ੍ਗੀਸੇਨ –

‘‘‘ਯਥਾਪਿ ਸੂਰਿਯੋ ਉਦਯਨ੍ਤੋ, ਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪਾਣਿਨਂ।
ਸੁਚਿਞ੍ਚ ਅਸੁਚਿਞ੍ਚਾਪਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚਾਪਿ ਪਾਪਕਂ॥

‘‘‘ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਧਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿਹਿਤਂ ਜਨਂ।
ਪਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਿਵਿਧਂ, ਆਦਿਚ੍ਚੋਵੁਦਯਂ ਯਥਾ’’’ਤਿ॥

ਸੂਰਿਯਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸਕ੍ਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕੋ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਏਕਨ੍ਤਪਵਿਵੇਕਸੁਖਾਭਿਰਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਹਾਸਮਭਿਜਨੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਲੀਨਮਤਨ੍ਦਿਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਹਾਸਮਭਿਜਨੇਤਬ੍ਬਂ, ਉਟ੍ਠਹਿਤਬ੍ਬਂ ਘਟਿਤਬ੍ਬਂ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ । ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨਭਿਰਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਅਨਭਿਰਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸੁਭੂਤਿਨਾ –

‘‘‘ਸਾਸਨੇ ਤੇ ਮਹਾਵੀਰ, ਯਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਹਂ।
ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਮਾਨਸਂ ਕਾਮਸਂਹਿਤ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਸਕ੍ਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ , ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਮਾਨਸਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਿਜਿਤੇ ਚੋਰਾ ਨ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਵਿਤਕ੍ਕੂਪਸਮੇ ਚ ਯੋ ਰਤੋ, ਅਸੁਭਂ ਭਾਵਯਤੇ [ਭਾਵਯਤੀ (ਸ੍ਯਾ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੩੫੦ ਧਮ੍ਮਪਦੇ] ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਏਸ ਖੋ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਾਹਿਤਿ, ਏਸ ਛੇਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨ’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਅਨੁਯਾਯਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨਿ ਵਿਚਿਨਮਾਨੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਦਿਵਸੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਵਰੇ –

‘ਕਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਮੇ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ [ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤੀਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾਰਕ੍ਖਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਂ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਰਕ੍ਖਾਯ ਸਤਿਦੋਵਾਰਿਕੋ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘ਸਤਿਦੋਵਾਰਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤੀ’’’ਤਿ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਪਥਵੀਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਪਥਵੀ ਆਪੋ ਚ ਤੇਜੋ ਚ, ਵਾਯੋ ਚ ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਚ।
ਆਕਾਸੋ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯੋ ਚ, ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾਤਿ॥

੪. ਉਪਚਿਕਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਉਪਚਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਉਪਚਿਕਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਚਿਕਾ ਉਪਰਿ ਛਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੀਲਸਂਵਰਛਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨਸਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੀਲਸਂਵਰਛਦਨੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗੀ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਸਬ੍ਬਭਯਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਪਚਿਕਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਸੇਨੇਨ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੇਨ –

‘‘‘ਸੀਲਸਂਵਰਛਦਨਂ, ਯੋਗੀ ਕਤ੍ਵਾਨ ਮਾਨਸਂ।
ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇਨ, ਭਯਾ ਚ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’’ਤਿ॥

ਉਪਚਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਬਿਲ਼ਾਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਗੁਹਾਗਤੋਪਿ ਸੁਸਿਰਗਤੋਪਿ ਹਮ੍ਮਿਯਨ੍ਤਰਗਤੋਪਿ ਉਨ੍ਦੂਰਂ ਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਗਾਮਗਤੇਨਾਪਿ ਅਰਞ੍ਞਗਤੇਨਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੇਨਾਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੇਨਾਪਿ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭੋਜਨਂ ਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਆਸਨ੍ਨੇ ਯੇਵ ਗੋਚਰਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਮੇਸੁ ਯੇਵ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਇਤਿ ਰੂਪਂ ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ, ਇਤਿ ਵੇਦਨਾ ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ, ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ, ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ’ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਨ ਇਤੋ ਦੂਰੇ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਭਵਗ੍ਗਂ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ।
ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਹਿ ਵੋਹਾਰੇ, ਸਕੇ ਕਾਯਮ੍ਹਿ ਵਿਨ੍ਦਥਾ’’’ਤਿ॥

ਬਿਲ਼ਾਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਉਨ੍ਦੂਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਉਨ੍ਦੂਰਸ੍ਸ [ਉਨ੍ਦੂਰਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਨ੍ਦੂਰੋ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਆਹਾਰੂਪਾਸੀਸਕੋ ਯੇਵ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੂਪਾਸੀਸਕੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਨ੍ਦੂਰਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਸੇਨੇਨ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੇਨ –

‘‘‘ਧਮ੍ਮਾਸੀਸਂ [ਧਮ੍ਮਸੀਸਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਰਿਤ੍ਵਾਨ, ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ।
ਅਨੋਲੀਨੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਸਦਾ ਸਤੋ’’’ਤਿ॥

ਉਨ੍ਦੂਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਵਿਚ੍ਛਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਵਿਚ੍ਛਿਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਚ੍ਛਿਕੋ ਨਙ੍ਗੁਲਾਵੁਧੋ ਨਙ੍ਗੁਲਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਞਾਣਾਵੁਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਞਾਣਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ । ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਚ੍ਛਿਕਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਸੇਨੇਨ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੇਨ –

‘‘‘ਞਾਣਖਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ।
ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਭਯਾ, ਦੁਪ੍ਪਸਹੋ ਚ ਸੋ ਭਵੇ’’’ਤਿ॥

ਵਿਚ੍ਛਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਨਕੁਲਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਨਕੁਲਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਕੁਲੋ ਉਰਗਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯੰ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਰਗਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ ਗਹੇਤੁੰ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੋਧਾਘਾਤਬਹੁਲੰ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਵਿਰੋਧਾਭਿਭੂਤੰ ਲੋਕਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਮਾਨਸੰ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਕੁਲਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਤਸ੍ਮਾ ਸਕੰ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ, ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਮੇਤ੍ਤਭਾਵਨਾ।
ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਫਰਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਨਕੁਲਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਭੋਜਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਆਹਰਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਭੋਜਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੇਨ ਸਰੀਰਯਾਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ –

'''ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਹਾ ਓਰੁਯ੍ਹ, ਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿੰ।
ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਕੁਟ੍ਠਿੰ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨੰ ਉਪਟ੍ਠਹਿੰ॥

'''ਸੋ ਮੇ ਪਕ੍ਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ, ਆਲੋਪੰ ਉਪਨਾਮਯਿ।
ਆਲੋਪੰ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਪੇਤ੍ਥ ਛਿਜ੍ਜਥ॥

'''ਕੁਟ੍ਟਮੂਲਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਆਲੋਪੰ ਤੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਸੰ।
ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇ ਵਾ ਭੁਤ੍ਤੇ ਵਾ, ਜੇਗੁਚ੍ਛੰ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ॥

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਭੋਜਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਲੂਖੰ ਵਾ ਪਣੀਤੰ ਵਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਭੋਜਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਵਿਚਿਨਿਤਬ੍ਬੰ 'ਲੂਖੰ ਵਾ ਪਣੀਤੰ ਵਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਅਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ'ਤਿ, ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਸੇਨੇਨ ਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੇਨ –

'''ਲੂਖੇਨਪਿ ਚ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇ, ਨਾਞ੍ਞੰ ਪਤ੍ਥੇ ਰਸੰ ਬਹੁੰ।
ਰਸੇਸੁ ਅਨੁਗਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਝਾਨੇ ਨ ਰਮਤੇ [ਰਮਤੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਨੋ।
ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ [ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਪਰਿਪੂਰਤੀ'''ਤਿ॥

ਜਰਸਿङ੍ਗਾਲङ੍ਗਪञ्हੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਮਿਗङ੍ਗਪञ्हੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਮਿਗਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗੋ ਦਿਵਾ ਅਰञ्ञੇ ਚਰਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਦਿਵਾ ਅਰञ्ञੇ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਲੋਮਹਂਸਨਪਰਿਯਾਯੇ –

‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸੀਤਾ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕਾ ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਕਾ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯਾ [ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਕੇ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਦਿਵਾ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਦਿਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗੋ ਸਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਸਰੇ ਵਾ ਓਪਤਨ੍ਤੇ ਵञ੍ਚੇਤਿ [ਵਜ੍ਜੇਤਿ (ਕ॰)] ਪਲਾਯਤਿ, ਨ ਕਾਯਮੁਪਨੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਓਪਤਨ੍ਤੇਸੁ ਵञ੍ਚਯਿਤਬ੍ਬਂ [ਵਜ੍ਜਯਿਤਬ੍ਬਂ (ਕ॰)] ਪਲਾਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਮੁਪਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਲਾਯਤਿ ‘ਮਾ ਮਂ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਂਸੂ’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਭਣ੍ਡਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਸੀਲੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਕੁਸੀਤੇ ਸङ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਲਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਮਾ ਮਂ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ, ਅਹਞ੍ਚ ਤੇ ਮਾ ਅਦ੍ਦਸ’ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਿਗਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਮਾ ਮੇ ਕਦਾਚਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੀਨਵੀਰਿਯੋ।
ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਅਨਾਚਾਰੋ, ਸਮ੍ਮਤੋ [ਸਮੇਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਹੁ ਕਤ੍ਥਚੀ’’’ਤਿ॥

ਮਿਗङ੍ਗਪञ्हੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਗੋਰੂਪङ੍ਗਪञ्हੋ

੮. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅङ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪੋ ਸਕਂ ਗੇਹਂ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਕੋ ਕਾਯੋ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੋ ‘ਅਨਿਚ੍ਚੁਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਭੇਦਨਵਿਕਿਰਣਵਿਦ੍ਧਂਸਨਧਮ੍ਮੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ’ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪੋ ਆਦਿਨ੍ਨਧੁਰੋ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਨ ਧੁਰਂ ਵਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਦਿਨ੍ਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਨ ਯਾਵ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅङ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪੋ ਛਨ੍ਨੇਨ ਘਾਯਮਾਨੇ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਛਨ੍ਨੇਨ ਪੇਮੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਘਾਯਮਾਨੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪੋ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਾਹਿਯਮਾਨੋ ਵਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਥੇਰਨਵਮਜ੍ਝਿਮਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਗਿਹਿਉਪਾਸਕਸ੍ਸਾਪਿ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੀ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਤਦਹੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋ, ਜਾਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ।
ਸੋਪਿ ਮਂ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ ਮਤ੍ਥਕੇ [ਮੁਦ੍ਧਨਾ (ਸੀ॰)]॥

‘‘‘ਤਿਬ੍ਬਂ ਛਨ੍ਦਞ੍ਚ ਪੇਮਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਪੇ।
ਠਪੇਯ੍ਯਾਚਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ’’’ਨ੍ਤਿ॥

ਗੋਰੂਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਵਰਾਹਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਵਰਾਹਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਰਾਹੋ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਕਠਿਤੇ [ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਕਠਿਨੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਗਿਮ੍ਹਸਮਯੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਉਦਕਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਦੋਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਲੁਲਿਤਖਲਿਤਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਸੀਤਲਾਮਤਪਣੀਤਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਰਾਹਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਰਾਹੋ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਮੁਦਕਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਾਸਿਕਾਯ ਪਥਵਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਦੋਣਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੋਣਿਕਾਯ ਸਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਮਾਨਸੇ ਕਾਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਰਗਤੇਨ ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਰਾਹਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡੋਲਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ –

‘‘‘ਕਾਯੇ [ਕਾਯੇਨ (ਕ॰)] ਸਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ।
ਏਕਾਕਿਯੋ ਅਦੁਤਿਯੋ, ਸੇਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਰੇ’’’ਤਿ॥

ਵਰਾਹਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਹਤ੍ਥਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥੀ ਨਾਮ ਚਰਨ੍ਤੋ ਯੇਵ ਪਥਵਿਂ ਦਾਲੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਸਮਾਨੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਦਾਲੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥੀ ਸਬ੍ਬਕਾਯੇਨੇਵ ਅਪਲੋਕੇਤਿ, ਉਜੁਕਂ ਯੇਵ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਯੇਨ ਅਪਲੋਕਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਉਦ੍ਧਂ

ਉਲ੍ਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ, ਯੁਗਮਤ੍ਤਪੇਕ੍ਖਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥੀ ਅਨਿਬਦ੍ਧਸਯਨੋ ਗੋਚਰਾਯਮਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਤਮੇਵ ਦੇਸਂ ਵਾਸਤ੍ਥਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਧੁਵਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਲਯੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਨਿਬਦ੍ਧਸਯਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਰਾਲਯੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਯਦਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਰੁਚਿਰਦੇਸੇ ਭਵਂ ਮਣ੍ਡਪਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਵਾ ਗੁਹਂ ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰਂ ਵਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਾਸਮੁਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਧੁਵਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਲਯੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥੀ ਉਦਕਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਚਿਵਿਮਲਸੀਤਲਸਲਿਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕੁਮੁਦੁਪ੍ਪਲਪਦੁਮਪੁਣ੍ਡਰੀਕਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਮਹਤਿਮਹਨ੍ਤਂ ਪਦੁਮਸਰਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਤਿ ਗਜਵਰਕੀਲ਼ਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੁਚਿਵਿਮਲਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮਨਾਵਿਲਧਮ੍ਮਵਰਵਾਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕੁਸੁਮਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਓਧੁਨਿਤਬ੍ਬਾ ਵਿਧੁਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਯੋਗਾਵਚਰਕੀਲ਼ਾ ਕੀਲ਼ਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥੀ ਸਤੋ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਸਤੋ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮੇ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ –

'''ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵਰੋ।
ਮਨਸਾ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵੁਤੋ ਲਜ੍ਜੀ, ਰਕ੍ਖਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ'''ਤਿ॥

ਹਤ੍ਥਿਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।ਉਪਚਿਕਾਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਉਪਚਿਕਾ ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਚ, ਉਨ੍ਦੂਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਕੇਨ ਚ।
ਨਕੁਲੋ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਮਿਗੋ,
ਗੋਰੂਪੋ ਵਰਾਹੋ ਹਤ੍ਥਿਨਾ ਦਸਾਤਿ॥

੫. ਸੀਹਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੀਹਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸੀਹਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਨਾਮ ਸੇਤਵਿਮਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਣ੍ਡਰੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੇਤਵਿਮਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਣ੍ਡਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਬ੍ਯਪਗਤਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਚਤੁਚਰਣੋ ਵਿਕ੍ਕਨੁਚਾਰੀ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਚਰਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਅਭਿਰੂਪਰੁਚਿਰਕੇਸਰੀ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਭਿਰੂਪਰੁਚਿਰਸੀਲਕੇਸਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇਪਿ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਓਨਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਰਿਯਾਦਾਨੇਪਿ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਓਨਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਸਪਦਾਨਭਕ੍ਖੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਨਿਪਤਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭਕ੍ਖਯਤਿ, ਨ ਵਰਮਂਸਂ ਵਿਚਿਨਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਪਦਾਨਭਕ੍ਖੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਕੁਲਾਨਿ ਵਿਚਿਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਗੇਹਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਭੋਜਨਂ ਵਿਚਿਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਕਬਲ਼ਂ ਆਦੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੇਵ ਓਕਾਸੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਸਰੀਰਯਾਪਨਤ੍ਥਂ [ਸਰੀਰਯਾਪਨਮਤ੍ਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਨ ਵਰਭੋਜਨਂ ਵਿਚਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਅਸਨ੍ਨਿਧਿਭਕ੍ਖੋ, ਸਕਿਂ ਗੋਚਰਂ ਭਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਨ ਪੁਨ ਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹੋ ਭੋਜਨਂ ਅਲਦ੍ਧਾ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾਪਿ ਭੋਜਨਂ ਅਗਧਿਤੋ [ਅਗਥਿਤੋ (ਸੀ॰)] ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਭੋਜਨਂ ਅਲਦ੍ਧਾ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਲਦ੍ਧਾਪਿ ਭੋਜਨਂ ਅਗਧਿਤੇਨ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੇਨ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ ਥੇਰਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੇਨ –

‘ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ’’’ਤਿ।

ਸੀਹਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਚਕ੍ਕਵਾਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਚਕ੍ਕਵਾਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ’’? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਾਕੋ ਯਾਵ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਦੁਤਿਯਿਕਂ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯਾਵ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵਾਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕੋ ਸੇਵ਼ਾਲਪਣਕਭਕ੍ਖੋ, ਤੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਬਲੇਨ ਚ ਵ਼ਣ੍ਣੇਨ ਚ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੇਨ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗੀ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸੀਲੇਨ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕੋ ਪਾਣੇ ਨ ਵ਼ਿਹੇਠਯਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੇਨ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੇਨ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੇਨ ਲਜ੍ਜਿਨਾ ਦਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨਾ ਭਵ਼ਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵ਼ਤਾ ਦੇਵ਼ਾਤਿਦੇਵ਼ੇਨ ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕਜਾਤਕੇ –

‘‘‘ਯੋ ਨ ਹਨ੍ਤਿ ਨ ਘਾਤੇਤਿ, ਨ ਜਿਨਾਤਿ ਨ ਜਾਪਯੇ।
ਮੇਤ੍ਤਂਸੋ [ਅਹਿਂਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ, ਵ਼ੇਰਂ ਤਸ੍ਸ ਨ ਕੇਨਚੀ’’’ਤਿ॥

ਚਕ੍ਕਵ਼ਾਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਪੇਣਾਹਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਪੇਣਾਹਿਕਾਯ ਦ੍ਵ਼ੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵ਼ਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵ਼ੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੇਣਾਹਿਕਾ ਸਕਪਤਿਮ੍ਹਿ ਉਸੂਯਾਯ ਛਾਪਕੇ ਨ ਪੋਸਯਤਿ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੇਨ ਸਕਮਨੇ [ਸਕਮਨੋ (ਕ॰)] ਕਿਲੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਉਸੂਯਾਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਂਵ਼ਰਸੁਸਿਰੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ਼ਾ ਮਨੋਦ੍ਵ਼ਾਰੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਭਾਵ਼ੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੇਣਾਹਿਕਾਯ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੇਣਾਹਿਕਾ ਪਵ਼ਨੇ ਦਿਵ਼ਸਂ ਗੋਚਰਂ ਚਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਸਾਯਂ ਪਕ੍ਖਿਗਣਂ ਉਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੇਨ ਏਕਕੇਨ ਪਵ਼ਿਵ਼ੇਕਂ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬਂ ਸਂਯੋਜਨਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਤ੍ਰ ਰਤਿਂ ਅਲਭਮਾਨੇਨ ਉਪਵ਼ਾਦਭਯਪਰਿਰਕ੍ਖਣਾਯ ਸਙ੍ਘਂ ਓਸਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤੇਨ ਵ਼ਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੇਣਾਹਿਕਾਯ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿਨਾ ਭਗਵ਼ਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ –

‘‘‘ਸੇਵ਼ੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਚਰੇਯ੍ਯ ਸਂਯੋਜਨਵ਼ਿਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾ।
ਸਚੇ ਰਤਿਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਤਤ੍ਥ, ਸਙ੍ਘੇ ਵ਼ਸੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤੋ ਸਤੀਮਾ’’’ਤਿ॥

ਪੇਣਾਹਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਘਰਕਪੋਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਘਰਕਪੋਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵ਼ਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਘਰਕਪੋਤੋ ਪਰਗੇਹੇ ਵ਼ਸਮਾਨੋ ਨ ਤੇਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵ਼ਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਬਹੁਲੋ, ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰੇਨ ਪਰਕੁਲਂ ਉਪਗਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਵ਼ਾ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਵ਼ਾ ਮਞ੍ਚੇ ਵ਼ਾ ਪੀਠੇ ਵ਼ਾ ਵ਼ਤ੍ਥੇ ਵ਼ਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ ਵ਼ਾ ਉਪਭੋਗੇ ਵ਼ਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਵ਼ਾ ਭੋਜਨਵ਼ਿਕਤੀਸੁ ਵ਼ਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇਨ ਭਵ਼ਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਮਣਸਞ੍ਞਾ

ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਘਰਕਪੋਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਚੂਲ਼ਨਾਰਦਜਾਤਕੇ –

'''ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਕੁਲਂ, ਪਾਨਤ੍ਥਂ ਭੋਜਨਾਯ ਵਾ [ਪਾਨੇਸੁ ਭੋਜਨੇਸੁ ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਮਿਤਂ ਖਾਦੇ ਮਿਤਂ ਭੁਞ੍ਜੇ, ਨ ਚ ਰੂਪੇ ਮਨਂ ਕਰੇ'''ਤਿ॥

ਘਰਕਪੋਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਉਲੂਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਉਲੂਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲੂਕੋ ਕਾਕੇਹਿ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਕਸਙ੍ਘਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਬਹੂਪਿ ਕਾਕੇ ਹਨਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਏਕੇਨ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮ੍ਪਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਮੂਲਤੋ ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲੂਕਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲੂਕੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੇਨ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲੂਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ –

'''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾ ਭੂਥਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ'''ਤਿ।

ਉਲੂਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਸਤਪਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਪਤ੍ਤੋ ਰਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਖੇਮਂ ਵਾ ਭਯਂ ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਯਮਾਨੇਨ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖੇਮਤੋ ਦਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡੋਲਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ –

'''ਨਿਰਯੇ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਵਿਪੁਲਂ ਸੁਖਂ।
ਉਭਯਾਨੇਤਾਨਤ੍ਥਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਯੋਗਿਨਾ'''ਤਿ॥

ਸਤਪਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਵਗ੍ਗੁਲਿਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਵਗ੍ਗੁਲਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਗ੍ਗੁਲਿ ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਪਦਾਨਂ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਲਾਭੇਨ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਗ੍ਗੁਲਿਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਗ੍ਗੁਲਿ ਪਰਗੇਹੇ ਵਸਮਾਨੋ ਨ ਤੇਸਂ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਯਾਚਨਾਯ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਹੁਲਤਾਯ ਵਾ ਕਾਯਦੋਸਬਹੁਲਤਾਯ ਵਾ ਅਤਿਭਾਣਿਤਾਯ ਵਾ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਵਾ ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਨਪਿ ਤੇਸਂ ਮੂਲਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਡ੍ਢਿ ਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਗ੍ਗੁਲਿਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਵਰੇ ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ –

'''ਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ, ਚਾਗੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਬਹੂਹਿ ਸਾਧੁਹਿ।
ਧਨੇਨ ਧਞ੍ਞੇਨ ਚ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨਾ, ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦਾਰੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਚ॥

'''ਞਾਤੀਹਿ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵੇਹਿ, ਬਲੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਸੁਖੇਨ ਚੂਭਯਂ।
ਕਥਂ ਨ ਹਾਯੇਯੁਂ ਪਰੇਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਤ੍ਥਸਮਿਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਪਨਾਭਿਕਙ੍ਖਤੀ'''ਤਿ॥

ਵਗ੍ਗੁਲਿਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਜਲੂਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਜਲੂਕਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਲੂਕਾ ਯਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਦਲ੍ਹਂ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਰੁਹਿਰਂ ਪਿਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ, ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਣ੍ਣਤੋ ਚ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਚ ਦਿਸਤੋ ਚ ਓਕਾਸਤੋ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਚ ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਦਲ੍ਹਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਮਸੇਚਨਕਂ ਪਾਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਲੂਕਾਯ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ –

'''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ।
ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਮਸੇਚਨ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਜਲੂਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸਪ੍ਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪੋ ਉਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਮਾਨਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਾਯੇ ਚਰਤਿ, ਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਲਕ੍ਖਣਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ , ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪੋ ਚਰਮਾਨੋ ਓਸਧੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਤਿ [ਮਨੁਸ੍ਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਮ੍ਪਤਿ (ਕ॰)] ਸੋਚਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੁਵਿਤਕ੍ਕੇ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਅਰਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਿਤਬ੍ਬੰ ਸੋਚਿਤਬ੍ਬੰ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬੰ ‘ਪਮਾਦੇਨ ਮੇ ਦਿਵਸੋ ਵੀਤਿਨਾਮਿਤੋ, ਨ ਸੋ ਪੁਨ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁ’ਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਭਲ੍ਲਾਟਿਯਜਾਤਕੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਿਨ੍ਨਰਾਨੰ –

‘‘‘ਮਯੇਕਰਤ੍ਤੁੰ [ਯਮੇਕਰਤ੍ਤਿੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਪ੍ਪਵਸਿਮ੍ਹ ਲੁਦ੍ਦ, ਅਕਾਮਕਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਰਨ੍ਤਾ।
ਤਮੇਕਰਤ੍ਤੁੰ [ਤਮੇਕਰਤ੍ਤਿੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਤਪ੍ਪਮਾਨਾ, ਸੋਚਾਮ ‘ਸਾ ਰਤ੍ਤਿ ਪੁਨ ਨਹੇਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ॥

ਸਪ੍ਪਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਅਜਗਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਅਜਗਰਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਗਰੋ ਮਹਤਿਮਹਾਕਾਯੋ ਬਹੂਪਿ ਦਿਵਸੇ ਊਨੁਦਰੋ ਦੀਨਤਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਪੂਰੰ ਆਹਾਰੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਯੇਵ ਯਾਵਦੇਵ ਸਰੀਰਯਾਪਨਮਤ੍ਤਕੇਨ ਯਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨੋ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਪ੍ਪਸੁਤਸ੍ਸ ਪਰਪਿਣ੍ਡਮੁਪਗਤਸ੍ਸ ਪਰਦਿਨ੍ਨਪ੍ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਿਸ੍ਸ ਸਯੰਗਾਹਪ੍ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਦੁਲ੍ਲਭੰ ਉਦਰਪਰਿਪੂਰੰ ਆਹਾਰੰ, ਅਪਿ ਚ ਅਤ੍ਥਵਸਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਜਗਰਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਅਲ੍ਲੰ ਸੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਨ ਬਾਲ੍ਹੰ ਸੁਹਿਤੋ ਸਿਯਾ।
ਊਨੂਦਰੋ ਮਿਤਾਹਾਰੋ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ॥

‘‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ, ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਪਿਵੇ।
ਅਲੰ ਫਾਸੁ ਵਿਹਾਰਾਯ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’’ਤਿ॥

ਅਜਗਰਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਸੀਹਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਕੇਸਰੀ ਚਕ੍ਕਵਾਕੋ ਚ, ਪੇਣਾਹਿ ਘਰਕਪੋਤਕੋ।
ਉਲੂਕੋ ਸਤਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਵਗ੍ਗੁਲਿ ਚ ਜਲੂਪਿਕਾ।
ਸਪ੍ਪੋ ਅਜਗਰੋ ਚੇਵ, ਵਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

੬. ਮਕ੍ਕਟਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕੋ ਪਨ੍ਥੇ ਮਕ੍ਕਟਜਾਲਵਿਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਜਾਲਕੇ ਲਗ੍ਗਤਿ ਕਿਮਿ ਵਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ ਪਟਙ੍ਗੋ ਵਾ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਕ੍ਖਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਜਾਲਵਿਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਮਕ੍ਖਿਕਾ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਘਾਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ –

'''ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਯਮੇ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਰੁਤ੍ਤਮੇ।
ਕਿਲੇਸਾ ਤਤ੍ਥ ਲਗ੍ਗਾ ਚੇ, ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਿਨਾ'''ਤਿ॥

ਪਨ੍ਥਮਕ੍ਕਟਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਥਨਸ੍ਸਿਤਦਾਰਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੨. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਥਨਸ੍ਸਿਤਦਾਰਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਨਸ੍ਸਿਤਦਾਰਕੋ ਸਦਤ੍ਥੇ ਲਗ੍ਗਤਿ, ਖੀਰਤ੍ਥਿਕੋ ਰੋਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਦਤ੍ਥੇ ਲਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਞਾਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਯੋਗੇ ਪਵਿਵੇਕੇ ਗਰੁਸਂਵਾਸੇ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸੇਵਨੇ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਨਸ੍ਸਿਤਦਾਰਕਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਵਰੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ –

'''ਇਙ੍ਘਂ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਤ੍ਥੇ [ਸਦਤ੍ਥੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਘਟਥ, ਸਾਰਤ੍ਥੇ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਥ।
ਸਾਰਤ੍ਥੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥਾ'''ਤਿ॥

ਥਨਸ੍ਸਿਤਦਾਰਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੩. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ [ਚਿਤ੍ਤਕਥਲਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਂ ਤਂ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮੋ ਉਦਕਭਯਾ ਉਦਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਉਦਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਆਯੁਨਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਮਾਦੇ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਗੁਣਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪੇਤਿ [ਠਪੇਤਿ (ਕ॰)]। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਧਮ੍ਮਪਦੇ –

'''ਅਪ੍ਪਮਾਦਰਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਮਾਦੇ ਭਯਦਸ੍ਸਿ ਵਾ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ'''ਤਿ॥

ਚਿਤ੍ਤਕਧਰਕੁਮ੍ਮਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੪. ਪਥਨਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਪਥਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਂ ਨਾਮ ਅਸੁਚਿਜਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਅਪਰਦ੍ਧਂ ਖਲਿਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਵਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਂ ਸੁਞ੍ਞਂ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਜਨਸਮ੍ਬਾਧਰਹਿਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨਰਿਯੇਹਿ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਂ ਸਨ੍ਤਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੇਨ ਪਹੀਨਮਾਨੇਨ ਪਹੀਨਮਕ੍ਖੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਂ ਅਰਿਯਜਨਸਂਸੇਵਿਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਰਿਯਜਨਸਂਸੇਵਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਥਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਵਰੇ –

‘‘‘ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ, ਪਹਿਤਤ੍ਤੇਹਿ ਝਾਯਿਭਿ।
ਨਿਚ੍ਚਂ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇਹਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਹਾਵਸੇ’’’ਤਿ॥

ਪਥਨਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਰੁਕ੍ਖਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਪੁਪ੍ਫਫਲਧਰੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪੁਪ੍ਫਸਾਮਞ੍ਞਫਲਧਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਉਪਗਤਾਨਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਛਾਯਂ ਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਪਗਤਾਨਮਨੁਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਮਿਸਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰੇਨ ਵਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਨ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਵੇਮਤ੍ਤਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਚੋਰਵਧਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿਪਿ ਸਮਸਮਾ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾ (ਸੀ॰)] ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਵਧਕੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤਮ੍ਹਿ, ਚੋਰੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਕੇ।

ਧਨਪਾਲੇ ਰਾਹੁਲੇ ਚ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਕੋ ਮੁਨੀ'''ਤਿ॥

ਰੁਕ੍ਖਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਮੇਘਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਵੂਪਸਮੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਵੂਪਸਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘੋ ਪਥਵਿਯਾ ਉਣ੍ਹਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘੋ ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਿ ਵਿਰੁਹਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਦ੍ਧਾਬੀਜਂ ਤੀਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਰੋਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਦਿਬ੍ਬਮਾਨੁਸਿਕਾਸੁ ਸੁਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਯਾਵਪਰਮਤ੍ਥਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘੋ ਉਤੁਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਧਰਣਿਤਲਰੁਹੇ ਤਿਣਰੁਕ੍ਖਲਤਾਗੁਮ੍ਬਓਸਧਿਵਨਪ੍ਪਤਯੋ ਪਰਿਰਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘੋ ਵਸ੍ਸਮਾਨੋ ਨਦਿਤਲ਼ਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਕਨ੍ਦਰਪਦਰਸਰਸੋਬ੍ਭਉਦਪਾਨਾਨਿ ਚ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਉਦਕਧਾਰਾਹਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਗਮਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਮੇਘਮਭਿਵਸ੍ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਮਕਾਮਾਨਂ ਮਾਨਸਂ ਪਰਿਪੂਰਯਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਂ ਜਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਪਿ ਯੋਜਨੇ।
ਖਣੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ, ਬੋਧੇਤਿ ਤਂ ਮਹਾਮੁਨੀ'''ਤਿ॥

ਮੇਘਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਮਣਿਰਤਨਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਂ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਿਸ੍ਸੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਾਪੇਹਿ ਪਾਪਸਹਾਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਮਿਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨੰ ਜਾਤਿਰਤਨੇਹਿ ਯੋਜੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਤ੍ਤਮਵਰਜਾਤਿਮਨ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਫਲਟ੍ਠਸੇਕ੍ਖਫਲਸਮਙ੍ਗੀਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤਤੇਵਿਜ੍ਜਛਲਭਿਞ੍ਞਸਮਣਮਣਿਰਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਣਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ –

'''ਸੁਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸੰਵਾਸੰ, ਕਪ੍ਪਯਵ੍ਹੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ।
ਤਤੋ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਿਪਕਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਥਾ'''ਤਿ॥

ਮਣਿਰਤਨਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਮਾਗਵਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੮. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਪ੍ਪਮਿਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕੋ ਮਿਗੇਸੁ ਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕੋ ਕਾਲੰ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ 'ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਾਯਾ'ਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕੋ ਮਿਗੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਹਾਸਮਭਿਜਨੇਤਿ 'ਇਮੰ ਲਚ੍ਛਾਮੀ'ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਰਮਿਤਬ੍ਬੰ, ਹਾਸਮਭਿਜਨੇਤਬ੍ਬੰ 'ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ ਮਹਾਰਾਜ ਥੇਰੇਨ ਮੋਘਰਾਜੇਨ –

'''ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਪਹਿਤਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ।
ਭਿਯ੍ਯੋ ਹਾਸੋ ਜਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਰਿ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਮਾਗਵਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੯. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਲ਼ਿਸਿਕੋ ਬਲ਼ਿਸੇਨ ਮਚ੍ਛੇ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਞਾਣੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਲ਼ਿਸਿਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪੁਲੰ ਲਾਭਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਲੋਕਾਮਿਸਮਤ੍ਤੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਲੋਕਾਮਿਸਮਤ੍ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਯੋਗੀ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਵਿਪੁਲੰ

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਰਾਹੁਲੇਨ –

‘‘‘ਸੁਞ੍ਞਤਞ੍ਚਾਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਚਾਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ।
ਚਤੁਰੋ ਫਲੇ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ, ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਾਮਿਸੰ ਲਭੇ’’’ਤਿ॥

ਬਾਲ਼ਿਸਿਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਤਚ੍ਛਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੧੦. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਤਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਚ੍ਛਕੋ ਕਾਲ਼ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਲੋਮੇਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖੰ ਤਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਜਿਨਸਾਸਨਮਨੁਲੋਮਯਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਾਸਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਤਚ੍ਛੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਚ੍ਛਕੋ ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਅਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਰਮਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਸ੍ਸਤੰ ਉਚ੍ਛੇਦੰ ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰੰ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰੰ ਤਦੁਤ੍ਤਮੰ ਅਞ੍ਞਦੁਤ੍ਤਮੰ ਅਕਤਮਭਬ੍ਬੰ ਅਪੁਰਿਸਕਾਰੰ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੰ ਸਤ੍ਤਵਿਨਾਸੰ ਨਵਸਤ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵੰ ਸਙ੍ਖਾਰਸਸ੍ਸਤਭਾਵੰ ਯੋ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਫਲਦਸ੍ਸਨਾ ਚ ਕਿਰਿਯਫਲਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਵਿਵਾਦਪਥਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਭਾਵੰ ਪਰਮਸੁਞ੍ਞਤੰ ਨਿਰੀਹਨਿਜ੍ਜੀਵਤੰ [ਨਿਸਤ੍ਤੁਨਿਜੀਵਤੰ (ਕ॰)] ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਦਿਯਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ –

‘‘‘ਕਾਰਣ੍ਡਵੰ ਨਿਦ੍ਧਮਥ, ਕਸਮ੍ਬੁੰ ਅਪਕਸ੍ਸਥ।
ਤਤੋ ਪਲਾਪੇ ਵਾਹੇਥ, ਅਸ੍ਸਮਣੇ ਸਮਣਮਾਨਿਨੇ॥

‘‘‘ਨਿਦ੍ਧਮਿਤ੍ਵਾਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੇ, ਪਾਪਆਚਾਰਗੋਚਰੇ।
ਸੁਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸੰਵਾਸੰ, ਕਪ੍ਪਯਵ੍ਹੋ ਪਤਿਸ੍ਸਤਾ।
ਤਤੋ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਿਪਕਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਥਾ’’’ਤਿ॥

ਤਚ੍ਛਕਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦਸਮੋ।

ਮਕ੍ਕਟਕਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਮਕ੍ਕਟੋ ਦਾਰਕੋ ਕੁਮ੍ਮੋ, ਵਨੰ ਰੁਕ੍ਖੋ ਚ ਪਞ੍ਚਮੋ।
ਮੇਘੋ ਮਣਿ ਮਾਗਵਿਕੋ, ਬਾਲ਼ਿਸੀ ਤਚ੍ਛਕੇਨ ਚਾਤਿ॥

੭. ਕੁਮ੍ਭਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੁਮ੍ਭਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

१. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮੰ ਤੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਭੋ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ ਨ ਸਣਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਆਗਮੇ ਅਧਿਗਮੇ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਪਾਰਮਿੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨ ਸਣਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਤੇਨ ਮਾਨੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਨ ਦਬ੍ਬੋ [ਦਪ੍ਪੋ (ਸੀ॰)] ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ, ਨਿਹਤਮਾਨੇਨ ਨਿਹਤਦਬ੍ਬੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਉਜੁਕੇਨ ਅਮੁਖਰੇਨ ਅਵਿਕਤ੍ਥਿਨਾ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ –

‘‘‘ਯਦੂਨਕੰ ਤੰ ਸਣਤਿ, ਯੰ ਪੂਰੰ ਸਨ੍ਤਮੇਵ ਤੰ।
ਅਡ੍ਢਕੁਮ੍ਭੂਪਮੋ [ਰਿਤ੍ਤਕੁਮ੍ਭੂਪਮੋ (ਸੀ॰)] ਬਾਲੋ, ਰਹਦੋ ਪੂਰੋਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’’ਤਿ॥

ਕੁਮ੍ਭਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਠਮੋ।

२. ਕਾਲ਼ਾਯਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

२. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਕਾਲ਼ਾਯਸਸ੍ਸ [ਕਾਲ਼ਹੰਸਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲ਼ਾਯਸੋ ਸੁਪੀਤੋ [ਸੁਥਿਤੋ (ਕ॰)] ਵਮਤਿ [ਵਹਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨੋ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਮਾਨਸੰ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ [ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਪੀਤੰ ਵਮਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲ਼ਾਯਸਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲ਼ਾਯਸੋ ਸਕਿੰ ਪੀਤੰ ਉਦਕੰ ਨ ਵਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ , ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੋ ਸਕਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਸਾਦੋ, ਨ ਪੁਨ ਸੋ ਵਮਿਤਬ੍ਬੋ ‘ਉਲ਼ਾਰੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ’ਤਿ। ‘ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਸਕਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਞਾਣੰ, ਨ ਪੁਨ ਤੰ ਵਮਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ , ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਲ਼ਾਯਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਹਿ ਪਰਿਸੋਧਿਤੋ [ਪਰਿਸੋਧਿਕੇ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਨਰੋ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯਤੋ ਵਿਸੇਸਗੂ।
ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਅਨੇਕਭਾਗਸੋ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਮੁਖਭਾਵਮੇਵ ਸੋ’’’ਤਿ॥

ਕਾਲ਼ਾਯਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਦੁਤਿਯੋ।

३. ਛਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

३. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤੰ ਉਪਰਿ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਉਪਰਿ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਚਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤੰ ਮੁਦ੍ਧਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤੰ ਵਾਤਾਤਪਮੇਘਵੁਟ੍ਠਿਯੋ ਪਟਿਹਨਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਦਿਟ੍ਠਿਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ [ਮਹਾਵਾਤ (ਕ॰)] ਮਤਵਾਤਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਕਿਲੇਸਵੁਟ੍ਠਿਯੋ ਪਟਿਹਨ੍ਤਬ੍ਬਾ । ਇਦੰ,

ਮਹਾਰਾਜ, ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

'''ਯਥਾਪਿ ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਪੁਲਂ, ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਂ ਥਿਰਸਂਹਿਤਂ।
ਵਾਤਾਤਪਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਮਹਤੀ ਮੇਘਵੁਟ੍ਠਿਯੋ॥

'''ਤਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋਪਿ, ਸੀਲਛਤ੍ਤਧਰੋ ਸੁਚਿ।
ਕਿਲੇਸਵੁਟ੍ਠਿਂ ਵਾਰੇਤਿ, ਸਨ੍ਤਾਪਤਿਵਿਧਗ੍ਗਯੋ'''ਤਿ॥

ਛਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਖੇਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੪. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਮਾਤਿਕਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੁਚਰਿਤਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਮਾਤਿਕਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਮਰਿਯਾਦਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਮਰਿਯਾਦਾਯ ਉਦਕਂ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੀਲਹਿਰਿਮਰਿਯਾਦਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਾਯ ਚ ਸੀਲਹਿਰਿਮਰਿਯਾਦਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਉਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਹਾਸਜਨਕਂ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਬੀਜਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬਹੁ ਹੋਤਿ, ਬਹੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬਹੁਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਪੁਲਫਲਦਾਯਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਹਾਸਜਨਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਬਹੁ ਹੋਤਿ, ਬਹੁ ਦਿਨ੍ਨਂ ਬਹੁਤਰਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਉਪਾਲਿਨਾ ਵਿਨਯਧਰੇਨ –

'''ਖੇਤ੍ਤੂਪਮੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਟ੍ਠਾਨਵਿਪੁਲਦਾਯਿਨਾ।
ਏਸ ਖੇਤ੍ਤਵਰੋ ਨਾਮ, ਯੋ ਦਦਾਤਿ ਵਿਪੁਲਂ ਫਲ'''ਨ੍ਤਿ॥

ਖੇਤ੍ਤਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਗਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੫. ''ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, 'ਅਗਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ'ਤਿ ਯਂ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ। ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦੇ ਕਿਮੀ ਨ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਮਾਨਸੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਸਣ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦੋ ਦਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਦਿਟ੍ਠਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਸਂ ਪਟਿਹਨਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਹਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਗਦਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੇਨ –

‘‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਭਾਵਤ੍ਥੰ, ਦਟ੍ਠਕਾਮੇਨ ਯੋਗਿਨਾ।
ਅਗਦੇਨੇਵ ਹੋਤਬ੍ਬੰ, ਕਿਲੇਸਵਿਸਨਾਸਨੇ’’’ਤਿ॥

ਅਗਦਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਭੋਜਨਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੬. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨੰ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਗ੍ਗੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨੰ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਬਲੰ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਪੁਞ੍ਞਵਡ੍ਢਿਯਾ ਵਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨੰ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਭਿਪਤ੍ਥਿਤੰ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਭਿਪਤ੍ਥਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ –

‘‘‘ਸੰਯਮੇਨ ਨਿਯਮੇਨ, ਸੀਲੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਪਤ੍ਥਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨਾ’’’ਤਿ॥

ਭੋਜਨਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਇਸ੍ਸਾਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ

੭. ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ‘ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’ਤਿ ਯੰ ਵਦੇਸਿ, ਕਤਮਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਸਰੇ ਪਾਤਯਨ੍ਤੋ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਪਥਵਿਯਂ ਦਲ੍ਹੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਜਣ੍ਣੁਅਵੇਕਲ੍ਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਸਰਕਲਾਪੰ ਕਟਿਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਠਪੇਤਿ, ਕਾਯੰ ਉਪਤ੍ਥਦ੍ਧੰ ਕਰੋਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਹਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਆਰੋਪੇਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਿੰ ਪੀਲ਼ਯਤਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਕਰੋਤਿ, ਗੀਵੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਮੁਖਞ੍ਚ ਪਿਦਹਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਜੁੰ ਕਰੋਤਿ, ਹਾਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ‘ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸੀਲਪਥਵਿਯਂ ਵੀਰਿਯਪਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬੰ, ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੰ ਅਵੇਕਲ੍ਲੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਸੰਵਰੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ, ਸੰਯਮਨਿਯਮੇ ਅਤ੍ਤਾ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪੀਲ਼ਯਿਤਬ੍ਬਾ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਵੀਰਿਯੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਛ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪਿਦਹਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਾਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ ‘ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਞਾਣਨਾਰਾਚੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਆਲ਼ਕੰ ਪਰਿਹਰਤਿ ਵਙ੍ਕਜਿਮ੍ਹਕੁਟਿਲਨਾਰਾਚਸ੍ਸ ਉਜੁਕਰਣਾਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਆਲ਼ਕੰ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਵਙ੍ਕਜਿਮ੍ਹਕੁਟਿਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਜੁਕਰਣਾਯ। ਇਦੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਲਕ੍ਖੇ ਉਪਾਸੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਮਹਾਰਾਜ ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਰੋਗਤੋ...ਪੇ॰... ਗਣ੍ਡਤੋ...ਪੇ॰... ਸਲ੍ਲਤੋ...ਪੇ॰... ਅਘਤੋ...ਪੇ॰... ਆਬਾਧਤੋ...ਪੇ॰... ਪਰਤੋ...ਪੇ॰... ਪਲੋਕਤੋ...ਪੇ॰... ਈਤਿਤੋ...ਪੇ॰... ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ...ਪੇ॰... ਭਯਤੋ...ਪੇ॰... ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ...ਪੇ॰... ਚਲਤੋ...ਪੇ॰... ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ...ਪੇ॰... ਅਦ੍ਧੁਵਤੋ...ਪੇ॰... ਅਤਾਣਤੋ...ਪੇ॰... ਅਲੇਣਤੋ...ਪੇ॰... ਅਸਰਣਤੋ...ਪੇ॰... ਰਿਤ੍ਤਤੋ...ਪੇ॰... ਤੁਚ੍ਛਤੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤੋ...ਪੇ॰... ਆਦੀਨਵਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਅਸਾਰਤੋ ...ਪੇ॰... ਅਘਮੂਲਤੋ...ਪੇ॰... ਵਧਕਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਭਵਤੋ...ਪੇ॰... ਸਾਸਵਤੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਤਤੋ...ਪੇ॰... ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋਕਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਪਾਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯੋਗਿਨਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥੇਰੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ –

‘‘‘ਯਥਾ ਇਸ੍ਸਾਸਕੋ ਨਾਮ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਪਾਸਤਿ।
ਉਪਾਸਨਂ ਅਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤੋ [ਨ ਰਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਲਭਤੇ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਂ॥

‘‘‘ਤਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋਪਿ, ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੁਪਾਸਨਂ।
ਕਾਯੁਪਾਸਨਂ ਅਰਿਞ੍ਚਨ੍ਤੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀ’’’ਤਿ॥

ਇਸ੍ਸਾਸਙ੍ਗਪਞ੍ਹੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਕੁਮ੍ਭਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ [ਇਤੋ ਪਰਂ ਰਾਜਙ੍ਗਪਞ੍ਹਾਦਿਕਾ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਨਟ੍ਠਾ, ਯੇਹਿ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਾ,§ਤੇਹਿ ਨੋ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਾ ਪੁਨ ਮੁਦ੍ਦਾਪਨਕਾਲੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ (ਨ, ਬੁ, ਸ)]।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਕੁਮ੍ਭੋ ਚ ਕਾਲ਼ਾਯਸੋ ਚ, ਛਤ੍ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਗਦੋ।
ਭੋਜਨੇਨ ਚ ਇਸ੍ਸਾਸੋ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਾਨਿ ਵਿਦੂਹੀਤਿ॥

ਓਪਮ੍ਮਕਥਾਪਞ੍ਹੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਨਿਗਮਨਂ

ਇਤਿ ਛਸੁ ਕਣ੍ਡੇਸੁ ਬਾਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗਪਤਿਮਣ੍ਡਿਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਅਧਿਕਾ ਦ੍ਵੇਸਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਆਗਤਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਾ ਸਮਤ੍ਤਾ, ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਪਨ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਗਤਾ ਚ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਅਧਿਕਾ ਤਿਸਤਪਞ੍ਹਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਵ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਰਞ੍ਞੋ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਾਵਸਾਨੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਬਹਲਾ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਛਧਾ ਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ, ਵਿਜ੍ਜੁਲ੍ਲਤਾ ਨਿਚ੍ਛਰਿਂਸੁ, ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਵਸ੍ਸਂ ਪਵਸ੍ਸਿਂਸੁ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਾਸਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਮੇਘਤ੍ਥਨਿਤਨਿਗ੍ਘੋਸੋ ਵਿਯ ਮਹਾਘੋਸੋ ਅਹੋਸਿ, ਇਤਿ ਸੋ ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਚ ਓਰੋਧਗਣਾ ਚ ਸਿਰਸਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਂਸੁ।

ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਰਾਜਾ ਅਤਿਵਿਯ ਪਮੁਦਿਤਹਦਯੋ ਸੁਮਥਿਤਮਾਨਹਦਯੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਸਾਰਮਤਿਨੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਸੁਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੋ ਨਿਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਗੁਣੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸੁ ਪਟਿਪਦਾਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਚ ਅਤਿਵਿਯ ਪਸਨ੍ਨੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਰਾਲਯੋ ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਉਦ੍ਧਟਦਾਠੋ ਵਿਯ ਭੁਜਗਿਨ੍ਦੋ ਏਵਮਾਹ ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਪਞ੍ਹੋ ਤਯਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਂ ਅਞ੍ਞੋ ਤਯਾ ਸਦਿਸੋ ਪਞ੍ਹਵਿਸਜ੍ਜਨੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਖਮਥ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਮਮ ਅਚ੍ਚਯਂ, ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਾਗਸੇਨ, ਧਾਰੇਥ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਦਾ ਰਾਜਾ ਸਹ ਬਲਕਾਯੇਹਿ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਮਿਲਿਨ੍ਦਂ ਨਾਮ ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਤੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਾਗਸੇਨਂ ਕੋਟਿਸਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਚਰਿ, ਪੁਨਪਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਂ ਨਿਯਜਾਤੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਪਞ੍ਞਾ ਪਸਤ੍ਥਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਕਤਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ।
ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮਤਿਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਸਨ੍ਤਿਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ॥

ਯਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧੇ ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨੂਨਕਾ।
ਪੂਜਾ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾਧਾਰੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ [ਸੋ ਵ (ਪੀ॰)] ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਹਿਤਮਤ੍ਤਨੋ [ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ (ਪੀ॰)]।
ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂਭਿਪੂਜੇਯਜ, ਚੇਤਿਯਂ ਵਿਯ ਸਾਦਰੋ''ਤਿ [ਪੂਜਿਯਨ੍ਤਿ (ਪੀ॰) ਇਤੋ ਪਰਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾਯੋ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ]॥

ਲਙ੍ਕਾਯਂ ਦੋਣਿਨਗਰੇ, ਵਸਤਾ ਦੋਣਿਨਾਮਿਨਾ।
ਮਹਾਥੇਰੇਨ ਲੇਖਿਤ੍ਵਾ, ਸੁਟ੍ਠਪਿਤਂ ਯਥਾਸੁਤਂ।
ਮਿਲਿਨ੍ਦਰਾਜਪਞ੍ਹੋ ਚ, ਨਾਗਸੇਨਵਿਸਜ੍ਜਨਂ।
ਮਿਲਿਨ੍ਦੋ ਹਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਨਾਗਸੇਨੋ ਸੁਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਇਮਿਨਾ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ, ਇਤੋ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਤੁਸ੍ਸਿਤਂ।
ਮੇਤ੍ਤੇਯਜਂਨਾਗਤੇ ਪਸ੍ਸੇ, ਸੁਣੇਯਜਂ ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ॥

ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।